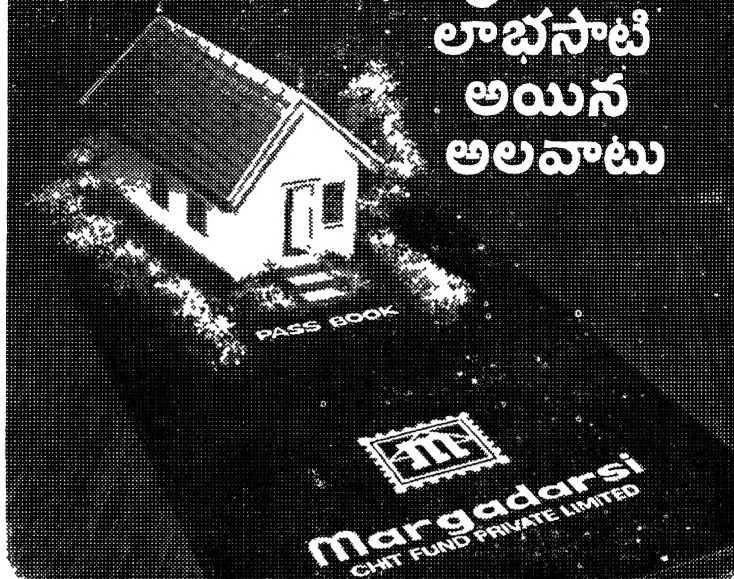

శ్రీ దుర్గతి నామ సంవత్సరాది సంచిక

శ్రీ దుర్గతి నామ సంవత్సరాది సంచిక పే: పు. ౩-

భావి కోసం పొదుపుచేయడం లాభసాటి అయిన అలవాటు

మార్గదర్శి దానికొక మార్గం చూపిస్తుంది.

భవిష్యత్తులో భద్రతకోసం వర్తమాన కాలంలోనే అన్ని ఏర్పాట్లూ చేసుకోవాలి అత్యంత తేలికగా లాభపాటిగా పొదుపు చేసే విధానం మార్గదర్శి చూపిస్తుంది.

మార్గదర్శి అందించే రకరకాల చిట్ పథకాల్లో మీకు సచ్చినదాన్ని ఎన్నుకోండి మీరు పొదుపు చేసేదన్ని ధి

వెండ్లు సంపాదిస్తూ నిర్దేశకాలం వంకూ హెచ్చుతూ ఉండడం గమనించండి తాహించని అవసరం వీడయినా చూపుతూ పచ్చినా ఆ మొత్తం మీ అందు చాటులోనే ఉంటుంది. దీనివెండ్లు మనమా నెలసరి వాయిదాల్లో మొత్తం చెల్లించే అవకాశం ఉండనే ఉన్నది.

మార్గదర్శి

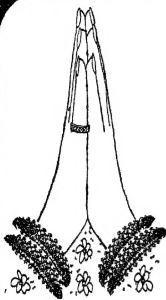
చిట్ ఫండ్ ప్రైవేటు లిమిటెడ్

మార్గదర్శి హౌస్ అవిడ్ సెంటర్, హైదరాబాద్ - 500 001

డబ్బు రోపవేనా మీ చింత - మార్గదర్శి పున్నది మీ చెంత'

కా ఫు లు.

- అబిడ్ సెంటర్, హైదరాబాద్ ● లక్ష్మీ కాహూల్, హైదరాబాద్ ● దిక్కదపల్లి, హైదరాబాద్
- అమీర్ పేట, హైదరాబాద్ ● చంద్రలోక్ కాంపెక్స్, సికిందరాబాద్ ● పి.సి.ఎం. రోడ్, విజయవాడ
- బందరు రోడ్, విజయవాడ ● మెయిన్ రోడ్, గుంటూరు ● మెయిన్ రోడ్, కాకినాడ ● ఇస్మిల్ పేట, రాజమండ్రి
- నెహ్రూ రోడ్, కర్నూలు ● మెయిన్ రోడ్, విశాఖపట్నం ● జి. పి. ఎస్. రోడ్, వరంగల్

శ్రీ వెంకటేశ్వరుని దివ్య చరణాలకు 'అంజలి' సమర్పించు దివ్యాంజలి ఇది.

ANJALI® Pooja Box

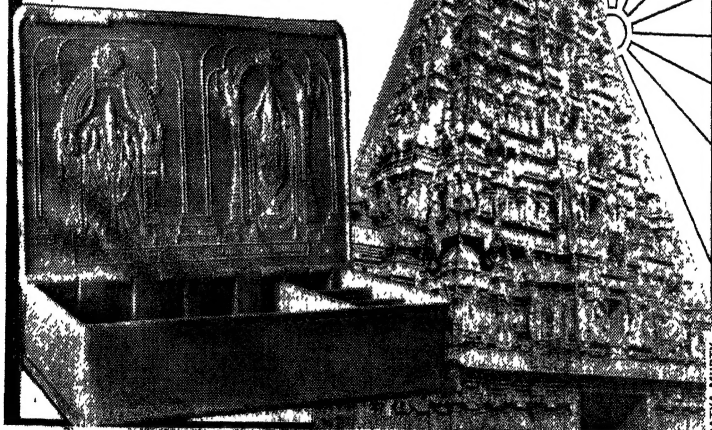
ప్రతి 'అంజలి' పూజ పెత్తెలోని విశిష్టమైన ఏర్పాట్లు

1. నిత్యందర్శనం చేసుకొనేందుకై శ్రీ వద్మావతీ వెంకటేశ్వర స్వామి వాళ్ల దివ్య చిత్రాలు
2. సుమదుర సుగందాల చందనపు పరిమళాలు
3. పుస్తకంలా చేతిలో ఇమిడే సౌలభ్యం.
4. ఇంటా బయటా ఎక్కడున్నా చేత దరించి వెంట తీసుకుని వెళ్ళగల సౌకర్యం
5. నాల్గు అరలతో గాలి చొరబడకుండా దిట్టంగా అమర్చబడిన మూత.
6. తేలికగా ఉంటూ దృఢంగా తయారు చేయబడ్డ నిర్మాణం

ప్రతి అంజలి పూజ పెత్తెతోను ఉచితంగా

షది 'అంజలి' అగర్ బత్తిలు, రంగుల్లో మనోహరంగా ఉండే తిరుమల సుందర దృశ్యాలు అందిస్తున్నాం

అంధ్రప్రదేశ్ కు శ్రీ దత్తబ్రాహ్మణులు, మహావీర్ ఎంటర్ప్రైజెస్, 4-1-938, టెంక్ టౌన్, హైదరాబాద్-500001, ఫోన్: 3481
 తమిళనాడు కు శ్రీ దత్తబ్రాహ్మణులు, భావనా ఎంటర్ప్రైజెస్, 5/6, శుభకాశం ప్లాట్ నెం. 1, శ్రీమంతు, కర్నూలు-600007, ఫోన్: 32234.
 కర్ణాటక కు శ్రీ దత్తబ్రాహ్మణులు, శ్రీ దత్తాత్రేయస్, 3/5 కుంభాకోట, బెంగళూరు-560002, ఫోన్: 24310.

ఆంధ్రప్రదేశ్ దుర్మతిని పంపిణీ చేసేది

నవతనినీ ఆర్ట్

త్యాగయ్య

కలర్

రచన:
ముళ్లపూడి వెంకటరమణ

సంగీత పద్మవేక్షణ.

కె.వి.మహదేవన్

దర్శకత్వం:

బాపు

నిర్మాత:

ఎన్.కృష్ణారాజు

అన్నపూర్ణ

ఆంధ్రపత్రిక

దుర్మతినామ
సంవత్సరాది సంచిక

[డెబ్బది ఒకటవ సంచిక]

[1981-'82]

వ్యవస్థాపకులు : శ్రీ కాశీవాణి వాగేశ్వరరావు

✽

శివలెంత శంఖు ప్రసాదీ

సంపాదకుడు

[1938-'72]

✽

సంపాదకుడు : శివలెంత రాధాకృష్ణ

వెల రూ. 3-50

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున ముద్రితము

Supplement to Andhra Patrika Issue Dated 5-4-'81

Regd. No. H/VJ No. 49.

విషయానుక్రమణిక

స ం చి క 71

స ం వ త్స ర ము 1981-'82

ఉగాది	శ్రీ వజ్ఞుల కాళిదాసు	6
విలక్షణమైన మహావీర శిల్పం	డా. ఘంటా జవహర్ లాల్	7
ప్రయోగమూలం వ్యాకరణమ్	శ్రీ వంతరాం రామకృష్ణారావు	10
దుర్మ తి గీతి	శ్రీ కొంగే సుధాకరరావు	13
సత్యభామ యుద్ధం చేసినదా ?	శ్రీ బులుసు వేంకటరమణయ్య	14
సుందర శతవ్రతం	శ్రీ చల్లా రాధాకృష్ణశర్మ	16
అర్హ రాత్రి	నిఖిలేశ్వర్	17
కథకుడుగా బుచ్చిబాబు	శ్రీ కోడూరి శ్రీరామమూర్తి	18
కచ్చసి	శ్రీ వేముగంటి నరసింహాచార్యులు	24
కవిత్వం—అనుభవ స్మృతి తరంగం	శ్రీ సోమసుందర్	26
మాలవల్లి-ఐతిహాసికత	శ్రీ కె. వి. ఎన్. రాఘవన్	28
కవిత్వం— సిద్ధాంత దృక్పథం	శ్రీ టి. ఎల్. కాంతారావు	36
భారిమితి	శ్రీ కె. శివారెడ్డి	40
వసంత రాగోదయం	సాంధ్యశ్రీ	41
సమాధిలో నేను	శ్రీ కె. అంజయ్య	42
అలంకారికుల వాక్ తత్త్వదర్శనం	డా. హెచ్. ఎన్. బ్రహ్మానంద	44
నిద్రాసోయేవేళ	శ్రీ కొడవంటి లీలామోహనరావు	56
ఉటోపియా 2081!	శ్రీ పి. యస్. శాస్త్రి	58
భాషావైవిధ్యం—జానపద సాహిత్యం	శ్రీ కుంటముక్కల లక్ష్మీనారాయణశర్మ	64
మల్లకార్జున పండితారాధ్యుని జీవితము— పునఃపరిశీలన	శ్రీ నిడుదవోలు వేంకటరావు	76
తొలిదినావసానము	శ్రీ వసంతరావు వేంకటరావు	86
దుర్మ తి!	శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులు	87
స్వాగతం!!	శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులు	88

ముఖచిత్రం : కో లాటము

శ్రీ వై. బాలయ్య

104624

స్వ విషయం

కొత్త సంవత్సరం: పాత సమస్యలు

దుర్మతివామ సంవత్సరం మొదలయ్యే సరికి భారత ఉపఖండంలో (పచ్చన్న యుద్ధం తీవ్రత పెరిగే నూచనలు కనిపిస్తున్నాయి. ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలో కలిగిన కొత్త చైతన్యాల ఫలితంగా శ్రీ రోనాల్డ్ రీగన్ అధ్యక్షుడుగా ఎన్నిక అయినట్లు రాజకీయ వ్యాఖ్యలు చెబుతున్నారు. శ్రీ రీగన్ అవలంబిస్తున్న వైఖరి (పచ్చన్న యుద్ధ తీవ్రతని అధికం చెయ్యగలవనిపిస్తుంది. కీ. శ్రీ. జాన్ ఫెస్టర్ డక్లెన్ కాలంలో ఆమెరికా, అసియాలు చేసుకున్న సైనిక ఒప్పందాలు ఇంచుమించు అన్నీ విఫలం అయ్యాయి. శ్రీ రీగన్ మళ్ళీ పాకిస్తాన్ ని ఆదరించి ఆ దేశానికి ఆయుధ సహాయాన్ని అందజేస్తున్నారు. సోవియట్ యూనియన్ సేనలు అఫ్ గానిస్తాన్ ని ప్రవేశించిన తరువాత ఈ ప్రాంతంలో రష్యా ప్రభావాన్ని ప్రతిఘటించాలన్న కోరిక ఆమెరికా వారికి కలగటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. కాని, పాకిస్తాన్ లో అధికారంలో ఉన్నవారు తమకి అందిన ఆయుధ సహాయాన్ని దుర్వినియోగం చెయ్యటానికి వెనుదియ్యరని గుర్తుచేసుకొనాలి. తటస్థ విధానం సయితం నేటి పరిస్థితులలో అంతగా ఉపయోగపడేట్లు కనిపించదు. మిగిలిన ఆర్థిక సమస్యలతో

బాటు చమురు కొరత కూడా భారతదేశాన్ని వీడిపోయింది. సైనిక వ్యయం మితిమీరితే ఇబ్బందులు ఇంకా అధికం అవుతాయి. భారతదేశంలో అధికారంలో ఉన్నవారు తమ విధానాలలో మౌలికమయిన మార్పులు తీసుకురావాలి. ఎప్పుడూ ఒకేరకం నినాదాలని వర్ణిస్తూ (ఎయోజనం లేని పద్ధతులని అవలంబించటం మంచిదికాదు పోలాండు, చీనా వంటి దేశాలలోనే ఏర్పడుతున్న పరిణామాలు ఆలోచనలని రేకెత్తించేట్లుగా ఉన్నాయి. వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యాలని అణచివేసే విధానాలు విఫలం అయి తీరుతాయి. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ కల అసియా ఖండపు దేశం జపాన్ పారిశ్రామికీకృతి విషయంలో ప్రపంచంలోనే ప్రథమస్థానాన్ని ఆక్రమించేట్లు ఉంది. తలసరి ఆదాయం, జీవన ప్రమాణాలని తీసుకుంటే ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులని అవలంబించే దేశాలదే పయిచెయ్యగా ఉంటోంది. జనసామాన్యం యొక్క మెడలు వంచటానికి ప్రయత్నించటంకన్నా వారి సహకారంతోనే అభివృద్ధి సాధించటం మంచిదనటంలో సందేహంలేదు. దుర్మతివామ సంవత్సరంలో భారతదేశాన్ని వీడిస్తున్న సమస్యలు ఎన్నో పరిష్కారం కాగలవని ఆశించాలి.

ఉ గా ది

శ్రీ వజ్రుల కాళిదాసు

కేవోష్ణ ప్రభాత కిరణానుషంగలా,
నవోథా మధుర గాఢ పరిష్కంగలా,

నింబ కుసుమ విర్గత తిక్తంబుల్
ఇక్ష్మకాండాంతర్గత మాధుర్యంబుల్
తింత్రిజీ ఫల సంభరిత శుక్తంబుల్
రసాఠ శలాటు స్ఫురిత కషాయంబుల్,

చతుస్సంప్రదాయ సంపదబా
చతురంగాతిరంగా సంతరించుకొని,

వలకరిస్తూంది ఉగాది
నవ్వులు
చిలకరిస్తున్నది ప్రాది !

అద్యంత రహిత
కాల వలయ సంక్రమణానికి
చోద్యంగా
కల్పితమైన ఆది ఉగాది
గతాన్ని పూర్తిగా మరుద్దాం
ఆ గతానికి రాచబాట వరుద్దాం !

శిశిరంలో మ్రోడైన భూమిని
చిగురించ జేస్తూంది ఆమని
చిరునవ్వులు చిందిస్తూ
సింగారం అందిస్తూ !

అరోగ్యం ఆనందం
ఆత్మీయత అనుబంధం
అందరికీ తేవాలి ఉగాది
హాయికి కావాలి ఆది !

తెలుగువారి గృహాల్లో
వెలుగులు విరియిస్తూ
తెలుగువారి వలకుల్లో
తేనెలు కురిపిస్తూ

వయారంగా సుతారంగా
మయూర పింఛ వర్షాలలో
విమాత్స హరిత పర్వాలలో
అఖిలాంధ్రాంత రంగాలలో
అవిర్భవిస్తుంది ఉగాది !

మానవతకి ఆలంబంగా
దానవతకి ఉరికంబంగా,
సౌదర్యానికి సోపానంగా
వైరుద్ధ్యాలకి శ్మశానంగా, ఓ

సర్వసహనే మార్పాలి ఉగాది
సర్వ సమతకి వేయాలి పువాది !

ఈ ఉగాది శుభోదయ హేలా
లీలా సంరంభోత్సాహ వేళ
నిశ్చలమైన బుద్ధితో
నిర్మల మనశ్శుద్ధితో
దీక్షా కంకణం ధరిద్దాం
దృఢ సంకల్పంతో ఆచరిద్దాం

‘మానవ సౌభాగ్యం మన ధ్యేయ’మని
‘మానవతా ధర్మం మన దైవ’మని !

విలక్షణమైన మహావీరశిల్పం

మనదేశంలో బహు వ్యాప్తిగాంచిన అతి ప్రాచీన మతములలో జైన మతం ఒక్కటి అట్లే జైనమత శిల్పకళకు కూడా మనరాష్ట్రం కాణానియే కాని బౌద్ధమతం కలిగిన పరికోదనా ప్రచారములు జైనమతముకు జరుగలేదు. కావున నేడు మనం ఆంధ్రదేశంలో జైన మతం సాగించిన జైత్రతీర్థాల తలుపుకోలేకున్నాం. చారిత్రకాంశములను పరిశీలించి చూడగా ఆంధ్రదేశంలో బౌద్ధమతం కన్నా జైన మతమే ఎక్కువ ప్రచారరణ, రాజాదరణ పొందినదని రూఢియగుచున్నది ప్రజలకోరికపై నాటి రాజులు జైనవాదములకిచ్చిన దానముల మీదరణలెరుపు జైన శాసనములు మన రాష్ట్రంలో పెక్కు బయల్పడినవి. శైలపరంపై ప్రజల ప్రగతి శాస్త్రము తెలుకొనుటకీ శిలాశాసనాలు గీటురాక.

ప్రస్తుత శిల్పం ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోని అనంతపురం జిల్లా పెనుగొండనందుగల ఆశీతవాధదేవాలయం 'అంతరాంత'లో మండగా నాటపెట్ట వాకర్చించినది. ఈ విగ్రహంలోని లీర్పు, నవకనం ఆసాధారణమైంది గాను, ఉత్పాకలను కలిగించేసిగాను ఉంది. ఇప్పటి యీ పెనుగొండ ఒకప్పుడు ప్రసిద్ధిగాంచిన జినశైత్రం. నాటి స్థితికి చిహ్నంగా అశిరవాద, పార్శ్వవాద జిహాయాలు రెండు నేటికీ పెనుగొండలో నిల్చున్నవి ఆంధ్రదేశంలో జైనమత ప్రాచీనత అనిపిస్తూ రేణుగా ఉన్నప్పటికీ క్రీ. శ. 12వ శతాబ్దంలానికి, ఇది ఈ రాష్ట్రంలోని మూలముగా గ్రహించు కూడా వ్యాపించినట్లు చారిత్రకులచే గుర్తించబడింది. ఆంధ్ర పాతకులు ఇతర మతాల కళలతో సమానంగా విష్ణుక్షీకంగా జైనమతాన్ని పోషించినట్లు తెలుస్తూంది. దీనికి లాక్కాణం దేశం నలువైపులా బయల్పడిన జీవాన శేషములు, జీవానయములే !! భారతదేశంలో ఆంధ్రదేశం కూడా జైన శిల్పకళకు ప్రసిద్ధిగాంచిన రాష్ట్రంలో ఒక్కటి.

జైనమతం బుద్ధభవాదుడు-మహావీరుడు అద్వితీయ తీర్థం కరులుగా గల ఇరవైనాలుగు మంది తీర్థంకరులతో విలసిల్లిన్నట్లు జైనుల దృఢమైన నమ్మకం ఈ తీర్థంకరులు కామకోధాది అరిష్టదృష్టములను జయించిన జితేంద్రియులుగా పరిగణించబడి 'జీనులు'గా గుర్తించబడినారు. ఈ 'జీను'చే బోధించబడిన మతం గాన జైనమతంగా పేరుపొందింది హిందూమతంలో దేశానంతరములకున్న ప్రాముఖ్యం జైనమతంలో ఈ ఇరవైనాలుగు తీర్థంకరులకూ ఉన్నది. అనగా జైనమతంలో ఈ తీర్థంకరులే 'మహాపురుషులు'.

ఇక ఈ తీర్థంకరుల ప్రత్యేక లక్షణాలను పరిశీలిద్దాం. తీర్థం కరుడు సాధారణంగా దైవాంశ సంభూతుడు. కాని జైనసాహిత్యంలో తీర్థంకరునికి అనేకంగా నిర్వచనాలున్నాయి. సామంత భద్రుని బృహత్సప్తయంభు స్తోత్రం ప్రకారం మానవులందరూ చేరుకొనే,

దుఃఖోహనశము క్షేనుమైన శబ్దానికి 'ధర్మ' అని అర్థం విశదీకరించే (లేక వ్యాఖ్యానించే) వాడు తీర్థంకరుడు. దీన్ని బలై నమతంలో వారు ఉత్తమోత్తమ దేవతలని, సర్వసంగపరిత్యాగి (వాంఛా విదూరులని) జీవాభిమానులు యిష్టన్నట్లు తెలుస్తూం హేమ చంద్రుని అభిదాన చింతామణి ప్రకారం బైనదేవగణ దేవదిదేవులు (లేక విష్ణుదేవతలు), దేవులు (లేక సామాన్యదేవతలు) అని రెండు వర్గాలుగా విభజించబడింది. జైన తీర్థంకరు 'దేవాదిదేవ' వర్గంలో ఉంటారని వేరే చెప్పవలసిన అవసరం లేకరిక్కిన వాళ్ళు రెండవ వర్గంలో ఉంటారు. రెండవ వర్గంలో దేవతలు అర్చాచీన కాలంలో జైనదేవ గణంలో స్థానం సంపాదించే

మహావీరశిల్పం, ఆశీతవాధదేవాలయం, పెనుగొండ (అనంతపురం జిల్లా.)

హిందూ దేవుళ్ళు. జైనుల ప్రకారం, హిందూ దేవతలు స్వర్గవాసులై నందువల్ల, సంగర హితులు కారు కాబట్టి వారు సామాన్య దేవతలే. జైను శిల్పకళ చరిత్రను పరిశీలించిన, ఆతి ప్రాచీనకాలంలో జైన విగ్రహాలు రాతిమీద సంపూర్ణంగా, ఎత్తుగా చెక్కబడేవని తెలుస్తున్నది. తర్వాత జైనమతంలో చాలా మార్పులు చోటుచేసుకొన్నది. కార్యకళ కొంత నడలింపబడినట్లు తెలుస్తుంది. అందు క్కారణంగా, ఒక్క మాటతో చెప్పాలంటే, ఇతర మతాల పోటీకి తట్టుకోవలసి రావడమే. ఈ సడలింపు అన్నికళల్లోను ప్రతిబింబిస్తున్నది. తర్వాత జైనులు తమ కాలానికి అనుగుణంగా మలమలవడం నేర్చుకొన్నారు. హిందూ శిల్పాల్లోలాగే వీరు మూల నాయకుని శిల్పాలు చెక్కించుకున్నారు. ఆ మూల నాయకుడుగా ఋషభనాథుడుగాని, పార్శ్వనాథుడుగాని, మహావీరుడుగాని వుంచి ఇతర జైనులచేత పరివర్జింపబడి ఉంటారు. మెస్సొగండలో నేటి శిల్పం ఈ రకానికి చెందినది. ఇక్కడ ఒక జీనుడు దిగింబరంగా, కాయోత్పర్ణ భంగిమలో చెక్కబడ్డాడు. తక్కిన ఇరవై ముగ్గురు జైనులు ఇతని చుట్టూ వున్నారు. ఆ జైనుని పాలించే నర్తక ఇద్దరు చారురాలు ధరించి ఉన్నారు. జైనుల నర్తనదామయి చిహ్నమయిన 'శ్రీచిత్రము' జైనుని తలపైన చెక్కబడినది. అడుగున సింహం మలచబడింది.

శిర్డంకరుల చిత్రాలు తుదంగా మానవుల్లాగే ఉండటం ఇక్కడ గమనించదగిన విషయం. అసాధారణమైన అనేకంగా కండ్లు, తలలు, చేతులు హిందూ దేవుళ్ళా వీరు ప్రదర్శించారు. ప్రాచీన, మాధ్యమిక పరిశోధన గ్రంథాలు జైన విగ్రహాల లక్షణాలను పేర్కొన్నవి. సరాసరిమీదను 'బృహత్సంహిత' ప్రకారం ఆర్జునుల (జైనుల) దేవతలు దిగింబరంగా ఉండాలి. యుక్తవయస్సు కలిగి సాందర్యపంతులుగా కనబడాలి. ముఖం ప్రసన్నంగా ఉండాలి. ఆ బామల బావా వై ఉండాలి. పక్షస్థం శ్రీమత్తు గుర్తు కలిగి ఉండాలి. 5 'మానసా' ప్రకారం దిగింబరపుం, శ్రీమత్తు చిహ్నం, అజానబాహువులు, ధ్యానభంగిమ మొదలైనవి జైన శిల్పలక్షణాలు. 6 'ప్రతిష్ఠా సాధ' 7 లో శిర్డంకరుడు ముసలివాడగా గాని, పసిపిల్లవాడుగా గాని కాక యువకుడుగా చిత్రీకరించబడాలని కూడా పేర్కొనబడినది. శ్రీమత్తు చిహ్నం వక్షస్థలం మీద ఉండాలి. కాని డా. సి. శివరామమూర్తి 8 గారు దక్షిణ భారతదేశంలోని శిర్డంకరుల ప్రతిమల్లో ఈ చిహ్నం లేనట్లు పేర్కొన్నారు. కాని హైదరాబాదు లోని రాష్ట్ర పురావస్తు ప్రదర్శనశాలలోని లోహ నిర్మితమైన జైన ప్రతిమల్లో ఈ ప్రత్యేకమైన శివచిహ్నం కనబడుట గమనార్హం. ఈ జైన లోహ ప్రతిమలు బాపట్లలో లభ్యమైనవి.

కొన్ని శిర్డంకర శిల్పాలు సుఖ్యంగా కూర్చున్నట్లు చెప్పబడినవి, జాగ్రత్తగా చూడకపోతే వానిని బౌద్ధ శిల్పాలుగా భ్రమించే ప్రమాదం ఉంది. జైన శిల్పాలు బౌద్ధ శిల్పాల నుండి, జైన శిర్డంకరులలోనే ఒకరి నుండి ఇంకొకరిని విడదీసే కమగవడం చాలా కష్టం. ఈ క్రింది కవరచిన విషయాలను గుర్తుంచుకొన్నా, ఈ పాఠపాఠ్యను కొంతపరకడిగించవచ్చు. పైన పేర్కొన్న లక్షణాలే కాక, జైన శిల్పాలు దిగింబరంగా ఉంటూ వర్ణావలంబితము (కూర్చున్న భంగిమ) కాయోత్పర్ణ లోను (నిత్యంగా నిలబడిన

భంగిమ) ఉంటాయిని తెలుసుకోవాలి. జైన బౌద్ధ శిల్పాల మధ్య ఒక సహజ లక్షణం ఉండటం విడదీసే జైన శిల్పం వక్షస్థలం మీద శ్రీమత్తు చిహ్నంలో పాటు, తలమీద "ప్రసరం" విధిగా ఉంటుంది బౌద్ధ శిల్పంలో ఈ "ప్రసరం" గుర్తు ఉండదు. తర్వాత ఇరవై నలుగురు శిర్డంకరులకు ఇరవై వాటను గుర్తులుంటాయి. ఇంకా ఇరవై నలుగురు యక్షులుగాని, యక్షిణులు గాని ఉంటారు. సామాన్యంగా ఈ గుర్తులు జైన శిల్పాల పాదాదగ్గర చెక్కబడి ఉంటాయి. ఇరవై నలుగురు పిర్వంకరుల (పిర్వీలు) గుర్తులు, యక్షులు, యక్షిణులు వివరాల పట్టిక [రూపమండుసం 9 అధ్యాయం] క్రింద ఇవ్వబడింది.

క్రమ శిర్డంకరులు చిహ్నం యక్షులు యక్షిణి

సంఖ్య	చిహ్నం	యక్షులు	యక్షిణి
1	ఋషభ	పుష్క	గముఖుడు
2	అజిత	గజ	మహాయక్ష
3	సంజన	అశ్వ	త్రిమూఖ
4	అభినందన	కపి	యక్షేంద్ర
5	సుమతి	కౌంబ	యంబురు
6	పద్మవ్రత	రక్తబీజ	రుసుమ
7	సుపార్శ్వ	స్వస్తిక	మాలి
8	చంద్రవ్రత	శిశి	విజయ
9	సువిధ	మరరి	జయ
10	శితం	శ్రీపల్ల	బ్రహ్మ
11	కౌయంక	గండక	యక్షేంద్ర
12	వాసుపూజ్య	మహా	ఓమార
13	విమల	మాకర	వజ్రుఖ
14	అపరత	శ్వేత	పాతాళ
15	ధర్మ	వజ్ర	కిన్నర
16	కాంతి	మృగ	గరుడ
17	కుంత	చాగ	గంధర్వ
18	అర	సంద్యావర్త	యక్షేంద్ర
19	మల్లి	పుల	కుబేర
20	ముని	కూర్మ	పరణ
21	సునత	నీలోత్పల	భృకుటి
22	వేమ	రంజ	గోమేధ
23	పార్శ్వ	సతీ	పార్శ్వ
24	మహావీర	సింహ	మాతంగ

ప్రస్తుత శిల్పం సింహ చిహ్నం కలిగి ఉన్నందువల్ల, ఆ శిల్పం సింహ చిహ్నముడైన మహావీరునిది నిర్ణయంగా చెప్పవచ్చును. మన వాదానికి బలాన్నిచ్చే చిహ్న శాసనం కూడా శిల్పానికి అడుగు భాగంబో ఉంది. శాసనం రెండు మంతులలో కన్నడ లిపి కల్గి వున్నది.

ఇక ఈ శిల్పంను విలక్షణమైన జైన శిల్పముగా చెప్పడం ఎందుక? జైనులు, ఇరవై నలుగురు పీఠంకరులు వద్దారన, కాయార్చన భంగిమలతో ముక్తి పొందినట్లు, నమ్మరారు కాబట్టి జైన శిల్పాలన్నీ ఆ రెండు భంగిమల్లోనే చెక్కబడినవి. అంతేకాక, ఇరవై నలుగురు పీఠంకరులలో ఋషి, నేమివాధ, మహావీరులు మూత్రమే తామర పుష్పం మీద కూర్చొని ముక్తి పొందినట్లు, ఇతరులు కాయార్చన భంగిమలో ముక్తి పొందినట్లు కూడా జైనుల నమ్మకం. ఆ నమ్మకం ప్రకారం అయా శిల్పాలు—ఋషి, నేమి, మహావీరులు కూర్చున్నట్లు, ఇతర వారు నిల్చున్నట్లు చెక్కబడినాయి దీనికి వ్యతిరేకంగా ప్రస్తుత శిల్పంలో మహావీరుడు విలలిత ఉన్నాడు ఈ ఆపారణ చిత్రణయే ఇదో విలక్షణమైన శిల్పముగా నేను పేర్కొనుటకు వాంది పైగా జైన శిల్పంలో, ఋషి, నేమి, మహావీరులు మూత్రమే వద్దాననలోనూ, చిక్కిన వాళ్లు నిశ్చలంగా నిలబడినట్లు చెక్కారీ అనే నియమం జైన శిల్పకళలో ఖచ్చితంగా అనుసరించబడినట్లు గమనించు. ఉదాహరణకు, పార్శ్వ, సుపార్శ్వాల విగ్రహాలు రెండు భంగిమల్లోనూ మన రౌన్డంలో లభ్యమైనవి.

ఏది ఏమైనప్పటికీ, మహావీరుని ప్రతిమలలో మూత్రం పై నియమం తప్పక పాటించినట్లు తెలుస్తుంది. కావున మహావీరుని ప్రతిమలు కూర్చున్నవే ఎక్కువ లభ్యమై ఏది పెనుగొండ దగ్గర దొరికిన ప్రస్తుత శిల్పం మినహా, మరెక్కడా నాకు పై నియమానికి భిన్నంగా మహావీరుని శిల్పం మన రౌన్డంలో కనబడలేదు. కాబట్టి

[1980, డిశంబరు, గుంటూరులో జరిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ హిస్టరీ కాంగ్రెసుకు సమర్పించిన వా ఆంగ్ల వ్యాసమునకు ఆంధ్రానువాదం.]

ఆధారాలు

- 1 డి.యస్. శుక్లా: వాస్తవ్యా, II, అధ్యాయ VIII పు 7.
- 2 సామంత భద్ర, భువనశ్రయంపు పోత్ర, 9. ఏనప్రణి తమ్, పుష్ప ధర్మతీర్థమ్ జ్యేష్ఠమ్ జనా: ప్రావ్యజయంతి దు:ఖమ్!
- 3 బి.సి. చిట్టాచార్య, డి. జై నా ఐకోన్ గ్రఫీ, పు 27
- 4 సైదే
- 5 భువనశ్రయంపు, అధ్య. 58, శ్లో 45.
- 6 జె.యస్. జె.పి. డెవలప్ మెంట్ ఆఫ్ హిందూ ఐకోన్ గ్రఫీ; పు. 588.
- 7 ప్రతిష్ఠాపాద, పు 151, 152.
- 8 ఏనియన్స్ ఇండియా, నం 6 (జనవరి, 1964) పు. 44-46.
- 9 రూపమండన, పు. 98, 99.
- 10 ఇటువంటి అపురూపమైన జైన శిల్పాల వునికి ఎక్కడున్నా భారతి ముఖంగా తెలువలసిందిగా కోరుచున్నాను.

Seeing the Taj by moonlight is breathtaking. It'll cost this man his whole purse.

Travel safe with State Bank travellers cheques. The money that simply cannot be lost or stolen.

- Available in denominations of Rs. 50, Rs. 100, Rs. 500 and now even Rs. 1,000, at over 7,500 offices of State Bank and its Associate Banks.
- Issued and encashed free of charge.
- Valid for as long as you like
- Simply sign and encash.

• Even if you lose your travellers cheques, you can get your money back from the office of issue.

• Pay your rail fares, hotel bills and shopping bills in our travellers cheques

• These travellers cheques from India's largest bank are most widely acceptable and are cashable at over 25,000 outlets all over India.

ISSUE

State Bank Travellers Cheques
The money nobody can rob

Rejoice Centenary celebration coupons are available at all our metropolitan and origin branches.

ప్రయోగమూలం వ్యాకరణమ్

పై అభియుక్తోక్తి అందుకు సమ్యక్మేగాని, ఎవరి ప్రయోగములు వ్యాకరణమునకు సూచనలు చేసినవి. ఈ విషయముతో అక్షరీకుల అభిప్రాయములను మొదలు పరిశీలించవలసియున్నది.

అ హోబల పండితీయ మతము

అ హోబల పండితీయ మతమున, నన్నును ప్రయోగములు స్వతః ప్రమాణములు తీర్మానములు, అనిగా తిక్కరాదుల ప్రయోగములు స్వతః ప్రమాణములు కావు. నన్నును ప్రయోగ ప్రమాణముగాని, చింతామణి వికృతి వివేకముల ప్రమాణముగాని ఉన్నంతలోనే తిక్కరాదుల ప్రయోగములు సాధువులగును.

నన్నును ప్రయోగములు స్వతః ప్రమాణములగుటకు -

1. నన్ను తిన్న అచార్యవరముక్త స్వేచ్ఛ వలా దృశ వాక్యస్య సాత వ్యాయేన ప్రమాణ్యమన్వేషించు నైన సాధుత్వమిత్యనుంధేయన్. (అ హో 259 పు)

2. తత్కృతు శరంబన కంటే సుకుండుమేలు... యది హాపున క ప్తి తర్వేన తర్వార వివాగః తిక్తత్రయాపి తదేవ వచనం ప్రమాణమన్. (అ హో 431 పు)

నన్నుతర కవి ప్రయోగములు స్వతః ప్రమాణములు గనవలెను -

1. ఇత్యాద్య స్మారనాది కవిప్రయోగాః కథం సంకన్పంతే శి చేత్ అధర్వణోక్త్యా తత్సామత్వమవేహి. (అ హో 251 పు)

2. రూప సాధుత్వస్య ధర్మణమితిజ్ఞేయన్. ఏనంచ పురా సింతురే (మును 4-425) సదానాన్, సర్వత్రనిలింప కామినుల (అముక్త 1-37) కర్మునుకర్ము మనదా కర్ముమదార క్షేపి. (రామా 3-62) - అ హో 327 పు

3. తదాధర్వణ్య వచనామ సరజేన, వర్షదుపాదుపుష్పిరాక సంబన్ బివన్ (పాండు 3-33) ఇత్యాది ప్రయోగమంగవృత్త ఏవ. (అ హో 334 పు)

4. ఇత్యాదీనాం తిక్కయజ్ఞాది కవి ప్రయోగాహనాం కా గతి తిచేత్... అధర్వణ వచన గత ప్రయోగపాణ మహమ్నా తత్సామత్వ ఘట్తీకరణేయన్. (అ హో 337 పు)

5. ద్వితియాచార్యేణకు అనుబంధంతేభ్యోపి పునర్దా విహితః కేన... ఇత్యాద్యస్తీక్షయజ్ఞాది కవి ప్రయోగాః (అ హో 341 పు)

6 తేన, తేనవచం గాంధేన బంపుచున్నను సభంధ ప్రేమ సామగ్రితోన్ (మును 2-76) ఇత్యాది ప్రయోగస్థానః (అ హో 344 పు)

7 ధరా వరాగవలతాక్రాంతింబు మిన్నేలు (రామ 1-9) బూపంబూ ధుతిం సూరేణ సములంబుం జ్ఞేయన్. (అ హో 369 పు)

8 నిగమార్యేత్యాదులంబు బూపన్యు.. అధర్వణోక్తి క్షరణన్. (అ హో 453 పు. సిగమర్య - పాండు 3-110)

9 ఇత్యాదీని రిక్కయజ్ఞాది కవి వచనానిం. అచార్య వచన మహమ్నా స్థానం లభించి ఇత్యుగంబుంబుం (అ హో 489 పు)

10 లపి శబ్దేన. అనునం మణిత యావార్థ గజ్జన పేటుము (మును 3-116) ఇత్యాది కవి వచనం ప్రమాణ్యమన్వేషాన్. (అ హో 492 పు)

11. సూత్రారంభేణకు... తిక్కయజ్ఞాది కవి ప్రయోగాస్సాధుః (అ హో 517 పు)

12. వినాల వర్షమిత్యనేన, తామరన నేతరిండ్ల బండాలు గారె (మును 2-73) ఇత్యాది ప్రయోగోపి సాధురితిజ్ఞేయన్. (అ హో 540 పు)

13. అధర్వణ వచనాత్... తిక్కయజ్ఞాది కవి వచనాని సాధుని. (అ హో 542 పు)

14. అధర్వణ వచనాత్ కృత్ పాటిలు, వర్తిలు - ఇత్యాది కం రూప మనీ సాదు. తేన... అవతరితితి (శృ. నై. 8-129) ఇత్యాద్యాని కవి వచనాని వ్యాఖ్యాతాని. (అ హో 603 పు)

నన్నుయాధర్వణ నమ్మతి లేదని తోచినప్పుడు, రిక్కనాదుల ప్రయోగముల సాధువులగుటకు -

1. ఇత్యాది వచ్యేష సోతన్న సూరన్న ప్రముఖైః కైశ్చిదుభ యోర్యైత్రీ ప్రాతా సానా కరత్యాద ప్రమాణీకీతి మదీపుర్రోగరు మంధేయన్. (అ హో 196 పు)

2. ఇత్యాదిమ జ్ఞేమిని భారతాద్యుక్తేషు సమాప్తా స్వత్వ మసంగతమ. (అ హో 255 పు)

3. త్రిమూర్తి విలాస వర్ణిన్ (రామా 3-62) ఇతి రూపం తన్మంగతమ. (అ హో 273 పు)

4 ప్రాచీనమత-ఇతి భాగ్యలోక్తిర సంగతైవ వంతుకు
పచ్చ (సారిజా 1-80) ఇత్యతవంత.నకెక్క. ఇత్యేవ పార: సాదు:
(అహో 308 పు)

5 తల్లిం దండ్రియు పుట్టినచో (మను 3-98) ఇత్యాది
ప్రయోగస్త్వాకరత్వసృష్ట్యే వన. (అహో 334 పు)

6 ఇత్యాది కవితా పితామహ్యుక్తిస్తు నిర్మాత్యైవ
(అహో 364 పు)

7 సన్మూలం అనుదేయ్యానందీ (పాదు 3-33)
ఇతి రూపత్య సంసమే (అహో 426 పు)

8 వనావృత్తియ పట్టు పుట్టుము (శృ. నై. 6-53)
ఇత్యాది వచన ముగతమేవేత్యపదేయమ్ (అహో 432 పు)

9 కృష్ణవర్మకు (మను 4-36) ఇత్యాది కవి వచన
సూత్రకరమే (అహో 453 పు)

10 అప్య సాల్వన [వచన 1-67] అప్యనన [మను
1-36] ఇత్యాదయ: కవిప్రయోగాస్తు సాధవ:
[అహో 457 పు]

11. ఆయోగంబంబుచేళ బిల్లిడు [మను 3-57]
నిత్యాది కవిప్రయోగస్థాతీన దుష్టతేతి బోధ్యమ్.
[అహో 474 పు]

12. పాదుభూవరునకు గోడతైతి [ఉద్యో 3-108]
నిత్యాది వచనం త్యనాకరమే. [అహో 500 పు]

13. సన్మపాత్యుని [రాసున 1-4] ఇతి సూరకవి పద్యే
వర్ణనండితుని నిత్యేవపార: సాదు: [అహో 543 పు]

14. నిత్య.. మనిగంబ.. [శృ. నై. 3-126] ఇత్యాది
వచనన్య ప్రామాదికత్యమేవేత్యపదేయమ్. [అహో 613 పు]

15. ఇత్యాదీనాం భాగ్యర తిక్కయజ్ఞాది కవి వచనానాం
కిం మూలమితి నయం నవిద్యు: [అహో 613 పు]

కవిరాక్షస మతము

సన్మయ భారత భాగములోని ప్రయోగములే సర్వదా గ్రహ్యము
లనియు, తద్విరుద్ధ ప్రయోగములు గ్రహ్యములు కావచ్చును దక్షవాటి
కవి రాక్షసుడు నియమించినట్లు క్రింది అప్ప కవియమునల్లా తెలియు
చున్నది.

“అదిని శబ్ద కాసన మహాకవి చెప్పెన భారతంబులో
నేది వనినంగాఁజడియ నెందును దానివే కాని మూత్ర సం
పాదన లేదువే దెనుగు నల్లు మతొక్కటిఁ గూర్చి చెప్పగా
రాదని దక్షవాటికని రాక్షసుఁడీ నియమంబుఁ జేసినన్.

“ఆ మూడు సర్వములలో
నా మాన్యుడు మడుపు తెనుగులరసికావి కృతుల్

దాసు రచించితి లిక్క ము
ధీమణి మొదలైన లొంటి తెలుగు కవిమూర్తి
[అప్య. పీఠిక 46, 47 ప]

అప్పకవీయ మతము

సన్మయ భారత దాగమునకు, అంద్రకబ్బ చింతామణికి, నిర
ద్దము కాంతలోనే సన్మయేతర కపుల ప్రయోగములు సాదువుని
అప్పకవి కించినట్లు కనబడును. “నిత్యమ సుత్యమ పురుష క్రియా
స్థిరాః” అను చింతామణి మూత్రమనే సద్రమ మధ్యకు పురుషక్రియే
కార సంది నిత్యము. సద్రమ పురుషక్రియేకారమునకు తిక్కనానులు
నైకత్వికమంది ప్రయోగించియున్నాడు సద్రమపురుష క్రియేకారము
నను సంది మానినందుకు శ్రీనాధుని అప్పకవి యిట్లాక్షేపించినాడు.

“పెరిచించెను శ్రీనాధుఁడ
దరణిని శృంగార నైషధంబునఁ గూర్పుం
డిరి యొందొరుసని కానక
వరపురుష క్రియలఁ బ్రకృతి భావములందె. [అప్పక 5-64]
సద్రమ పురుష క్రియేకారమునకు సంది వికల్పమున్న అధర్మణ
కారికనుబట్టి అప్పకవి ఆక్షేపణ సరికాదని అహోబిల పండితుడిట్లు
ప్రాసినాడు.

బలానికి
మడుపే

నెర్విటోల్

25
సంవత్సరములగా
(ప్రసిద్ధిచెందిన ధనవోక్తమును
అరమృతముననువర్తింప)

SILVER JUBILEE
NERVITOL
1955-1970

అన్నివయసులవా
అన్నిబుతువుల
అనిమిత్యహామ
అందించుఅను
ఆయర్వేద లోక
నెర్విటోల్

సంసారజీ
బలహీనతల
చాగొట్టుక
వైద్యులందరి
సిఫార్సుచే
బడుచున్న

సంసారజీ
బలహీనతల
చాగొట్టుక
వైద్యులందరి
సిఫార్సుచే
బడుచున్న

మోన్ ఫార్మాషిజన్స్

“ప్రథమే చోత్తమే చైవ, క్రియేనో వాచివేవ్యురః -
ఇతి ప్రథమ పురుషే వందేర్వికల్పమాహా. అత ఏవ శ్రీనా
ధాది ప్రయోగాస్సంగచ్ఛంతే కాకచూరప్రకృతిమ్మ ఏతద్గ్రంథ
సంపాదన మైదర్భణ్య శ్రీరాధస్య భాంతత్వమాహా”
[అహో 231 పు]

బాలవ్యాకరణ మతము

సాధారణ లక్షణ పరిజ్ఞానమును బాలరకు కలిగించవలెనన్న ప్రణాళికతో, వింశానుజ్ఞాభారత ప్రయోగములను ముఖ్యముగా దృష్టిలో పెట్టుకొని రచించిన గ్రంథము బాలవ్యాకరణము. కనుకనే వికృతి వివేకము ఆధరప్రణాళిక కారితోని పేక్కు లక్షణ విశేషములు, భారత భారతీయ ప్రయోగములు పెక్కులు పేక్షితములయివి శీవ గజ్జ, గంగుకాసె, ఏమియేమి, నమ్మకీలు, పేరుటరము, నరన పుండనము, రాపోనానె, గరాన గలికోలోకాయలచున్, బుట్టికల్లు, మరుత్తు, జగత్తు, కృష్ణవర్మ, యువ, యజ్ఞ, ఇంద్రజి పిచ్చుల్లు, కంఠకు, ఆకర్షింపుదురు, నండుకొనిమె, వినకుడె, నంటి భారత ప్రయోగ ప్రామాణ్యములేని భారతీయ కావ్య ప్రయోగములు బాల వ్యాకరణమున నమ్మితింబడినవి లాక్షణిక వచనములను ప్రమాణీకరించి, యాళురు, దాత్రుడు, హనుమానుడు, భగవానుడు, పురోధనుడు, రోనగురూపము లంగీకరించబడినవి. వీటికి కవి ప్రయోగములు కన బడవు. (ప్రాచీన బాద్యపీఠో కోర్ని భారతీయ కావ్యప్రయోగములు బాలవ్యాకరణములో ఇల్లు నిరసించబడినవి.

1. “కూతురులు, కూతుళ్ళు, కూతురి నిత్యాది రూపంబులు గ్రామ్యంబులని యెఱుంగునది.” [బా. అచ్చిక 9]

2. “వనమునుంచి, ధనమునుంచి యనియుంచి శబ్దాదు ప్రయోగంబుతోఁ గొండలు వ్యవహరించెదరు గని యది సాధుకవి ప్రయోగా రూఢంబు గదని యెఱుంగునది”

[బా. కారక 11]

3. “చేతురు కోతుర్యాదుల సాధులని యెఱుంగునది.”

[బా. కియా 108]

పౌఠ వ్యాకరణ మతము

బాలవ్యాకరణమున రెక్కిని అపాధారణ లక్షణ విశేషములను పూరించవలెనన్న ఉద్దేశముతో, భారతాది గ్రంథ పరిశోధనములని లభించిన విశేష లక్షణ ప్రయోగములను క్రోడీకరించి, బాలవ్యాకరణమును వారిక స్థానీయముగా, రచించిన గ్రంథము, (పౌఠ వ్యాకరణము. ఇందు భారత భారతీయ కావ్యప్రయోగములు పెక్కు సాధించబడినవి. కాని, కొన్ని భారతీయ కావ్యప్రయోగములు (పౌఠ వ్యాకరణమున ఇల్లు నిరసించబడినవి.

[1] “అన్నలో, యేనుంగులో” అని ప్రయోగములు కానంబడుచున్నవి గని వానికే (ప్రామాణిక శ్రేయోగములు కానంబడవు.” (ప్రొథ. శబ్ద 14) ఇవి కోర్చిలించి తీవ్రము ప్రయోగములు.

[2] “ఈ కవి పినజాతి కాన, లగి ప్రయోగించినాడు. అది విచార్యము” (ప్రొథ. శబ్ద) ఇది చేమకూర వేంకటకవి ప్రయోగము

[3] “ఒకానొకటి యిందుఁ గొప్పటి నేకవనాంతములు గఁబరించియున్నాడు అది విచార్యము” (ప్రొథ. శబ్ద 38) ఇది ధూర్జటి ప్రయోగము నుద్దేశించి చేసిన అక్షేపణ.

వ్యాకరణ సంహితా సర్వస్వమతము

భారత ప్రయోగములును, సామాన్య శ్రీనాధాది కవిలయేతర మహాకవుల ప్రయోగములును సాక్ష్యముగ ప్రమాణములైనవి వ్యాకరణ సంహితా సర్వస్వమతము. చింతామణి విక్రమి నివేకము లక విరుద్ధము లగు సామాన్య కవి ప్రయోగములు సాధులులుకావు పూర్వోక్త మహాకవి ప్రయోగములు పూర్వమే యిట్టివట్లు లక్షణ నిర్ణయమును కనుక రించును.

ముక్తలక్షణ కౌముదీమతము

(ప్రొథ వ్యాకరణముతోపాటు, బాలవ్యాకరణమునకు వారిక స్థానీయముగా రచితముయిన గ్రంథము, ముక్తలక్షణకౌముది. ఇందు భారతీయ కావ్య ప్రయోగముల కితోధిక ప్రామాణ్యము నమ్మితింబడినది పూర్వలాక్షణిక వచనములకు ఇతోధిక గౌరవమీయబడినది. బాల ప్రొథలు తిర్వక్రించిన రూపములు కూడ దీనిలో సాధించబడినవి. “మహాకవి ప్రయోగంబులు సర్వదా సాధువులనియ్యఁ, దదవ్యంబుల విరుద్ధంబులు సాధులనియ్య గ్రహించుట శ్రేయంబు” అని ముక్తలక్షణకౌముది ప్రతిపాదన. అవిరుద్ధ ములనుటచే అజ్ఞుల మూఱకములు, వికృంభలములు అగు, అప్రభు రూపములు సాధువులుకావు.

పై లాక్షణిక మతములను పరిశీలించినవో క్రిందివిషయములు స్పష్టమగును

[1] నన్నయ ప్రయోగములు, నన్నయేతర కవి ప్రయోగములు అన్న భేదము కొందర దృష్టిలో కలదు. అహోబలంబడితుడు, కవి రాక్షసుడు, అప్పకవి, ఈ కొనకు చెందినవారు.

[2] భారత ప్రయోగములు, భారతీయ కావ్యప్రయోగములు అన్న భేదము కొందరలో కలదు. విష్ణుయూరిగారు, సీతారామాచార్యులుగారు, ఈ కొనకు చెందినవారు.

[3] మహాకవి ప్రయోగములు, సామాన్యకవి ప్రయోగములు అన్నభేదము కొందరలో కలదు. శ్రీ వల్లిపూరు, ముక్తలక్షణకౌముదికర్త ఈ కొనకు చెందినవారు.

ఈ నందర్ములలో శ్రీ తిరుపతి వేంకటకవులు వెల్లడించిన అధిప్రాయమును గమనించుట యుక్తము.

“కేవల సంస్కృత నుద్య
దావేదులుఁ గొనలాంధ్ర తత్త్వరులుగా
కేవల లుదయభాష
కవిదులంవారు దీని గురువులు జగత్తీన్.” (దేవీ)

ఈ పద్యమునుబట్టి ఉభయభాషా కోవిదుల ప్రయోగములు వ్యాకరణమునకు మూలమని చెప్పవచ్చును. కాని, ఉభయభాషా కోవిదులయినంతమాత్రాన వారి ప్రయోగములు వ్యాకరణమునకు మూలము కావు. శ్రీ తిరువతి వేంకటకవులు రచించిన, “కథలు—గాథలు” కేవల వ్యావహారిక రచన. కనుక, అందలి ప్రయోగములు వ్యాకరణమునకు మూలము కానేరవు. కాగా, ఉభయభాషా కోవిదుల, గ్రాంథిక కావ్య ప్రయోగములు వ్యాకరణమునకు మూలమని ఈ పక్షమున గ్రహించవలసియుండును.

మొత్తము పై వ్యాకరణము విజ్ఞుడని ప్రయోగ మూలకమే కాని, అజ్ఞుడని ప్రయోగ మూలకముకాదు. ప్రయోగ పాదులైన పాదుత్వములు క్రిందివిషయములపై ఆధారపడి యుండునని నిర్ణయించవచ్చును.

- 1] కవియొక్క ప్రామాణికత.
- 2] రచన గ్రాంథికమా? గ్రామ్యమా?
- 3] లాక్షణిక దృక్పథము.
- 4] లక్షణగ్రంథ ప్రచారిక.

సంకేతాక్షర వివరణము

అవ్వక	అప్పకవీయము	
అనాక	అనాకొల పండితీయము	(ఆంధ్ర రచయితల సంఘమువారి ప్రచురణ)
ఆం. చిం.	ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి	
ఆముక్త	ఆముక్తమాల్యద	
ఉద్యో	ఉద్యోగపర్వము	
దేవీ	దేవీభాగవతము	
పాండు	పాండురంగమాహాత్యము	
ప్రౌఢ	ప్రౌఢవ్యాకరణము	
బా	బాలవ్యాకరణము	
మను	మనుచరిత్ర	
రాఘవ	రాఘవ పాండవీయము	
రామా	రామాభ్యుదయము	
వసు	వసుచరిత్ర	
శృ. వై.	శృంగారవైపదము	

దుర్మతీగీతి

శ్రీ కొంగే సుధాకరరావు

దుర్మతినత్యరంబు శభదోహదమై యరుడెంచె నద్దిగో !

ధర్మము మూర్తిదాల్చినటు తామన తాప విషాదభావముల్
మర్మముగా తొలంగి నవమానవతా సుమముల్ హసించగా
నర్మనఖుండునోలె మననందర హర్షముతోన ముంచుచున్ !

మావిచిగళ్ళుమేసి మధుమానసునన్ కలకంఠమింపుగా
గ్రావములే ద్రవించకలగాన సుధా ఝరి జాలువార్చగా
పూవులు మందహాసముల పుష్పాడికాంతుల నీమమండగా
మావిడితొరణాలు జనమంగళ కారణముల్ రహించగా !

మత్సరములే నశించగ

మత్సాహము యెడదలందు నువ్విళ్ళుబారన్
పత్సంగితోతి జనులీ
వత్సరము నుఖింతుగాత ఫలితాశయై !

దుర్మతులు దుష్టులెల్లరు దుఃఖమంద

నన్మతులు యనుదినమును సంతసించ
వకల మానవోక్ముఖ శాంతినొంద
దుర్మతీనత్యరము మాకు తృప్తినిడుత !

సత్యభామ యుద్ధం చేసినదా?

దీపిచి వండుగ జ్ఞప్తికి వస్తే వెంటనే సరకసురుడు మున్నులో తాండవమాడతాడు. మహాబలిహరియైన ఆ క్రూర రాక్షసుడు ఇంద్రుని తల్లి అదితి కుండలాలనూ, ఎరణదేవుని జలస్పత్రాన్నీ, రత్నసర్పకనునే దేవపర్వత శిఖరాన్నీ అవహరించి, ప్రాగ్జ్యోతిష స్పృణంతో ఏకచ్ఛద్రాధివత్యంగా రాజ్యంచేస్తూ ఉన్నాడు దేవత లందరికీ లతదంటే విపరీతమైన ఓయం. ఈ విషయాన్ని శ్రీకృష్ణ నికీ చెప్పడానికి ఇంద్రుడు ద్వారకకు ఎచ్చి, వివరంగా అన్నీ చెప్పి, అతణ్ణి శరణువేదాడు. శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామ నహిరుడై గరుడునిపై ఎక్కి, యుద్ధంలో రాక్షసులను చంపి, చివరకు చక్రా యుధంతో నరకుని శిరస్సును ఇండిండాడు. ఆ యుద్ధంలో సత్యభామ కొంతసేపు యుద్ధంచేసి శ్రీకృష్ణుడు కొంతసేపు విశ్రాంతి తీసుకొనుటకు అవకాశం కలిగింది.

ఇది ప్రచారంలో ఉన్న కథ. చిన్నలూ, పెద్దలూ - అందరూ చెప్పకొంటున్న కథ. బమ్మెర సోతరాజుగారి భాగవతంలో ఈ కథ కావస్తున్నది. దీనినిబట్టి సత్యభామ కూడా శ్రీకృష్ణునితోపాటు యుద్ధం చేసేటట్లు తెలుస్తున్నది

సోతరాజుగారి భాగవతానికి ముగలమైన సంస్కృత భాగవతంలో శ్రీకృష్ణుడు సత్యభామతో కూడా వెళ్లి నరకుణ్ణి సంహరించినటు ఉన్నదేకాని, సత్యభామ యుద్ధం చేసేటట్లు చెప్పబడలేదు.

సంస్కృత భాగవతంలో ఇలా వున్నది -

“ఇంద్రేణ హృత ప్లేతేణ
హృత కుండల బంధునా,
హృతామ రాధి స్థానేన
జ్ఞాప్తితో భౌమ చేష్టితమ్.
సభార్యో గరుడరూఢః
ప్రాగ్జ్యోతిషపురం యయౌ.”

[దశమస్కంధం-ఉత్తరార్కం. 59-వ అధ్యాయం]

ఇంద్రుడు వచ్చి కుండలాల, పుత్రం, రత్నసర్పకం భూమి పైతుడైన సరుకుడు అవహరించినాడని చెప్పగా విని శ్రీకృష్ణుడు గ్రహస్థానాంతరంగా గరుడహాసనానాడుడై సరకుని రాజధాని అయిన ప్రాగ్జ్యోతిషనగరానికి వెళ్లాడని పై దానిలో ఉన్నది. అతనితో కూడా తన భార్య సత్యభామయే కాని వేరొక భార్య కాదని తర్వాత వచ్చిన అందర్నాటిపట్టి తెలుస్తుంది. సత్యభామ అతనితో కూడా వెళ్లివచ్చి పుత్రం తెలుస్తున్నదేకాని, అమె యుద్ధం చేసేటట్లు చెప్పబడలేదు. సోతరాజువరణ సందర్భంలోకాని అమె ప్రసక్తి రాలేదు.

ఈ విధంగానే విష్ణు పురాణంలో కూడా ఉన్నది. సత్యభామ కృష్ణునితో కూడా వెళ్లివచ్చి మాత్రమే లంకులో ఉన్నది. అమె యుద్ధంచేసేటట్లు లేదు.

“భామోఽయం సరసో నామ
ప్రాగ్జ్యోతిషపురేష్ఠః,
కరోతి సత్యభూరానా
మునరాన సుండిరం
దేవ సిద్ధాసురా దీవాం
పురాణాం చ జగద్దపం.
హృత్వా తు సోఽనురః కన్యా
రురుధే నిజమందిరే,
పుత్రం యుక్తులిల ప్రాప్తి
తన్మహోర ప్రదేతసః,
మందరస్య రథాశ్శుంగం
హృతవాన్ నుజీసర్పరవం,
అమృత ప్రాప్తిశ్చ దివ్యే
మన్యూరుః కృష్ణాః కుండిరే,
జహౌర సోఽనురోఽదిత్యా
నాంభర్యైరవతం గజమ్.
దుర్భీర మేతిద్గోనింఛ!
మయా లస్య నివేదిరివం,
య ద్భ్రత ప్రతికర్తవ్యం
తత్ స్వయం పరిమృశ్యతామ్.
ఇతి బ్రహ్మ స్మితం కృత్వా
భగవాన్ దేవకీ సుతః,
గృహీత్వా వానసం హస్తే
సముత్తస్థా వరానవాత్,
సంచిం ర్యాత మాకున్యా
గరుడం గగనేనరమ్,
సత్యభామాం సమా రోహ్య
యయౌ ప్రాగ్జ్యోతిషం పురమ్”

[విష్ణు పురాణం. పంచమాంకం. 29వ అధ్యాయం]

ప్రాగ్జ్యోతిష పురాధిపతి సరకుడు దేవ మనుస్మృతయం కన్యలను అవహరించి చెరలోఉంచెననీ, వరుణుని జలపుత్రాన్నీ, అదితి కుండలాలను, మణిసర్పకనునే మందర శిఖరాన్నీ అవహరించాడనీ, ఏమిచెయ్యాలో అలోచించాలని ఇంద్రుడు చెప్పగా శ్రీకృష్ణుడు గరుడునిపై సత్యభామను కూర్చుండపెట్టుకొని ప్రాగ్జ్యోతిషానికి

వెళ్ళాడని మాత్రం పైదానివల్ల తెలుస్తున్నది. సత్యభామ యుద్ధం చేసినట్లు చెప్పడలేదు.

14 వ శ్లోకంలో ఉండిన అస్త్ర వండితుడు శ్రీకృష్ణ చరిత్రమనే సంస్కృత గద్య కృతిలో కూడా ఈ విషయాన్నే చెప్పినట్లు, 'ధావతి'గీతని వ్యాసంలో తెలుపబడింది

ఈ విధంగా అందరూ సత్యభామ యుద్ధం చెప్పులేనట్లు చెప్తుండగా పోతనామాత్యుడు మాత్రం, అమె యుద్ధం చేసినట్లు చెప్పడమే కాకుండా ఆ యుద్ధాన్ని ఎంతో చక్కగా వర్ణించడంలో కారణం ఏమిటా ? అని ఆలోచన కలగకమానను.

సత్యభామ శ్రీకృష్ణనితో కూడా వెళ్ళి, అతనితో తిరిగి వచ్చినట్లు మాత్రం పురాణాల్లో ఉన్నది. అమె ఎందుకు వెళ్ళినట్లు ? కృష్ణాదామెను తీసికొని వెళ్ళడంలో ప్రయోజనం ఏమిటి ? అని ఆలోచించబడినదే! "నేమీ వస్తాను. నన్ను తీసుకుని వెళ్ళండి" అని ఆమె కోరినట్లయినా వాటిలో చెప్పబడలేదు శ్రీకృష్ణనికి అందరు రాణులు ఉండగా—నురెవ్వరినీ కాకుండా సత్యభామనే ఎందుకు తీసుకువెళ్ళాలి ?

ఇట్టి సందేహాలకు చోటు ఉండకూడదనే లభిప్రాయంతోనే— ఆ ఘట్టాన్ని రసవంతంగా చిత్రించడం కోసమే పోతరాజుగారు మూల కథలో కొంది మార్పులను తీసుకువచ్చారని చెప్పవలసి ఉన్నది.

ఇతర రాణుల కంటే సత్యభామకు దైర్య పాపాలు ఎక్కువ. భర్త దగ్గర స్వతంత్ర్యమున్నూ అధికమే! ఈ భావాలనే పోషివగారు సత్యభామ పాత్రలో బాగుగా చిత్రించారు. శ్రీకృష్ణుడు గరుడ వాహనా రూపుడై కరకాసురుడి మీదికి వెళ్ళబోయేటప్పుడే ఆమె తన్ను కూడా తీసుకుని వెళ్ళాలని ఇలా ప్రార్థించింది.

"దేవా ! నీవు విశాల సంఘముల ను
ద్వీపింది చెందాడ, నీ
ప్రావీణ్యంబులు నూడఁ గోరుదుఁ గదా !
ప్రాణేశ ! మన్నించి న

స్వీకరింఁ గొనిపొమ్ము నేఁడు కరుణన్
నేజాచి యేతెంచి నీ

దేవీ సంహతి కెల్లఁ జెప్పదు భవ
ద్వీర్త ప్రతాపహీనుల్."

[దశమస్కంధము — ఉత్తర భాగము—151]

తన భర్త సహాపాస్తి స్వయంగా చూడాలని ఆమె కోరిక. చూచి వచ్చిన తర్వాత సవతులందరికీ దానిని వివరించి చెప్తుండటం! దీని వల్లనే ఆమె ప్రాభవం తెలుస్తున్నది.

ఆమె తనతో రావడం శ్రీకృష్ణనికి అంతగా ఇష్టం లేదు. తాను యుద్ధానికి వెళ్ళుతున్నాడని విహారయాత్రకు వెళ్ళలేదు.

సుకుమార గృతలగు సుందరీసుణులు యుద్ధరంగానికి రావఁ అతనికి సమ్మతం కాదు ఈ విషయాన్నే అరచు ఆమెకు చెప్పాఁ కాని, ఆమె వినలేదు స్వీకృష్ణుడు ఉన్నప్పుడు వాకెలాంటి భయమ లేవని అంటుంది తన భర్త అవతారమూర్తి అనీ, తోకోత ప్రదానం, ప్రదానం కలవాడనీ ఆమెకు తెలుసును. అందువల్లనే భర్త రావడం మీది యుద్ధానికి వెళ్ళడం బాగా ఎరిగినా, ఆ రాక్ష లకు రావెంతమాత్రం భయపడననీ, ఆయన ప్రక్కనున్నప్పుడు కెట్టి ఆపాదుమూ ఉండదనీ జలా చెప్పింది —

"దానపుత్రై న నేమి ? మఱి
దైత్యసమూహాను లై ననేమి ? నీ
మానిత భావూ దుర్గముల
మాటున నుండగ నేమి శంక ? నీ
తో నరుదెతు నంచుఁ గర
లోయజమత్ ముకుళింది మ్రొక్కె న
మ్మానిది దన్ను భర్త బహు
మాన పురస్కర దృష్టిఁ జూడగన్"

సత్యభామ దైర్యపాపాలకు శ్రీకృష్ణనికిన్నీ అసందం కలిగిం అతడు ఆమెను తనతో తీసికొని వెళ్ళాడు. రణరంగాన్ని ప్రవేశిం అతడు రాక్షసులందరినీ చాలా మలభంగానే సంహరింపసాగాడ దానిని చూడగా సత్యభామకున్నూ ఉత్సాహం ఉప్పొంగినది. తాన యుద్ధానికి సిద్ధపడినది.

"వేణిం జొత్తెముపెట్టి సంఘటిత నీ
వీబందయ్యై, భూషణ
శ్రేణిం దాల్చి, ముఖేందుమండల వరీ
వీ జాలముల్ పర్వణఁ
బాణిం బయ్యెడఁ జిక్కఁగఁ దుఱిమి శుం
భ ద్వీర నరంభయ్యై"

ప్రాణవాదుని యెగులు నిలిచింది. ఆమె ఉల్కాహాస్తి భంగవర శ్రీకృష్ణుడు "వరే" అన్నాడు. ఆమె ధాటికి అగలేక రాక్షసులందర వెనుకకు పారిపోయారు.

పోతనగారి భావంతోనే సత్యభామ యుద్ధ ప్రయత్న యుద్ధపు తీరు చాలా విపులంగాను, రసవంతంగాను వర్ణించబడిన పురాణాల్లోను, ఇతర సంస్కృత కృతుల్లోనూ సత్యభామ భర్తతోపాటు రణరంగానికి వెళ్ళినదే కాని యుద్ధం చెయ్యలేక పోతరాజుగారి సత్యభామ మాత్రం యుద్ధం చేసినట్లు వర్ణిం బడింది. ఆంధ్రభాగవత కర్త చేసిన యీ మార్పు రసవరీపక్ష ఉద్దేశించి జరిగినదే!

* చూడుడు. అగస్త్య వండితుని గురించిన వ్యాసం, 197 ఏప్రిల్ భారతి పంచిక.

సుందర శతపత్రం

శ్రీ చల్లా రాధాకృష్ణ శర్మ

ఎవరిదో ఆ కబంధ హస్తం
కుదిపి వెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తోంది
ఎవరిదో ఆ దివాంధవు చూపు
నలిపి వెయ్యాలని ఆరాట పడుతోంది.

ఎన్నెన్ని కుప్పిగంతులు
ఎవరు వేసినా
ఎన్నెన్ని చిలిపి చేష్టలు
ఎవరు చేసినా
అది వాడదు, అది రాలదు.

ఆ సుందర శతపత్రం ఈనాటిదా?
ఆ సవాతన సుమరాజం ఏనాటిదో!

ఎన్నో చండ వాతాతపాఘాతాలకు
ఎదురొడ్డి నిలిచింది, వీర కిశోరంలా.
రక్కసుల యేబ్రాసి చేతలకు
చెక్కు చెదరక నిలిచింది, తాపసోత్తమునిలా.

ఎన్నో యుగాలుగా ఎందరెందరినో
ఎంతగానో అలరించిన అమోఘపుష్పం
ఆ శతపత్రం.

అది యే ఒక్కరిదీ కాదు
అందరికీ అది సొంతం.

వ్రతి వ్రతమూ వ్రముఖమే
శతవ్రత మంత;

మాటలోని అర్థంలా
పాటలోని పల్లవిలా.

వివిధ వ్రతాలూ విడదీయరాని మిత్రములై
కలిసి మెలిసి వున్నప్పుడే కవిసిస్తుందది
శితవ్రతంగా మధుర మనోజ్ఞంగా
స్నేగ్ధ పౌండర్య సౌభాగ్యాలకు నిలయంగా
సుస్థిర శాంతి సౌభాగ్యాలకు పదనంగా.

వ్రతి వ్రతం
సౌందర్యానికి మారుపేరు
సౌభాగ్యానికి గీటురాయి
త్యాగ నిరతికి సంకేతం
జ్ఞాన గరిమకు వ్రతిరూపం.

ఏ వ్రతానికి ఆ వ్రతం
నిడివిడిగా కనిపించినా
సన్నిహిత సంబంధం కలవి
సమాన ఆధారం కలవి
సమధర్మం సంతరించుకున్నవి.

దాని అతిలోక సౌరభం
గుబాళిస్తోంది దిశాష్టకం
ఆ పరీమళానికి ఉత్తేజితులై
ఆలపించారు కవితలు
వెలయించారు గీతాలు
వేశారు చిత్రాలు
మలిచారు శిల్పాలు.

దాని అపురూప సౌందర్యం
ప్రభావితుల్ని చేసింది పలువురిని
యుద్ధ మేరువులుగా
దాన వీరులుగా
దయా శూరులుగా.

చర్మ చక్షువుకి కనిపించే
సామాన్య పుష్పం కాదది
జడ వదార్కం అంతకన్నా కాదు
నిజానికది చైతన్యోత్పాదక కేంద్రం.
అందుండి గ్రహిస్తారు అందరూ
అచంచల ధైర్య స్థైర్యాలు
అపురూప శక్తి సామర్థ్యాలు
దాని సంరక్షణకోసం
త్యాగం చేశారు తమ అనువులు
దేశ భక్తులూ వీర యోధులూ.

ఏ ఒక పత్రమైనా
వాడినా విచ్చకున్నా
గాలికి రెపరెపలాడినా
వానకి వెలవెల పోయినా
కంపించిపోతుంది శతపత్రమంతా.

ఏ పత్రం కొననైనా
మలిన బుద్ధితో ముష్కర భావంతో
దుష్టకీటకం తిష్ట వెయ్యాలనుకుంటే
శతపత్రం కనిపిస్తుందవ్వడు
అతి భీకర లోహ విహంగంగా.

భిన్న రాగాలు ఆంకిస్తుంది
భిన్న సంస్కృతులు ఆదరిస్తుంది
అన్నిటా సమభావం వహిస్తుంది
అన్నీ తానే అని చెబుతుంది.
తానే అన్నీ అని భావిస్తుంది.
ఆ సుందర శతపత్రం
యుగ యుగాలుగా వర్ధిల్లిన
భారత మహనీయ శతపత్రం !

అర్ధరాత్రి

నిఖిలేశ్వర్

అర్ధరాత్రి ఆకస్మాత్తుగా తెరచుకునే కళ్ళు
అర్ధాంతరంగా అన్నీ అయోమయాలను దాటి
అలజడిలేని అలరబలేని మానాన్ని
అత్యపరిశీలనా గీతాన్ని
వివరణని సంగీతాన్ని
తనలోంచి వింటున్నది బయటి ప్రపంచాన్ని
రోజూ తోపలికి వయసించే వెలుపలి దృశ్యాల్ని !
నడిరోడ్డుపై బోర్లానడుకున్నమనిషి ఒక బిచ్చగాడు
మహానగరాల పేప్ మెంటల్లపై
శవాలైపోతున్న నాగరికులు
వేసుకున్న గుడిసె
ఎవరు గుడ్లు ఉరిమితే కూలుతుందో తెలియదు
జేబులోని రూపాయి బజారుపాల్తై

వినాడో నవ్వులపాలైపోయింది !
తీండి బట్ట ఇల్లుకే పరిమితం మధ్యరగతి మనుషుడ
ఎంత ఎక్కువ సంపాదించగలిగితే
అదే అంత పెద్దదవు !!
ఈ వరుగువేటలో వెనకబడినవాడు
వెలుకారంగా వికలమై పోతున్న జీవి !
ఎదురుగా వెక్కిరిస్తూ టి. వి. అంటేనా
ప్రవహించే విద్యుత్తు ఒకవంతెన అదంతానికి
అది టక్కున తెగుతుంది -
అప్పుడప్పుడు శూన్యంలోకి విసిరేస్తూ
జ్ఞానాన్ని అనుభవాన్ని సవాలుచేస్తూ !
నిరంతరం మేల్కొనలేని చైతన్యాన్ని నిద్రపుచ్చుతున్నా
ఈ అర్ధరాత్రి
రానున్న రేపటి ఉదయానికి ఆలంబనం.

కథకుడుగా బుచ్చిబాబు

తెలుగు సాహిత్యంలో కథకుల సంఖ్యకు కొదవలేదుగానీ, మంచి కథకుల గురించి చెప్పాలంటే, యిప్పటికీ వేళ్ళమీద లెక్కపెట్టు వలసిన సరిష్టతే కరచడంలేదని ఆ కొద్దిమంది కథకులలో ఎన్నడగిన వాడు బుచ్చిబాబు. జీవితాన్నీ, జీవితంలో జనకెదురయిన వ్యక్తులనీ, ఆ వ్యక్తుల జ్ఞాపకాలు అందిచ్చే అనుభూతున్నీ, వివిధంగా పరిశీలించి గుండెల్లో నవలనడుచుకొని, ఒక్కొక్క పాత్రగా తీర్చిదిద్దాడు బుచ్చిబాబు. అయితే, ఆ పాత్రలను పుష్టిచివిన కథకుడు అటు విశ్వసాహిత్యంలోకి ఆధునిక సోకడంను, యిటు మనస్తత్వ శాస్త్రం, తత్వ శాస్త్రం, సిద్ధాంతాల సారాంశాన్నీ ఆకలింపు చేసుకున్న మేధావి కావడంతో-అతని కథలు కాలక్షేపపు కథల పరిధిని దాటి చాలా దూరం ముందుకు వెళ్ళగలిగాయి.

“మనమందరమూ గోగోల్ ‘పివోకోట్’ లోంచి పుట్టుకొచ్చిన వాళ్ళమే!” అంటూడు గోర్కి.¹ ఆధునిక కథానికకు ఒకప్పటి గోగోల్, ఆ రథాతి మొసానా, చెవోవ్, అటు రథాతి కాలపు సోమర్సెట్ మాన్, ఓస్కానీ, యిత్యదులందరూ సరికొత్త సోయ గాయ నమకూర్చినవాళ్లే! బుచ్చిబాబు వీళ్ళందరి సాహితీ పరిచయాన్నీ కావలసిన మేరకు సమపార్థింయకొన్నాడు. కథా శిల్పానికి సంబంధించి సోమర్సెట్ మాన్ కు ఏకలవ్య శిష్యుడయ్యాడు. “ఉహోబలం, కవితాకళి, జీవితం పట్ల పుండలైన గౌరవభావం, మాన్ కథలలో లోపించినందువల్లనే అవి అంత శంకుస్థి కరంగా వుండవు...”² అని అన్నప్పటికీ “రచనా విధానంలో గొప్ప శిల్పం వుండే”ని అంగీకరిస్తూ, కథను నడవడంలో గల మెళకువలను మాన్ దగ్గర నుండే గ్రహించానని ఒప్పుకున్నాడు బుచ్చిబాబు.

సోమర్సెట్ మాన్ ప్రత్యేకతలలో ఒకటి-“మేను” అంటూ ప్రథమ పురుషంలో కథ చెప్పడం. యీలా కథ చెప్పడంలో కొన్ని ప్రయోజనాలున్నాయంటాడు మాన్.³ కథ చెప్పే వ్యక్తి ఒకే పద్యంపై దృష్టి కేంద్రీకరించి - తను కన్ననీ, విన్ననీ, చేసిననీ, చెప్పిననీ, ఇలా చెప్పడం వల్ల పాఠకులకు అతనిపై ఒకవిధమైన సాన్నిహిత్యం ఏర్పడుతుంది. అతను చెప్పాన్నీ, చేసినదాన్నీ, అంగీకరించినా, అంగీకరించకపోయినా, అతనిపై సానుభూతి మానసిక స్థితికి పాత్రులు వచ్చేస్తారంటాడు మాన్. యిది గాక, మరొక ప్రయోజనం కూడా వుంది. ఈ తరహా కథనంలో రచయిత సర్వజ్ఞుడైతేగాక ఇన్నీ చెప్పనక్కరలేదు. కొన్ని విషయాలు చెప్పే, మిగతావి నాకు క్షణియని తప్పకవచ్చు. దీనివల్ల కథలో అనాంఘనీయమైన రీతిలో క్షుణ్ణగత ఏర్పడకండా-పాఠకుడు పాత్రల గురించి కొంత అలోచించేందుకు పీయవడుతుంది. తమకు తోచిన రీతిలో సమాధానం ఇడానికి అవకాశం వుంటుంది. కథకుడుగా బుచ్చిబాబు ఆశించిన

ఫలితాలలో యిది కూడా ఒకటి. పాత్ర చిత్రణలో కొంత ‘పిప్పిలి’, అర్థంకాని, బహిర్గతం గాని ‘గొడవ’ వుండాలని బుచ్చిబాబు కోరుకోవడంలో పున్న ఉద్దేశం యిదే!⁴

కథా శిల్పం విషయంలో మూలమే గాక, కథా రచనకీ, సామాజిక ప్రయోజనానికి మధ్యగల సన్నిహిత సంబంధాన్ని గూర్చి అధికంగా అలోచించువోవడంలో కూడా బుచ్చిబాబు మాన్ కి సన్నిహితంగా కలబడతాడు అర్చిక, సామాజిక, పురుష ప్రాణిలో వ్యక్తిత్వ లోపయ్యే సంస్కరణల గురించి గాక, రసాలని పిరుక్త ప్రవృత్తుల ఫలితంగా వ్యక్తిత్వంలో చేరేగో నలసర్వణలపట్ల రచయితగా బుచ్చిబాబు అసక్తిని చూపించాడు. ఈ సంస్కరణలకు ప్రేరణ రచయితలోనే పుట్టుకొస్తుందంటాడతను. “నిత్య జీవితంలో రచయిత సంస్కరణకు గురి అవుతాడు రాను కోరుకున్న ఉద్దేశ్యం ద్వారా. ప్రయోజన ద్వారా. స్నేహితులుండరు... ఒక సంస్కరణ ప్రవర్తి ధ్వంస వ్యక్తిత్వం ఏర్పడి ఈ బాధను యరయలతో చెప్పకని నిమిరుడవు రాడు!”⁵ అంటాడు, బుచ్చిబాబు కథల వెనుక కళ్ళ గురించి చెబుతూ. ఈ సంస్కరణ స్వరూపాన్నే మరికొన్న సాగిస్తే, వ్యక్తిత్వ, వ్యవస్థ కూ, ఇదిగో సోరంటలో అర్చిక, సామాజిక పురుష గల స్థానం అవగతం అవుతుంది. అయితే, అది బుచ్చిబాబు పని కాదు. “ముష్టినిజం”, “పూడిన చక్రం-వాడన పుష్పం” నంటి కథల్లో అట్లుడగు సమాజానికి చెందిన ముష్టివాడు, రిజానాడు, పాత్రలను నన్నటికీ, తను గీసుకున్న గిరిదాటకుండా, అర్చికవరమైన తత్వంను గురించి గాక, పాదయానికి సంబంధించిన అర్చికల గురించే ఆలోచించాడు బుచ్చిబాబు.

అయితే, యిది ప్రయత్న పూర్వకంగా ఏదో కావాలని చేసిన విషయం కాదు. వ్యతపోగా బుచ్చిబాబు పాదయనాది. ప్రకృతి నలక రింపుతో పులకరించినానే కవితాత్మక పాదయనం అతనిది. కథకుల్లో భావకవి అతను. అకల మధ్య ప్రసరించే కేణాళి వనదీవ కుట్టు ననీలో ముందుకీ వెనక్కి కదలడాలు,⁶ వాంఛలంగా కదిలే బలహీన మైన కనురెప్పల క్రింద మంచులో కదిలిపోయిన కుండలీలా మెరిసి పోయే వేలాం అండాలు,⁷ వెన్నెల పీయపుకీ పూగిపొయ్యే సముద్ర కెరటంపై నురుగులతో వెలుగుల సాగములు,⁸ యివన్నీ బుచ్చిబాబు కథల్లో పుష్కలంగా దొరుకుతూ, అతని వ్యక్తంలోని ‘రామాంటి సిజన్’ను వ్యక్తీకరిస్తాయి. ఈ విషయాన్ని గురించి చెబుతూ “నాగరికతలో నుండి ప్రకృతిలోకి పారిపోయే వ్యక్తులన్నా, అట్టివారిని గురించిన కథలన్నా, వాతంతో యిష్టం... సోమర్సెట్ మాన్ రచన లంటి నాకష్టం ఏర్పడ్డానికి ఆయన యింటాంటి వ్యక్తుల గురించి విక్రువగా రాయడమే కారణం అనుకుంటాను” అంటాడు తన ‘స్నియ చరిత్ర’లో.⁹

“నా కథలన్నీ నే ఎరిగివు మనుషులు, స్త్రీలూ, అనుబాలు, పిల్లల రింది రాసివు” 10 అని చెప్పిచెప్పి బుచ్చిబాబు, మామోలాగా నే “రవీంద్రులకో” తనను కదిలించి విషయాలన్నీటో “నోట్” చేసు కొనేవాడు. నిజానికి, వాస్తవపు ఆధారాలైన కృష్ణ సాహిత్యంలో రాణిపతేదనుకుంటూవు సాహిత్యంలో ప్రసిద్ధి చెందిన ప్రతి పాత్ర నెనుకా నిజ జీవితంలో నమూనా దొరుకుతాయి తనను ఆకర్షించి వ్యక్తులను సాహిత్యంలో యిరికించడంలో ప్రసిద్ధుడయిన మామో, ఏ రచయిత అయినా నజీవమైన “మోడల్” లేకుండా ఒక పాత్రను సృష్టించానని చెప్పకంటే అతను చాలా సారజడుతున్నాడని అర్థం అవ్వాడు 11 ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి చెందిన ఆతని “రెయిన్” (వర్షం) కథలోని మినీ తామన్న, డేవిడ్ నన్ (మరాఠీకారి) పాత్రలకు గల నమూనా గురించి, వాళ్లు గురించి తన “నోట్సుకో” రాసుకున్న విశిష్ట గురించి, మామో వ్యాసాల్లో తెలుసుకుంటున్నప్పుడు ఆతని అభిమానులకు ఎంతో ఆనందం కలుగుతుంది 12 మామో రాగానే బుచ్చిబాబు కూడా దానికికంటే అతడు తన కథల వెనుక గల కథల గురించి అనేక సందర్భాలలో చెబుతాడు

బుచ్చిబాబు కథల్లో “నన్ను గురించి కథ రాయువా” ప్రసిద్ధి చెందింది. విశ్వసాహిత్యంలో యిది ఎప్పుడైనా కథ అన్నది. రాసులింగంగా అభిప్రాయంతో 13 నేను ఏకీభవించలేదు గానీ, మంచికథ అనిమాత్రం ఒప్పుకుంటాను. బుచ్చిబాబు చిన్నవాడుగా పుట్టినప్పుడు ఒక అమ్మాయి అతణ్ణి నన్ను గురించి కథరాయువా అని అడిగింది. 14 తర్వాత పదిహేనేళ్లకి బుచ్చిబాబు అదే మకుటంతో ఒక కథ రాయగలిగాను అయితే, యిందుకు మరికొన్ని ప్రేరణలు గూడా వున్నాయి. బుచ్చిబాబు స్నేహితుడు ఒకాయన కొన్ని పద్యములు పెట్టి ఒక కథ రాయమన్నాడట. “నేను” అనే పదంరాని ప్రేమకథ అయివుండాలి-ఈ కథలోని వ్యక్తులు సాధారణమైన వసువులయి వుండాలి కథలో ఏమి జరక్కూర్చుండ అనేది ఈ పద్యము. 15 ఈ పద్యము పరిధిలో కథ మలుచుకొనేందుకు ఆతని చివనాటి జ్ఞాపకాలు కూడా తోడయ్యాయి. “నన్ను గురించి కథరాయువా?” అనే కుముదానికి, కథపై “నేను” అనే వ్యక్తికి మధ్యననుండే కారీకమైన సంబంధం లేని “నేను” (“ప్లేట్ ఫోన్ కోల్డ్” వంటిది) బుచ్చిబాబు తండ్రికి, ‘కోమలి’ అనే అమ్మాయికి (ఈ ‘కోమలి’ అనే పేరునే బుచ్చిబాబు ‘చివరకు మిగిలేది’ నవలలో వాడుకున్నాడు.) మధ్యన వుండేదని బుచ్చిబాబు తన “అంతరంగకథనం” (స్వీయచరిత్ర)లో రాసు కున్నాడు. ఈ భావాల్ని జనిలిగా జతచేసిన ఫలితమే “నన్నుగురించి కథ రాయువా” అనే కథ.

‘కుముదం’ అనబడే ఓ మధ్యతరగతి కుటుంబీకురాలి పాతికేళ్ల జీవిత కథను సుమారు పాతిక పేజీల ఈ కథలో యిముడుపాడు బుచ్చిబాబు. కథ ప్రారంభం ఆయ్యేటప్పటికి చిన్నపిల్లగావుండే కుముదం కథ చివరి కొన్నేసరికి నలుగురు పిల్లలంతా అవుతుంది. అయితే-ఈమార్పు కారీకమైంది మాత్రమే! మనుషుల విభావనలో మాత్రం మార్పులేదు.

కథకుణ్ణి కుముదం “నన్ను గురించిన కథరాయువా” అని అడగడానికి కారణం ఒక మామూలు కథకు కథనాన్నిక అవుదామన్న

కోరికకాదు. కుముదానికి చివనాటినుండి కథకంటే ఎవరిలెమైనా అభిమానం ఆ అభిమానాన్ని కారీకం అనుబదంగా మార్చుట తెలిసిన అతనికిలేదు-అమెకీలేదు అందుచేత, తనకున్న సాహితీసంబంధం మరింత బలమై కాదనానికి అమె అతనికి కథకు కథానాయిక కాదనింది. ఒక కథలో రాసు యిమిడిపోయి క్యాళికంగా అడగి దగ్గర ఉండిపోదనింది కానీ, యిది జరగంటే అమెలో ఏదో ‘అసాధారణ’ వుండాలంటాడు కథకుడు. తనలోలేని ‘అసాధారణ’ ఏమిటో కుముదానికి తెలుసు అందుచేతనే-తనలో అట్టి అసాధారణను కలి గించేందుకు ప్రాధిని కల్పించే స్వేచ్ఛపై అమె నాచటికి మనకారాన్ని పెంచుకోసాగింది ఉద్యోగం దొరకలేదని బాధపడే కథకుడిలో కుముదం ఉద్యోగం చెయ్యడం బానిసత్వమని చెప్పడం, వాస్తాన్ని రాసు సహించ లేనడం, వ్యవస్థ గిరిపట్ల నానాటికి అమెలో పెరిగిపోతున్న రోలకు పరోక్ష వ్యక్తికరణగా చెప్పకొనచ్చు. అయితే, అమె తన మనసులోని మాటను ప్రత్యక్షంగా వ్యక్తీకరించగల తెగువను పెంపొందించుకోటప్పటికి జీవితపు తుది ఫలితాలు నమించాయి. చావు ప్రతుకు మధ్యపున్న కుముదాన్ని చూడానికి కథకుడు ఆస్పత్రికి వస్తే-“మచ్చెందుకు పెళ్లి చేసుకోలేదో నాకు తెలుసు ..నాకోసం...” అని అనడంతో అమె స్వేచ్ఛకొనడం పడిన తనన పరకాష్టకు చేరు కొంది. ఈ ఒక్కమాటతో కుముదం కథకుడి కథకు నాయకంగా అర్హతను సంపాదించుకోంటుంది.

ఈ కథను బుచ్చిబాబు నడిపినతరువాత ప్రపంచీయంగానేవున్నా-కథనివ్వగో మానవుడి బుర్రలోవుండే అదోకోరికం గురించిన ప్రాబంధి యన్ పై కాలజీని-(కథకుడి ఆలోచనల రూపంలోనే అనుకోండి). వివరించబడనడం కథాల్పాన్ని పాడుచేసేట్లుగా అనిపిస్తుంది కథ మధ్యలో శాస్త్రీయమైన విషయాలను వివరించడం, వాళ్ళనివ్వడం, దోషాలి తెలిసిన బుచ్చిబాబు కొన్ని సందర్భాలలో విగ్రహించుకోలేక పోయాడనుకుంటాను. “అమరాగ (పిప్పరం)” అనే కథలో బుచ్చి బాబు “నేను” అనే పాత్రతో కూడా సంబంధం లేకుండా కూడా కథకు అడ్డంపి మాట్లాడ్డం ప్రారంభిస్తాడు కథగానీ, నవలగానీ, ఏ సాహిత్య ప్రక్రియ విషయం తీసుకున్నా యిది మంచి సందర్భాయం కాదనుకుంటాను. రచయితగా ఫ్లాబ్ట గొప్పదనాన్నిగురించి చెబుతూ గ్లామోరియా అంటాడు 16 “పుస్తకం మధ్యలో మాట్లాడే అలవాటుగానీ, చివరన పెంపు తీసుకోవడంగానీ, యిట్లాంటి అలవాట్లు ఫ్లాబ్టకి లేవు. మమమరూపంలోవున్న తోలుబొమ్మలను అడిచే అటగాడతడు. వాళ్లు అలోచనలు అలోచించే హక్కు అతను వదులు కున్నప్పటికీ, అతని నోటివారా మాత్రమే అని పరిశీలన వుంది గారావు నవీకర్చేందుకుగానీ, గొంతు గుర్తునట్టేందుకుగానీ, అన కాకలేదు ” అని! కాల్పనిక సాహిత్య ప్రస్థానంరూ గుర్తుంచు కోగ్గా నత్యుమిది.

బుచ్చిబాబు కథల్లో కనబడే మరోవిషయం - సుదీర్ఘమైన వర్ణనలు. కథ చదువుతున్న సారకుడి కళ్లకు పాత్రలు కనిపిడాలి విజమే? దానికిసం పాత్రమరూపాన్ని సుదీర్ఘంగా వర్ణించి సార య్యడం (కవితాత్మకంగానే అనుకోండి) కొన్ని సందర్భాలలో కథా గమనానికి అటంకంగా కూడా వుండవచ్చు. కుముదం సాధారణంగా వుంది చెప్పడానికి బుచ్చిబాబు అసాధారణమైన ఉపమానాలు

పేర్చుడు. ఈ భరణ్ ద్రోణజీ వలకు కొంచెవరకూ ఉపయోగపడ వచ్చుగానీ, కథకు అవసరం. “నవలకు పనికివచ్చే సుదీర్ఘమైన వర్ణనలను కథలో వుండం అన్నది-అరువెల పాపకు పెద్ద టోపీ, వర్తకోటులు వేసి అంకరించడంలాంటిది”¹⁷ అంటూ హెచ్. ఇ.

బేట్స్ రాసిన వాక్యాలు ఈ సందర్భంలో గుర్తు తెచ్చుకోవాలి. కథా రచన కత్తిమీద పాములాంటిది. హెచ్. ఇ. బేట్స్ అన్నట్లుగానే కథ రాయడం అన్నది అగ్ని పుల్లలలో మేడకట్టడం లాంటిది. ఒక్కపుల్ల ఎక్కువయినా మొత్తం కూలిపోతుంది.¹⁸ అయితే-ఒక్కడక్కడ మోతాదు మించినా మొత్తంమీద వేరేవ్ నిలబెట్టుకుంటూ, లన అగ్ని పుల్లల మేడను భద్రంగా కాపాడుకుంటూ వచ్చాడు బుచ్చిబాబు.

బుచ్చిబాబు కథల్ని మొత్తంమీద చూచినప్పుడు ఒక విషయం మనకు సులువుగా అవగాహనకు వస్తుంది. అతని కథల్లో సాధారణంగా కనబడేది అంతరంగంలో అణచివేయబడిన శృంగార భావనలు.

“ప్రేమించి దూరంగావుండి, శరీరసంబంధం కొరకు, మనస్సుని ఆనందించే నింపుకునే ఉదయం సాహిత్యంలో రాజీస్తుంది”¹⁹ అంటాడతను. కుముదంలో బాబుగా, “మేడమెట్లు” కథలోని అరుణ, “అక్కానీయ” కథలోని అక్కానీయ, “సాగలేని నిన్ను” కథలోని సీతారత్నం, “నీరేలేనింగం ఏం చెయ్యాలి?” కథలోని మైదిలి, “తెరవానించిన నడవ”లోని విదురమ్మ, “ఆ రాలిన ఆకులు” కథలోని కాంతం-యల్లూరుకుందరూ మనసులో నీరేలేకకూ, శరీరపు అనుభవానికీ, హిందీక కుదరక వేరేదరు విధాలుగా ఆవేదనతో అలమటించినవారే!

“సాగలేని నిన్ను” కథలోని సీతారత్నం కథ చాలా చిత్రంగా వుంటుంది. ఈ కథలో యిరుగు సాధుగునవున్న, భాగ్యరం, సీతారత్నంలమధ్య నిన్నువుంది. అది రోజురోజుకూ రాజకుని మహోన్నతివున్నది. అయినప్పటికీ, యిద్దరూ వస్తూ చెయ్యలేకపోయారు. వివిధ తక్కువ, అవినీతితక్కువ మధ్యనవున్న అన్నగీతను దాటిపోయేందుకు వరి గెడుతూ, తమకు తామే కల్లాలు చేసుకుని వాళ్ళు ఎలా అగిపోయే వారో కుతూహలాన్ని కలిగించే కీతిలో చెబుతాడు బుచ్చిబాబు ఈ కథలో. తను రాసిన కథల్లో యిది తనకు యుష్టమైన కథ అని చెప్పుకున్నాడు బుచ్చిబాబు.²⁰

“మేడమెట్లు” కథలోని అరుణ కథకూడా యింతే. అయితే, సీతారత్నం మాదిరిగా అరుణకు నిత్యసంస్కరణలేదు. సంస్కారపు ముసుగును పదిలంగా వరుచుకోగల వైపున్నామ, బ్రతుకు, నేర్పవలసిన, ఆమెలో అధికంగా వుండడమే యిందుకు కారణం. అరుణకాక, ఈ కథలోని మరిరెండు ప్రధాన పాత్రలు ‘అధికారి’, ‘దొర్నాగ్గుడు’. విశిష్టరూ మిత్రులు. అధికారి అరుణ భర్త. దొర్నాగ్గుడు ఆమె చిననాటి ప్రేయకు. మనిషిలోవుండే రెండు తరహాల ప్రవృత్తులకూ ఏమి సంకేతాలు. ఇల్లార్థంపట్నం, అధికారంపట్నం, మనిషికివచ్చే అకాంక్షకు సంకేతం ‘అధికారి’ అయితే సాందర్య పీఠానకు. అంతేకాకమైన కాళికల విలువలకు సంకేతం ‘దొర్నాగ్గుడు’-వధువు విధువుమైన ఈ రెండు ప్రవృత్తులలో దేనినీ వరించలేక పీడిమధ్య బరిగి సంఘర్షణలో ఎలా తేల్చుకోలేక పతనమయ్యే సగట్టు మనిషికి ‘అరుణ’ సంకేతం. ఈ ప్రతీకల వేవధ్యంలో ప్రాయుడి

యన్ నైకాణిని వ్యష్టితో వుంచుకుని లంఠరంగంలో నెలరోజు తనవల కప్ప చెబుతాడు బుచ్చిబాబు “మేడమెట్లు” కథలో

ప్రాయుడి మనస్తత్వకావ్రం (ప్రకారం (సైకో నాల్సిస్) మేడమెట్లు వ్యాడం, దిగడం లనేవి కలలో వస్తే, లని లంఠరంగంలో చెలరేగే వ్యధను నాంధ్రను ప్రతీకగా చెప్పడం జరుగుతుంది. విశానికి దొర్నాగ్గుడి ప్రేమకథ కూడా ఒక కలలాంటిదే! దొర్నాగ్గుడు తన చిననాటి ప్రేమరాలితో లడుకున్నది మేడమెట్లుమీద. ఆమెకోసం కలవరించింది మేడమెట్లుమీద కథ చినర్లో లధికారి కూతురు కళ్యాణిని చూచి, తన చిననాటి స్నేహితురాలిగా దాచించి, ఆనేకలో మేడమీదనించి దిగుతూ కాలాకాలి వడి చనిపోయింది మేడమెట్లుమీద లతని జీవితకథలో మేడమెట్లుకుగల స్థానం అర్థమవుతున్నది.

దొర్నాగ్గుడి ప్రేమపదము పెరమేలున్న సుదీర్ఘ విషయం అరుణ ఉంగరం. అ ఉంగరాన్ని అలలు విడిచిపెట్టలేకపోవడానికి కారణం మనస్తత్వకావ్రంవలె చెప్పే “స్టన్ ఫెలిషివెస్”గా అభివర్ణించుకోవచ్చు. అరుణకు అ ఉంగరం దొర్నాగ్గుడిగ్గిర వుండడమే యుష్టం. (పతిశరీ అది తనకు తిరిగి యిచ్చేయ్యమని అడగడం, దాని కోసం దొర్నాగ్గుడిలో పోట్లాడడం-అందినప్పటికీ మునుకాకొన్న దానికి విరుద్ధమైన భావంగా వ్యక్తీకరించడమే) అయితే, ఆమె బ్రతుకు నేరీంది. దొర్నాగ్గుడు కొడుకున్నట్లుగా ఆమె సగిల్చి విడిచేసి, పున్నప్పటి ప్రేమించలేదు. అంతుకే అధికారానికి లంఠరి అయింది. అయినప్పటికీ ఆమె దొర్నాగ్గుడు మరచిపోలేదు. దానికి కారణం భర్తకు వచ్చకపోయినా, పట్టుపట్టి యిదివరం రాసు దిన్నవలసిన దొర్నాగ్గుడు (అతని పేరు అది అనుబంధం) కలుసుకున్న యింటికి పున్నట్లుగానే సగిలి అదే యిరవై మూడు మెట్లున్న మేడను అడ్డెక్కి రీసుకునేలా చెయ్యడం. కానీ, ఆమె విప్పడూ మేడదిగి సచ్చేడికాదు ఆ మెట్లుదిగి రాగిలిగితే ఆలోతే ఆమె దొర్నాగ్గుడికి అంకితమై పోయి వుండేది. యింక యిచ్చుకొందుకూ దిగడం? కథ చినర్లో చనిపోయిన దొర్నాగ్గుడి చేతికివున్న ఉంగరాన్ని అరుణ తీయించడం, మధురమైన జ్ఞాపకాలను గుండెల్లో భద్రపరుచుకోవడానికి ఆమె చేసిన మరో ప్రయత్నంగా భావించవచ్చు.

ఇలాంటి ఆవేదనే మరోరూపంలో ‘అక్కానీయ’ కథలోని అక్కానీయలో కనబడుతుంది. ఈ కథలో బుచ్చిబాబు ఒక సినిమా తార, ఒక సినిమావత్రిక సంపాదకుడు-ఒకరినొకరు ద్వేషించుకుంటూ అంతరంగంలో అత్యంతతో, అరాధనా భావంతో, ఎలా సవమతమై పోయారో చక్కగా చిత్రిస్తాడు. అంతరంగంపై తనను తానుగా పెట్టుకున్న మూతను లొంగించే అవకాశం రాకుండానే అక్కానీయ తారావధంనుండి రాలిపోతుంది. కథ కంచికి వెళ్లిపోతుంది.

కుముదం, సీతారత్నం, అరుణ, అక్కానీయ, విశ్వం దరూ ఒకే భావానికి విభిన్నరూపాలు. సంవిధాయంకోసమో, అర్థిక సామాజిక స్థాయికోసమో, మనసుని చంపుకోవడానికి విశ్వందరూ వ్యర్థ ప్రయత్నం చేశారు. బుచ్చిబాబు ప్రస్తావించిన విషయంలో సాధారణంగా కనబడే ద్రోణి యిది. కొన్ని సందర్భాలలో అతని ప్రస్తావనానుభవాన్ని గూడా మరచిపోయినట్లుగా కనబడతాయి. “జ్యోతి” కథలోని జ్యోతి, “అనురాగి (నస్థిరం”

కథలోని శోభానుండరి, “నానటర వ్రాసిని వ్రాత” కథలోని రజనుమ్మ, యిక్కాదుల గడుసుదనం, తమ ప్రయోజనాలకు మొగివారిని ఉపయోగించుకునే దోరణి, మనల్ని అక్కర్లపరిచి - “మీరు-మేమీ-మామ” కథలోని వద్యావతి, “నిరంతరతయం” కథలోని సుగుణ, “వనకన్య” కథలోని వనకన్యల ప్రవర స మనకు బాధను కూడా కలిగిస్తుంది. అయితే, వీళ్ళెవరూ సోమర్ సెట్ మామో ననం “అఫ్ హ్యూమన్ బాంకేజీ” లోని “మార్గ్ డిడ్” మాదిరిగా క్రూరులు కారు కొన్ని సందర్భాలలో బుచ్చిబాబు స్త్రీ పాత్రల అక్కతనం, బ్రతుకనేర్పిన దనాన్ని, శ్రమించగలుగుతాం కూడా. బుచ్చిబాబుకు తన పాత్రలనట్లు సానుభూతి పుండడమే యిందుకు కారణం. బుచ్చిబాబు మామోలో లేదని భావించిన “జీవితం పట్ల పుండాలైన గౌరవభావం” యిదే ననుకుంటాను.

బుచ్చిబాబు కథల్లో కనబడే స్త్రీ పాత్రల్లో “తెరవాన దించిన వదన” కథలోని వినుకమ్మ ఒక ప్రత్యేకమైన సాహసం పుండని నా అభిప్రాయం రచయితగా ఆరడు పాత్ర చిత్రణలో ఆకాంక్షించిన ‘అర్థం కాని గొడవ’ విదురమ్మ కథలో పుష్కలంగా పుంటుంది. నా దృష్టిలో బుచ్చిబాబు కథల్లో ఆణిముత్యం ఆనందగ్గ కథ యిది. యుద్ధానికి పోయి తిరిగిరాని తన భర్త జ్ఞానకాలతో నతమరణమృత్యూ, స్ఫుత్య పును ఆహ్వానిస్తూ బ్రతుకుతున్న వతివతగా కథ మొదటిలో మనకు విదురమ్మ పరిచయం అవుతుంది అయితే, కథ పీఠికీచ్చేసరికి సరిగ్గితి నేరు. శరీరం చేసే అలజడికి తట్టుకోలేక, లోంగిపోయిన ఒక సానుభూతిగా అమె మనకు కనిపిస్తూంది అయితే, అమెమీద మనకు కోపం రాదు. దీనికి కారణం రెండింటిలోనూ పున్నది విదురమ్మ పీఠికైన వ్యక్తిత్వమే! అమె తన భర్తని ఎంతగానో ప్రేమించింది. ఆతడే ఎడబాటును భరించలేక పోయింది యుద్ధానికి వెళ్ళిన భర్త తిరిగి వస్తాడేమోనన్న ఆతతో ఆతడి గదిని అమె ప్రతీకారా తుభంజేసి, అతడు నాడే వస్తువులన్నీ ఎక్కడినక్కడే పుంచేది. భర్త మీద పున్న ప్రేమను అతడు వాడన వస్తువులపైన కూడా చూపించేది. అందుచేతనే, ప్రభుత్వం వారు ఆమెకున్న కొద్దిపాటి భూమిలో కొన్ని గజాల స్థలాన్ని కమ్యూనిటీహాలు నిర్మాణం కోసం కలుపుకోవాలని అడిగినా-తనూ, తనభర్త, కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకున్న బండరాయిని కదల్చడానికి వీల్లేదంటూ అభ్యంతరం చెప్పింది. అతి బలవంతంమీద ఆ బండరాయిని కాస్త ప్రక్కకి తొలగించడానికి ఒప్పుకుంది గానీ, కమ్యూనిటీహాలు నిర్మాణానికి అడ్డంగా పున్న పెట్టును మాత్రం కొట్టడానికి ఒప్పుకోలేదు. ఎందుకంటే, ఆ బండరాయి మీద పున్నది తమ గడిపిన తీరుబిరోజుల జ్ఞానకాలు. తన సోయవచ్చుడు, ఆ జ్ఞానకాల చిహ్నం ఏమయినా ఫరవాలేదు. కాని, తాను చెట్టు మొదటిలో కాపెట్టింది తన చేదు జ్ఞానకాలను. అవి మాత్రం-తనతోనే పోవాలి. అందుకే ఆ జ్ఞానక చిహ్నాన్ని చేతిక్రిందకు కోవడం కోసం ప్రాణాల్ని కూడా పణంగా పెట్టుకొంది. చున్నిలో పుండే బొమ్మ, బొమ్మల కథను వాదయానికి హత్యకునే దీతిలో చెబుతాడు బుచ్చిబాబు ఈ కథలో. విదురమ్మ మమత్వంలోని వైచిత్ర్యిని అవిష్కరించడం మాత్రమే గాక, బుచ్చిబాబు ఈ కథలో మరొక ప్రయోజనాన్ని కూడా సాధించగలిగాడు. అది, వ్యక్తి ప్రయోజనానికి, సామాజిక ప్రయోజనానికి మధ్య గల తేడాను

చూపించడం. సంఘానికి కమ్యూనిటీ హాలు ముఖ్యం. ఒక ముదునలి విధవరాలు బండరాళ్ళపై పెట్టుకున్న సెంటిమెంటు ముఖ్యం కాదు. సామాజిక ప్రయోజనాన్ని సాధించడమే ముఖ్యమన్న వ్యక్తి చేసే ఆర్తనాదం పట్టించుకునే తీరిక ఎవరికి పుండదనే నర్యాన్ని ఈ కథ మనకు మరోమారు జ్ఞాపకం చేస్తుంది. చాలాకాలం జ్ఞాపకం పుండే కథ యిది. కథకు కావలసిన మొదలు, మధ్య, తుది, బాగాలు మూడూ యిందులో చక్కగా ఏర్పాయి.

కథకి తుది మొదలు, లేకుండా పుండి-మధ్యలో ప్రారంభమై మధ్యలో అంతమయ్యే దోరణిని, అంటే, ఛాన్స్ రీతిలో కథ చెప్పి దోరణిని, సోమర్ సెట్ మామో హాస్యించనట్టే బుచ్చిబాబు కూడా వర్ణించడు “ఛాన్స్ వద్దలి కథ యిసుక మీద తెరలం దిగిదిచిన చార లాంటిది నాకది తప్పే నిష్ఠుడు. ఆ కథ తెరలంక కనబడాలి. తెరలం వెనుక వస్తువ్రం సోదా వినబడాలి” ²¹ అంటాడతను. సోమర్ సెట్ మామో కూడా యిదే అభిప్రాయాన్ని తన ‘కన్స్టంట్ వెస్ట్’ కథల సంపుటి మొదటి మాటలో వ్యక్తికరించాడని గమనించవలసి పుంది. “కథకు తుది మొదలు పుండగూడదని అనడం తలా తోకాలేని చేప కానానుకోవడం లాంటిది. ఆ రెండూ లేకపోతే అది చేప కావేకాదు” ²² అన్న మామో, పరిఅయిన తుదీ, మొదలు దొరకక తన దృష్టిలోకి వచ్చిన మంచి యితివృత్తాలను వదులుకున్న వైవాన్ని కూడా తన ‘రైటర్స్ నోట్ బుక్’లో రాసుకున్నాడు.

బుచ్చిబాబు కూడా యిట్లాంటి వాటిని వదిలిపెట్టాలనుకున్నాడు గానీ, కొన్ని సందర్భాలలో విగ్రహించుకోలేక సోయాడనుకుంటాను ‘రైటర్స్ నోట్ బుక్’లో మామో ప్రస్తావించి, కథగా

భారతి

చందా వివరములు

ఏజంటుద్వారా పోస్టులో

విడి ప్రతి రు. 2-00 -

సంవత్సరచందా రు. 24-00 25-80

ఒకేసారి ఆంధ్రపత్రిక ఆఫీసుకు

నేరుగా చెల్లిస్తే సంవత్సరచందా 18-00

మేనేజరు

భారతి

రాయకుండా వదిలేసిన ఉదంతాన్ని ప్రాతిపదికగా చేసుకుని 'మావో రాయని కథ' అంటూ రాసి దానికొక కావీనుజరి కథలాగా తయారు చేశాడు. ²³ "బీ" అనే కథ విషయంలో కూడా పరిస్థితి యింతే!

మాంసం సాహేబు కూతురు 'హీమాబీ'కి వేగంగా తిరిగే ఏ చక్రాశ్రమనూ ఆడదం యిష్టం. తిరుగుతున్న 'ఫేస్ లోమా', 'ఫైజీల్ చక్రంలోనూ, కుట్టుమీదను చక్రంలోనూ, వేళ్ళపెట్టె దెబ్బలు తగిలించుకుంటూ వుంటుంది ఈ అలవాటును మనస్తత్వ శాస్త్రరీత్యా ఒక అబ్ సెషన్ అని చెప్పవచ్చు ఇట్లాంటి ఏ ఏర్పడానికి చిన్నతనంలో పెరిగిన వాతావరణం దగ్గర నుంచి, చాలా కారణాలుంటాయి. 'బీ' విషయంలో ఈ అలవాటు ఒక శాపంగా మారి ఆమె బ్రతుకును విషవత్తు అగాధాల్లోకి తోసేస్తుంది. చివరకు ఆమె జీవాంతా బలితీసుకుంటుంది. హీమాబీలో ఈ అబ్ సెషన్ వెనుక ఏదో ఒక 'మనోభిక్త' ప్రవృత్తి కారణభూతంగా వుండి వుంటుంది. కాని, బుచ్చిబాబు దీనికొక తాత్విక ఆర్థం యివ్వడానికి ప్రయత్నించాడు. నిత్యకర్మ అనే చక్రంలో తిరిగిపోతున్న మనస్సి అందులోని తప్పించడానికిగాను, చక్రం ఆపేందుకు జరిగే ప్రయత్నానికి ప్రతీకగా 'బీ'ని నిలుపుదామనుకోని, దానిని సక్రమంగా నిర్వహించాలేక ఆధ్యాపాలయ్యాడు. ఈకథను బుచ్చిబాబు ఒక 'సైకలాజీ కల్ స్టడీ'గా ప్రారంభించి, మధ్యలో ఆ భావనను వదిలి తాత్విక అర్థాలవైపు, బాదదగ్గరి వైపు వరగొట్టాడు. అందువల్లనే 'బీ' కథ అనమృగంగా వున్నట్టు కనబడుతుంది.

యిక, "నేను" అనబడే కథకుడికి 'బీ' పట్ల అంతటి కుతూహలం వుండడానికి మాత్రం సమర్థవంతమైన కారణం ఉంది. అంతరంగంలో 'బీ'కి వున్న 'మనోభిక్త' ప్రవృత్తిలాంటిదే ఉన్నది. రాసు చేయడం చేయలేని పనుల్ని 'బీ' అవలీలగా చేయించడంలో, అతడు 'బీ'కి ఓ రకంగా మానసికంగా పబ్లికేషన్ చేయడాన్ని, యిక, మరెన్నకు 'బీ' పై గల అభిప్రాయాన్ని ప్రమాదం జరిగిన ప్రదేశంలో దొరికిన 'బీ' తల వెంట్రుకను అతడు దాసుకోవాల్సి దిట్ట అవగతం చేసుకోవచ్చు. యిట్లాంటి స్వేచ్ఛ పెట్టివినవో "మరిగింపు మీకు తెలుసు" కథలోని అటవికాధి ఉద్యోగి విషయంలో కూడా కనబడుతుంది. తన 'పేషం'చిన అమ్మాయి తల వెంట్రుకను అతడు తన చేతి పిడికరలో దాచుకుంటాడు. "ఆ రాలిన అకులు" కథలోని కాంతం తన మరిది పంపిన గులాబీ మొక్కను అమ్మాయిగా పెంచడం, అది ఎన్నడు వున్నప్పుడో, దానిపైవుడు తల్లో పెట్టుకుందామా అని కలనరించడం, కూడా ఈభావతల అంతరంగ సంక్లిష్ట భావని గుర్తుగా చెప్పకోవచ్చు. "చివరకు మిగలేడి" పదంలో దయానిధి అప్పుడం తల వెంట్రుకను దాసుకోవడాన్ని కూడా పాతకులు ఈ సందర్భంలో గుర్తుకు తెచ్చుకోవచ్చు. మనస్తత్వ శాస్త్రంలో తనకు గల పరిజ్ఞావాన్ని యిలా నలు సందర్భాలలో బుచ్చిబాబు పాతల స్వరూపాన్ని తీరిగిద్దేందుకు ఉపయోగించుకున్నాడు. "వీరేశలింగం ఏం చెయ్యాలి?" కథలోని మైలెరి, "యువనాళం" కథలోని మాయల విషయంలో జరిగిన నల్లిమేడన్ యాక్టివిటీకి కూడా మనస్తత్వ శాస్త్రపరమైన వ్యాఖ్యానం చెయ్యవచ్చు.

ఇదంతా వాగానేవుందిగాని, "బీ" జీవిత కథను బుచ్చిబాబు మనకు చూపించిన తీరు అతని తాత్విక పరిజ్ఞానానికి గానీ, మనస్తత్వశాస్త్ర పరిజ్ఞానానికి గానీ సూచకంగా లేదు "బీ" వింశ ప్రవర్తన వెనుకల విచిత్ర మనస్తత్వాన్ని గానీ, ఆ నిఘోర ప్రవర్తన ప్రేరేపించే తాత్విక జిజ్ఞాసను గానీ, ఆస్పత్రివిషయంలో రచయిత దాదాపుగా విఫలీకృతుడయ్యాడు. మనం చెయ్యగలిగిందల్లా దేట్టే గురించి పట్టించుకోకుండా వుండడమేమిట మరెన్న మూడో కథకు "నీతి" కావడం 'బీ' కథను మరింత గందరగోళంలో పెడిచింది కథలో అలోచించవలసిన విషయం వుండాలి నిజమే! కాని, దానికి ఒక పరిమితి వుంది సోమర్ సెట్ మ్యాన్ ఆన్ ల్యు - పారబుల్స్ గాలో వదిలేయడం మంచిదేగాని, పారబుల్స్ లాంటివి రచయిత కూడా గాలో వుండిపోయాడు ²⁴

మరింద చెప్పినట్లు, బుచ్చిబాబు సెనిని మనసులో జరిగే అలజడి వివరంబం చాలా అధిమాం పార్లమెంటు విషయం ఇందుకు గాను అతను 'చైతన్య సంతతి' విధానాన్ని కూడా ఉపయోగించు కున్నాడు. పాశ్చాత్య సాహితీసమితి జేమ్స్ బ్రూయర్, పరిచయియూ ఫుల్స్, మార్షెల్ ప్రెస్ట్ లియూయీసులచే రచనలు చేయించి (స్క్రీప్స్ ఆఫ్ కాన్ ఫెషన్స్ రచనా శిల్పానికి 'చైతన్య సంతతి' అని బాసెర చేసింది బుచ్చిబాబు అనుకుంటాను. లయల - ఈ ధోరణిలో అతడు రాసిన 'చైతన్య సంతతి' అనే పేరు గల కథ కథగా రాలినదేదు. ఈ కథ చదివితే చైతన్య సంతతి విధానానికి వున్న కొద్దిసేపటి ప్రయోజనం కూడా లేదనే భ్రాంతి కలుగుతుంది.

కథకుడుగా బుచ్చిబాబును గురించి తెలిసే ఏ పరిశీలనలో నయనా అతని 'రసెల్ కి అంకితమైన రెండు కథలు' గురించి చెప్పక పోతే - అది అసమగ్ని పరిశీలనే అవుతుందని నా అభిప్రాయం. పాశ్చాత్య తత్వశాస్త్రవేత్తలలో తీసికొని విధానానికి గురి అయిన వారిలో బెర్ట్ బ్రాడ్ రసెల్ ఒకడు. 'నీతి' అనే పేరుతో, 'సంప్రదాయం' అనే పేరుతో, సంఘంలో పేరుకుపోయివున్న కళ్ళను ఎదుర్కోడానికి రసెల్ చేసినంతటి పోరాటం నమూనా ప్రపంచంలో మరో తత్వశాస్త్రవేత్తా చేసివుండడు. ఆ సుహానియుడు రాసిన "What I believe" అనే గ్రంథంలోని కొన్ని భావాలు ప్రాతిపదికగా చేసుకుని బుచ్చిబాబు 'మరమేతులు - చీరమడతలు', 'కొత్త వీరు - పాతవంశం' అనే రెండు కథల్ని రాశాడు. రసెల్ భావాల ప్రభావం తెలుసు సాహిత్యంపై సత్యతగా పడడం యదే మొదలు అని చెప్పవచ్చు. ²⁵ రసెల్ సిద్ధాంతాలలోని 'స్వేచ్ఛా అరథన' సోమర్ సెట్ మ్యాన్ అని అకట్టుకున్నట్టుగానే, బుచ్చిబాబుని కూడా అకట్టుకుంది.

'మరమేతులు - చీరమడతలు' కథలో బుచ్చిబాబు చెప్పదలచు కున్నది రెండు విషయాలు. ఒకటి - నీతికి, అవినీతికి, మధ్యన వున్న దూరం. రెండోది - మరమేతులు, చీర మడతలు గల వ్యత్యాసం. ఈ కథలోని ద్వివేషకం పొందరానేమనను వ్యభిచారం క్రింద - వ్యభిచారాన్ని హెరమైన నేరం క్రింద పరిగణించి తోక అతనిని యిద్దరినీ పాలు చేయడంపట్ల మనం సానుభూతి చూపించవచ్చు. ద్వివేషకం కూడా, నీతిమంతుడుగా చూపాడీ అవుతూ గంగాధరం చేసే

పరిపీడినా కృత్యాలు నునం దేన్నించవచ్చు అయితే, అంతమాత్రాన వ్యాపార నిర్వహణలో రప్పనకాం అనుమర్తనకు మనం నమ్రదించలేం. వ్యాపారములకు కావలసింది చిత్రకారులు కారు. వాళ్లకు కావలసింది మరచేకులే! ఓరమడవలెందుకు? అమ్మిగక, రప్పనకాం చిత్రం ఆర్ట్స్ ఎగ్జిబిషన్లో ఉత్తమంగా ఎన్నికయేయబడి—అటు తర్వాత గంగాధరం పార్శ్వవల్ల ‘అనిలి మార్కు’ ప్రచారం ద్వారా బహుమానార్హతను కొల్పోయిందనడం సమంజసంగా వుండదు

ఇక, ‘కొత్త సంకెన - సాకరీదు’ కథలో రచయిత అలిమేలు జీవితానికి యిచ్చిన యుగంపు, కథను గురించినా శంకో పడేసింది. నిజాయితీనడకయిన ఇంజనీరు ప్రభాకరాన్ని, అలిమేలుతో సంబంధం పెట్టుకున్నాడన్న కారణంగా ప్రజలు కించపరుస్తున్నందుకు—అతడిపై సెరకులకు కలిగే ‘సంపత్తి’, కథ వివరికొచ్చేసరికి అలిమేలు చాపు ఫలితంగా కలిగిపోతుంది. బుచ్చిబాబే అన్నట్టు ఈ కథలోని ఇంజనీరు ఉదంతం వెనుక బానం, మెదడు వుంటే—అతని ప్రేయసి అలిమేలు కథ వెనుక హృదయం, ఉద్దేశం వున్నాయి. బుచ్చిబాబుని మొదటి నుండి ఆకట్టుకునేది ఈ రెండో విషయమే! అందుచేతనే ఒక దోపిడీ బయలుదేరి ‘మరొక దోపిడీ’ బయటకు వచ్చాడు బుచ్చిబాబు..

నిజానికి—ఏ కథకుణ్ణు అనా ముందుగా కదిలించేది హృదయానికి సంబంధించిన ఉద్దేశాలే! దీనికున్న శక్తి మెదడుకు సంబంధించిన భావానికి లేదు. అందుచేత ఒక మంచికథ మేధావరంగా లోతయిన భావాని నెన్నింటినో వ్యక్తీకరించవచ్చు. కాని—ఒక గొప్ప భావం మంచికథకు ప్రాతిపదిక కాగలదని చెప్పలేము.

ఏదిఏమైనా—ఈ వివరణలన్నీ కథ రాద్ధాపని కూర్చున్న కథకుడికి అనుసరం లేదు. ఏదో ఒక భావం, లేదా ఏదో ఒక సంఘటన తనని కదిలించి వస్తుండల్లా అతడు కథ చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అతనిది విరంతర కృషి. ఈ విషయాన్ని గురించి చెబుతూ అంటాడు బుచ్చిబాబు—

“పక్షి గూడుకట్టుకుంటుంది. దానికోసం కావాల్సిన అక్షు అలము, గడ్డి, పుల్ల - ఎన్నెన్నో సోగుచేసుకొచ్చి గూడు కడుతుంది. అందులో గుడ్డు పెడుతుంది. అనుభవమూ ఏదో సేకరిస్తూ వుంటాడు కథకుడు. పెద్దగాలికి గూడు పడి గుడ్డు పగులుతుంది. నుల్లా మరో కథ రాస్తాడు. తుఫానుకి ఆ చెట్టు కూలుతుంది. మరొకటికి సోకాడు. మనుషులను కూలని చెట్టుగా భ్రమించి, వారి హృదయంలో జొరబడి వారి ఆనందానికి కృషిచేసి జీవి కథకుడు.”²⁵ తన అల్పజీవితంలో బుచ్చిబాబు చేసిన అనర్థ కృషి యిదే! కథా రచయితగా బుచ్చిబాబు దృక్పథం ఈనాటి సెరకులు కొందరికి సరిపడకపోవచ్చును. సామాజిక ప్రయోజనం కానరాదని పెదిమి విరవవచ్చును. కాని, తమ చేపట్టిన కృషిలో బుచ్చిబాబుకు గల నిజాయితీని మాత్రం శంకించ వలసరం లేదు. మార్కెట్లో ఏ సరుకుకు గిరాకీవుందో పరిశీలించి—దానికనుగుణంగా సోషలిస్ట్ మార్కు కథల్ని, రొమాంటిక్ ధోరణి కథలనో, అతను రాయలేదు.

ఇతరుల అభిప్రాయం ఏదన్నాగానీ—తన హృదయాన్ని కదిలించి, ఉద్దేశం కలిగించిన విషయాల గురించే అతను రాశాడు. బుచ్చిబాబు అంటాడు—“విజాయితీ, ఉద్దేశము ఈ రెండూ కథకుడి అయివు పట్టు. ఒకటి—గుండె, రెండవది—వాడి” అని.²⁷ కథకుడిగా బుచ్చిబాబు మేనిఫెస్టోయింది. అతని కథలు యువప్రేమ, బహుళా ప్పటికీ తమ స్వాస్థ్య నిలబెట్టుకోవాలి గల కారణం యిదేననుకుంటాను!

అధ్యక్షాపికలు

- 1 మాడర్న్ షేర్ట్ స్టోరీ-హెన్. ఇ. జేట్స్, పు-26.
- 2 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-20.
- 3 సెలెక్టెడ్ ప్రెస్టేజిస్ ఎండ్ ఇంప్రడక్షన్స్-డబుల్స్ సోమర్ సెట్ మావో, పు-55.
- 4 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-293, 294
- 5 అదే-పే-39
- 6 ‘ఎల్లారో ఏకాంతసేన’ కథలో.
- 7 “నన్నుగురించి కథరాయా?” కథలో.
- 8 “అమరాగ ప్రస్థారం” కథలో
- 9 అంతరంగకథనం—పేజీలు 121, 122.
- 10 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-38.
- 11 సెలెక్టెడ్ ప్రెస్టేజిస్ ఎండ్ ఇంప్రడక్షన్స్ అఫ్ డబుల్స్ సోమర్ సెట్ మావో, పు-55.
- 12 అదే పు-43.
- 13 ‘ప్రపత్తి’-ఆగస్ట్ 1956.
- 14 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-15.
- 15 అదే పే-16.
- 16 “నానల్స్ అఫ్ ది నావెల్” నుంచి మిరియన్స్ అల్లాట్ (పం) పు-272.
- 17 మాడర్న్ షేర్ట్ స్టోరీ, హెన్. ఇ. జేట్స్, పు-23.
- 18 అదే పు-11.
- 19 ‘అంతరంగకథనం’—బుచ్చిబాబు, పే-83.
- 20 అంతరంగకథనం, బుచ్చిబాబు, పే-82.
- 21 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-10.
- 22 సెలెక్టెడ్ ప్రెస్టేజిస్ ఎండ్ ఇంప్రడక్షన్స్, డబుల్స్ సోమర్ సెట్ మావో, పు-51.

- 23 ఇదే ఉదంతాన్ని ఇచ్చావురం జగన్నాథరావుగారు 'ఖరీదైన ఉత్తరం' అనే పేరుతో కథగా రాశారు. అది కూడా కథగా రాణింపలేదు వ్యాసాలను ప్రమరించడానికి పోటీపడి ముందుకువచ్చే ప్రమరణ సంస్థలు కూడా ఆన కథలను ముద్రించడానికి ఉల్లాసం మాపింపలేదని రసెల్ లన 'లత్యుడధ'లో రాసుకున్నాడు.
- 24 రై ఓల్స్ నోట్ బుక్, పు-255.
- 25 రసెల్ కూడా తన భావాలను ప్రచారంచేస్తూ కొన్ని కథలు రాశాడు. అయితే, ఆ ప్రయత్నం లంతగా రాణింపలేదు. తన
- 26 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-297.
- 27 బుచ్చిబాబు వ్యాసాలు, పే-295.

క చ్చ పి

శ్రీ వేముగంటి నరసింహాచార్యులు

శా|| వాణి పాణికి సాలాయాంగుళులు సంభావించి

సక్రింపని

ద్రాణమ్మైన జనాంతరంగముల జాగ్రద్దీప్తిగా

కచ్చపీ ఉ||

వీణారాష్ట్రురీ తరంగ వికరావిష్కార సారముగా

ప్రాణాన్వందన క్రందుకో మదిని ఆశ్రాంతమ్ము

కాంక్షించెదన్ !

సీ|| వలుకుతోయ్యలి ముద్దులొలుకు మాటలతేనె

చినుకు తీయదనంపు తోణకరింపు

వాగ్దేవి కెమ్మొనిపై తళుకొత్తడు

వెలనవ్వు వెన్నెల చిలుకరింపు

శారదకర సరోజదర్పయా ధృతమణి

కంకణకృణముల కందళింపు

నలువచెలువ మేలిమెల మాలిబంగారు

'మువ్వలనవ్వడి ముచ్చటంపు

గీ|| మెలపి కలబోసుకొని కళావిననముగ

మూగగొంతులలో రాగములు రనింప

చేదుగుండెలలో స్వాదునాదమెనగ

పేర్ని రవళించుమా కచ్చపీ వివంచి !

చేతనావికానము రచించు విశిష్ట సుధాధురీణతా

గీతిక రాణిగుండె కరగింప మనోహర భవ్యభావనా

రీతిని మేళించి, నవరించినీవికస్వర సుస్వరావళి

మాతనగాన నై భవము నూల్కొన వల్కుము

దివ్య కచ్చపీ

గీ|| వలుకుపూవుదోట చిలుకు కమ్మనతేట

క్రమభావమోక్తికముల మూట

జాను తెనుగుపాట పీనులవిందు గా

వింప మ్రోయు కచ్చపీ వివంచి !

గీ|| మవ్వణ మందార మకరంద మధురిమలను

ననదరించు తంత్రీరణత్ సరిగమలను

గిలకరించి చెత్తవ్వ సంగీతమును ద్వ

నింపవలె కచ్చపీ ! విశ్వనిర్వృతముగ !

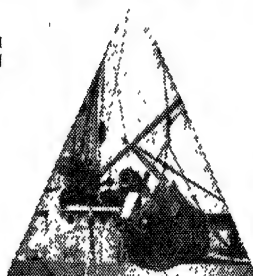
బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా వారి కొత్త టెక్స్ జిన్న = పెద్ద

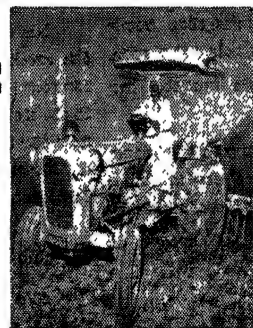
=

=

=

వీరిసంబంధంకు ఆక్షయపాత్ర
బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా
కార్యాలయం రేయబడిన ౬౯ కుంజుమిన బ్యాంక్

సామాన్యులైనా, బ్యాంకువంటివైనా రేక ఎవరికైనా వస్తున్న ప్రాముఖ్యత, వీరిని శ్రద్ధ నిస్తుంది బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా. డిమాండ్లు, అప్పులే కాక ఏ రకం బ్యాంకింగ్ వదులాయమైనా బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా వద్ద భరిస్తుంది. స్వయంగా వర్చి చూడండి.

కవిత్యం - అనుభవ స్మృతి తరంగం

వంగదేశ విభజనకు సరిఫుటన్ ద్వారా దీప్తితో, బంకిం చంద్రుని ప్రఖ్యాత గీతం-చందేనూతరం ప్రాచుర్యంపొందింది. బెంగళీలోనే గాక, యావద్దేశంలోనూ మహోద్యమాన్ని ఉత్పేదించింది.

ఏ ఒక్క గీరమో, కావ్యమో జాతిని కాళ్ళతంకగా మేలుకొల్ప గలుగుతుందా? అదే దాని కావ్యత శక్తి అయితే, ఆ వంగదేశాన్ని రెండు ముక్కలు చేస్తే తప్ప భారత స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించకపోయే దురవస్థ కలిగేదేనా?

అంటే జాతి కూడా వ్యక్తిలాగే నిద్రా జాగృతి చెతవ్యం మధ్య నిరంతరం ఊగిసలాడుతూనే వుంటుందని తేలుతుంది. పునః పునఃజాతికి జాగృతి వననం సాకుతూనే ఉండాలనే మనకర్థమవు తుంది

అలాగే ఏ మత్తుమందు సిద్ధాంతమైనా జాతిని కాళ్ళతంకగా నిద్రపున్నూ లేదు. అది ఎంత శక్తివంతమైనదైనా సరే, ఎంత శక్తిమంతుడు ప్రనతితం చేసిందైనా సరే ఆధునిక ప్రపంచం హిట్లర్ కన్న ప్రపంచ శక్తిమంతుడే చూడబోడు; అలాంటి వాడి దుర్మార్గ స్వరూపాన్ని ఒక దళాల్లం పూర్తికాకముందే మట్టికరిచాయి! కన కనే నిద్రా, మెలకువా, స్మృతిరా చెతవ్యం వంటి ద్వంద్వాల వ్యక్తికి లాగే జాతికి సైతం ఉల్బాసిదాలు మూతమే!

లోకానికి వలెనే సాహిత్యానికి కూడా అటు మెలకువా కాక, ఇటు నిద్రా కాక-ఏదో పందిగొన్న వంటిదే తప్పదు. వేరొక్కవక్క, విద్విష్ట మార్గం నిర్వరమకున్న సాహిత్య దర్శనకూ ప్రియం ఉండక పోదు. ఇలాంటిది కేవలం వైయక్తికమే కానక్కరలేదు; సామాహికమూ కావచ్చు. వికీర్ణతే కానక్కరలేదు, సంకీర్ణత కూడా కావచ్చు. సాహిత్య పరమైన ఈ దర్శన, అంతరిక పాదరృకత్వం ద్వారా స్పష్టపడనూవచ్చు!

వ్యక్తి సమాజమూ అవిభాజ్య సమాఖ్యలై నట్లే, కప్పీ సమాఖ్యలై తం అవిభాజ్య ప్రమాణాలే! కవిత్యంలో అత్యుత్తమ వస్త్వ శ్రమ విధానం సుదృఢ విభాజ్య రేఖన విర్లయించడమూ అసాధ్యమే! స్వీకృత వస్తువు కవి హృదయంలో మరిగి, అవిరి రూపంగానే అది వ్యక్తమవుతుంది కనక!

య వ న వ్య నం

ఆధునిక అంగ్ల కవిత్వానికి వైశాలికదనదగిన మహాకవి విలియం బిల్లర్స్ విల్సన్. అతని ఆరంభ యౌవనాద్యే కవితా

హృదయం గురించి మార్షిన్ గిల్బెర్న్ అనే విమర్శకుడు చక్కని వ్యాస మొకటి రచించాడు. అందులో అన్ని దేశాలకీ అన్ని కాలాలకీ సరిపడే మాట ఒకటి అన్నాడు. “అరవి ప్రాంతం కవితా కృషి యావద్మా స్వాస్థ్యక లోకం ద్వారా వాస్తవికతను వేరుకుందుకే కేంద్రీకృతమైంది” అని. ఇది స్థూల దృష్టికి ఉత్త బుకాయంపుగా లోపమిస్తు. లేదా అన్వయంగా ఉన్నట్లు కనిపించవచ్చు!

వివరించుకుంటే పై మాక్తిలోని సత్యం రేలురెల్లం కాక పోదు. కారణమేమంటే, మనసి దర్శించే స్వప్నలోకం మంచి వాస్త వానుభవం మీద ఆధారపడేదే కదా! అంటే నాన్ననానుభవాలలో దూర సంబంధమో, సన్నిహిత సంబంధమో ఉంటే తప్ప స్వప్నాలు కలుగవని మున్వత్త కాస్త్రవేత్తలు నిర్ణయిస్తున్నారు. అలాగే- కవిత్య మంతా జాగృతానుభవ స్వాస్థ్యక సమాచారమేనని కనిపిస్తే తలు (ధ్రువదనుస్తున్నారు. ఆ జాగృతి, స్వప్న మార్గాలలో సంబంధమైన వాస్తవిక లోకాన్ని చేరుకుందుకే యెట్లు కవి కృషి సరిపాడని గిల్బెర్న్ ఉద్ఘాటిస్తున్నాడన్న మాట.

ఈ సత్యాన్ని సక్రమంగా అవగాహన చేసుకోలేని అధునికులు కొందరు అరాచకత్వానికి దిగుతున్నారు. గొంతువరకూ మాచక ద్రవ్యాల నింపి అప్పుడు కలిగిన అపస్మారక స్థితిలో చేతివచ్చిన అక్షరాలను రాసుకుంటూ పోతున్నారు. దీనికి అటోమేటిక్ రైలింగు అనో, చెతవ్య ప్రపంచి అనో, అది వాస్తవికతా స్వప్నచాలనమనే ఏదో ఒక వింతపేరు పెడుతున్నారు. వేరై పొరులుగా ఊగిపోతు న్నారు. ఇలాంటి వికార శకారత్వం వల్ల సాతకులరు ఫలప్రాప్తి చేశారుదు. సాధకులరా విష్కృతి లభించదు.

ఏట్లు కవి యవనవ్యసం గురించి గిల్బెర్న్ చెప్పిన స్వాస్థ్యక లోకం ఇలాంటిది కాదు. ఆరంభ యౌవమని హృదయం దివ్యవ్యస సమాహారంగా క్రక్కుదలి పోతుంది. ఆ స్వప్నలోకం సంచారం ద్వారా సిద్ధించిన కవితా గమ్యం వాస్తవికతా రూపం దాలుస్తుంది. దీనినే మరొక రీతిగా వివరించుకోవాలంటే-ముడి పదార్థం పంటి వాస్తవి కత, కవితాసాధకుని హృదయంలో స్వప్న తలంలో వస్త్రక్షాళిత చేయబడుతుంది.

యౌవన - భావుకత

ఎలే యవనవ్యసం అనేది స్థూల దృష్టికి ఒక దళా విశేషంగా కనిపిస్తుంది. కాని కవితా పథంలో నిర్దిష్ట వయోపరిమితిలోనే సంభ విస్తరించని చెప్పలేము. తార్కిక బుద్ధి, హేతువాద ప్రధానదర్శనా వైశిష్ట్యమూ, తార్కిక చింతనా-వ్యక్తి మనసులో అభివృద్ధి పొందే కొద్దీ-ఈ తొలకరి సుబ్బుల ఆర్పాలం తొలగిపోవచ్చు. కాని యౌవ

నాదర మితిమీరితే మాత్రం కవితా భావుకత ఏగిపోయే ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది. చిన్నతనం నుంచే ఆలోచనా పరులై లాత్తివ్వక నమ స్కలమై సదమదమయ్యే వారూ ఉంటారు. అలాంటి వారు కవులు కాలేరు. మేదాపురో, కాస్త్రవేతలో కాగలరు. ఎన్నేళ్లు పైబడ్డా - అంతరిక నమస్కల జోలికే పోనివారూ ఉండవచ్చు.

యోచనాశీలి మనస్సు వివరీతి పరిస్థితులకు లోనై అల్ల కల్లోలమైనపుడే అమృతం పుట్టి నా, హోలాహలం పుట్టి నా సహజంగా ఉంటుంది. ప్రశాంతంగా ఒడిదుడుకులు లేకుండా రారుగోడ్డులాగు బ్రతుకు సాఫీగా గడిచిపోతే ఏముంది? చుట్టూకుదురుమీది పాల కడవలో ఏ తొందరా తొట్టుపాటు పుట్టుదు; నవనీతమూ పుట్టుదు. సామాన్య లాశించే ప్రశాంతతలో కవితా హృదయం పొంగదు. ఒక దాకీ వెదుక్కోదు. ఒడత్యానికి మారుపేరు నిలకడ; కదలికకు మరో పేరు సంఘటనం !

నిజమైన సుహృదాలందుకుండుకు సాహసం వివా మార్గాంతరం లేదు. ప్రతిభ అవిష్కరింపబడటానికి ప్రయోగశాలిత వివా మార్గాం తరం లేదు. ఇతే సాహసాపేతి ప్రయోగం నవ్యతను మాత్రమే నిర్దేశం గా పెట్టుకుంటే పరిపాడు; భవ్యతను అదిష్టానంగా అమర్చు కోవడం మరుస కూడదు. సాహసం దుస్సాహసంగా మారితే - ప్రయోగం ప్రమాదకరంగా వికటిస్తుంది. భావే సంపద, భావనా శాలితలు ఏ కవి ప్రయోగావికై నా పునాదులే ! వారసత్వాన్ని చిన్న రించే పీ ప్రయోగమైనా ఆ మట్టినుంచి పుట్టిన మొక్కలా పెర గదు. మానుకట్టి ఆకాశ తూన్యతలాన్ని ఆలించగల చేమకొజాలదు.

అలా పెంపొందే రచన కేవలం కవిత్వమే కానక్కరలేదు. సవల అయినా, కథ అయినా కావచ్చు. విజంగా గొప్ప నల రర్మాంగ సుందరంగా అమరిన సాహితీ వ్యరూపమే ! అలాంటి దానిని గొప్ప గద్య కావ్యం కాదు ఏన్నడూ అనుకోదు. నలలకు పరివర్తమైన పరాత్మక దృష్టి అవసరమవుతుంది. వస్త్రాస్త్రీతయ పరిశీలన ముఖ్యం. మనస్తత్వ గవేషణ ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది. అప్పడే కథన శిల్ప కౌశలం రాణకెక్కుతుంది.

కవిత్యానికి కావలసిన భూతలం వేరు. విశేష భావుకత దానికి పుష్టి ఏస్తుంది. కల్పనా వై దున్యం పరిపాషిస్తుంది. శిల్ప సంవిధాన మర్కజ్జత దాని శరీర సౌందర్యాన్ని ఆరోగ్యవంతం చేస్తుంది. సంయ మోచిత స్ఫురణ పిచ్చిరెమ్మలు తొలగిస్తుంది. కవితోపకరణాలుగా ఉపయోగపరకాదులు, పదప్రతాలు, ఇమేజరివంటిన్నీ రసధాతువు లందిస్తాయి.

సాధనతోనే ప్రతిభ

ఇలాంటి సర్వలక్షణ లక్షింగా కవిత సహజోన్మీలనం సౌంద దానికి కవికి నిరంతర సాధన అత్యవసరం. బౌతిక అంతరిక లక్షణాలు కవితకు ఎంత సమృద్ధిగా సమకూరినా కవి ప్రతిభా వికేషం మీదనే ఉత్తమ కావ్యం ఆధారపడుతుంది కనకనే కవిత అల్పాశ్రయ పరిధి నుంచి ఎన్నడూ పూర్తిగా దాటిపోదు. ఉపకరణాలు సమకూరి నపుడు కవితకు ఒక వ్యయంచాలంకకై లభిస్తుంది. ఒక క్లెయిర్ వోయమను దోహదం చేస్తుంది. మానసిక నేతంలో స్థితిపీ గతిపీ సమగంగా విశ్లేషణల శక్తి వి కలిగిస్తుందన్నమాట అదే కవికి దివ్య దృష్టి నుంటిది. ఇది కవితకు ప్రధాన విజయమే !

నవలా రచనకు అంత మాత్రం చాలదు. తన్ను ప్రతినిత్యం నిలిపి ప్రశ్నించే వాస్తవ పరిస్థితుల నుంచి ఎంతో కొంత దూరం జరిగి, ఏకాంత గుహలయ ప్రవేశం చేసినాడు కవి కాగలడు కాని నవలాకారు డెన్నడూ కాలేడు. నవలా రచయిత వాస్తవికతను ఉన్న దున్నట్లు పరిగ్రహించాలి; దాని గతిని పోల్చుకోగల సాహసమతి సవలా రచయిత కాగలడు. గద్య రచనకు వ్యవృత ప్రధానమైతే కవితకు గుర్తత జీవలక్షణం. అలా అన్యంత మాత్రంలో అప్పటిపీ వాస్తవం చేయాలని అర్థం కాదు. అదే ప్రధాన లక్షణమైతే అదంగి సోపానాలు కలుర్చుగా మారిపోతుంది. ప్రతి సన్నివేశ కథనమూ పారకుని విశ్వా పాన్ని చూరగనాలి. సంకయాలకు లావు కల్పించేవాడు పారకుల నాకట్టుకోలేదు. అనంగతాలు, అందర్యాలు, అబద్ధాలు చేప్ప కుంటూ పోయే రచయిత నుంచి సాధ్యమైనంత దూరం వైదొలిగి పోతాడు.

కవిత్యావికైన్న మెములుబాటులున్నాయి. సదుపాయాలూ ఉన్నాయి. ఉపమా రూపకాదుల మరుగున, అన్యసదేశాల మాటున ఎంతగానో వాచ్యతను దాచుకోవచ్చు. ప్రతికలూ సంకేతాలూ వంటి వాటితో అడుకోవచ్చు. శబ్ద లతో ఇంద్రజాలం చేయవచ్చు. పదాల పోచాలింపు ద్వారా కొత్తరూపు తొడగవచ్చు. కవికి కావలసినదల్లా బ్రహ్మీచయత్యం. అట్టి సారస్వత స్వజన్మత్యనం కవికి నిరంతర సాధన వల్ల సమకూరుతుంది. ప్రతిభ పెంపొందుతుంది !

దీనినే ఒక ప్రత్యాక అధునిక విమర్శకుడు చక్కగా వివరిం చాడు; “కవి వాస్తవానికి స్వప్నానికి నడుమ యతేచ్ఛగా మధ్యే మార్గం ఎన్నుకోగలడు !” అని.

మాలపల్లి - ఇతిహాసికత

I

ఈ శతాబ్దపు పూర్వార్థ భాగంలో జాతీయతా పునరుజ్జీవనోద్యమంలో భాగంగా రెండు మహానలలు ఆవిర్భవించాయి. మొదటిది ఉన్నన వారి “మాలపల్లి”, రెండవది విజ్ఞానాధరారి “వేయి పడ గలు” రెండూ జాతీయతను, ఆధ్యాత్మికతను ప్రధాన భూమికలుగా చేసుకొని జాతిలోని చైతన్యశక్తిని జాగృతం చేయడానికి ఆవిర్భవించిన నవలలు. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో అంతర్భాగమైన పరిజన్మద్దరణ, కార్మికోద్యమము, అహింసా సిద్ధాంతాది విషయాలను ప్రధానంగా చేసుకొని వెలసిన నవల మాలపల్లి. మాలపల్లిలో విభిన్నముఖాలుగా విస్తరిల్లిన ఇతిహాసిక, సామాజిక, జాతీయతా విలువలను గుర్తించిన విమర్శలు ఇంతవరకూ రాకపోగా, ఈమధ్యకాలంలో కొందరు విమర్శకులు మాలపల్లిని కేవలం ఒక సామ్యవాద సిద్ధాంతాలను ప్రచారం చేసిన నవలగా చిత్రించుకుంటూ రావడం జరుగుతుంది. మరి వీరి విమర్శ “కమ్యూనిజమే ఒక పరిష్కారమార్గం కామింది, నేర్చుకోవలసింది ఉన్నది. పాఠశాలలో చదివినవలె ప్రపంచం దైత్యశాల నవలా ప్రవృత్తి ఉన్నన వాటి” అనేటంత దూరంపోయింది నిజానికి ఉన్ననవారు కమ్యూనిజాన్ని పరిష్కారమార్గంగా కామించారు అని? మాలపల్లి రచనకాలం నాటికే వెంటకపార్వతీశ్వరపులు మొదలైన వారు జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తితో వెలసిన బెంగాలీ నవలలను కుప్పలు కుప్పలుగా తెలుగులోకి అనువదించారు. అనాటికే శ్రీ అరవిందుల “భవానిమందిరం” జాతి ఆశీస్సాల కడిదింది, ఒక మహానాటకాన్ని హాస్య, కార్యదీక్షా సంకల్పాన్ని కలుగజేసింది. మాలపల్లిని పరిశీలించే ముందు ఈ విషయాలను గుర్తుంచుకోవలసి ఉంటుంది.

పరమాన చైతన్యంతో భూతభవిష్యత్కాలాలను సమన్వయించుకొని భౌతిక, సాంఘిక, ఆధ్యాత్మిక శిఖరాల నదిరహించిన నవల వేయిపడగలు. ఆ మహాప్రయత్నాభిముఖంగా సాగి, సార్వకాలికత నాపాదించుకున్న నవల మాలపల్లి. ఈనాడు కొందరు విమర్శకులు మాలపల్లిని, వేయిపడగలను అధునిక నవలా జగత్తులో ఇతిహాసికంగా నోక్కి చెప్పడం జరుగుతున్నా 1958 నాటికే రంగనాథుల మాంపల్లిని బాప్టామ్ “వార్ అండ్ టీవీ”తోనూ, ‘రి ప్రెజర్వేన్’తోనూ పోల్చి “వివిధ” ఎస్కే ప్రమాణం కల్గి ఉన్నవైతని”¹ పేర్కొన్నారు. శ్రీ కాకాధాని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు మాలపల్లికి ప్రాచీన లాఠిపలుకులతో మాలపల్లిని రామాయణ, భారత, భాగవతాదులతో పోల్చుచేతనూ “నీ గ్రంథము ధర్మపరిణామ నిర్ణయము లందొక మహాభారతము”² అని చెప్పడంలో వారు మాలపల్లిని స్పష్టంగా ఇతిహాసికంగానే భావించారు. ఇతిహాసమన్నది ఒక్కొక్క కాలంలో ఒక్కొక్కరిగా దర్శనమిస్తుంది. అన్ని కాలాల్లోనూ ఒకే

విధంగా (మును, నిర్మాణ) ఉండాలని సిద్ధాంతమేమిలేదు. రామకథ స్వరూపంవేరు, భారత కథాస్వరూపంవేరు రెండూ మానవ జీవితంలోని రెండు ముఖ్యంశాలను కథారూప వ్యాఖ్యానాలు రెండూ విభిన్న కథలై రెంటియందూ నమానమైన ఇతిహాసిక గుణాలను చూడవచ్చు. ఆధునిక కాలంలో ఫిల్మనిమర్శకులు కొందరు మధుర మీనాక్షి దేవాలయాన్ని, మహాబలిపురంలోని గంగనరరణ శిల్పనమా హాస్య ఇతిహాసికంవారు. మాలపల్లి, వేయిపడగలు రెండూ తెలుగు నవలా ప్రపంచంలో ఇతిహాసిక

II

ఇతిహాసిక ప్రధానోపగ్రహము అనంత ముఖాలుగా విస్తరించిన మానవుని జీవితం. అ సమస్త పౌరాణికం కావచ్చు, చారిత్రకం కావచ్చు, సాంఘికం కావచ్చు. కాని ప్రధానాంశం మానవుని జీవితాన్ని దర్శించేయడం. ఒక లింగపురుషుని బయలుదేరిన మానవుడు, ఆ లింగపురుషుని నన్నేషిస్తు సాగించే మహాప్రయాణంలో జీవిస్తాన్ని అనంత పార్వతులుగా పొందర్న, అధ్యాత్మిక భూమిల సద్భిహింపజేస్తూ, విశ్వాంతర్గత మహాశక్తులలో సమన్వయం సాధించుకుంటాడు. తాను సాధించిన మహామభూతుల వరసలను విశ్వైతన్యశక్తితో సమన్వయం చేసుకొని ప్రయాణం సాగిస్తాడు. ఆ మానవుని జీవితముకే సుందర వృత్తం. పూర్వ మానవుని జీవితానికి సుందర కథారూప వ్యాఖ్యానం ఇతిహాసం. సమన్వయ మూలానికొక భాష్యం. భూమ్యాకాశములమధ్య మహావారదిన నిర్మించిన చూపిస్తుంది. అందుకే ఇతిహాసంలో విస్తృతమైన కథ అనంతకాలములమీద పరిచుకొని ఉంటుంది. దేశకాలములు రెండూ విస్తృతమైనవి ఉంటుంది. ప్రధాన కథ విభిన్న కథలతో లంకె మొకటి, గంభీరమైన నిర్మాణంలో ధర్మాధర్మ సంపర్క బాధ్యతగా మంత్ర తంత్రాల అతిలోక విషయాలతో కర్మ ప్రాధాన్యం చిత్రిస్తూ, మానవునికొక మహాకర్మవ్యాప్తి నిర్దేశిస్తుంది.

ఇతిహాసిని గూర్చి అలంకారికులు, లాక్షణికులు అక్కడక్కడ చెప్పిన విషయాలను సమీక్షించి విమర్శకులు ఇతిహాస స్వరూపాన్ని ఈ విధంగా భావించారు.

“అ సుదీర్ఘమైనకథ :- దీరీరాత్రి దీరీరత్త ప్రకృతులైన పురుషుల పీఠకృత్యములతో నంబందించి యుండవలెను. ఆ ఉపాఖ్యానములు :- ప్రధానకథ దీర్ఘమై యుండుటవలన నేరొద్దు విమగుదలను తొలగించుటకు, ప్రధాన కథకు బలము చేకూర్చుటకు అనేకములైన ఉపాఖ్యానములు మధ్యమధ్యన చేరియుండును. ౩ ద్వైతశక్తి :- ఇతిహాస కథాపురుషులను వారి కృత్యములను ద్వైతశక్తి సాధించుట యుద్ధవార్తముగా నిరూపించవలెను. కొంతవరకు ద్వైతశక్తి ప్రత్యక్షముగా ప్రాధాన్యము వహించియుండుట చూపవలెను.

ఇతిహాస మిట్టెందుకుండవలెననగా నది మానవుని యౌపుత్యమును నిరూపించుటకును, కర్మవ్యవధియిదిని బోధించుటకును, విద్యేతరము లైన సర్వశక్తులు సార్వములని ప్రకటనముగా చూపుట కుద్దే శిలించిది కనుక, మానవుని ప్రయోజకత్వ మంతయును విడిచి లోబడి యుండ వలసినదేగాని తద్వ్యతిరేకముగా చేయుట సాధ్యమేదము. ఈ నిరూపణము ఇతిహాసమునందు ముఖ్యము. ఈ విధముగా దైవశక్తితో నిలిపినమునకు సంబంధమువృంధున నా దైవమును నేయేవిధములుగా బానించినవో ఆయావిధము లాయాజాతుల ఇతిహాసములందుండును.

౪ తాత్త్విక విషయము :- దైవముననుసరించి తాత్త్వికచింతనము, ఆ యాదర్శములను, దృక్పథములను ఇతిహాసములందుండును. ౫ ఆమానవ లక్షణము :- మనుషులతోపాటు దేవ దానవులను ఇతిహాసమున పాత్రలగుటవలన వారి వారి క్రయకలాపములందలి మానవ లక్షణములు కనబడుచుండును. ౬ ధర్మము :- నానా ప్రకారమైన ధర్మవచనము బహుముఖములుగా మధ్య మధ్య ప్రవేశించుచుండును. సాంఘిక రాజకీయములను, ఘోషరములను, పుణ్య పాదములను, మంచి చెడ్డలను - ఈ మొదలగు బహువిధ దృవదృశ్యములను చుట్టుకొని దర్శము ప్రసంగితమై యుండును.”¹⁵

III

(బ్రహ్మ యజ్ఞంతో ప్రారంభమైన మాంసల్లి (బ్రహ్మ యజ్ఞంతో పూర్తవుతుంది) (అనలు కథ బుచ్చయ్యవద్ద నంగదాసు, రామానాయుడు ఉపదేశం, కారణం పొందినప్పటినుంచి ప్రారంభమై, విజయ కళాశాస స్థాపనతో పూర్తవుతుంది). యజ్ఞ ముఖంగా నవల ప్రారంభమై యజ్ఞ ముఖంగా అంతమవుతుంది. మాంసల్లి న్నూలంగా ఒక్క జీవితకాలం కథ వేయవచ్చు మూడు తరాలమీద వరచుకొని ఉంది. మాంసల్లిలో రామదాసు పూర్వ మానవుడు. భగవంతునకు తనకు మధ్య ఒక మహావారధిని నిర్మించుకున్నాడు, నైతిక, ఆధ్యాత్మికపు పునాదులమీద జీవాన్ని నిర్మించుకొని, తాను పొందిన సర్వానుభూతులను, ఏకమౌళ్యముఖంగా మలచుకొని కడకు మహర్షి యైన ఆదర్శమానవుడు రామదాసు. మట్టినుంచి మానవుడు పెరిగి పెరిగి మహర్షియైతాడు. మాంసల్లి ముఖ్యశక్తిమైంది. పూర్వ మానవునకు రామదాసు ప్రతిక. ఘోషరాయల కొక లంకెనుకొని, బహిష్కారాన్ని అనుష్ఠించానికి మెట్టుగ వాడుకొని జీవిత యానంలో ఒక్కొక్క బంధాన్ని త్రొవకుంటూ పోయి రోకాటితుడైనాడు. రామదాసు ఘోషరాయల గూర్చి అలోచిస్తూ “క్రొంద కూడ మోక్షానికి సాధనమన్నాడు. మొత్తంమీద చూస్తే బహిష్కారం అనుష్ఠించానికి మెట్టులాగ అనిపిస్తుంది. ఈ మెట్టును ఉపయోగించు కోవడంలో ఉంది. విచ్చిన స్వర్గానికి వేయవచ్చు, సరకానికి వేయ వచ్చు”¹⁶ అని అనుకుంటాడు. జీవితంలో ఏ అనుభవాన్ని కాదనలేదు. అన్నింటిని భగవల్లిలాగా, నిర్వాణ సోపానాలుగా భావించిన నిష్కామ కర్మయోగి.

“మానవుడి చరిత్ర అంటే దేవుని చరిత్ర. గడ్డిపోవ చరిత్ర కూడ అటువంటిదే. నృప్తిలో ప్రతిపక్షపు గమనిస్తే చాలు, భగవంతుని చరిత్రను తెలియిస్తుంది. కష్టాలు వ్రాసిన కృతము

చరిత్రలు భగవల్లిలని చదువుతారుగాని, మహాకవి రచించిన ఈ నృప్తికావ్యం చదువగలవాడికి ప్రతిఅణువు భగవల్లిలనేబోధిస్తుంది. చదువగలవాడికేగాదు, ఆ కవి ప్రతివాండ్లచేత తాను రచించిన మహా కావ్యం పారాయణం చేయుమనే ఉంటాడు. ప్రతి తక్షణానికి ఒక్కొక్క మెచ్చుక్కిమ్మ గడ్డిపోవను, పీపీలికాన్ని, మానవుని, దేవతనూ తన దగ్గరకు చేదుకుంటూనే ఉంటాడు. ప్రతి అణువు చేదుకో కోటుయ్యూ అని అరుమానే ఉంటుంది.”¹⁷ అంటూ పీపీలికాని (బ్రహ్మవ్యర్థంతమా పరివ్యాప్తమై న జీవవైతవ్య లక్షణమైన ‘జీవుని వేద’ను దర్శించిన క్రాంతదర్శి రామదాసు. తనయందే ప్రాణశక్తి నైతే దర్శించాడు, అణువు మొదలు బ్రహ్మాండవర్తంతమూ ఆ ప్రాణశక్తినే దర్శించాడు. అందుకే కట్టకడపల రామదాసును గూర్చి చెప్పతూ “అయిన జీవితకాలముయొక్క సాయం సమయములో అన్నమును సూర్యునివలె బ్రహ్మలేజమితోవలగొందుతుండేవాడు”¹⁸ అని అన్నాడు.

రామదాసుకు ప్రాగ్రూపాలు రెండుచోట్ల కనిపిస్తాయి. మహా భారతంలో ధర్మరాజు, అముక్తమాల్యదలో మాలదాసరి. మాలదాసరి ఒక్క రామదాసుకే ప్రాగ్రూపకాదు. నంగదాసు, వెంకటదాసులను కూడ మాలదాసరితోనే చూడవచ్చు జీవితంలో ఎటువంటి కష్టం వచ్చినా చలించక, ఆపింటిని అవసరమైతే న విధియొక్క లీలగా భావించి, కడకు స్వర్గారోహణ వర్తంలో పాదవులు ఒక్కొక్కరూ రాలిపోయింటే చలించక ధీరమన్నుడై నిలిచాడు ధర్మరాజు. రామదాసుకూడ అంతే. నంగదాసు, జ్యోతి, అప్పాదాసు, మహాలక్ష్మి, వెంకటదాసు - అందరూ ఒకరితరువాత ఒకరు వెళ్ళిపోతే తనకేమి పట్టనట్లు యోగిలాగ కూర్చున్నాడు. జైల్లో లెక్కలేనన్ని కష్టాలనుభవించినా చలించలేదు. అముక్తమాల్యదలో మహాభక్తుడైన మాలదాసరి మాంసల్లిలో రామదాసు. ఒకనాడు మాలదాసరి భగవంతుని మార్గంనుంచి వేరైన కారణంగా బ్రహ్మరాక్షసునితో యుద్ధం చేయవలసినవచ్చింది. ఆ యుద్ధంచేసిన మాలదాసరి మాల నల్లిలో వెంకటదాసునాడు. కడకు రాక్షసుడికి శంభంపే స్వామిని పేనించి తిరిగివచ్చి తమ తాను బ్రహ్మరాక్షసునికి అపారంగా విడిచిన త్యాగమూర్తియైన దాసరి నంగదాసు. ఈ విధంగా రచయిత ఒక్క రూపంనుంచి మూడు రూపాలను నిర్మాణం చేశాడు.

రామదాసు, నంగదాసు, రామానాయుడు, ముగ్గురూ బుచ్చయ్యవారూ కారణంపొందినవాళ్ళు. బుచ్చయ్య ఉపదేశంనుంచే ప్రధాన కథ ప్రారంభమవుతుంది. భారతీయ ఆధ్యాత్మిక శక్తికి బుచ్చయ్య ప్రతిక. నంగదాసు నడిపిన సాత్త్వికవ్యవహారికి ఆధ్యాత్మిక పునాది బుచ్చయ్య. విద్యా వగర మహాప్రాజ్ఞ నిర్మాణం వెనుక విద్యారణ్యస్వామి, మహమ్మదీయ సామ్రాజ్యాన్ని గడగడలాడించిన చక్రవర్తి ప్రతాపరుద్రుని వెనుక నన్నయ రామదాసు, గాంధీజీ నడిపిన జాతీయోద్యమం వెనుక దయానంద సరస్వతి, రామకృష్ణులు, వివేక నందులు, అరవిందులు, శ్రీమహా మొదలగు వారి ఆధ్యాత్మికశక్తులు పనిచేశాయి. మాంసల్లిలో నంగదాసు, రామదాసు నడిపిన మహాద మాల వెనుకనున్న ఆధ్యాత్మికశక్తి బుచ్చయ్య. మాంసల్లి రచయిత డాక్టర్ చదువూడేళ్ళకు పూర్వమే శ్రీ అరివిందులు తన “భవా

మందీ"లో, అధ్యాత్మికతను వదలి భారతదేశంలో ఏ ఉద్యమం సఫలం కాదని వస్త్రవంశేశారు.¹⁰

వనలలో బుచ్చయ్య, రామదాసు అద్యక్షులు. కోటమ్మకూడ అద్యక్షులే. మార్గం తెలియక తిరుగుతున్న సంగదాసుకు, మెట్టపులాగ మెఆసి విష్ణుమ కర్మయోగమార్గాన్ని చూపి మాయమైనాడు బుచ్చయ్య. భావితో సంగదాసు సడవబోవు మహోద్యమానికి అధ్యాత్మిక శక్తిని జాగృతం చేశాడు. వనలలో బుచ్చయ్య ఒకవోలే కనబడు తాడు. బుచ్చయ్య ఒక అతిలోక స్వప్ని. కడకు విజయ కళాశాల స్థాపనకు అధ్యాత్మిక శక్తిని జాగృతం చేసి బుచ్చయ్య స్థానాన్ని ఆక్రమించాడు రామదాసు రామదాసు బుచ్చయ్య అయినాడు. పుల్లెప్ప కామానాయుడు మరికొందరు శైలిలు రామదాసుద్వారా కారణం పొందారు. రామదాసు గురురాజైనాడు వనలలో బుచ్చయ్య మాయ మైనాడు రామదాసు మాయమైనాడు. అధ్యాత్మికతను వదలి భారత దేశం లేదు, భారతీయుడు లేడు, భారతదేశంలో ఏ ఉద్యమం సఫలం కాదన్న శ్రీ ఆరవిందుల దాస్యవితే మాంసల్లికి ప్రాణభూతమైన మహావిషయమైంది. రామదాసు, బుచ్చయ్య సాత్రం నిర్మాణం వెనుక ఆ మహా రహస్యాన్ని విశ్లేషించే చోరు రచయిత.

బుచ్చయ్య ఉపదేశం ఒక సందర్భంలో జరుగుతుంది. సహారాలో యుద్ధంలో, ఆత్మసన్మానంపేసిన అర్జునుడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడు బోధించిన విష్ణుమ కర్మయోగాన్నే బుచ్చయ్య సంగదాసుకు బోధించాడు ప్రవచనంగా వర్ణన సంగదాసు బుచ్చయ్యల మధ్యనే నడుస్తుంది. విష్ణుమ, సకామ చర్యంతరం సుకృత దుష్కృతాలను గూర్చిన చర్చలో "దుష్కృతము కూడ ఫలాపేక్ష లేకుండ చేస్తే ఫలము మన కంటకు గనుక, సరకమారాదు, బంధ పాపపుకాదు"¹¹ అని సంగదాసులే దానికి బుచ్చయ్య... "సత్కార్యములు విస్మయా లోకీ సకామములుగా ఉంటున్నవి. కర్మ ఫలమపేక్షించినా లేకపోయినా దుష్కార్యములు లోకంకంటములు"¹² ... ఇంటే కాకుండా ఫలాపేక్షలేని సత్కార్యములయందు ఆదరము పావు. ఫలాపేక్ష లేనపుడు కర్మఫలము భగవంతుడే అవుతుంది. కార్యసాధన ప్రత్యేక వ్యక్తిమంది మారి ప్రభువు దపుతుంది. నాకకు తన స్వంత కార్యమును నెరవేర్చుకొనేటప్పటికంటే ప్రభువు కార్యమును నెరవేర్చేటప్పడు యెక్కువ అధికారం చెలాయించగలడు. ఫలాపేక్ష లేక అధికార పక్షమున చేసిన పనులకు నాకకు జవాబుదారీ లేదు. ఇతరులకు వర్తించే ధర్మములు అతనికి వర్తించవు—

"స్వ ధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణం ప్రజ
అహం త్వాం నర్హసాచిభ్యో మోక్ష యిష్టమి మాక్షు"¹³

అని కృష్ణభగవానుడన్నాడు.¹³ అని గీతలోని కర్మయోగాన్ని, శరణాగతిని వివరించి "అదిగో గుర్తు అక్కడ వివరించే" అన్నాడు. దానికి వెంటనే సంగదాసు "నా చిత్రం! గోచరమయింది"¹⁴ అన్నాడు. ఇక ఇక్కడినుంచి ధర్మధర్మముల మధ్య మహాయుద్ధం ప్రారంభమయింది. అంతవరకు విద్వత్సమార్గం తెలియని సంగదాసుకు మార్గం గోచరమయింది. విష్ణుమ కర్మయోగపు పునాదులమీద కర్మత్వాన్ని భగవంతున కంటగట్టి ఉద్యమం నడిపి, ఆ మహోద్యమానికి భిన్నతాను

సమర్పించుకున్నాడు. వెంకటదాసు నడిపిన ఉద్యమానికి కర్మత్వ వ్యక్తి విష్ణుమయింది. అది సంపూర్ణ ఉద్యమంలాడు. అందుకే ఆ పద్యంలోనే వివరమయింది.

IV

సుఖ దుఃఖాత్మకమైన మానవజీవితం సంఘర్షణాత్మకం ఇది లోకస్వభావం. ఇతిహాసం లోకానికి వ్యాఖ్యానం కావడంతో సంఘర్షణ అనివార్యవిషయం. దీన్నే విమర్శకులు 'వార్' ఉంటుందన్నారు. ఈ సంఘర్షణ రామాయణ భారతాద్వైతానికి ప్రత్యక్ష యుద్ధమే కాకకర్తవ్యం. వ్యక్తిలోని మంచి చెడులు, సావధానములకు మధ్య సంఘర్షణ మొదలు, విశ్వంలోని దేవాసుర సంఘర్షణవరకు చోటుచేసుకొని ఉండవచ్చు. మాంసల్లిలో రామదాసు, సంగదాసు, రామానాయుడు, జ్యోతి, అప్పదాసులు దైవీవర్గం. చంద్ర, పంతులు, మునము, పోలు మొదలగువారు అసురవర్గం. ఇది సూత్రంగాచూస్తే, కానీ ప్రధానమైంది స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం. సాంధ్యసమీప విజాతీయ శక్తులమీద, ఆ విజాతీయ శక్తులకు కొమ్మ కాస్తున్న దేశీయ శక్తులమీద ఒక పోరాటం. వనలలో జాతీయత దైవీ శక్తిగా, ధర్మమార్గానికి పేర్కొనబడింది. ఒకవోల నారాయణరావు రామానాయుడుతో అంటాడు "స్వరాజ్యం వస్తుందిగా, అప్పగేయరని".¹⁵

దానికి రామానాయుడు— "అది పొరబాటు. ధర్మమెప్పుడూ అధర్మాన్ని ప్రత్యక్షం చేసుకుంటుంది. అధర్మం ఒకప్పుడు గెలిచినట్లు కనబడతాడు, ఆ గెలుపు ధర్మోద్యమానికి ఉప్పు నిస్తుంది. ధర్మం గెలువక తప్పదు. స్వాతంత్ర్యాధికారాన్ని దాస్యం రుచిస్తే జాతీయవాది, వ్యక్తిగతవాది మోక్షంలేదు. జానన విష్ణుదా తన మోక్షానికై కలసిస్తా ఉండవలసిందే. ఎవడైనా భావదాస్యానికి వశమై న కరువాత, జాతీయ దాస్యం అసహ్యించుకొని, జాతీయ మోక్షానికి పోరాడగలడని నేను నమ్మును. కాబట్టి ప్రతివాడు దాస్యానికి వాసజడకూడదు. వ్యక్తి మోక్షానికి పోరాడడం దాస్యానికై చేసే పోరాటానికి అడ్డంకం పుట్టక తప్పదు చేయవచ్చు. అంతకుముందు దాస్యవిమోచనానికై పట్టు బడకుండా ఉండడం ధర్మంకాదు"¹⁶ — అని అంటాడు. ఇది కేవలం రామానాయుడు మాటలుకావు. ఉన్నవవారు జాతి జాగృతికై భావదాస్యాన్ని నిరసిస్తూ జాతీయశిఖరా సధిరోహించి పూరించిన శిఖరావం. రామదాసు నడిపిన మహోద్యమానికి పునాదిసూత్రాలు. ఇదే వనలలో సంఘర్షణ. కడకు ధర్మమే జయిస్తుంది. జాతీయతకు దైవీశక్తులకు పట్టుబట్టేకొని జరిగడంచేత రచయిత ధర్మవ్యవస్థను, జాతీయతను, అధ్యాత్మికతను జాతి పునర్నిర్మాణానికి పునాది సూత్రాలుగా వీక్షించారు. ఇంతవస్త్రంగా మొదటినుంచి వనలలో జాతీయతను, అధ్యాత్మికతను స్థాపించుకుంటూ వస్తే "కారల్ మార్క్స్ లిలువుకు ప్రవచనంగా తన సాహిత్య కళాత్మక కంఠాన్ని (శ్రుతిశిక్షింపాడు. తద్వారా వర్తమానానికి విస్తృత కార్యకర్తానికి అడ్డంకం వాడు"¹⁷ అని ఒకరోజు, ఉన్నవవారేదో మూడు భాగాల వనలం 'బెన్' వంధారో నడిపినట్లు "మూడుభాగాల విషేష సంతరం, అప్పుకొంటూ మిగిలున్న వనల ముగింపు భాగమైన నాలుగోభాగం యిప్పుడు తొలిసారిగా ముద్రణకు వస్తుంటున్నది గనుక, యా నాలుగోభాగంలో, అహంసా పర్యావరణోద్యమానికి అభి

కూలంగా కీలకమైన మూర్ఖులమైనా చేయించాడా? యేమైనా కాశీవాసునివారు మాలనల్ని రెండో యెడిషన్ తీసుకురావడంతో ఆ వలన అట్లా 'తెన్' పంథాలో పడిపోకుండా 'రైల్' వైపుకు మళ్ళించుకోవాలనే ప్రయత్నం ఉన్నదా అనిపిస్తున్నది"18 - అంటూ తమ అక్కసును కొంత వెళ్ళబుచ్చుకున్నారు మరొకరు. కారణ మార్గం పిలుపుకు ప్రసన్నమంగ శ్రుతి కలిపేవాడు ఉన్నవ - అన్న వాదానికి చారిత్రక దృష్టితో పరియయిన జవాబిచ్చారు రమణారెడ్డి గారు ఆ వాదాని కొ జవాబు చాలు ఇకపోతే విజానికి మాలనల్లని గాని, ఉన్నవారి ఇతర రచనలనుగాని పరిశీలిస్తే, ఎక్కడా వారు తన్నే పంథాలో రచనను పాగించినట్లుగానీ, సామ్యవాదాన్ని సమర్థించి నట్లుగానీ లేదు. ఉన్నవ వారు పిర పైందవ మలాభిమాని. వారి బుడబుక్కల జాస్యంలో

'వేదశాస్త్రములు వెలయించినదేశం,
యజ్ఞ యాగములు చేసినదేశం
... ..
నాసికమతములు ప్రబలములయితే
నాశవస్త్ర పోతుంది బాబు'19

అంటూ దేశభక్తిని పైందవ మలాభిమానాన్ని ప్రకటిస్తే "ఈ అన్యమత నిరసనం ఉన్నవ వ్యక్తిత్వానికే మచ్చ. ఇది హిందూమతాభి

మాన తీవ్రత"20 అంటూ వ్యాఖ్యానించారు రమణారెడ్డి గారు ఇంతటి తీవ్ర పైందవమతాభిమానిపైన విమర్శకులు పేర్కొన్నట్లు సామ్య వాదాన్ని ప్రచారం చేస్తారా? ఉన్నవవారు అహింసా సిద్ధాంతపు పునాదులమీద ఉద్యమం నడిపినవారు. వారే స్వయంగా ఒకవంట "గాంధీగారి ఉద్యమం అహింసాత్మకం గనుకమా. మహాత్ముడు తన ఉద్యమమును స్వరాజ్ ఉద్యమమును వరింపజేయుటకు మార్గం వెదక ప్రారంభించారు. నేను వారి ఉద్యమంలో చేరాను"21 అని చెప్ప కున్నారు ఉన్నవవారు సామ్యత్వదేశాలు తిరిగి అక్కడిఉద్యమాలను పరిశీ లించడంవేతము, అలాటికే దేశంలోకి చొచ్చుకొచ్చిన సామ్యవాదభావాలను వెంకటదాసుద్వారా వ్యక్తపరచి కడకు "అహింసా పరమధర్మః" అనే మూత్రాన్ని లవాది సిద్ధంగా అవరిస్తున్న భారతదేశమే ఈ ధర్మాన్ని ప్రతిష్ఠించి లోకానికి చూపనలసి ఉంటుంది. ఈ విషయం మీరంతా బాగా గమనించండి. కేవలం స్వాతంత్ర్యము సంపాదించడమే మన ప్రయత్నంగాదు. స్వరాజ్యం విజయం స్వర్గరాజ్యమే కావాలి. మన మార్గం రక్తపీతముయే స్వర్గరాజ్యం రాదు. నెత్తురుకూడు మనకు బంటుడు.22 అంటూ అహింసా సిద్ధాంతమే పరిష్కార మార్గంగా దర్శించిన క్రాంతదర్శి ఉన్నవ. అంతేకాని సామ్యవాద భావాలకు తనవాడు శ్రుతి కలవలేదు.

జెమిని

పళ్లపాండి

నాదీమతానన సాగింజ్జి ప్రయోగియామి. సంతభానలనునిర్మూ లించి పళ్లకు ముతానలనప్రకాశింజ్జి జెయు తిట్టుతమమైన ఒక ఒక తెల్లని, మెత్తని పళ్లపాండి. పిప్పరిమెంట్లు, లవంగనూరెము తిమూల ప్రమేళకం...

పెద్దవలె మరగవచ్చు

జెమిని పళ్లపాండి

PHONES { 877 209

GEMINI TOOTH POWDER

GEMINI TOOTH POWDER

GEMINI TOOTH POWDER

తయారీదారులు: జెమిని కెమికల్ ప్రొడక్టు P.B.No.7 మచిలీపట్నం-521001(A.P.)

ఇకపోతే శ్రీకాళివాధునివారిపై ఆ విధంగా అనుమానపడడంతో అర్ధం ఏమాత్రం కపటబద్ధం పరికరా! ఆ విధంగా అనుమానపడడంతో ఆ విమర్శకుడు మాటవల్ల నవలను పరిశీలనాద్వైత్యతో సమగ్రంగా చదివాడా అని అనుమానం వేస్తుంది. అలాంటి రాజకీయ పరిస్థితులలో మాటవల్లంపటి నవల వ్రాయడం సామాన్యమైన పని కాదు. అదీగాక అంతటి నవల వ్రాయడానికి రచయితతో నిర్దిష్టమైన పథకం ఉంటుంది రచయిత తాను ప్రతిపాదించదలచుకున్న సిద్ధాంతాన్ని మొదటినుంచి ప్రాధి చేసుకుంటూవచ్చి కడకు అసిద్ధాంతానికి పట్టాభిషేకం చేస్తాడు మాటవల్ల నవలా నిర్మాణంలో ఆ విషయం స్పష్టంగా కనబడుతుంది నవలను 'రెస్ట్' పంథాలో నడిపిఉంటే, నవలా నిర్మాణ స్వరూపమే వేరుగా ఉండేది. కథ రాసు దానులోను, బ్రహ్మయజ్ఞంలోనూ ప్రారంభమయ్యేది కాదు. బుచ్చయ్య నిష్క్రమ కర్మయోగాన్ని వివరించి ఆధ్యాత్మికక్షేపి జాగృతం చేయవలసిన అవసరమూలేదు. జ్యోతి, అపార్థమయజ్ఞయం ద్వారా భావతంత్రీని భక్తి తత్వాన్ని వివరించవలసిన అవసరమూ లేదు. బెజవాడలో జరిగిన మహాభారత సభాపతి ఉద్యమస్వరూపాన్ని గూర్చి చెబుతూ 'మన ఉద్యమం పవిత్రమైంది. దాని యందు ద్వేష భావాలుకూ వోలులేదు. ద్వేషపూరితమైన ఉద్యమమేమీ విలువజాలదు... మావిద్యుదే వహై' అని భగవంతుణ్ణి మనమందరం ప్రార్థన చెయ్యారే ²⁵ అని స్పష్టంగా ఉద్యమ స్వరూపాన్ని వివరించవలసిన అవసరమూ లేదు. నవల మొదటి నుంచి రైల్వే పంథాలోనే నడిచింది, రైల్వే పంథాలోనే పూర్తయింది. కేవలం ఒక్క వెంటకుదాసు ద్వారా రచయిత సామ్యవాద భావాలను వ్యక్తపరిచి, దాని వైపర్యాన్ని చూపించినంత మాత్రంవేత నవలను రెస్ట్ పంథాలో నడిపినట్లా?

ఇక వెంటకుదాసు కమ్యూనిస్టు అని (ఎవరో అన్నారని, అంటారని కాదు, కేవలం పరిశీలనా దృష్టితో) వెంటకుదాసు ఉద్యమం నడిపిన వర్తతి చూస్తే, అది సామ్యవాదుల ఉద్యమం కాదు. అది సంతానుల ఉద్యమం. సంతానులంటే మాతృదేశము యొక్క సంతానులు. మాతృదేశ దాస్యవిముక్తికై తమ సర్వస్వాన్ని అర్పించి ఉద్యమం నడిపిన సమ్యములు. పంతుమీదో శతాబ్దపు ద్వితీయార్థాభాగంలో బంగళదేశంలో ప్రారంభమైన సంతానుల ఉద్యమం క్రమంగా దేశమంతా వ్యాపించింది. ఆంధ్రదేశంలో అల్లూరి సీతారామ రాజు వంటి దేశభక్తులు ఆ సంతానుల వర్తతిలో ఉద్యమం పడిపారు. వెంటకుదాసు పాత నిర్మాణానికి అల్లూరి సీతారామరాజు నడిపిన ఉద్యమం యొక్క పూర్వీకూడ కొంత యుండవచ్చు. వెంటకుదాసు సంతానుడు. వెంటకుదాసు తన ఉద్యమాన్ని సంతానుల ఉద్యమమని పేర్కొన్నాడు. వెంటకుదాసు ఉపవాసాలకు అతను ఉద్యమం నడిపిన వర్తతికి ఎక్కడా పొందిక లేదు. భగవంతుని సాతావత్సాన్ని కాదన్నవాడు 'సామ్యపద్ధత్యాన్ని' ధరించాడు. అనేకంలో 'సీతారామరాజు' సింహదాఖ్య చేశాడు. శత్రువుల అగ్నిని పేరుతో పాడిన బృహత్కలశో రామనామాన్ని జపించాడు. కృతయుగ ధర్మాన్ని కలియుగంలో స్థాపిస్తానని చెప్పేటూ 'మా సంతానుల చర్యల శక్తి ధనికుల భారం తగ్గి తుంది. దేశమాత ప్రసాదించగల సామ్యాల ఆమె సంతానులంతా సమస్తంగా అనుభవించగలిగి కనకశర్వకలి బిల్వమే సర్వభక్తులకు ఉండు. దేవరాజ్యం భూమి మీద తిరిగి పునఃస్థాపితం కావడమే నా

పరమావధి. నా పరమావధి నా దేవుడు.' ధర్మం నెరవేరడానికి మా నత్కర్మములు సాధనంగా చేసుకుంటాం నా హయాంలో జరిగిన ఒక్క బండిపోటులో గూడ హత్యలు జరుగలేదు. నా అనుచులు మద్యపానం, శృతిచారం విడిచిపెట్టినారు. నాది పూర్వరాజ్యం. నా రాజ్యం నశించదు." ²⁵ అంటూ సంతానుల గుణాలను, ఉద్యమ స్వరూపాన్ని వివరించాడు. మొదట వెంటకుదాసు తన భావాలను, ఉద్యమ స్వరూపాన్ని స్వక్షరపరిచుకుని 'అన్నా నీ ధర్మనిష్ఠ ప్రశంసయింది. రాజకంటే బలమైన సాత్త్విక ధర్మ మార్గాన్ని సంగమింపించాడు. నీ మార్గం అధర్మం, అసత్యం, లోకకంటకం' ²⁶ అని జ్యోతి అన్నా "యా కాలపు వాళ్ళ బుద్ధులు మంచిచే కాని లోక విరుద్ధంగా ఉన్నవి. ఆరంభంలో పెట్టడంలో సాధ్యమవుతుందా? ఒక సర్వాయం బాగ్యవంతులైన పంచిపెట్టినా స్వల్పకాలంలో పరిస్థితులు మళ్ళీ యధాస్థితికి రావా? బీదలు సామరులై పసిపాలులు నిడిచి ఉరుకురా? సత్యక్షిని బట్టి బాగ్యవంతులు గావడానికి ప్రతివాడికి ఉండడం వ్యాయం గాని, యీదోషిడి పద్ధతులు న ర్యపామాన్యం అయితే కష్టపడి జీవించే వైరివాళ్ళను రుంటురా? రాసుదాసు స్వయం కృషి కంటే చెర్యమే మేలని భావించే దుష్టితి దేశానికి పట్టబోతుందేమో" ²⁷ అని రాసుదాసు భావించినా, కడకు వెంటకుదాసులోని దేశభక్తిని, ధర్మనిష్ఠను, మానవకార్యకాల్పాన్నిచూచి రాసుదాసు "నీవా జగ్గడివి, ఆశ్చర్యం...ధర్మ దేశతపనిపించుకున్నావు." ²⁸

"చాలా కొత్త నాలుకం. నీ నాలుక నియమాలు చేరే. కొత్త పంథాలో కావు. నేను మామూలు దారిన పోయేవాణ్ణి. నీది మార్గం కాదని చెప్పలేను కాని, అంతా అనలంబిస్తే పట్టా ఉంటుందో చూడాలి. నీ మార్గం నియమబద్ధం చుటకు అవును. ఆ నియమాలు చాలా ఉత్కృష్టమైనవి. అమలులో పెట్టడం కష్టమేమోనని, చాలా మందికి అనుమానం" ²⁹ అని అన్నాడు. వెంటకుదాసులో కూడ ఉద్యమం ప్రారంభించక పూర్వమున్నంత తీవ్ర ప్రక్రియ రాసుదాసు క్రమంగా తగ్గి కడకు వరకు ఆగ్రహమూర్తి అవుతాడు. సంతానులు కైలును ముట్టడించి యుద్ధం చేస్తే "పుథా జీవహింస మనకెందుకు" ³⁰ అని యుద్ధాన్ని అసేవీయించాడు. వెంటకుదాసు లక్ష్యం మహోన్నతమైనది నా ఆతడవలంబించిన మార్గానికి ఆధ్యాత్మికపు పునాది సంపూర్ణంగా రేకపడడం చేత అది మధ్యలోనే విఫలమైంది. కాని వెంటకుదాసు తను నమ్మిన సిద్ధాంతాలు మంచివైనా చెడువైనా, దృఢ సంకల్పంలో, చిత్తశుద్ధితో పోరాడిన మహావ్యక్తి. వెంటకుదాసుది ఒక విధంగా వైరభక్తి మార్గం. అందుకే రాసుదాసు కాలిది జీవితం 'చిత్త నాలుకం' అనిపించింది. నవలలో వెంటకుదాసు మహోన్నత వ్యక్తిగా చిత్రించుకుంటూ నవ్వుకు ఉన్నవ. అందుకే వెంటకుదాసు ప్రాణిత్రాసుగా సమయాన్ని "ఈ శరీరములో నుండి బోకమంజా తీసిన పింకాంతి గల మహాతేజం గుమ్మన ఆ కాళానికి లేచింది" ³¹ అని మహాద్భుతంగా వర్ణించారు. నవలలో వెంటకుదాసు కమ్యూనిస్టు కాదు, నడిపిన ఉద్యమం సామ్యవాదుల ఉద్యమమే కాదు.

V

ఇతిహాసం మానవ జీవితంలోని అనంత విషయాలను విభిన్న ముఖాలుగా వివరిస్తూ రావడంచేత, విభిన్న కథల సమూహభూతమై ఉంటుంది. వీటినే ఆఖ్యానోపాఖ్యానాలన్నాడు. ఈ కథలు ప్రధాన కథతో ప్రభుత్వ ప్రత్యక్షంగా సంబంధాన్ని కలిగిఉంటాయి. కొన్నిచోట్ల కొన్నికథలు ప్రధానకథతో ఏమాత్రం సంబంధం కలిగిఉండవు కాని అవి మానవజీవితంలోని ఒక మహావ్యక్తిని వ్యాఖ్యానిస్తు ఉంటాయి. మావల్లిలో ప్రధాన కథయైన సంగమిజయంతోపాటు, జ్యోతి అప్పారావు కథ, కమలా మోహన్ కథ, జై దీం కథలు, వెంకటరావు కథలు చోటుచేసుకున్నాయి. వలెలో చాలా విషయాలు ప్రధానకథ నుండి లోలగా కేవలం విషయ వివరణకొరకే రచించబడినట్లు స్పష్టమైంది. కమలామోహన్ కథకు, ప్రధానకథకు ప్రత్యక్ష సంబంధమేమీలేదు. కాని అనంతకాలములనుండి బ్రతుకుతున్న మానవుడు అర్చివలె ప్రత్యేకమైన విశ్వవిజయముక మూలమైన ధర్మమును కాలరాచితే, ప్రకృతి ఎలా ప్రకటించి వాణ్ణి సర్వవాసన చేస్తుందో, ఆ కథవారా రచయిత స్పష్టంచేశాడు. లోకంలోని స్త్రీ పురుషుల సంబంధంలోని అధర్మప్రవృత్తిని వ్యాఖ్యానించి దానికి ఫలితాన్ని ఆ విధంగా మూలమొకటి జరిగింది. వేయవడలలో ధర్మానికి అవమానం జరిగితే గుండెరుపాగి, అగ్ని ప్రజ్వలిల్లి ఊరినంతా నాశనమౌతుంది. ఇది స్పష్టమై ఒకమహావివేకమైన సత్యంగా రచయితలు వ్యాఖ్యానించు యటా వచ్చారు. చెలియలికట్టలో రహస్యం, వేయవడలలో మంగమ, మైదానంలో రాజకీయ-విశ్వంతా కమలాగో విచిత్రపుచావు చచ్చినవాళ్ళు.

జ్యోతి అప్పారావుల కథకు ప్రధానకథకు కొంతవరకు సంబంధంఉన్నా, కొంతదూరం నడిచాక అది ప్రధానకథతో లంకె తెంచుకుంది. అనాడు భావకవిత్వము ప్రభావంచేత వ్యాసకృత్రిన 'అమలిన శృంగారాన్ని వారధిద్వారా వ్యక్తరచి, అదికూడ సంఘానికి పనికిరాని కారణంచేత, మధ్యలోనే వదిలివేసబడింది. జ్యోతి అప్పారావుల ప్రణయం భూమి నంటిపట్టుకున్నది కాదు. గాలిలో కట్టిన వేడ. రామదాసు లక్ష్మణం దాంపత్యం భూమ్యాకాశములకు వేసినలంకె. అదా దాంపత్యం. ఈ విషయాన్నే శ్రీ సంతకుమారి గారు మరింత వివరంగా చెప్పారు "కమలా ప్రణయప్రవృత్తి, జ్యోతి ప్రణయప్రవృత్తియొక్క రెండవ పార్శ్వం. ప్రణయ విషయంగా శారీరక సంబంధాన్ని జ్యోతి-అప్పారావులు విరాళిస్తే ఆ శారీరక సంబంధమే పరమార్థంగా భావించింది కమలామోహన్ జంట. ఉభయతాఉన్న ఈ 'అతి' సమాజానికి ఉపయోగపడని లక్షణాన్ని ఒక వైపు, సమాజ సుస్థితికి భంగం కలిగించే లక్షణం మరొకవైపు ప్రదర్శించి, ఆ ఉభయరీతుల విరక్తతకు మావల్లి సుస్పష్టం చేసింది. ఉపయోగపడకపోయినాకన్న సుస్థితికి భంగం కలిగించే ప్రవృత్తి తీవ్ర శిక్షకు అర్హమైంది. కమల తనకులానే శిక్ష విధించుకోవడం అందుకే, అపరాధానికి శిక్ష బయటనుంచి కాదు లోననుంచే రావడం గమనించగలిగిన అంశం. ఈ ఉదయ ప్రవృత్తిలకు సమాంతరంగా రామదాసు దంపతులలోని సామరస్యానికి పురో పార్శ్వంగా చాదరి దంపతులలోని అసామరస్యం ప్రస్తుతీకరించబడింది.³²

ఇతిహాసం కర్మ ప్రాధాన్యాన్ని కలిగి ఉంటుందని అదినవ గుప్త పానులు. మావల్లిలో చౌదరయ్య రామదాసు కుటుంబానికి చేసిన అన్యాయానికి ఫలితంగా కోడలు లేనిపోవడం, సాచు మరణించడంగా కర్మసత్యాన్ని వ్యాఖ్యానించడం జరిగింది కమలా మోహన్ లు చేసిన సాహసానికి ఫలితంగా స్త్రీవంగ అనుభవించారు. కాని కడకు పశ్చాత్తాపంతో కుమిలి కుమిలి రామశాస్త్రిలో భగవంతుణ్ణి, సాహసో శ్రీకృష్ణుని దర్శించి, మోహన్ కు కర్మయోగాన్ని మార్గంగామానే వెళ్లి పోయింది కమల. మోహన్ జీవితంలో కష్టాలననుభవించి కడకు తన సర్వస్వాన్ని దేశానికి అంకితం చేస్తాడు. నవలో కర్మసత్యాన్ని గూర్చిన చర్చ చాలాచోట్ల జరుగుతుంది. రామదాసు జీవితంలో విధియొక్క ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తించినాడు. నవలో పురుష ప్రయత్నానికన్న అపారపీయానికి అధిక ప్రాధాన్యం కనబడుతుంది. "సంగదాసు పాత్ర, కమలయొక్క చిత్రరూపం, సాచు చౌదరయ్యల మరణం, జగ్గి బంది పోయి, వెంకటయ్య ఉద్యమంలో చేరడం, రామదాసు మృత్యు కారాగార ప్రవేశం, జ్యోతి అప్పారావుల విచిత్ర ప్రయాణం. శిశువు, జన్మస్థానానికి తన యాత్ర-మొదలైనవన్నీ యేదో సర్వశక్తులకల వ్యక్తి మహాద్దేశంతో నడుపుతున్నట్లు కనబడ్డది. ధర్మార్థాలు ఒకదానినొకటి బయలుపడగానే చేస్తున్న మహావీర్యంకోసం యిన్న అంతర్భాగం సర్వశక్తులకు తోచింది. లోకపరీత పాఠశాస్త్ర, సత్పథం సాధనసా సత్పురుషుల రక్షణకైయ్యే కనబడ్డది. ఇది మహాయోగం. యజ్ఞ పురుషుడు ఈ మహాయోగంలో తన్నీక యింధ్ర సంగ స్వీకరించినందుకు అనందపడ్డాడు³³ అంటూ మహాద్భుతాన్ని, సత్యానిర్మాణాన్ని మహామజ్జంగా పరిశ్రాంతంతో పరమేశ్వరునకు కర్మస్వాన్ని అపాదించడంలో మానవ జీవితంలోని విధియొక్క ప్రాధాన్యాన్ని స్పష్టంగా చిత్రించారు ఉన్నవ.

VI

వేయవడలలో గణాచారి, పసిరికపటి పాత్రలు అతి మానుష వృష్టి. మావల్లిలో బుద్ధివ్యక్తి, రామశాస్త్రి, రామాయణాన్ని అన్యులకు అవేరించడం మొదలైనవన్నీ అతిమానుష వృష్టి. ఇది ఒకవిధంగా మానవ జీవితంలోని అద్భుత భావవ్యంజకాలు. వేయ వడలలో మౌల్యతంత్రాది అనంతవిషయాలు చోటు చేసుకున్నాయి. కాని మావల్లిలో ఆ విషయాలు లేవు. రామదాసు అవలయోగి. అంతంతవృద్ధి, భక్తితత్వాన్ని, కర్మయోగాన్ని వివరించుకుంటు రావడం జరిగింది. వేయవడలు, మావల్లి రెంటిని పరిశీలిస్తే వేయ వడలలోని శిశువృష్టి గాని, మల్లిష్ట నిర్మాణ బంధంగాని, మహాపాదర్య దృష్టిగాని మావల్లిలో కనబడదు. మావల్లి రచనకు వెనుక ప్రధానంగా అనంద మతం, భవాని మందిర్, మాత్యమందిరం మొదలగు రచనలు బలంగా పనిచేశాయి. ఒక విధంగా మూర్తీ మావల్లి మాత్య మందిరానికి విస్తృత రూపము. ఈ విషయంగా విమర్శకు లోకరు "వెంకట పార్వతీశ్వర కవులు మాత్య మందిరం అనే పుణానాథకవలలో యిదే మౌలికాయానికి కేంద్ర కరణ జరిగింది. కమల అన్యైక్యతా వివరణ అనేది మావల్లి వలెకు గణాచారి కాని ప్రధానం కాదు"³⁴ అని అన్నారో కాని మాత్య మంది రంలోని అపారా పీడ్వాంతాన్ని గూర్చి పట్టించుకోలే దెందుకో ?

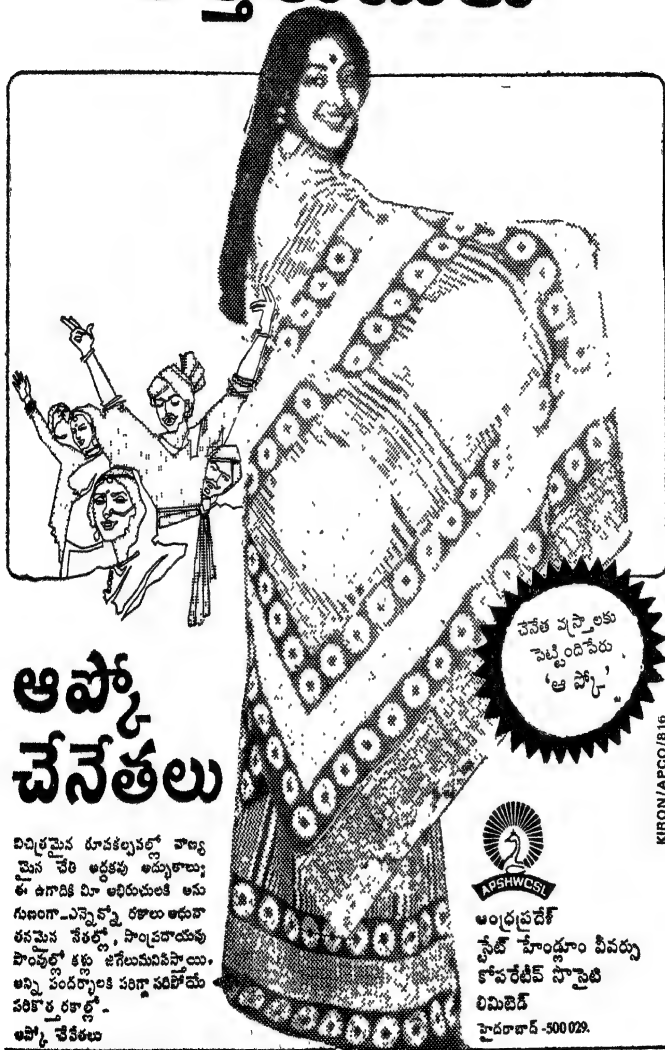
మాలవల్లిలో అప్పకృత ఒక్కటే గొణం కాదు, అహింసా సిద్ధాంతం కూడ గొణమే. మాతృ మందిరిలోని రంగదాసు, కల్యాణానందస్వాము (కొంతవరకు)ల సమష్టి విస్తృత రూపమే మాలవల్లిలో వెంకటదాసు. మాతృమందిరిలో రంగదాసు తన మార్గాన్ని వెంకటదాసు లాగే ధర్మమార్గమంటే దానికి అసమూయ “మమ్ము (బతికించు పుణ్యమునకై) నీవు మరియొకవి పౌదయమును నొప్పించు సావమును చేసితివి. నాయనా ఆమృతమును విషకుంభముతో నెత్తుకొన్నందు వలన లాభమేమున్నది” 35 అని అంటుంది. కల్యాణానందస్వామి కలియుగంలో కృతయుగ ధర్మములు వెలకొల్పిన నాడుగా పేర్కొన్నాడు. ఈ విధంగా పరిశీలిస్తే వెలతే మాతృమందిరిలోని వెంకటేశ్వరుడు అసమూయ కథను తిరగివేస్తే (ధర్మా ధర్మముల దృష్టితో)కమలా మోహనల్ కథపుతుంది. వెంకటేశ్వరుడు సత్సత యైన భార్యను తృణింపి, వేశ్య వెలరచేరి, కడకు ఆ సావలాన్ననుభవించి, కల్యాణానంద స్వామి (నభావం చేత దేశసేవకు అంకితమవుతాడు. మాతృ మందిరిలో లాగానే మాలవల్లిలో కూడా ముఖ్యమైన పాత్రలన్ని పశ్చాత్తాపంలో ఎరివరన చెంది, అటు కొందరు దేవసేవ కంకితమైతే, మరి కొందరు భగవానులతో ఐక్యం చెందారు. మాతృ మందిరానికి విస్తృతరూపమే మాలవల్లి. మాతృమందిరానికి సూపర్ స్త్రీ అరవిందుల “భవానీ మందిర్” బంకింబాబు “ఆనంద మరం” నవలలు. పీటన్నిటి కాంతి పుంజాలను తనలో యిముద్దువుకున్న నవల మాలవల్లి.

అ ధ స్నా చి క లు

- 1 మాలవల్లి నవలపై ప్రభుత్వ నిషేధాలు - ఒక ఆద్యుత పరిశోధనా పత్రం, సోమసుందర్, (నవంతి-పెద్దెంబరు, 80, పుట-13.
- 2 తెలుగులో ఇటీవలి కాలంలో మాలవల్లి వేయిపదాలు రెండూ ఇతిహాసితే. ఒక విధంగా రెంటి నిర్మాణమూ అన్యోన్య విలక్షణమైంది. మాలవల్లి ఒక మహాభారతం లాంటి రచనజాతీయోద్యమ వేళలో భారత జాతిలోని మానసిక ఆధ్యాత్మిక భూమికలలోని అపూర్వ ప్రతిఘాతాలను అతీతక్తి మంతంగా చిత్రించిన మహాగ్రంథమిది అందుచేతనే ఈ గ్రంథంలో సామ్యవాదం నుంచి శరణాగతి పొరమ్యమై స్త్రీ నవ్య భూషణం దాకా వివేచనాంశం అయింది. ... మహా గ్రంథాలు-సహృదయ చక్రం, డా. కోవెల సుప్రసన్నానాధ్యులు, జాగృతి, కాళయక్తి దీపవళి ప్రత్యేక సంచిక, పుట-83.
- 3 ఉన్నవ రచనలు కొన్ని-కె.వి.రమణారెడ్డి, పుట XXVI
- 4 మాలవల్లి-చతుర్థ ప్రచురణ. తొలి పలుకులు - శ్రీ కాశీ నాధుని నాగేశ్వరరావు పంతులు, పుట VIII
- 5 ఆంధ్ర మహాభారతము-సంశోధిత ముద్రణము, ఉస్మానియా ప్రచురణ 1970, పుట-32 & 33.

- 6 మాలవల్లి పుట 26 & 27.
- 7 మా. వ. పుట-568.
- 8 మా వ పుట-666.
- 9 భవానీమందిర్.
- 10 శ్రీ. అరవింద బిర్ పెంటినరీ లైబ్రరీ, వాల్మీకి I, పే. 67, 68.
- 11 మా. వ. పుట-47.
- 12 మా. వ. పుట-47.
- 13 మా. వ. పుట-47.
- 14 మా. వ. పుట-48.
- 15 మా. వ. పుట-505.
- 16 మా. వ. పుట-506.
- 17 (నవంతి-పెద్దెంబరు 80, పుట-9).
- 18 మాలవల్లి నవలపై ప్రభుత్వ నిషేధాలు, బంగారే, పుట-75.
- 19 ఉన్నవ రచనలు కొన్ని-పుట-82.
- 20 అదే పుట-89.
- 21 అదే పుట-185.
- 22 మా. వ. పుట-612.
- 23 మా. వ. పుట-156.
- 24 మా. వ. పుట-534.
- 25 మా. వ. పుట-535.
- 26 మా. వ. పుట-311.
- 27 మా. వ. పుట-353.
- 28 మా. వ. పుట-587.
- 29 మా. వ. పుట-598.
- 30 మా. వ. పుట-525.
- 31 మా. వ. పుట-601.
- 32 మన నవల పరిశీలన-స్వరూపం - పరిణామము, డా॥ సంపత్కుమార్, పుట-24.
- 33 మా. వ. పుట-502.
- 34 (నవంతి, పెద్దెంబరు-80, పుట-9).
- 35 మాతృ మందిరిం, వెంకట పార్వతీశ్వర కవులు, ఎమెస్కో, ప్రచురణ, పుట-192.

కొత్త రుచులు

ఆప్కా చెనెతలు

విచిత్రమైన రూపకల్పనల్లో చాణ్య మైన చేతి అద్దకపు అమ్మకారులు ఈ ఉగాదికి మీ ఆభరణాలకి అనుగుణంగా ఎన్నెన్నో రకాలు అభివృద్ధి చెందడం వేరల్లో, పాంప్రదాయపు పాంప్రల్లో కళ్ళు జగేలుమనిపిస్తాయి. అన్ని పరిస్థితులకి పరిష్కార పరిష్కార రకాల్లో - ఆప్కా చెనెతలు

చెనెత వస్త్రాలకు పెట్టిందిపేరు 'ఆప్కా'

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ హేండ్లూం వీవర్సు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్ హైదరాబాద్ -500 029.

KIRON/APCO/816

కవితత్వం - సిద్ధాంత దృక్పథం

ప్రాచీన ఆంధ్రకవికుల మతం ప్రకారం కవిత్వానికి రెండు ప్రయోజనాలున్నాయి. ఒకటి ఆనందం, రెండు ఉపదేశం. కావ్యప్రయోజన విషయంలో ఉపదేశం ప్రథమస్థానమాక్రమిస్తున్నది. కనుకనే 'విశ్వేశ్వరేః కావ్యం' అన్నారు. విశ్వేశ్వరేయస్సును కవి కాంక్షించడంలో కవికి ఒక స్పష్టమైన దృక్పథం ఉంటుంది. ఆ దృక్పథం ఒక సిద్ధాంతం భూమికగా అతని కావ్యంలో విస్తరిస్తుంది. అంచేత కవిత్వానికి సిద్ధాంతం చెప్పేముక్కలాంటిది. శిల్పానికి సంబంధించిన విశేషాలన్నీ అంగుర్యాలైన వంటివి. కావ్యానికి అంగి సిద్ధాంత దృక్పథంకాగా అంగం శిల్పం అవుతున్నది. సిద్ధాంతానికి, శిల్పానికి అంగంగా సంబంధం ఇట్లా ఉంటుంది.

సమాజం అనేక వర్గాలుగా, అనేక వర్గాలుగా ఏర్పడివుండు ఆ సమాజంలోని ప్రతి కవికి ఒకే సిద్ధాంత దృక్పథం ఉండదు. మార్క్సియన్ ఎరిభాషలో అయితే వర్గాలు రెండే రెండు. శ్రామిక వర్గం ఒకటి, దాన్ని దోపిడీచేసే వర్గం మరొకటి. శ్రామికవర్గ కవిత్వంలోకూడా సిద్ధాంతదృక్పథ భేదం ఉంటుంది. ఈభేదం ఆయా కవులకుగల రాజకీయ అవగాహనమీద ఆధారపడి ఉంటుంది. కొంత మంది కవులు సమాజంలో పరివ్యాప్తమైన ఉన్న దోపిడీ విధానాన్ని తమ కవిత్వంలో ప్రతిబింబిస్తూ తద్వారా సీడితులను సమాజంపై తిరుగుబాటు చేయడానికి సమాయత్తం చెయ్యవచ్చు. మరికొంతమందికవులు సాయుధసౌరాల మొక్కటే సీడితజనులకు విముక్తిమార్గమనిశ్చసింది సీడిత జనానికాల్ని సాయుధ సౌరాలంచైవు అయిత్రం చెయ్యవచ్చు. ఇంకొంతమంది కవులు సాయుధ సౌరాలాన్ని దోపిడీ సమాజానికి పరిష్కారంగా అంగీకరిస్తూనే సమాజంలో ఇంకా దానికి అనుకూలమైన పరిస్థితులు నెలకొనలేదుగనుక అంతదాకా ప్రజలను ఎడ్యుకేట్ చెయ్యడమే ఈనాటి మార్క్సిస్టు కవితా దృక్పథంగా భావిస్తున్నారు. మార్క్సిస్టు తర కవులలో కూడా ఇట్లాగే భిన్నదృక్పథాలున్నాయి. ఆర్థ దృక్పథాన్ని, వైదికమతాన్ని సమాజ పంక్తిభావన ప్రత్యామ్నాయ మార్గంగా కొంతమంది కవులు కావ్యాల రస్తున్నారు. దానికి వ్యతిరేకంగా వర్గాధిక్యతను నిరశిస్తూ, ఆర్థదృశ్యాలను, వైదికమతం యొక్క అంతర్భాషి ఖండిస్తూ కొంతమంది కవులు కవిత్వాన్ని రస్తున్నారు. ఇవేవి పట్టుకుండా వ్యక్తివాదం ప్రధానాత్యయంగా ప్రతీకవార కవితత్వం, మార్క్సికవార కవిత్వం, ఆదిభౌతిక కవితత్వం ఇట్లా అనేక రకాల కవితాధోరణులు తరలెత్తాయి.

ఆంధ్ర కవితారంగంలో వర్తమానకాలం చాలా కఠోరితమైన కాలం. ఈ కాలంలో పైచెప్పిన భిన్నభావ ధోరణులు కవితత్వంలో కఠోరితంపలన కవితావిమర్శకూడా కఠోరితమైందనటం ఆశ్చర్యమైన విషయం కావేకాదు. విమర్శకుడు ఈ దృక్పథాలన్నింటికీ అతీతంగా

అచ్చమైన, స్వచ్ఛమైన కవితావిమర్శ చెయ్యాలని చాలామంది చెప్పటం సరిపాటి అయింది. అయితే ఈ విధంగా ఆలోచించేవారు ఒక్క విషయాన్ని విస్మరిస్తున్నారు. కవికి వలెనే విమర్శకుడు కూడా సమాజంలో జీవిస్తున్న వ్యక్తి ఈ సమాజ ప్రభావం కవిమీద ఎట్లా ఉంటుందో విమర్శకుడిమీదకూడా అట్లాగే ఉంటుంది. సమాజంపట్ల కవికి ఎంత బాధ్యతఉందో విమర్శకుడికి అంతే బాధ్యత ఉంటుంది. అంచేత విమర్శకుడు కవితత్వంలో చెబుతున్న సిద్ధాంత భావనకు అతీతంగా కవిత్వాన్ని అంచనా చెయ్యాలనేవాదం సమర్థనీయమైనదికాదు. ఒక ప్రక్రియ కవితత్వం అవునా?కాదా? అని నిర్ణయించడానికి, అది సమకాలీన సమాజానికి ఉపకరిస్తుందా? లేదా? అని విశ్లేషించడానికి అంతరం చాలాఉంది. ఏది కవితత్వం? ఏది కవితత్వం కాదు? నిర్ణయించడానికి సిద్ధాంత దృక్పథం ముఖ్యసాధనం కాదు.

కవిత్వానికి సంబంధించిన శిల్ప రహస్యాల, పీఠీమించిన సారక వ్యాధయం ఏది కవితత్వమో? ఏది కాదో నిర్ణయిస్తాయి. అంతేకాని నమకు సవ్యుభావాన్ని చెప్పనంతమాత్రంలో అది కవితత్వం కాకుండా పోవలసిన అవసరంలేదు. సాధారణంగా కవులు సమాజాన్ని ముందుకు నడిపించే ఇతివృత్తాన్ని, సిద్ధాంత దృక్పథాన్ని కలిగిఉంటారు. వారు గ్రహించే ఇతివృత్తాన్నిట్ట, వారి సైద్ధాంతిక దృక్పథాన్నిట్ట వారు పురోగామిత్వంలో తిరోగామిత్వంలో నిర్ణయించబడుతుంది. పోగా ఒక్కొక్కకాలంలో ఒక్కొక్క ప్రక్రియ కవితా సంప్రదాయంగా స్థిర పడుతుంది. ఒక్కొక్క భావానికి ఒక్కొక్క ప్రక్రియ పరిపది ఉంటుంది. ఈ సత్యాన్ని మన విమర్శకులలో కొంతమంది అంగీకరించడంలేదు. ఏ భావాన్ని చెప్పేవా అది కవితాత్వకంగా ఉండేవాలని తప్పిస్తదేవారు కొంతమంది. ఆధునిక భావాన్ని కూడా సంప్రదాయక ఛందస్సులలో చెప్పే మెప్పించవచ్చునని వాదించేవారు కొంతమంది.

ఈ వాదంలో ఒక లోపంఉంది. సమాజపరంగా వీరు సంస్కరణను మనసే వాచిస్తారు. భావపరంగాను, ప్రక్రియపరంగాను జరుగుతున్న సంస్కరణను వీరు అంగీకరించరు. "ఇంత సంప్రదాయ విరుద్ధంగా వాదించిన రామలింగారెడ్డిగారు భాషవిషయంలో సంప్రదాయాన్ని వదలకపోవడం ఆశ్చర్యకరమే. అంతటి హేతువాది త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరి కూడా భాష విషయంలో హేతువాది కాలేక పోయాడు. తెలుగుదేశపు మేధావుల్లో ఇదొకవిచిత్రమైన పైదృష్టం".

అంటారు చేతులి రామారావుగారు. రామలింగారెడ్డిగారు కవితా విమర్శక విధానంలో మాతపాక్షికడలు ప్రవేశపెట్టినవారు. త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరిగారు పురాణగ్రంథాల్లో ఉన్న అసత్యాలను వెలికి తీసినవారు. మొదటివారికి తెలుగుసాహిత్య విమర్శను సంస్కరించడం ర్యేయమైతే రెండోవారికి సమాజంలోని మూఢవిశ్వాసాలను రూపుమాపటం ర్యేయమైంది. భాషపరంగా ఎవరి వ్యక్తిత్వాన్ని వారు

నిలబెట్టుకొనడమే వారి దృక్పథం. కాగా సమాజంలో కనుపించే అనేక లనకతవలకు అర్థికశక్తి మూలమవుచి నీ దృష్టిపధంలోకి రాక సోపదంకూడా పై వైరుధ్యానికి ఒకకారణం కావచ్చు శ్రీమతి డా. నాయని కృష్ణకుమారిగారు రామస్వామి చౌదరిగారిని గురించి ఇట్లా రాశారు. 'కులవ్యవస్థను సమూలచ్ఛేదం చెయ్యాలనే విప్లవవాది కాదాయన. బ్రాహ్మణాధిక్యం తగ్గించాలని మాత్రమే కంకణంకట్టి కమ్మకులంలో ఉత్సాహవంతులైన యువకులకు సంస్కృత మంత్రాలకు తెలుగుచేతలు నేర్పు వారిని కమ్మ బ్రాహ్మణులుగా తీర్చిదిద్దారు. రైవాలిలో ఈయన ఇల్లు మాత్రాశ్రమం. అక్కడనుండే మాత్రాశ్రమ గీతాలు వెలువడ్డాయి. అంతేకాక, కమ్మకుల చరిత్రను వ్రాయించిన కువ్వస్వామి చౌదరి అనే ధనవంతుడైన దాతమీద కువ్వస్వామికతాన్ని రచించి, కమ్మ మహాసభల్ని జరిపించి, అదృష్టవశాత్తూలంకరించి ఉపస్థాపించేవారాయన. ఇవన్నీ సంప్రదాయాన్ని ఆమోదించే వర్గలే. అయినా ఈయనకు ప్రాచీన మతగ్రంథాలలో స్థిరపడినాయి, రాలు దేనిన వివక్ష్యమీద ద్వేషమేకాని విప్లవవాద కోపంలేదు. ఈయన కెందరో బ్రాహ్మణ ప్రియాయు. వ్యక్తిగతమైన కక్షలకు ఈయన హృదయంలో స్థానంలేదు.'² రామస్వామి చౌదరిగారు భాషా సంప్రదాయమీద తిరుగుబాటు తీసుకురాకపోవడానికి కారణం పై అభిప్రాయం స్పష్టంచేస్తున్నది. అర్థ, ద్రావిడ సంస్కృతుల వైరుధ్యం ఆయన కవితా దృక్పథమైనది. ఇంతగా ఎందుకు చెప్పవలసినమన్న దంటే-చివరకైతే, ప్రఖ్యాతమైన కవిత్యారాసే ప్రతికవికీ ఒక సైద్ధాంతిక దృక్పథం ఉంటుందని చెప్పడానికి మాత్రమే.

అధికపులెదిగ్గరనుండి అధునిక కవులదాకా పేరెన్నికగన్న గొప్ప కవులంతా ఒకేసిద్ధాంత దృక్పథానికి కట్టుబడినవారే. ఆ దృక్పథంవెనుక రాజకీయంఉండవచ్చు;మతంఉండవచ్చు,మరేదై నాఉండవచ్చు. పురాణ, శైవ కవులను మతకవులని, ప్రబంధ, దక్షిణాంధ్ర కవులను శృంగార కవులని భావిస్తున్నట్లే అభ్యుదయ, విప్లవకవులను రాజకీయకవులుగా భావించడం అలవాటుయింది. కవుల కాల్యాలలోని ఇతివృత్తం కాల ధర్మమని ఆయాకవులను, వారి కాలాన్ని ఆ కాలధర్మంతోనే అంచనా వేస్తూ వర్తమానకాలంలో వారి అపేక్షింపగలిగి నిర్ణయించాలని ఇప్పటికీ ఇంకా చాలామంది గుర్తించకపోవడంవలన తెలుగు కవితా విమర్శ సాగవలసిన మార్గంలో సాగిపోవటానికికల మూలకారణం.

“ఇని యేమన్ సతతంబు నా యిదఁ గరంబిష్టింబులై యుందుఁ బా యువు భూదేవ కులాభి తర్కా మహియఁ న్నితయున్ భారత శ్రవణసక్తియుఁ బార్వతీపతి పదాల్ల ధ్యాన పూజా మహా త్ననమున్ సంతత దాసశిలయు శత్రుత్వాదు పూరిత్యమున్”³

ఈ పద్యంలో నన్నయ రాజరాజనరేంద్రుని అభిప్రాయం తేవో చెప్పడం తర్కాల ధర్మమిది. ఈ అభిప్రాయవైమక విశ్లేషంగా దాని ఉన్న కారణం రాజకీయమే. అక్కడ రాజకీయం ఏమీ లేదని వాదించడం వైదికమతంపట్ల ఉన్న గాఢాభిమానమేగని అపూర్వం.

“వైదికమార్గ నిష్ఠులగు వర్తనములదగ్గి నిర్వహించుచున్ భేదములేక భక్తి మతి నిర్మలమృత్తి తన శేయుచుండును

త్వాద నిరంతర స్మరణ తత్పరభావము కల్గి నాత్మ స మ్మోదముఁ బొందఁ గన్యరసముం గెనియాడును సుండు దెవ్వుడను”⁴

అని తిక్కనగారు ద్వైవం నోటివెంటడి సలికించడంకూడా తిక్కన జీవించినవాటి కాలధర్మమే. ఆవాటి మతదృక్పథానికి అలంబం. మై న వ్యవస్థ రాజకీయమని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. మతాన్ని అంగీ రిస్తూనే, భక్తిని వారి కవితాదృక్పథంగా ఎంచుకొని తమకాల వాటి రాజకీయాన్ని ఏదిరించిన పూర్వాంధ్రకవులూ ఉన్నారు.

“ఇమ్మమజ్జేక్షరధామలకిచ్చి పురంబులు హాసంబులున్ సామ్మలుగొచ్చి పుచ్చికని సాక్కి శరీరము వాని కాలుచే సమ్మెట్లు వేలుంబువక నమ్మతి శ్రీహరికిచ్చి చెప్పే నీ బమ్మెర వేతరాజాకండు భావతమ్ము జగద్దితమ్ముగన్”⁵

“రాజాత్మత్తులు, వారిపేన సరకప్రాయంబు, వారిచ్చి సం భోజాక్షి చతురంతయిన తురగ భూపాదు లాత్మవ్యదా బీజంబున్, తదపేక్షబాణుఁ బరి తృప్తింబొందితిన్ జ్ఞానః క్షీణాత్మరభావమిమ్ము దయతో శ్రీకాళహస్తిశ్చరా!”⁶

మొదలైన పద్యాలు పై భావనకు ఉపన్సారకములు. ఇట్లా ప్రాచీనాంధ్ర కవులంతా మతం, రాజకీయం, భక్తి మొదలై సిద్ధాంత దృక్పథాలతో కవిత్వం రాసినవారే. వారి కవిత్వంలో సిద్ధాంత దృక్పథరాహిత్యమే ఉన్నట్లు యితే వాడుకూడా కవిత్వం, కవిత్వకోసనే

With Best Compliments :

SRI ANANDA TYPE FOUNDRY

(on Govt. Approved List)

Printers, Providers, Die-Sinkers and Engravers.

ఇంటిసూ, హిందీ, తెలుగు, కన్నడం, మరాఠీలో నాణ్యమైన ప్రింటింగ్, టైపులు, డిజైన్స్ మరియు బుక్ టైప్ తయారీపై ఇష్టగలరు. ఫోటో, ముద్రణ సామగ్రి కూడా రెడిస్టాబుల్ లభించును.

శ్రీ ఆనంద టైప్ ఫౌండ్రీ

3-5-167, శాంతి బాక్స్ ఎడమ, వారాణసి గూడ, హైదరాబాద్-500029. ఫోన్ : 52625.

H.O. : హైద్రా-20, బ్రాంచి : 1098, పునమల్లి, హైదరాబాద్, ఫోన్ : 2124. ముద్రాదాసు - 600003.

నని రాసిఉన్నట్లుయితే మనం ఈనాడు వారిపేర్లు చెప్పకొనవలసిన అవసరంకూడా ఉండేదికాదు.

అభ్యుదయ కవితనం ఆదిగా ఇప్పటివరకూ వచ్చిన సామాజిక పుస్తకా, చైతన్యవాద కవులకు మార్క్సియ దృక్పథం కవిత్వానిద్వారా దృక్పథమై నది. వేమనచూపిన సంస్కరణవాదం, త్రిపురనేనివారి హేతువాదం, గురజాడ వాస్తవికతావాదం ఈనాటి మార్క్సియ సిద్ధాంత భావనతో అంతర్యామియ్యాయి.

‘కనకబడలేదా మరో ప్రపంచపు

అగ్నికీరీటపు ధగధగలు

ఎర్రబాపుటా విగిగిలు

హోమజ్వాలల భుగభుగలు’

అవడంతో తొలిసారిగా మార్క్సియ సిద్ధాంత దృక్పథం ఆధునిక కవిత్వంలో ధ్వజమానమై వది. పై ప్రతికూల్ని ఏర్పడబోయే సామ్యవాదవ్యవస్థను సూచిస్తున్నాయి. పాత సంప్రదాయాలన్నాచే కొత్త సంప్రదాయాలను వెలకొల్పడం, పాతవ్యవస్థను త్రోసిరాజివి కొత్తవ్యవస్థను నిర్మించడం వర్ణ, వర్గాలతో కూడిన పాతప్రపంచాన్ని తొలగించి వర్ణరహిత, వర్గరహిత మరో ప్రపంచాన్ని వ్యవస్థీకృతం చెయ్యడం ఆధునిక కవిక ప్రధాన లక్ష్యం.

‘కనకదుర్గా చండవీంహం

జాలు దులిపి ఆపులించింది

ఇంద్రదేవుని మదపుటేచుగు

పీంకరినూ నవారో చేసింది’

అనే పాదాలు సంప్రదాయకంగా సాగుతున్న జీవనవిధానమీద రాబోతున్న తిరుగుబాటుకి నిదర్శనాలు.

‘పుడమితల్లికి

పురుటి నోవ్వలు

కొత్తప్పప్పివి సుప్పరింపించాయి’

తిరుగుబాటు అసంతరం ఏర్పడే మాత్రన వ్యవస్థావిర్యవానికి ఈ పాదాలు ప్రతీకలు. కవితా మన్నపుతో వచ్చిన మార్పు గమనార్హమైనది. పూర్వ కావ్యేతి వ్యూహం, ఆధునిక కావ్యేతి వ్యూహానికిగల వ్యత్యాసం పూర్వసామాజిక వ్యవస్థకు, ఆధునిక సామాజిక వ్యవస్థకు గల వ్యత్యాసమే. పూర్వ కవిత్యమంతా కవిత్యంగా కనబడి ఉన్నట్టి కవిత్వమంతా రాజకీయాలమయంగా కొంతమందికి దృశ్యమాన మవడం ఒక వ్యవస్థపట్లగల అభిమానానికి, మరో వ్యవస్థపట్లగల ద్వేషానికి నిదర్శనమే కాని వాస్తవసమాఖ్యకాదు. మార్క్సియసిద్ధాంత దృక్పథాన్ని కవితా సిద్ధాంత దృక్పథంగా అంగీకరించినప్పుడు కవితా విలువలు మారక తప్పదు. అందుకే కావ్యేతివృత్తం—

“కమ్మరి కొలిపి, కుమ్మరి చక్రం

జలరి పగ్గం,

సాలెల మగ్గం,

శరీరకమ్మం సుప్పరింపజేసే

గొడ్డలి, రంపం, కొడవలి, నాగలి,

మహాన వృత్తుల సమస్త విహ్వలు—

నా వినుతించే,

నా విరుతించే,

నా వినించే నవీన గీతికి

నా విరచించే నవీన రీతికి

భావం !

భాగ్యం !

ప్రాణం !

ప్రణవం !”

అయింది. ఇతివృత్తం లాత్పాలికమైనా, తత్పాలికమైనా కవిత్వం కవిత్వం కాకుండా పోదుగదా! కావ్యమన్న నిర్ణయంలో ఆలంకారికులే కవికి స్వేచ్ఛను ప్రసాదించారు.

“రమ్యం జాగృత్త ముదార మధాపి నీవం

ఉగ్రం ప్రసాది గహనం చిక్రతం వస్తు

యద్వాచ్యవస్తు కవిభావక భవ్యమానం

తన్నానియన్న రసభావముపై తిలోకే”

పై శ్లోకంలో కావ్యవరంగా వస్తు నిషేధం ఏమీలేదని చెప్పటం ఆలంకారికుని మతం. అయితే నాయకా, నాయకల విభాగం, వస్తువిభాగం ప్రాచీనాలంకారికులు ఎందుకు చేసారు అంటే—అలంకారికుడుగాని తన లక్షణ గ్రంథానికి అంతకుముందున్న కావ్యాలను లక్ష్యంగా తీసుకుంటాడు. భవిష్యత్కవిత్వపరిణామాలను ఆలంకారికుడు ముందే ఊహించలేడు. అందువలననే ఆ నియమం అట్లా సాగింది. ఈనాటి కవిత్వానికి ప్రాచీన అలంకారిక శాస్త్రాలు సర్వత్రా ప్రమాణాలు కావన్నది సర్వజ్ఞులూ ఎరిగిన సత్యమే. అయితే నీ మేరకు వదికివస్తాయి అనే అంశంపై కృషి జరుగవలసి ఉన్నది. కావ్య మన్న గతమైన విలువ శాశ్వతమా? తాత్కాలికమా? అన్నది చర్చ కానే కాదు. మున్నును కుత్యంగా రూపొందించడంలో కవి జయంపొందాడా? అవజయంపొందాడా? అన్నదిచర్చ. కవిమన్న నిర్వహణలో సఫలీకృతుడైతే అతనేమున్నును గ్రహించినప్పటికీ అది కవిత్వంగా ఆస్వాదయ్యోగ్యమేకదా! అని అలోచించే విధానం ఒకటున్నది. కవిగా గుర్తించడంవరకూ ఎవరికీ భేదాభిప్రాయం ఉండవలసిన అవసరంలేదు. ఆ కవిత్వం సమాజ సంతృప్తిని ఉపకరిస్తుందా? లేదా? అన్న చర్చలోనే కవిత్వం నిర్ణీతమవుతుంది. పూర్వాలంకారికులు కవిత్వ ప్రయోగానాన్ని పెద్దగా పట్టించుకొన్నవాళ్ళు కారు. అంతేకానే వాళ్ళ లక్షణ గ్రంథాల్లో కావ్యకృత్యావ్యశీరంమీద చర్చ ఎక్కువగా సాగింది. కావ్యకృత్యనిమిత్తం చందోంకార తదితర లక్షణాలన్నీ కావ్యశీరవయ్యాయి. ఈనాడు విమర్శలో కావ్యప్రయోగానం ప్రధమస్థానం ఆక్రమించడంవల్ల కవిత్వానికి అత్యున్నత శిల్పంగాన్ని శరీరమవుతున్నాయి. అనాడు

శిల్పముందు, వస్తువు తరువాత; ఈనాడు వస్తువునుందు, శిల్పం తరువాత. అయితే నాడు నేడు కూడా కవిత్వం జీవించడానికి శిల్పం ప్రధానమే అయింది ఏ కవిత్వం సమాజాని కువకరిస్తుంది? ఏది ఉపకరించదు? అని ఆలోచించడంలో భిన్నాభిప్రాయాలుంటాయి. మానవ మనస్సు అందరిది ఒకటిగా ఉండదు కనుక కవిత్వంలో కూడా ఈ రుచిభేదం తప్పదు. అధునిక కాలదర్శం ఏమింటుంటే— ఈ సమాజ సంపదను సృష్టించడానికి ఎవ్వరు ముందుగా వారి క్షేమానికి అంకితమైన కవిత్వమే ఆమోదియొగ్గుమైన కవిత్వం. మిగిలినవాళ్ళది కవిత్వంకాదా? అంటే కవిత్వమే కాని సమస్తమైన కవిత్వం కాదు. వ్యక్తి, వ్యక్తిత్వ, తత్వానికిగల భేదమే ఈ రెండు కవిత్వాలకుగల భేదమని విజ్ఞులు గ్రహిస్తారు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారిని, టి. ఎన్. ఎలియట్‌ని కవులు కారని ఎవ్వరూ అనరు. నారు ఎట్టి కవులలో శ్రీ శ్రీ చక్కగా చెప్పాడు. “సరిగ్గాను ఎంత నేగంగా సాగింది అనే కాకుండా ఏ దిక్కుగా సాగింది అని కూడా ఆలోచించాలి. పురోగమనమా, పశ్చాద్గమనమా అనే విషయం ఆలోచించాలి. ఇంగ్లండులో టి. ఎన్. ఎలియట్‌ని ఈనాటి మహాకవులలో ఒకడని అందరూ అంగీకరిస్తారు. కాని అతని దృక్పథం మూలం అభ్యుదయ నిరోధకం. మన విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారున్నాడు, అయినా అంతే. గ్రీకు రోమన్ కాలం సంస్కృతి ఎలియట్‌ను ఆకర్షించినట్లే రామాయణ భారత కాలం నైభయం విశ్వనాథవారిని ముగ్ధుల్ని చేస్తుంది. అతేకి ఈవేళకి మానవజాతి చాలా ముందంజ వేసిందంటే ఇదరూ ఎవ్వకోరమ కుంటాను.”¹¹ ఈ ఆచందాలో ఎలియట్, విశ్వనాథులు అభ్యుదయానికి వ్యతిరేకులు అవుతామని స్పష్టమైంది. విశ్వనాథును అభ్యుదయ వాదిగా, విప్లవవాదిగా భావించేవాళ్ళూ ఉన్నారు. ఇంతకుమునుపు చెప్పిన రుచిభేదం అంటే ఇదే. విశ్వనాథ తన కవిత్వంలో ప్రదర్శించిన సిద్ధాంత దృక్పథంలో మమేక్షకునెందో వాళ్ళు అలా అనడంలో ఆశ్చర్యపడవలసిన అవసరం ఉండదు. సిద్ధాంత దృక్పథమనేది కవిత్వానికి, అందులోనూ గొప్ప కవిత్వానికి, మహాకవిత్వానికి అవసరమైన లక్షణం అని, వినాదం కవిత్వం ఏనాడు కాలేదని ఇకముందు కాదని నా అభిప్రాయం. మనకు నచ్చని భావనకి రాజకీయమనో, వినాదమనో విశేషణాల్ని వులవడం సంకుచితదృష్టికి నిదర్శనం. కవిత్వం రాజకీయాలనుంచి దూరంగా ఏనాడూలేదు. కవిత్వంలో రాజకీయానికి, కవిత్వానికి రాజకీయాలకుగల భేదాన్ని గ్రహించవలసిన అవశ్యకత ఉన్నది. “కవికూడా మనిషే కనుక, అతనికి కొన్ని అభిప్రాయాలు— రాజకీయమైనవి, సాంఘికమైనవి, తాత్వికమైనవి విధిగా ఉండాలి చెప్పేసుగాని సాధారణంగా ఉంటాయి. వాటికడకు కమిట్

కావచ్చు. అవ్వదు వాటి ప్రభావం అతని కవిత్వంలో విధిగా కనిపిస్తుంది. కవి ఏ రాజకీయ తదితర సిద్ధాంతాలకూ కమిట్ కారాదని, నిర్లప్తంగా ఉండాలని, కవిత్వం అన్ని రాజకీయ, తదితర విశ్వాసాలకు అతితంగా ఉండాలనే వారి వాదంతో నేను ఏకీభవించలేను”¹² అంటారు నందూరి రామమోహనరావుగారు. సిద్ధాంత దృక్పథం కవిత్వానికి లోపంకాదు. సిద్ధాంత రామత్వం కవిత్వానికి పెద్దలోపం. కవిత్వం కవిత్వంకోసం కాదు కనుకనే కవిత్వంలో సిద్ధాంత భావన ప్రవేశిస్తున్నది. అందుకు ప్రాచీన కవుల దగ్గరనుంచి అధునిక కవుల వరకు గొప్ప కవులందరూ ఉదాహరణగానే నిలుస్తారు.

ఆధార గ్రంథాలు

- 1 1900—1947 మధ్య తెలుగు సాహిత్యవికాసం — తెలుగు సాహిత్య విమర్శలో ఆధునిక ధోరణులు: చేకూరి రామారావు, పేజీ—114.
- 2 1900—1947 మధ్య తెలుగు సాహిత్య వికాసం — సంప్రదాయ కవిత: శ్రీమతి నాయని కృష్ణకుమారి, పేజీ 21.
- 3 భారతము: అదివర్తము, ప్రథమాశ్వాసము; నవ్వయ, పద్యం—12.
- 4 భారతము: విలాపవర్తము, ప్రథమాశ్వాసము; తిక్కన, పద్యం—15.
- 5 సారస్వత వ్యాసములు, రెండవ సంపుటము; సారస్వత జీవనాలు, చిలుకూరి వీరభద్రరావు, పేజీ 49.
- 6 శతక సంపుటము, కాళహస్తి శ్రీ శతకము: ధూర్జటి, పేజీ 98, పద్యం—18.
- 7 8, 9, 10, మహాప్రస్థానం శ్రీ శ్రీ; మరో ప్రపంచం, అవతారం, ప్రతిష్ఠ.
- 11 దశరూపక శ్లోకము—కావ్యాలంకార సంగ్రహము. సన్నిధానం మార్యనారాయణశాస్త్రి, పేజీ—126.
- 12 గురజాడ: శ్రీ శ్రీ, పేజీ—46.
- 13 మహాసంకల్పం, కవితా సంకలనం, స్వనిర్మితం — సందూరి రామమోహనరావు.

భారమితి

శ్రీ కె. శివారెడ్డి

కవితానికి కాలం చెల్లించంటున్నారు
కవితానికి కాలంగాడంటున్నారు
అంతటా స్తబ్ధత ఆవరించిందంటున్నారు
అందరూ చేతులెత్తేశారంటున్నారు!

రక్తమాగిపోయినవాడు స్పందనని కొలవలేడు
కళ్ళల్లో సూర్యుడు కదలాడనివాడు ప్రపంచాన్ని స్పృశించలేడు
నాకంతటా కవిత్వం కదలాడుతుందేమిటి!
నాలో ప్రతీదీ కవిత్వంగా పరివర్తన చెందుతుందేమిటి !

చేయించి వేళ్ళకేసి చూచుకుంటే కవిత్వం
కళ్ళమూసి నుదటివదినీ చేత్తో నట్టుకుంటే కవిత్వం

అడుగుదీసి అడుగేయటంలో కవిత్వం
చేత్తో తలుపుమీద గుద్దటంలో కవిత్వం
సాతోచనగా చూపు ముక్కుమీదించారి
కిందపడి మొలిస్తే కవిత్వం
బోర్లానడుకుని భూమిని వాటేనుకుంటే కవిత్వం
రెండవేతుల్నిండా దుమ్ముతీసుకుని నెత్తిమీద పోనుకుని
జలకాలాడ్డం కవిత్వం
చదువుతూ చదువుతూ పుస్తకం తెరిచి గుండెలమీద
పెట్టుకుంటే కవిత్వం.

చేత్తో నీటి ఆరోగ్యాన్ని మీటటం కవిత్వం
ముక్కుతో గాలిని వలెసి నట్టటం కవిత్వం
అప్రయత్నంగా చేయి మీసంమీదికి పోయి అలా
గడ్డాన్ని సవరించటం కవిత్వం
సాయంకాలమో సోదృటిపూటో రెక్కలు దీసి
కిటికినద్ద నిలబడితే కవిత్వం—
అగ్గిపుల్ల గీయటం కవిత్వం — ఎదురుబద్దవంచి
విల్లంబు చేయటం కవిత్వం

బజాబ్జో ఈలేయటం కవిత్వం
కూడలిలో కరెంటు స్తంభమవ్వటం కవిత్వం

తీగల్లో పరుగెత్తే నిరాకార చైతన్యం
దూరదూర తీరాలకు సాగిపోయే శబ్ద విహంగమూ కవిత్వమే—
నా శిరసు శిఖరాగ్రంపైకి నేనెక్కి తలకిందులుగా
జనం జలధిలోకి దూకటమూ కవిత్వమే

ఇటుతిరిగి చేయిచాస్తే శ్రీకాకుళ కవిత్వం
అటుతిరిగి కనుతెరిస్తే జగిత్యాల కవిత్వం
వెనుదిరిగి శిరసెత్తితే ధర్మపురి కవిత్వం
ఆర్కాటుజిల్లాలు కవిత్వం.

నేవో నాచాకం
నా రక్తంలోంచి దూసుకొచ్చిన ప్రపంచమంతా కవిత్వం.
తెల్లకాయితం ఆహ్వానిస్తుంది కవిత్వ కదనానికి
తెల్లారబోయే ఆకాశమూ ఆహ్వానిస్తుంది కవిత్వోద్యమానికి
గంటగంటకీ కాలాన్ని మోయించి చూయించే
గడియారం గుండెకాయాపిలుస్తుంది కవిత్వంలోకి—
గుడ్డివాడి కళ్ళలో దారివెతుక్కుంటున్న లోచూపు
చేతికర్రా పిలుస్తుంది కవిత్వంలోకి—

నా చూపుతో ముట్టుకున్నదీ, నా చేత్తో ముట్టుకున్నదీ
నా దేహంతో ముట్టుకున్నదీ కవిత్వమే —
కంటిచూరునుంచి రాలే కన్నీటిచినుకూ
శీతాకాలం రాతంతా ఊరికి కావలాకాస్తున్న
యానాది వాడిజాట్టు చివరనుంచో, బుగ్గలమీంచో
జారే మంచుతుంపరా కవిత్వమే
ఎల్లప్పుడూ మేల్కొని పుండేవాడి చేతికర్రా కవిత్వమే—
విత్యజాగరణలో జాగృతీభూత పాదయాత్రా
పదయాత్రా కవిత్వమే

‘ముడియనుము నల్లనిరేయిని’ ఎర్రగాకాల్సి సాగొట్టి
రేపటి ఆయుధం చేస్తున్న అరణ్యమూ కవిత్వమే —
నీ మహాకవో చదువుతూ చదువుతూ

అట్లా వదిలేసిపోతే పెజీలు గాలికి రెపరెపా
కొట్టుకుంటున్న, ఆహ్వానిస్తున్న పుస్తక నముద్రమూ

వాడు దున్నురుంటే కవిత్వం—వీడు మట్టి పెళ్ళవిరుస్తుంటే
కవిత్వమే— చేతులన్నీ ఒక్కసారి లేచి 'ఇక్విలాడ్' అంటే

కవిత్వం గాలిగాలంతా కవిత్వమే - భూమి తమవంతా కవిత్వమే !

వ సంత రా గో ద యం

సాంధ్యశ్రీ

జ్ఞాను మివులంగ మా తెలుగు తోటలలోకి
చిత్త ప్రాబలుకు తళుకు మిలమిలలతో ఇంపు
చొప్పుల వరచి ఏగుదెంచే ! తొలిసారు క్రొందాచి
తేనెత్రాచి తెలుగు ఇల్లాదిరాకొట్టు పాటపాడ.

తూరుపు వెల్గు రేక గమి తోచెను-పైడి వొరంగు పొంగులున్
పారువ వట్టె రాగ మెగబ్రాకె జనమ్ము జగమొగల పై
పేరిమి కూరుముల్ పికిలి పిట్టల కూతలు మంపిలంగ-చే
కూరె ఉగాది బాస సరికొత్తయ్యుయారపు రాకతెలుగన్.

నావిగాలికి నెరి కురు లల్లనలాడి మొగమున
వింతదాలు మెరయ సిగను మోడుగలు విరియ
తెలుగు పాలతి ముడికట్టులో నరికొత్త జోకదోవ
ఆమవి పులుకు తెలుగు నేలపైన నవపూలించి.

తొలిజాము నవ్వురుతో నలివాలి తెమ్మేరల్
గిలిగింత కలిగించె చెలువుమేన
వేస పూపును మాచిపూస, చింతపులుపు
చిల్కై క్రొత్తరుదులు నార్కొపైన
ఆమని తలపూపు గోముపుల్లియూకూర్చె
మురుపు పొలవములు ముకుపుటాన
జీలుగు పాటలను కోయిల పాములు చిలికె
నవ్వురు మివులు వపుల్ చేవులలోన

నక్కలి యంతయు కన్నుల వండువగుచు
పోడుములు కుప్పలై తెల్గువాడునందు
అంద చందము లింపొంది పొందుకొనియె
జగ్గు విగ్గులను ఉగాది చానరాక.

కొమ్మ సిగల పూలకోర్కె విరియ రెమ్మ రెమ్మకు
మల్లె గుత్తు లరి పూచె తెలుగు పెదతోటలో
తలిరాకు తెలిరేకు; విగ్గు నెలకొన్న తొలినాటి
నెలలోన తెలుగు లోగిళ్ల తొలి కలలు వండ.

ఆమె లత సమకూర్చెను ఆమె తలను
వసిడి మామిడి వండుల వనన తొనల
పెరటి కొబ్బరి నీళ్ల క్రొవ్విరుల తేనె
జనుల తలపుల తీపియు జడికొనంగ.

నును చివురాకులో వగరునుం జనిచూచిన నోట తేనె చిం
ద ననుపుగితి పాడెదు కతమ్మదియేమి యెలుంగు తేడ ? ఆ
వన విలుకాచి నేస్తము కనంబడి యుబ్బుటగాక తెల్గు వా
టను మరి ఈ యుగాదిని నెటం కనుగొందువు వానితోరుతన్.

ఈ నవ వసంత శుభ విభావాననరుచి
అరుణమై-తరుణమై-వితరణమై-మ
దీయ హృదయమూల తిమిరచ్ఛాయలను-గ్ర
సించి వేలించి నెలుగు చిన్నెలోలుక.

తలివము పూవునాకు వమధన్ తవు నీలితనంబు దేహమా
కలగొను బావమే జలిమి. కామె నెచ్చెలి. శ్యావతాచియో
వలివము పూలపుష్పాడి. నివాసము ఎల్లెడ పీచుగాలియో
మలయిక నాకగున్ సరసమార్గ వసంత రస ప్రవంతిలో.

నవ వసంత శుభోదయ వసన మాలి
కామ హృదయము మధురారామ దివ్య
పొరభమ్మల దెచ్చి నాపావులమ్ము
అందు గ్రమ్మరించి నలపు బిందులొలికె.

ఈ ప్రభాతవాలాన “నిదే వసంత
మని సుషిప్తి వదరిపీడుమ”ని పికమ్మ
మంజాగానలహరి శ్రావ్య మధురవరణి
శ్రవణ యుగ్మమ్మున జిలికివపులనొలికె.

చిత్తనెలయందున మింటి నీలిగోలము మంటి
పై వింత తళుకోత్త పుడమి చిత్తపారుల - బా
సల పెక్కెమెత్తె. ఎలనాగమది వలపుటెడ
నీటి పటుతజాలున వలుకదిత్తడి వడవలాడసాగె.

తెలుగువేల నాలుగు చెరగుల మెలగెను
చెలిమికలుములు. పాలచెను తొలివెలుగులు

నిలిచె కీరితిబాపుటా అలరెక్తోత్త
ఏటిమామ తొలివనకై ఈ యుగాది.

హర్షోత్కర్షము నూతన
వర్షాగమన భవేళ ప్రవిమల వైరా
మర్ష రహితమ్ముగాను ప్ర
వర్షితమై తనరుత అవసరతమ్మాంధ్రన్.

ప్రాక్తన సంప్రదాయ వివిబద్ధ కవిత్వములోని దేశి మా
రోక్తుల సంస్కరించి మధురోహల దారుల సంచరించి శ్రీ
మాకుల రమ్య దివ్య పరిశుద్ధ నవీనత సంతరించి-వే
మాక్రిక వద్యహారమున మన్ననచేసెద నీ నవాబ్దికిన్ !

స మా ధి లో నే ను

శ్రీ కె. అంజయ్య

అవున్నిజమే

పుస్తకాలముందు సమాధిలో నేను
తీగతెగి రాగం పట్టు తప్పి
నాగిన్ని లాగుతూ బక్కెద్దులు తీస్తున్న కోకం.

ఆలోచనలేకుండా
పండుటాకుల్ని
నలిపిపారేస్తూ కదులుతన్నకాళ్ళు.
నముద్రంలో మొలకలేస్తున్న చేతులు
అమాయకుల్ని కౌగిట్లొకిలాగి
శవాల్నిచేస్తుంటే రాలిన ఆర్తవాదం.
అలుకుడు పీడవలో జీవితాన్నిమోస్తూ
పేడపిళ్ళలో కలిసిపోయిన పిట్టార్పులు.

‘కందెన’లేని ఇరుసుపై
అరుగుతూ కదుల్తూ
గుండెలు బాదుకుంటూ అరుస్తున్న ‘గీర’ (చక్రం)

లంకెమొద్దు
గిత్త కోడెతనము చప్పురిస్తుంటే
ఉక్కిరిబిక్కిరొతున్న ఆవేశము.
దృశ్యవాదాలేవీ నన్ను కదిల్పలేనపుడు
విజమే నేనింకా సమాధిలోనే
పుస్తకం నన్ను విద్రలేపనంతకాలం
పుస్తకం ఆయుధం కానంతకాలం
నేనింకా తలరాతలోనే
జాతకప్రకంఠుట్టు గింగిర్లు కొడుతూనే
ఊహల రసపిచ్చిలో నలిగిపోతూనే ... !

దాని నారాయణరావు

అలనాడు దేవదాసు.
ఇప్పుడు ప్రేమదాసు

శుభాది
శుభకాంక్షలు!

మీకు ఆయన కావాలి! నాకు ఆయన కావాలి!
ఏవస్తుమైనా ఇద్దరు కావాలనుకున్నప్పుడు -
ఇద్దరూ కానుక్కోవాలనుకున్నప్పుడు -
ఎవరు ఎక్కువ రెండు పెడితే
వాళ్లకే దక్కుతుంది

శ్రీమతి లక్ష్మిదేవి అన్నపూర్ణ సమర్పించు

ప్రేమభిక్షం

A అన్నపూర్ణాప్రొడక్షన్స్

ప్రేమభిక్షం

నాగార్జున అక్కినేని, నాగార్జున అక్కినేని

అన్నపూర్ణ

GEETHA

JAGAPATHI

అలంకారికుల వాక్ తత్త్వదర్శనం

అనుసాసిత వృద్ధానాం విద్యానాతి ప్రసిద్ధతి

(వాక్యబీయం 2-493)

'ది గాడెస్ ఆఫ్ తెర్రింగ్ డన్ వాల్ ప్యూర్

ఆన్ దోన్ హు నెగ్లెక్ట్ ది ఏషర్ టీన్'

[J. Brough అనువాదం 1951]

0. 0. ప్రవేశిక

భాషాపాఠ్య అలంకారికులు అని వ్యవహరించడం సాహిత్య రంగంలో అలవాటు. ఈ వ్యాసంలో అలంకారికులు దర్శించిన 'వాక్' స్వరూపాన్ని పాఠకులకు అందించడం ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. (మూ. అ. సూ. 1.) ఈ శతాబ్దం ప్రత్యేకత ఏమిటంటే భారతీయులకంటే పాశ్చాత్య పరిశోధకులే అధికంగా సంస్కృత గ్రంథాల్ని సమగ్రంగా పరిశీలించడమూ, తమ తమ శాస్త్రాల్లోని తోతుల్ని ఆ గ్రంథాల్లో దర్శించి పార్శ్వంచడమూ, విస్తృతంగా రాయడమూ జరుగుతూ ఉండటం. అలాంటి సందర్భం ఒకటి మార్దాం:

"కంటంపరరి స్కాలర్షిప్ నిలిన్ దిన్ ఫిలాలజికల్ పర్సెక్యూషన్ కంటిమ్యూన్ టు ప్రాడ్యూస్ వాల్యుబుల్ రిసల్ట్స్ దట్ ఆర్ న్యూ టు వెబర్న్ స్కాలర్స్ దో ఆఫెన్ పర్సెక్యూటర్ వెల్ నోన్ టు ఇండియన్ పండిట్స్. ఆల్ ది సేన్స్, డేర్ శన్ ఎ రిసెంట్ రివయల్ ఆఫ్ ఇంటెలెక్ట్ ఇన్ ది శాన్స్క్రిట్ గ్రమేరియన్స్ విన్ శన్ పాల్టర్ లింకెడ్ విత్ ది ఎక్స్ట్రాక్టెడరీ డెవలప్మెంట్స్ దట్ హావ్ టేకెన్ ప్లేన్ డ్యూరింగ్ ది లాన్గ్ డిశ్చేజ్ ఎండ్ ఎ హాఫ్ ఇన్ వెబర్న్ లింగ్వెస్టిక్స్."

—జి. ఎస్.స్టాల్ (1972) ప్రిఫేస్ xii

0. 1. ప్రాఫెసర్ స్టాల్ అమెరికాలో ఒక తత్త్వశాస్త్ర పండితుడు. ఇండియాలో తిరిగి వైదిక వాఙ్మయమీద, 'వ్యాయ' తత్త్వమీద చాలా పరిశోధన చేసినవాడాయన. ఆయన ఇంకా ఇలా అన్నాడు:

"బట్ నా డేర్ ఆర్ ఎల్ లీవ్స్ టూ బాట్లీ న్యూ రిసెన్స్ పర్ సన్ ఎ రివయల్. ఫన్ట్, ది యాక్టివిటీ ఆఫ్ ది ఇండియన్ గ్రమేరియన్స్ ఆర్ ది క్లెయిన్ పారలల్ ఇన్ హిస్టరీ టు కంటంపరరి లింగ్వెస్టిక్స్. సెండ్, ఇల్ ఎషియన్ దట్ ఓల్డ్ కంటంపరరి ఇన్ ఫిన్యూన్ కేవ్ సేవ్ ది పర్ ఏడక్సెల్ ఇంటర్ ప్రెటేషన్స్ ఆఫ్ ది పర్క్ ఆఫ్ ది శాన్స్క్రిట్ గ్రమేరియన్స్ డేవ్ సెల్ కేన్."

(అదే)

ఆయన రాసింది వైయాకరణం విషయంగానేనైనా— ఈ సందర్భంలో—అలంకారికం భాషాతత్త్వ దర్శనాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో కూడా స్టాల్ మాటల్లోని యాధార్థ్యం బయట పడుతుంది. ఇక్కడ రెండు విషయాలు గుర్తించాలి. (1) ఏ శాస్త్ర పరిణామంలోనైనా కొన్ని సమానలక్షణాలుంటాయి ఒకప్పటి వ్యాకరణ—తర్క—అలంకార శాస్త్రం పరిణామానికి అధునిక భాషా విజ్ఞానంలోని భిన్నసంప్రదాయాల సమమ కనిపించే చారిత్రక పరిణామానికి అలాంటి సంబంధ సామ్యాలున్నాయి. (2) అత్యాధునిక శాస్త్రం పరిజ్ఞానం ఎంత తోచుగా ఉంటే ప్రాచీన శాస్త్రం 'తత్త్వ' లంత బాగా అవగాహనకు వస్తుంది.

0. 2. ఈ వ్యాసంలో అధునిక భాషాశాస్త్ర సేవధ్యంలో అలంకారికుల్ని పరిశీలించడంవల్ల దాదాపు చేయవలసిన తప్పకావలసిన కొన్ని శతాబ్దంపాటు భిన్న ప్రాంతాల్లో తిరిగిన అలంకారికుల పరిశోధనలో కనిపించే మౌలికమైన 'వాక్' తత్త్వ పరిశీలన బయటపడతోంది. ఈ దృష్టితో కాకుండా కేవల కావ్యసౌందర్యంకోసమో, అలంకార, ధ్వనుల సంఖ్యకోసమో ఆ శాస్త్రాల్ని మార్చే ఈ అంశం బయట పడేదికాదు. అందువల్ల ప్రధానంగా గుర్తించాల్సింది — శాస్త్రానికి అధునిక ప్రాసినదేదం లేదనడం. సత్యవతిపాదనమే శాస్త్రలక్ష్యం.

0. 3. అధునిక భాషాశాస్త్రం భిన్న శాస్త్రాల సేవధ్యంలో చిలువలు వలువలుగా వ్యాపించిపోతోంది. నా పరిశీలనకు అందినంత వరకు అలంకారికుల భాషాపరిశీలనలో (క్రింది విభాగాలలోని మౌలిక లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి. స్ట్యూలెస్ట్ కేన్ (ఫాల్ మాన్ ఎడ్. 1971) సెమియోటిక్స్ (రోలండ్ బార్న్ 1964, టెరెన్స్ హాక్స్ 1977), ఫెయిల్డ్ లాంగ్వేజీ (ఏయూజెల్, టెన్సర్ సన్, జాకోబ్ సన్ 1971), డ్రివ్ థియరీ—ది (సిద్ధివత్ ఆఫ్ అవ్ కాన్ షన్ (జాగ్, 1953), మ్యూసిక్, పెయింటింగ్ ఎండ్ డాన్స్ (అనంద కుమార స్వామి, 1928), అల్ ఫోసెలజీ ఎండ్ ఫోకల్ (హ్యూన్ స్టాన్, మాలిన్ స్కీ, బార్న్ 1964). ఇంకా కొన్ని విభాగాలున్నాయి. ఈ వ్యాస ప్రయోజనం దృష్ట్యా ఇంత చాలు.

0. 4. ఇన్ని భిన్న శాస్త్రాలు ఎలా పుట్టాయన్న ప్రశ్న మేము కొంటే 'భాష' ఎలాంటి విశిష్టరూపాన్ని కల్గిందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. పరిశోధకులు మేముకొనే ప్రణాళికనుబట్టి ప్రయోగం జరుగుతుంది. అంతేకాని కాని, జర్మనీలోని భాషాపరిశీలనా భాషాపరిశీలనా సేవధ్యంనుంచి భాషాపరిశీలనం చేశారని అర్థం. ఆయా దృక్పథాల్లో ముందూపై అవి భాషమీద మౌలికమైన సిద్ధాంతాలనే చెప్పవచ్చు. ఆరదరు శాస్త్రజ్ఞులూ 'భాష' మీద పరిశోధన చేస్తారు — మౌలిక

మైన 'సామగ్రి' అదే కాబట్టి -కాకపోతే ఆ కోణాన్ని కనుక్కోవడంలో పుంది సమస్య అంలా-

"ఇట్ల శున్ ఇండీడ్ వాల్ ఎట్ అల్ సర్ సయింగ్ దట్ పాణి ఎండ్ హిస్ కొలిగ్స్ తెవాల్ బి ప్రావర్తి అండర్స్టాండ్ అన్ తేన్ దే ఆర్ ఓకెన్ సీరియస్ ఫర్ వాల్ దే ఆర్, దట్ ఈన్, లింగ్విస్టిక్స్". (అదే)

అని స్టాల్ అనడంలో ఈ రహస్యముంది.

అలంకారికులు చేసింది దర్శనం దానికిది ప్రయోగముఖ నిరూపణం. అన్ని శాస్త్రాల్లోను 'స్మరణ'ముందు 'అతీ'చూ తర్వాత (చూ. అ. సూ. 2).

0.5. అలంకారికుల్లో ప్రధమము భరతుడు. వాక్యశాస్త్రంలో వాక్కు (వేక్స్ వెక్స్) అభివృద్ధి ప్రభేదంగా గుర్తించబడింది (చూ. వాక్యశాస్త్రం 6-24) అందువల్ల వాక్కు వ్యంజకం. దేనికి? రస భావానికి-అని అతని సిద్ధాంతం (చూ. 4 6) 'భావ'తత్వాన్ని శబ్దార్థముఖంగా నిర్వచించి 'వ్యంజన' మూలాన్ని స్థాపించినవాడు అనందవర్తనుడు. భరతానంద వర్తనుల సిద్ధాంతాలను తాత్విక పరిధిలో (గ్రహించి వాక్పద్ధిని అభివృద్ధి (ప్రీసెన్ట్ అఫ్ మాని పెస్టివ్)గా వ్యాఖ్యానించి వాక్తత్వ సీమాంత ప్రయోగం చేసిన వాడు అభినవగుప్తపాదులు (అయిన అభినవ భారతి, లోపనగుంధాలు ఈమారు కాదరం). ఈ ముగ్గుళ్ళి వాక్తత్వ దర్శనంలో ప్రధాన మైన 'మణి'లుగా (గ్రహించి భారతీయాలంకారికుల్ని సమగ్రంగా అర్థం చేసుకోవడానికి అవకాశం వుంది.

0.6. అలంకారికులు చేసిన భాషాతత్వ దర్శనానికి వెనుక వైదిక వాఙ్మయమునందీ పుట్టి పెరిగిన భిన్నశాస్త్ర శాఖల వేవధ్యం వుంది. (చూ. బూంబా రిమా, 1941-42. 1961). అలంకారిక సిద్ధాంతాలు వై యాకరణ, సీమానక, వై యాయుక్త, వేదాంత నాదాలలో ముడిపడి వున్నాయి (చూ. అ. సూ. 3). ప్రా. స్టాల్ మరొకటి ఈ విషయాన్నే శ్రా గుర్తించారు :

"ది డిస్టింక్షన్ బిట్వీన్ సయిమరీ ఎండ్ పెకండరీ సీనింగ్ ఈన్ వాల్ కన్ సయిన్డ్ టు అధ్యయిత. అన్ ది కాంట్రీ, ఇట్ ఈన్ వెరీ కామన్లీ మేట్ విత్ సమాంగ్ (గ్రమేరియన్ ఎండ్ ఫిలాసఫర్స్, నయల్ ఇట్ ప్రాసయిడ్స్ ది ఫపుండేషన్ ఫర్ ది సయిన్స్ అఫ్ సామెటిక్స్ (అలంకారశాస్త్ర)...దేర్ అర్ మేని లింక్స్ బిట్వీన్ శాన్స్ క్రిట్ సామెటిక్స్ ఎండ్ లిటరరీ ఫీయరీ ఎండ్ క్రిటిసిజమ్ అన్ ది పన్ హౌండ్, ఎండ్ పన్ ఫిలాసఫీ అఫ్ కార్కిర్ కై పిసమ్ అన్ ది అదర్"

(స్టాల్ 1969 ఇన్ సీ. టి. ఎల్., పు.522-23)

0.7. అలంకారికుల 'వాక్' తత్వదర్శనం - విశిష్టమై ఎందదానికి ఇంకా ఒక తార్కాణంవుంది. అది భారతీయ తాత్విక దృక్పథ - వ్యక్తవ్యక్త సమన్వయము ముఖంగా వివరణ తెయ్యడం-ఈ ప్రత్యేకత. ఈ లక్షణం సాత్వాత్మ దేశాల్లో ఎక్కడా మూత

రూపాన్ని పొందినట్టులేదు. ఈ విషయాన్ని మొదట గుర్తించింది రనయిర్ ఎ నోలీ (1968 ప్రింట్స్ XXXIV)

(చూ అ సూ.4)

0.8 వాగ్యసహారంలో వ్యక్తం - శబ్దం/అర్థం అవ్యక్తం-భావం. ఈ మూటిని సమన్వయించడంలో పుట్టిన సిద్ధాంతాలే భిన్న అలంకారిక మార్గాలు. అలంకారికుల్లో అనందవర్తనుడిదాకా ఉన్న భాషా సాంప్రదాయం శబ్దముఖ పరిశీలన. భట్టార్థులు వాసు నాదుల మార్గం అర్థముఖ పరిశీలన - అనందుడి తర్వాతి కుంతకుడు శబ్దార్థసంపర్క వాదం చెశాడు. అభినవులు శబ్దార్థ అభివృద్ధి వాదం చెశాడు. ఇది అనందవర్తనుడి శబ్దార్థ ఉపసర్జన వాదానికి పునర్వాగ్మానం భరత మత నిరూపణం

0.9. అందువల్ల వైదిక శబ్ద విచారణకు యామ్యుని మొదలు సామెను దాకా ప్రమాణంగా కనిపించే పరీక్షమార్గ (ఇంటెలెక్చువల్ ఎప్రోచ్) ప్రభావం అనందవర్తనుడిదాకా వివిధంగావుంది అయినతో మొదలైన నివాసమార్గం (ఇంట్యూషనల్ మెథడ్) కుంతకుడితో పరకాక్ష్యమ పొందింది. అందువల్ల వివాహాంత వై యాయుక్త మార్గాలు అద్వైతంలో ఒకరకంగా సర్వసాన్సే - శివాధ్యయ వాదంలో మరొకరకంగా రూపుపొందుకున్నాయి. (ఈనాడు మళ్ళీ శబ్దాన్ని 'పుర్రణా' దృష్టితో చూడటానికి హేతువు తత్వ, మానసిక శాస్త్రాల్లో ఇటీవల వచ్చిన పరిణామాలు. అరవిందుల వేదదర్శనం ఈ పద్ధతికి చెందింది కావడం గమనార్హ విషయం.) చూ.అ.సూ.5

0.10. భర్తృహరి వై యాకరణ మార్గంలో 'స్థిల'కు అద్వైత వ్యాఖ్యానం చెప్పాడు - ఇది నిర్గుణదృష్టి (వాక్యసదీయం 1-1. విదర్శనం). ప్రత్యేకజ్ఞా స్ఫురణ సిద్ధాంతాలు 'శివాధ్యయ' దృష్టిమంచి పుట్టాయి. ఇవి 'సగుణ' మార్గాలు. అనందవర్తన, కుంతక, సుహాను, అభినవులు -ఈ ప్రస్థానంలో మైలురాయి.

1.0. వాక్ తత్వపరిధి

అభిధ - లక్షణ - తాత్పర్య - వ్యంజన మార్గాలు వాక్ తత్వస్వరీధి (ది ఎక్స్ టెంట్ అఫ్ ది యూన్ అఫ్ ఎక్స్ టెంట్) ని నిర్వచించడంలో భిన్నతాన్ని సూచిస్తాయి. ఒక్క వ్యంజనలో మూతమే తక్కిన మూడు మార్గాలూ సమన్వయంపాయి. అలంకారి కుల్లో ఈ వాగ్య మార్గాలూ కనిపిస్తాయి. ఇందరితోనూ సమానంగా కనిపించే లక్షణాలు కొన్ని వున్నాయి :

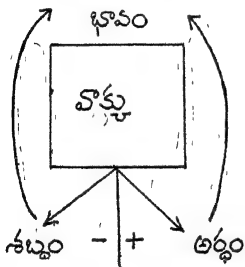
- 1 శబ్దార్థాలను వ్యాసార ముఖంగా పరిశీలించడం. ఇది మొదలు పెట్టింది భాషాచూడు - (శబ్దార్థ సహిత కావ్యం కా. అ. 1-16)
- 2 అలంకారిక ప్రతిపాదనలు ఒక భాషాకావ్యానికి సంబంధించిన 'డిస్ క్రిటిట్ ఎకపుంట్' కాకుండా - శబ్దార్థానాధారంగా తెయ్యటం వల్ల - ఇతర భాషలకి అన్వయించగలగడం

ఉదాహరణకు - అలంకార గుణాలులు ఒక సంస్కృతానికి మూతమే సంబంధించినవికావు అందుకే ప్రాకృతాది భాషలనుంచి వస్తూన్నవికాదు ముక్తకాలనుంచి, భగవద్గీత మొదలైన కృష్ణ గ్రంథాలనుంచి - వాగ్విప్రసార వికల్పానికి ఉదాహరణ లివ్వడం.

- 3 ఒక నిర్దిష్టమైన తాత్త్విక మార్గాన్ని, అక్షరమార్గాన్ని అనుసరించి ఏతి అలంకారికాదు లేన పరిశీలన జరపడం. మూర (ప్రిన్సిపల్) ప్రమాణ (మెథడాలోజీ) అను మధ్య ఒక సమన్వయం (సింధసిస్) ఉపనింపడం

1.1. శబ్దార్థ భావపత్రిక

క్రిందిపటంలో శబ్దం - ఫోనెటిక్, మార్ఫెమిక్, సెంటాక్టిక్ అన్న మూడుదశల్ని సూచిస్తుంది అర్థం / సెమిటిక్ / సిన్టాక్టిక్ అన్న రెండు భేదాల్ని సూచిస్తుంది. → గుర్తు గమనాన్ని సూచిస్తుంది. ఊర్ధ్వదిశ అవ్యక్త లంఛనాన్ని, ఆధోదిశ వ్యక్తాంశాల్ని సూచిస్తున్నాయి (వివరణకు చూ. బ్రహ్మాండం 1979. అధ్యాయం 2)

- (వైఖరి) శబ్దం = - (బుణద్రవం) వాగ్ వ్యవహారం
 ఘనమైంది (శబ్ద - టు గివ్)
 (మధ్యమ) అర్థం = + (ధనద్రవం) వాగ్ వ్యవహారంలో
 పొందుతున్నది (అదే - టు రివ్)
 (వ్యక్తి) వాక్యం = ± శబ్దార్థాలుగా వివరించిన
 తటస్థ దశ (ఇనిషియల్ 'ఫైన్')
 (పర) భావం = శబ్దార్థాలు సమన్వయంచే దశ
 (చూ. రోచనాంక వాక్సమైతులు అ.సూ. 6)

2.0. శబ్దముఖ పరిశీలన

(సార్వత్రిక ఓరియంటేషన్)

మీమాంసకులు అభిధా తాత్పర్యవాద ప్రతినిధులు. వీరిలో ప్రాధాతర వర్గంలోని వాళ్లే ప్రాథమికంగా శబ్దవ్యప్తి కల్గినవారు. వీళ్ళు శబ్దాన్ని అభిధాన (నేపథ్య) మన్నారు. అంటే పేరు. 'అమృత' అనే శబ్దానికి 'తల్లి' అనే సురో శబ్దం అర్థం. కాబట్టి అర్థం-

అభిధేయం - అంటే శబ్దం ద్వారా బోధించబడేది కొన్ని నియమాల అర్థాన్ని నియమిస్తాయి - సంసర్, విసయోగి, సాహచర్యాది హేతువులు ఇలాంటి నియమాలు (వాక్యపదీయం 2-317)

2.1. అభిధానం, అభిధేయం 'అభిధా' ప్రి - వ్యాపారం (నేమిం పాడుకుంటుంటే) చే కలిసి ఉంటాయి అందువల్ల శబ్దం - వాచకం (వెస్ నేవేస్) అర్థం - వాచ్యం (వెస్ నేవేస్ నేవేస్) అందువల్ల శబ్దార్థాలిద్వయమై వాచ్యవాచక సంబంధం (వాక్యపదీయం 2-401)

'సమయాపేక్షా వాచ్యగమనం ప్రి రుధిధాక్షిణ్య' (రోచనం. పుట 62)

కాని సమయంలో విచిత్రాలు అనుభవంలోకి రావడం వుంది. దీనికి సందర్భాధిపాతమల్లి, హింసావాది మిమాంసకులు. ఆప్యిధాని ధానివాదులు అభిధా-వాచకంగా దీర్ఘదీర్ఘ వ్యాపారం (వెస్ నేవేస్) కల్గిందన్నారు.

2.2. పదదశలో 'అభిధ' సమన్వయించి వాచ్యరూపే ఆర్థావగాహనను నిరూపించడానికి మరో ప్రమాణం కాలానివచ్చింది. అది తాత్పర్యం (సర్వోర్థే). శబ్దముఖంగా సాగిన మీమాంసక మీమాంస ఉపకమోన సంసార, అభ్యాసాది పట్ల ప్రమాణాలు చెప్పే వక్త్ర వివక్షతో తాత్పర్యసాధికి సంబంధించేదని తేల్చింది. వక్త్ర వివక్ష ప్రధానమన్న భాష్య మీమాంసకులు 'అభిధ' మూలం గనే 'అక్షణ' ద్వారా తాత్పర్యం పుడుతోందన్నారు నైయాయికులు ఆకాంక్ష యోగ్యతా సన్నిధిల్ని తాత్పర్యసాధికి ప్రమాణాలుగా చెప్పారు.

2.3. అలంకారికులు - అభిధాతాత్పర్యదృష్టి

భావమోడే వాచ్యవాచక పరిధికి బోధ, అలంకార విమర్శ మొదలు పెట్టినవారు. 'ఉపమ'లో రూపకం సమన్వయం ఉండొచ్చు కాని 'సమాసాక్షి'లో కుదరదు - అందుకే భావమోడం

'యత్రోక్తే గమ్యతేన్యోక్త్రం' (వాక్యాలంకారం 2-79)

అని మూర్తించక తప్పిందికాదు. 'పక్షం' (ఎంటెన్స్ మెంట్) అనే మరో లక్షణాన్ని అదనంగా గ్రహించక తప్పిందికాదు. ఈ రెంటిని అభిధా ముఖంగానే చూడకపోయినా అధారమిది :

'ప్రకాశితేయ శబ్దాక్షి రిస్వే వాచమంకియా' (వాక్యాలంకారం 1-30)

2.3.1. అందుకే ఉద్భటుడు భావమీ వివరణలో 'శబ్ద కృందోద్ధిధానా' అనే కారికను వివరిస్తూ

'శబ్దానం - అభిధానం - అభిధావ్యాపార : ముఖ్యోపాధి : పృథక్'

పిల్లల పుట్టుక

అవును - ఈ తరుణం ఆనందోత్సాహభరితం.

కాని వారి విద్యా వివాహాలను గురించి వెంటనే ఒక ప్రణాళికను సిద్ధం చేసుకోండి. ప్రతినెల రు. 37-24 వంతున 10 సంవత్సరాలపాటు మా క్యాష్ సర్టిఫికేట్స్‌లో మదుపు చేయండి.

11 వ సంవత్సరం నుండి 20వ సంవత్సరం వరకు ప్రతినెల రు. 100 వంతున మీరు పొందగలరు. వారి కాలేజీ చదువులకు యిది సకాలంలో లభించే సహాయం కాదా ?

లేదా

ప్రతి నెల రు. 100 వంతున 120 నెలలు మా కుటుంబ సంక్షేమ పథకంలో మదుపుచేయండి. 122వ నెలనుంచి ప్రతి నెలా రు. 169.85 వంతున వాపసు పొందడమే కాకుండా చివర్లో రు. 20,557 పెద్ద మొత్తంకూడా మీకు లభించగలదు. మా క్యాష్ సర్టిఫికేట్ పథకము మరియు కుటుంబ సంక్షేమ పథకము వివరాలను సమీపంలో గల మా బ్రాంచిలో అడిగి తెలుసుకోండి.

స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్

(ప్రపంచ మంతలా బ్రాంచిని విస్తరించిన స్టేట్ బ్యాంక్ గ్రూపులో వ్యభిక్షము కలిగియున్నది)

అని ముఖ్య గుణవృత్తుల్ని రెంటినీ అభిధాంతరతంగానే వ్యాఖ్యానించాడు. మిఠమాంసక ప్రభావం వృన్తుంగా కనిపించేవోటు ఇది.

2.32. తాత్పర్య విషయంగా కూడా ఈ వాచ్యవాచక పరిధి కనిపిస్తుంది. తాత్పర్యం వాక్య పరిమితపరకనే కొందరు, భిక్షుకీర్తిగా వ్యాఖ్యానించాలని కొందరు - ముర్ఖుల పడటానికి నిదర్శనం.

‘యదేవం విధేయంత్రత్వై నతాత్పర్యమ్’ (కావ్య ప్రకాశం 7-51)

సాహిత్యదర్శనం (1-2, 8-4)లో వర్ణింపబడ్డ అవిమృన్తు విధేయాంశ దోషం - తాత్పర్యానికి ఉద్దేశ్య - విధేయ ముఖంగా వాక్యవ్యయంలో ఇచ్చిన నిర్వచనానికి సంబంధించింది. అందుకే కావ్య ప్రకాశం (పుటలు 16-18) పదదశలో అభిధానకీర్తి, వాక్య దశలో తాత్పర్యకీర్తిని గుర్తించాలన్న మిఠమాంసకాభిప్రాయాన్ని ‘రికార్డు’ చేసింది.

2.33. ఈ అభిప్రాయం మీద విమర్శ ఇలావుంది. ఒక వాక్యానికి విలక్షణార్థముంటుంది. అది వద్దక్కర్తాదంతన్నా భిన్నంగా వుంటేది కాబట్టి తాత్పర్యం వాక్యదశకు సంబంధించిందని అంగిక రిస్కే - వాక్యాంతరతంగావుండే పవానికివుండే విశేషార్థం (లక్ష్యార్థం) - ఎలా ఏర్పడుతోంది? కాబట్టి ‘అభిధాన’ వ్యాపారం (తాత్పర్యం కలిపి) సాధించలేని అంశాలున్నాయి. అనందవర్ధనుని విమర్శ ఇది :

(1) వాచ్యవ్యాఖ్య : సాక్షాత్ శబ్దస్య సంబంధీ తదితరస్మ అభిధేయ సామర్థ్యాక్షిప్త సంబంధీ అవాచకస్యాప్రీతికాబ్ధాదే రసాది లక్షణాదౌ అవగమ దర్శనాత్ అభిధానానిచ్చేస్తేదే : అర్థవిశేష ప్రకాశన (సరిదే : (ధ్వన్యాలోకం పుటలు 417, 446-47)

(2) యదా వదార్థద్వారేణ వాక్యార్థ : సంపత్రియతే (అదే గ్రంథం 1-10)

(3) సవపదార్థ వాక్యార్థవ్యాయో వాచ్యవ్యంగ్యయో : (అదే పుట. 419)

ఈ అంశాలపై వివరాలకు చూ. 4.4.

2.34. రోచనం తాత్పర్యాన్ని ఇలా నిర్వచించింది. ‘శవదన్యదా నునవత్తి నహాయార్థాన బోధన క్షే సాత్పర్యక్షే :’ (రోచనం పుట. 62). అనందుని దృష్టిలో మాత్రం వాగ్ వ్యాసారాలు నూదామూత్రమే! (తదేవం శబ్దస్య మోక్షేతయ ప్రకారం - వాచకత్వం, గుణవృత్తి ర్వ్యంజకత్వం - అదే పుట). అభినవులు గుర్తించిన తాత్పర్యం - వాక్యదశలో పరిస్థితి.

2.35. భోజనకాలానికి ‘తాత్పర్య’ శబ్దార్థం వాక్యదశనుండి శ్లోకదశకు వెలిగింది.

‘తాత్పర్యమేవ వచసి ధ్వనిరేవకావ్యే’ (శృంగార ప్రకాశం. పుట 141.)

తాత్పర్యానికి వాక్య, ప్రతియమాన, ధ్వని రూపదశలు మూడున్నాయని భోజనాభిప్రాయపడ్డాడు

2.36. దశమావక వ్యాఖ్యాతకూడా ధ్వని తాత్పర్యంలో భాగమని వాదించాడు. వాచ్యవాచక సంబంధాన్ని కార్య - రసానంద్య నిరూపించడం ధనకూడే దృష్టి. ఇక్కడ ఒకటింటింపుంది. వాక్య వ్యంగ్యాలంద్వయ ప్రధానత, అనధానతలు ఉన్నాయి. వ్యంగ్యం ప్రధానమైతే అదే ముఖ్యార్థం (స్వయమరీమినింగ్). అప్పుడు అది వాచ్యార్థ ప్రతిపత్తి కలిగిందేనని ధనికూడు వాదించాడు.

2.37. వ్యంగ్యార్థం అనుభూత మపుత్రువువుడే (స్వయమరీమినింగ్) వాచ్యార్థంకూడా నిలిచివుండటం ఎలాగో - అభిధానతాత్పర్యాలు నిరూపించలేవు. అందుకే ఇది ఘటతదనధాన న్యాయంకాదు - ఘట పుదీపన్యాయమన్నాడు అనందవర్ధనుడు (ధ్వన్యాలోకం పుట 419) కాబట్టి శబ్దముఖవాదం నాలు అంశాలకు సమాధానం చెప్పలేక పోయింది.

- (1) అర్థంలేనివోట్లలో ప్రవరించే శబ్దం ఎలాంటిది?
- (2) శబ్దం - పరిణామం సాది (స్వార్థంలో) మరో అర్థాన్ని ఎలా సంగ్రహించు చేస్తోంది?
- (3) కొత్త అర్థంతోపాటు శబ్దం తన స్వార్థాన్ని ఎలా నిలుపుకో గలుగుతోంది?
- (4) పదదశకు, వాక్యదశకు - అర్థ నిరూపణకు భిన్న ప్రమాణాలు ఎందుకు?

3.0. అర్థముఖ పరిశీలన

(కంఠెంట్ ఓరియంటల్)

లక్షణ/భాక వాదం అర్థముఖ పరిశీలనకు తార్కాణం. ఇక్కడ అర్థ పరిగిగూణ (నిమాంటికే పర్సెప్షన్) ఎలా జరుగుతుందన్న అంశం ప్రధానం. మిఠమాంసకుల్లోనే భాట్టులు - ప్రాధాతయం కంటే భిన్నంగా - ‘అభిధాన’ - లక్షణ ద్వారాకూడా కొన్ని సందర్భాల్లో ముఖ్యార్థాన్ని చెప్పడం ఉందన్నారు. నిరూధ లక్షణ (ఫేదేడ్ మెటాఫర్) ప్రసిద్ధ నిదర్శనం. పదదశలో కూడా లక్ష్యార్థమున్న చోట్లు ఉన్నాయని ఈవాదం (చూ. ఐ.టి.ఎన్.పి. 187, బ్రహ్మ పదం ‘సమాన నిర్మాణం - లక్షణం’ 1978)

3.1. అభిధానపత్తి మాతృక (పుట 17) - లక్ష్యార్థం ఏర్పడడానికి అభిధేయ సంబంధ సాధ్యశ్య సమవాయ, వై పరీత్యక్రియా యోగాదికారణాలు చెప్పింది. ఈ లక్షణాన్ని రోచనం ఇలా సూత్రీకరించింది :

‘పదార్థేన ప్రసిద్ధతయా ఉత్తేక్ష్యతే ఇతి భక్తిర్ధర్మః ; తతోఽగతో లాక్షణికోఽర్థః’ (రోచనం పుట. 2)

ఇక్కడ పదార్థమంటే - అభిధేయమని అర్థం. అందుకే లక్షణ అభిధానపున్న (ఎక్స్ ప్లైన్ షన్ ఆఫ్ స్వయమరీ మినింగ్) భూతాభి రోచనం నిరసించింది. రెండు పదార్థాల మధ్యనున్న సంబంధాన్ని ఉత్తేక్షింపడం (పర్సెప్షన్) ఇక్కడ గమనించదగింది.

3 12 అర్చకరణాపేక్షతో పుట్టి అవధానప్రధాన సేవం 'గం' మనోవేరిట వ్యవహరించబడింది

అర్చకరణాపేక్షతో మోనా పద్ధతి : అ

మొత్తం : సాధ్యమయ్యేందుకు అంగమునదేమిదుః

(వాక్యవదీయం 2-264)

పిల్లి అసిద్ధి అర్చ విశేషముగా భావింపబడి, ఈ భేదవర్గమునో లబ్ధిచాలి అనందమర్చి మును వ్యంజన ప్రతిపాదనతో ఒక అంగంగా గణించబడు

3 13 'ఉపచార' మనోమూల సైయాయక మార్గానికి సంబంధించింది. ఇక్కడ 'శబ్ద' ప్రాధాన్య మనబులేదు. అర్చం కేంద్రం ఇది మేధామార్గం అందుకే గౌరవాక్షపాదులు ఉపచారాన్ని ఇలా నిర్వచించారు

'తత్ప్రయోగంధర్మ ఫలనిష్ఠత్వే స్తీమ ఫలదుపచారః'

(నాన్యమూలాలు 4-1 54)

విశేషార్థ హేతువులుగా గౌరముడు సూచన-స్థాన-కాదర్శ్య-పుత్ర - మాన - భాగముల్ని (2-2-64) గణించారు.

ఈ మార్గాన్ని అవలంబించిన అలంకారికుల్లో కుంతకుడు, మహామధు గుర్తించబడిన వాళ్ళు.

3. 2. అనందవర్తమడు 'భావమాహానమ్యే' (ద్రవ్యా శ్లోకం 1-2) అని ఖండించినవారం-మీయంపకులి కావాలి. తొవనం లక్షణము మానస నిర్వచనం ఇది :

'ముఖ్యార్థ బాధాది సహార్యపేక్షార్థ ప్రతిభానశక్తిర్లక్షణా శక్తిః' (శ్లోచనం పుట 62)

కావ్యవకాశంలో ఈ లక్షణం కనిపిస్తుంది :

'ముఖ్యార్థ బాధే తద్యోగే రూపితోద ప్రయోజనాత్ అన్యోద్యోగో లక్ష్యతేయత్ సా లక్ష్యగోపిత క్రియా'

(కావ్యవకాశం 2-9)

ముఖ్యార్థానికి నిర్వచనం ఇది :

'కుద్రప్రసారాణే స్వార్థః ప్రసిద్ధియస్య గమ్యతే న ముఖ్య ఇతితేయో రూపమాత్ర త విచింధనః'

(వాక్యవదీయం 2-263)

కాబట్టి 'లక్షణ'లో ప్రధానాంశం అర్థాంతర ప్రతిభానం (మా. అ. మా 7)

3. 3. తనకు ముందటి అలంకారికుల్లో గుణవృత్తిని గుర్తించిన భట్టోద్భటవామనాదులు ద్వంద్వమార్గాన్ని కొద్దిగా వృద్ధింపారు. (ద్రవ్యాశ్లోకం పుట 31)-అంటూ అసంధిసర్వ సుఖి వ్యంజనతో లక్షణము ఇవ్వబడినవారికి ప్రయోజ్ఞించాడు. భావమాని గుణ

సమ్యక్రతితి (కావ్యాలంకారం 2-80), దంపి 'సమాది' గుణం (కావ్యదర్శనం 1-93) వామనుని సాధ్యులక్షణ (కావ్యాలంకార మూలవృత్తి 4-3-8)-లక్షణము సమర్పించే అలంక. ఇచ్చిటా సమానంగాపున్న లక్షణం వాచ్యార్థ సామర్థ్యంపేద అధారానికి పుండలు

3. 31 అర్థములు వాచ్యమీద ఒక ప్రశ్నే విగిరింది. వాచ్యార్థం లేనిచోట్లు గీత శబ్దాదులు-సంగీతం, చేష్ట-ఇవి అవన కాదు. కాని ఇక్కడ విశేషార్థ స్ఫురింపబడింది. స్వప్న సమ్యక్రతితికి వాచ్యార్థం అవలంబించి, ఇలాంటిచోట్ల 'అవధాన' మనోవే-వివరణ ఏమిటి? అందువల్ల శబ్ద/అర్థదశిని సమర్థమయిచేమార్గం మరో కృత్తి కావాలి

3. 4. అనుమితి (అర్థాపత్తి) తర్కం

(ది లాజిక్ ఆఫ్ ఇన్ఫరెన్స్)

అలంకారికుల 'వాగ్' దర్శనానికి సమకాలికుగా పుట్టిన శాస్త్రీయ విమర్శ 'అనుమితీ' పుట్టి 1. 1.లో మానబడి చిల్లాస్థి తిరిగివేసి అర్థం చేసుకొంటే అనుమితి వాదం అర్థమవుతుంది. మహామధు ఒకప్పుడు నైయాయకమార్గంతో, మరోవైపు భర్త సారి 'సత్కృతి' దృష్టితో, మరోవైపు 'పరా' స్వరూప వివేకంతో చాలా 'కాంప్లెక్స్' విమర్శను పుట్టించాడు. ఇక్కడ మేధానంతుల పని వ్యవహార మార్గోత్తీర్ణులు జరిపే సర్వత్వ (అధునిక సరికొద సర్వోత్తా) తర్కావిమర్శకుత ప్రాధాన్యం అనుభవానికి ఉండదు. మహామధు ఈ కోసంలోని మేధాని.

3. 41. శబ్దార్థాలపైన మహామధి అభిప్రాయం చాలా విలక్షణమైంది. శబ్దం కేవలం సాధనం (ఇన్స్ట్రుమెంట్).

'శబ్దనియోగః ప్రాయోజన వద్ధా మునయుజ్యతే

సహితేన వివాక్యో వ్యవహరయజుం పరః'

(వ్యక్తివివేకం 1-37)

శబ్దానికి సృజిత స్థితిలేదు. అందుకే నామశబ్దాలన్నింటికీ క్రియాజన్యత్వాన్ని అంగీకరించాడు (1-10). అందువల్ల అర్థాన్ని తెలిపేది శబ్దంకాదు-దాన్ని సాధనంగా క్రియామూలశక్తి 'సత్త' అని వ్యక్తి వివేకపరిభాష 1-14) అర్థాన్ని ఆపాదిస్తోంది. ఇదే 'అర్థాపత్తి'.

'తస్మాద్వామన సదేభ్యోయః కశ్చిదర్థః ప్రతీయతే

మన సత్త్వానుసాధ్య శక్తోవాన్యత్వ మర్థతీ' (1-18)

కాబట్టి శబ్దం-పద, వాక్య భేదాన్ని మాత్రమే కలిగింది. (వర్ణం-అవలంబేదు). ఈ రెండూ మూలమైన క్రియాశక్తిమనచే అర్థాన్ని గ్రహిస్తున్నాయి.

3. 42 అర్థం వాచ్యమని, అనుమేయమని రెండు రకాల శ్రుతిమాత్ర వ్యవస్థితార్థం-వాచ్యం. అనుమేయం-

'తల్లిని అనుమితాద్వారానిగ జూరార్ దువర్తంతర
మనుమీయతే సోనమేయః'

(వ్యక్తినికేం పుటలు 39-40)

కాట్టి ఈపరిశీలనలో 'ఉత్తర' అనుమానము చోటుచేయ-
ఆ చోట క్రియామూలంకై ప్రవేశించింది

అర్థాంతర ప్రతిభానగా నీది బానిసమనలోందో అదంబా
అనుమేయం-వర్తానుమేయం (ఇన్ఫర్మేషన్ ఆఫ్ ది కన్సెన్సువర్
మినిగ్)

'యక్షం తిరుపతింగళ్యానా వర్తానుమితి కేవలసంజ్ఞా
భేదః' (1-24 వృత్తి)

3 43. లింగ-లింగి, సాధన-సాధనావాలు కావ్య వ్యవహారం
రంకో కుదరదనదానికి తోచనం పుట్టినదీ వ్యాయాన్ని చూపింది.

'వదీన తోకాదే లింగింగి భాన జూర్యేపి హి
వ్యంగ్య వ్యంజక బావేనై' (తొడపం పుట 449)

పుట ప్రదీన స్వరూపాన్నిగురించి విన్న వ్యాఖ్యానాన్నివ్వాయి.
విల్లులున్న కండలో ఉంచబడ్డ దీపం-అది ప్రామాణికమైన నిరూపణం వుంది (మా. ఆ. మా. 8).

4. 0. శబ్దార్థ ముఖపరిశీలన

(పోర్ట్ ఎండ్ కంట్రీ ఓరియంటల్)

వ్యంజన (ధ్వని), వ్యక్తి మార్గాలు శబ్దాన్ని [-], అర్థాన్ని [+], రెంటినీ సహజంగా గ్రహించాయి. మహిమని వాదనంలా ఆలోచనకు సంబంధించింది. కాని శబ్దం 'స్పృహ' రూపమైంది. అది వర్తమాన శబ్దం భావం-ఉత్పలన (వికసితం) సాంది వాక్కుగా అవతరించడానికి సంబంధించింది. శబ్ద వ్యవహార మానవుడి లోని ప్రతిభాగణం. ఇక్కడ తర్కం పనిచేయదు. ఉచ్చారణ శక్తి తనే వివర్యులన్నీ.

'సా ప్రతిభానాను మీయమానా, అపిరు ఇదాతేషేన

భానమానేత్యర్థః'

[తొడపం పుట 92]

4. 1. వేదోపనిషద్ వాద్యయం, రామాయణ భారతాలు చేసిన 'అత్మ' ముఖపరిశీలన 'వ్యంజన' పరిశీలనకు ఖామిక. అంశుకే కావ్యానికి 'అత్మ' విదన్త మీమాంసతో దృష్టాంతం మొదలు పెట్టింది. 'అత్మ' పదం వాడటం ద్వారా 'అత్మ' ను సూచించడం ఆద్యైత మార్గం (ప్రథమకారికలో 'తమర్థం' - అన్న ప్రయోగం)

కాశ్మీర తైవాగమ మార్గం లోకంలోని పరమేశ్వరాంశు శుద్ధింపడంలో శాంకరంకంబ వేరయింది అంశం ఒకటుంది. విదానంద భూపుతైన మహేశ్వరుడు ఈ జగతుకు 'అత్మ' స్థానియుడు. 'అత్మ' లోకంలో 'దం' కావ్యానికి అత్మగా ప్రతిపాదించబడటంలో ఈ ఆగమ భూమం వుంది.

'వసు' లో ఉన్న ద్విసభగా విర్యవినబడింది -
వైతన్యమార్గ - చిరమార్గా నిష్కాన్యం - వైరిన్యం. వ్యక్తి నిమిషం - చిత్తం (సరియమానం - వైరిన్యం. వ్యక్తి-చిత్తం. అందుకే వర్త ప్రయోమానాను (అత్మయగా) } (మా. జయదేవీంగ్ రెంమా స్రద్ధాంగా సరింపబడ్డాయి. 1977. పుట 62)

'యోజ్యః సప్తాదయ శ్లాఘ్యః కావ్యస్మైర ప్యన్యః
వాప్యప్రతిరు మానాశ్యే తస్య భేదాభిప్రాయా'

(ధ్వవ్యాలం 1 2)

అత్మయ రెండుగా చెప్పడం అశాస్త్రీయం కూడా! దీనికి వివరణ: తోచనం ఇలా చెబుతొంది.

'లిదానా సమృద్ధయ శ్లాఘ్య ఇరి సరీక ఏరార్థ
ద్వికాశాయ సనేకే ధిర్భాగి దుద్య విభవ్యద'

(తొడపం పుట 42)

'శివదృష్టి' అన్న తైవాగమగ్రంథంలో

'తైవమలానుసారికే స్వాత్మజ్ఞానం తైవమలానుసారికే

మమత్వవల్ల కలుగుతుంది'

(మా. భట్టాచార్య, ఎస్. 1964. పుట 53)

అని చెప్పబడింది. వ్యవహారంలో సమత్వ - శబ్దార్థ టానంలో వుంటుంది. దాన్ని 'వాక్కు' గా వైదిక గ్రంథాలు వివరించాయి దేవిగాను, తేమపుగాను నిరూపించి స్తుతించాయి. (ధ్వవ్యాలం 1-6 కింద తోచన బాల్మీకియ వ్యాఖ్యానాలు చూడవచ్చు. తేమపుగొప్ప సుమముల్ల తైలు - పంట వైదిక మంత్రాలు దీనికి సాచ్యం - బుక్కు. 8-100-11)

(బ్రహ్మవ్యయవాదులు కూడా శబ్ద ప్రాధాన్యం గుర్తించారు:

'స సోనై' (వత్తయే లోకే యః రద్దామగమాద్రే

అనువిద్ద సువ జ్ఞానం సర్వం భేదేన భావరే'

(వాక్యపదీయం 1 124)

వాగ్ ధర్మం ఒకటుంది. అది ప్రచేతనం (ఇది వైదికమైన ఆధిపాయం) కాట్టి వ్యర్థవ్యర్థం అంకె వాక్కు. 1. 1. లో వేసిన బొమ్మలో ఈ ఆధిపాయమే విసిగ్గించబడింది. అందుకే దేవి వాదుల ప్రకారం వాక్కు వ్యర్థమైన వైతిగ (శబ్దం), 'వ్యర్థ వ్యర్థ' తైవ మధ్యన, వ్యర్థముగా (అర్థం - స్పృహ). అవ్యర్థమైన సరగా (భావం) ఉంటోందని గుర్తించాల్సి వుంది (మా. జాన్ ఫ్రైడ్లా, 1958 పుటలు 218-26). దేవి ప్రకాశము: స్వామి విమర్శను విరి రూపణం. ఒకటి ప్రవృత్తి (అవిర్భావం) మరోటి వివృత్తి (తిరోభావం) (→గుర్తు సూచించే గమనం ఈ అర్థాన్నే తెలుపుతుంది). ఈ రెంటి అవృత్తిని వాక్కు 'వ్యంజన' పని పరిచారు.

4. 12 ఈ విరుద్ధ విషయ సమన్వయాన్ని సాధించడానికే శబ్ద - అర్థ శబ్దాలను అనందవర్ధనుడు చాలా విస్తృత పరిధిలో

నిర్మాణం చేసేవారి ఏకైక ఎన్నిక చార్ మీనార్

ఏసి కొర్రగేటెడ్ పీట్స్

మా ఉత్పత్తుల శ్రేణి :

- 'స్మార్త్' ఏసి కొర్రగేటెడ్ పీట్స్
- ఫ్లేక్స్-ఓ-బోర్డు (అటోక్లేవ్డ్ ఏసి సాదా రేకులు)
- ఏసి ప్రెషర్ పైపులు-నీటి సరఫరా మరియు పంపిణీకి
- కేబుల్ డక్ట్స్
- ఆస్పెస్టాస్ మిల్లిబోర్డు
- హెసిల్ (థెర్మల్ ఇన్సులేషన్ బ్లాక్స్)

హైదరాబాద్ ఆస్పెస్టాస్

సిమెంటు ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్.,

వనశివగర్, హైదరాబాద్-500 018

ఫ్యాక్టరీలు : హైదరాబాద్, ఏ.పి., బెల్లూర్, హైదరాబాద్

ఆస్పెస్టాస్ సిమెంటు ఉత్పత్తులకు భారత్ అగ్రగామి విశేషాలు, ఎగుమతిదారు

స్వరూపము. అంతకు ముందున్న అన్ని శాస్త్రీయ వాదాలకూ అతీతమైన 'సహృదయ' తర్వాన్ని ప్రత్యక్షంగా మార్చి అధారంగా, సర్వసాధారణమైన సుప్రసాద (ఫ్రెడ్ డాక్) వ్యాపారాన్ని అధారంగా వాగ్యపారంగా వ్యంజనాశక్తిని నిర్వహించాడు (చూ కుంజప్ప రాజు 1975.)

లోచనం ఇలా నిర్వహించింది.

'తప్పక' అయితే జరిగిందామని ముంజాత తత్వంతో భావ ప్రతితి ప్రతిపత్తి ప్రతిభా సహాయార్థ దృశ్యతకక్షి: ధ్వని వ్యాపారం' (పుట 62-63)

4.2 ఈ 'దృశ్య' స్వభావం ఎక్కడా చెప్పబడలేదనే సందేహం వందలకు కలుగుతుంది ఇదే ప్రత్యక్షాన్ని సిద్ధాంతంలోని చూపింకావాలి.

'స్వరూపభావనాధా సామాన్యతకరణాది:

సంస్కారేంద్రియజన్య ప్రత్యక్షా ప్రకల్పిత'

- ప్రత్యక్షా పూర్వము. పుట 117

సంస్కారేంద్రియాల ద్వారా ఒకేసారి జరిగే వ్యక్తి విషయక బోధ (సర్వేషన్ - ది రిక్విజిట్ ఆఫ్ ది రియల్ సెల్స్ - అని జయదేవీంగ్ అనువాదం)

4.3. అభిధాన అవగమనము, లక్షణము ప్రతిభానము తాత్పర్యము బోధ అని, వ్యంజనము దృశ్యముని - వింగడించటంతో అనందుని మూర్ఖత్వ కనిపిస్తుంది. లింగ లింగ సమన్వయాన్ని, వాక్యభావము, గ్రహీత వాక్యార్థం దిశలోనూ - సమన్వయించేలా అవినష్ట తాత్పర్య - వివక్షితావ్యవహారము ధ్వనిని గుర్తించి విరుద్ధ మార్గాల మధ్య అనందుని సమన్వయాన్ని చూపగలిగాడు. అసంఖ్యకమాన్ని గుర్తించడంతో 'శబ్ద' సాత్త్వికత స్థాపించబడింది. (వివరాలకు చూ. బ్రహ్మచారి 1979 ఆ. 2) 'వ్యంజన' చేసిన ఈ సమన్వయాన్ని కావ్య పాఠం ఇలా గుర్తించింది.

సర్వేషన్ (సామన్యోద్ధారణ) వ్యంజనతత్వపరివర్తన

(కావ్య పాఠం 2-6)

4.4. శబ్దార్థ స్పర్శ - కుంతకుడు

నైయామకం 'ఉపచార' నిర్వచనం కాశ్మీర వాదంలో కొంత అర్థ విస్తృతిని పొందింది. ప్రపంచగతి (మున్ మెంట్)లో మరమేశ్వర స్పంద (కిందివృత్తాననుని స్పందకారిక అంటుంది) అభావం (రిస్కే క్విస్) ను పొంది కనిపిస్తుందన్నది స్పందనామయ తర్కం. కుంతకుడు స్పందనాది. కాబట్టి శబ్దార్థగతిలో కనిపించే స్పర్శ (మూల్కాన్ మున్ మెంట్)ను స్మరించడానికి 'సక్రీతి జీవితం' (జీవితం - అనుసారం - అని జయధర్మి వ్యాఖ్య) (సర్వార్థం దిశలో - చూ. అంకార పతన్య వ్యాఖ్య. పుట 9)

'స్పంద' తత్త్వం అవ్యక్త వ్యక్త దశల్లో భిన్నంగా ఉంటూ ఒకదానిలో మరొకటి భావనారిక లక్షణాన్ని (అప్రెహెన్స్ సీమిలిట్యూడ్) వదలిస్తూ ఉంటాయి.

అత్యున్నత ప్రతియమాన నిజధర్మం సామాన్యస్పందం [ఇంటర్లెక్ట్ డైస్]. అనాత్మరూప ప్రభవోన్మల సూప్రెన్స్ ఎండ్ ఇన్ ఫెన్స్ రిలేషన్ రూపజ్ఞానం విశేషస్పందం [సెకండరీ డైస్] అందువల్ల లోక/కావ్య కర్మ ఒక వైచిత్ర్య విశతకర్మ. రెండు సమాన తర రేఖల్ని కలపడానికి కర్ణం [డ్రయగ్ నల్] కావాలి అకర్ణస్థానం వక్రం [డీవియంట్]. కని అస్థానంలో ఉంటాడని కుంతకుని నిరూపణం. ఈ వైచిత్ర్య శబ్దార్థ అవ్యవస్థను ప్రభవస్థిం ప్రక్రియద్వారా బయట పడటం ది [1 1 ర్ - గుర్తు మూచించే గమనం ఇదే] దీన్ని వాచ్య [స్పెక్స్ ఆఫ్], వాచక [స్పీకింగ్] సంబంధమన్నాడు కుంతకుడు [చూ జె ఎస్ ప్లాట్ వాక్యలు 1969 ముందు ఉదాహరణలు] - స్పష్టంగా ఇది అభిధానార్థంలోని వాచ్యవాచక సంబంధంకన్నా విలక్షణమైంది [చూ. ఆ. నూ. 9]

'ఇతి ఏవం విధం వస్తు ప్రవర్తనం ప్రతికల్పం. యో వాచకం: న శబ్ద: యో వాచ్యకాభిధేయ: సోపార్థ ఇతి సమన దృశ్యక వ్యంజకావపి శబ్దం సంభవత: తద సంబంధాన్ని వాస్తవీ, యస్మాద్వర్త ప్రతితి కారిత్య సామాన్య దుస్వారా వాస్తవి వాచకాలేన. ఏవం దృశ్య వ్యంజయోగార్థయో: ప్రత్యేయత్య సామాన్య దుస్వారా వ్యత్యమేన. తస్మాద్ వాచకత్వం వాచ్యత్వం శబ్దయోగ్నే సుప్రసిద్ధం - యద్యపి లక్షణం తదావ్యవస్థి అతాకికే కావ్యమార్గే కవికర్తృత్వం అని అయితే యోగ్యతాపాఠం ఒకటి: పరమార్థ కిముత్త పూర్వతత్త్వ నిత్యత్వం.'

(ప్రకృతి జీవితం, పుట 34)

అందువల్ల సరావత్ పరిస్థందంగా శబ్దాన్ని దర్శిస్తే [అభిధాన దృశ్యత్వం లక్షణం] 'వ్యంజన'మన్న మరో దశను గుర్తించాలి: అవసరంలేదని కుంతకుమతం [ప్రకృతి జీవితం 1-40] ఈ పద్ధతి కూడా మారంతరంగా అభిధాన వ్యతిరేక మనలంపల్ల మహిమభిల్ల వ్యంజన ప్రకృతిల్ని రెంటిని సమానంగా ఇందించాడు.

[వ్యక్తి వివేకం 1-73]

4.5. శబ్దార్థ అభివ్యక్తి - అభినవులు

భరతమహర్షి రసమూలాన్ని వ్యాఖ్యానించడానికి 'నీ అభివ్యక్తి మూలాన్ని వాచకాన్ని అదే మూలాన్ని కావ్యతగా అనందుకు ప్రతిపాదించిన 'ధ్వని'లోని వ్యంజనా వ్యాపారాన్ని గుర్తించడానికి అభినవులు వాడుకొన్నాడు [వ్యంజన, వ్యక్తి, వ్యక్తి-సీమిటోని ధాతువు అంక - అంకా వ్యక్తి శబ్దకాంతి గతిని అని నిమిలము]

రసమూలం ప్రసిద్ధం. దానికి అభినవ వివరణం ఇది [సందర్భం-భిల్ల వాయక మతభండం. భిల్ల వాయకుడు 'వ్యంజన'ను అంగీకరిస్తూ 'ధ్వని'ని నిరసించాడు. భావ సంయోజనా వ్యంగ్య పరి

సంవిత్ గోచరః—ఇద్వాది భట్టవాయుకుడి కారికను ఉదాహరిస్తూ అభినవులు ఇలా అంటారు:]

‘ఇతిత్ర న్యవ్య సూపరియా వ్యంగ్య రక్త్యతే అనుభవేన
అధిష్ఠయ ఇతి మంతవన్య’

[చూ. వో 1968 పుట 12]

“భట్టనాయక ఎప్పారెంటిలో కంపిడర్స్ రసన్ మాని
ఫెస్టెడ్—సో దట్ ది దియెరి ఆఫ్ మానిఫెస్టెడ్ ఈన్ రాదర్ మెయిన్
మెయిన్ డాన్ డిస్కార్డెడ్” [[ట్రాన్స్లెటర్ వో. పి. 51]

4. 6. పద్మపూర్వాయంతో ‘భావ’ విషయ ప్రసావన భర
తుం చేశాడు అభినవులు రెండు వ్యక్తులు ‘భావ’ శబ్దానికి
చూపారు ఇది భావ నిరూపణం కాదు ప్రక్రియాపరిణామ
నిరూపణం.

1. భవంతి ఇతి భావాః [పుట్టివి]

2. భావయంతి ఇతి భావాః [అనుభవించి చేసేవి]

[నాట్యశాస్త్రం ఆ 7. పుటలు 62-63]

అలాగే లోచనాలు రెండూ భావాన్ని రెండుదశల్లో వ్యాఖ్యా
నించాయి :

1 తద్వార్యంతంగా 2 వక్త్రప్రకృత్యముఖంగా వాగ్యవహా
రంతో-వక్త్ర/ప్రకృత-లలోని భావం [బడియా] వ్యవహారంతో శబ్దం/
అర్థంద్వారా పుట్టిభావం [కాన్ సెన్ట్]తో నమనయించడం జరుగు
తోందని అర్థం.

నాకర్థముంది-అనడం, మాటలు చాలవు-అనడం దీనికి
[వబలమైన న నిదర్శనాలు. ఇవి ఎంత ప్రాచీన అలంకారిక దర్శనమో
అంత నవ్యాది వ్యవస్థలైన వాగ్ వ్యవహారతత్త్వ సిద్ధాంతం. సరిగ్గా
ఇలాగే అభిప్రాయాన్ని ఆధునిక మనతత్త్వవేత్తా గురించడం
చూడవచ్చు:

“నాల్ ది ఆర్గిన్ట్ ఎయిన్స్ ఎల్ ఈన్ టు ఎవేకెన్
ఇన్ అన్ ఈన్ ది సేవ్ మెంటర్ కాన్సెప్టెషన్ యాన్ దట్ విత్
ఇన్ సేవ్ ప్రాడ్యూసిడ్ ది ఇంపెల్స్ టు క్రియేట్”

[మోడెన్ అఫ్ ముయికేల్ ఏంటెర్ - [ప్రొయిడ్, సి. ఎఫ్
విగోట్స్కీ 1934 పు. 203]

4.7. ఈ అభిప్రాయ సరస్వతాన్ని నాట్యశాస్త్రం ఇలా
పమిక్షించింది :

‘వాఙ్మయాచీవా శాస్త్రాణి వాఙ్మయాచీవ తత్త్వేన

అస్మాద్వాచాః పరం నాస్తి వాగ్మయస్య కాలభవమ్’

(వాచికభివ్యయం 7-80)

ఈ రహస్యస్థి పాతకేళ్ళు క్రితమే గుర్తించిన పాశ్చాత్య
పండితులూ ఉన్నారు.

“యాన్ ది యెక్స్ప్లెన్ ఇండియన్ ముల్ట్ సే, ది
అట్టరెప్రెసెన్ట్ అఫ్ ది కాన్స్టర్ హుంగ్, ది లాంగ్వేజ్ అఫ్ ది గ్రేట్
సాయుల్ ఎండ్ ది పార్లర్ అఫ్ ది ఎటామిక్ ఫిసిక్స్ అఫ్ ఆల్
ఇన్ సేవ్ సేవ్ మానిఫెస్టేషన్స్ అఫ్ ది సేవ్ డియన్ వాక్”

(జాన్ బ్రూ ‘సేవ్ ఇండియన్ దియెరిన్ అఫ్ మినింగ్,
1953 పే 423.)

48. కార్ల్ బుహర్ (1934), రోలాండ్ బార్న్
(1964) మొదలైన విమర్శక భాషా పరిశిలకులు చెప్పిన సిద్ధాం
తాలు కూడా ఈ దర్శనానికి ప్రయోగశాస్త్రాలుగా ఉన్నాయి.
(చూ. ఆ. మా. 10)

అ దో జ్ఞా పి క లు

- 1 ఈ వ్యాసకర్త 1978, 79, 80 లలో ఆంధ్రసాహిత్య
ఉగాది సంచికల్లో రాసిన వ్యాసాలకు ఈ వ్యాసం పాడిగింపు.
అలంకారికం వాగ్మయం వైదికమైన మార్గానికి వంబం
ధించింది. ‘వాగ్మయ’వన్న భావనా విశేషం - సరస్వతీ, దేవీ
నామాలరాల్లో భరత అనందాభినవుల్లో ఒక నిర్దిష్ట
మార్గంలో కనిపిస్తూంది. దీనికి చూ. [బహుళపంద
‘వాగ్మయ’ (రిఫరెన్స్ లో చూడాలి)]
- 2 హర్బర్ట్ రీడ్ ఒక వ్యాసంతో (1960 చూ. రిఫరెన్స్)లు
ఈ విషయాన్ని గురించి విస్తృతంగా చర్చించాడు. విజ్ఞాన
శాస్త్రాభివృద్ధి అంతా ‘పురరా’ జన్యమనడానికి ‘కాంట్’
వాదాన్ని ప్రస్తావించాడు (చూ. పుటలు 24-25)
- 3 కుంజబ్బి రాజాగారు తమ గ్రంథంలో (1969. చూ. రిఫ
రెన్స్) ఒక అనుబంధంగా (పుటలు 316-21)
విస్తృతంగా భిన్న మార్గములు గ్రంథాన్ని, తేలికను ఉదాహ
రించారు. కె. సి. పాండేగారి 1959, 1963 గ్రంథా
ల్లోనూ అలంకారమార్గ వివరాలున్నాయి.
- 4 పాశ్చాత్యదేశాల్లో ‘భృగ్’ సిద్ధాంతచ్ఛాపు గరిగిన స్మృతం
ఎందుకు పుట్టలేదనడానికి నోల్ ఇప్పిన వివరణ ఇది :
‘ది మెయిన్ డిఫరెన్స్ బిట్వీన్ ఇండియా ఎండ్ ది
వెస్ట్ ఈన్ జేవెడ్ అన్ ది ఫిట్ దట్ ఇట్ అన్ (ది
వెస్ట్ -బి.) దిన్ కన్సెప్షన్ (అఫ్ డిఫరెన్స్ యెటంగ్
బిట్వీన్ ది లిటరల్ ఎండ్ ది స్పిరిట్యువల్ మినింగ్ ఇన్
లాంగ్వేజ్ యూన్ - [బి.) విత్ గేన్ బాక్ టు ది అలెక్సాం
డ్రీయన్ స్కూల్ ఎండ్ ఎస్సెన్షిల్ టు అరిజిన్ - హన్
రిమెయిన్డ్ రెస్ట్రెక్టెడ్ టు ది థియలాజికల్ స్పెక్యులేషన్.
హడ్ ఇన్ దిన్ డెవలప్డ్ ఇన్ ఎ లిటరరీ డయరెక్షన్, పులు
పుడ్ హన్ హడ్ ఎ స్వీట్ అఫ్ కవుంటర్ పోర్ట్ టు
ది కన్సెప్షన్ అఫ్ అనందవర్ణన్’ (ఆ XXXIV 1968)

5 ఆరంభము 'ఆఫ్ ది పేజ్' (1956) అనే గ్రంథంలో 'యుక్తాదేశికర్ ఎస్టేట్ లు వేద' మీద చేసిన పిస్త్యుత చట్టం ఈ విషయాన్ని స్పష్టపర్చుతుంది.

6 దృవ్యాలోకంలో 4 ఉద్వేగరాలు పున్నాయి. లోచన వ్యాఖ్య చెప్పి (పరి ఉద్వేగరాలకి చివర వరగా సరా-సశృంఠి-మధ్యన కైబరల్ని స్పర్శించాడు. ఆయా ఉద్వేగరాలలో పున్న విషయ సారమంతా ఒకే వాక్కుకీ అన్వయించారు. కౌమర్యచరిత్రం (కాబట్టి బొమ్మ త్రివిజాకారంలో వుంది).

7 ఆరిబ్జిటివ్ లో మొదలైన అలంకారిక దృష్టి అతని 'మెటా ఫర్' పిస్త్యుతంలో రూపుదిద్దుకొన్నది. రీడ్ (1968) ఈ నిర్వచనాన్ని మనకు అందించాడు : క్రింద 'సర్వెన్స్' అంటే 'సతిభావనమే.'

'మెటాఫర్ ఈనది సింకిసిస్ అఫ్ సెనరల్ యూనిట్స్ అఫ్ అబ్జర్వేషన్ ఇంటు వన్ కమాండింగ్ ఇమేజ్ ఇట్ ఈన్ ది ఎక్స్ ప్లెషన్ అఫ్ ఎ కంప్లీట్ అయిడియా నాట్ బయి ఎవారిసిన్, వాట్ బయి అబ్జెక్ట్ ట్రాక్ట్ స్టేట్ మెంట్, బట్ బయి ఎ వడెస్ వర్బెన్స్ (శీతలునాని - బి) అఫ్ ఏన్ ఆబ్జెక్టివ్ రిలేషన్..'. రీడ్ (సెయిటిక్స్ XXII పే. 16-17; 23, 1968)

8 చూ. దృవ్యాలోకము. పుటలు 420-21, వాక్యసదీయం 2-298, కె. కృష్ణమూర్తిగారు (1974) ప్రచురించిన మాతృదృవ్యాలోక ప్రతిలో ఈ ఘటనపై చర్చ విస్తారంగా వుంది. కాని ఆయన కూడా 'ఘటనమున వ్యక్తమయ్యేయమన్న' అనే అభిప్రాయాన్నే అంగీకరిస్తారు (పుటలు 376-77) నానాన్నిద్ర ఘటనదేర్త్యాది శ్రీ శంకర దక్షిణమూర్తి ప్రపంచ ఈ రచయిత చూసిన వివరణకు నిరూపణం.

9 కుంతకుడి వాదాన్ని కేవలం అభిధానకు చెందిందిగా భావించి కృష్ణాక్షర తస్య చేసిన వాదం కొంత ఆలోచించాల్సివుంది. 'ఇన్ దిట్ పుయి సిడ్ నాట్ ఈవెన్ మూన్ అన్ లు వర్-పోర్ట్ ప్రెంట్ డిస్టెంట్' (కాన్స్ క్రిట్ పాయింట్స్, పే. 124, 1965) కుంతకుడి కాశ్మీర కై వాగమ మార్గాన్ని అధారంగా గ్రహించేపుంటే ఈ అభిప్రాయం మరొక వ్యక్తమై ఉండవచ్చు.

10 'స్టయిలిస్టిక్స్' అన్న ఒకకాఖ ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో పాశ్చాత్య దేశాల్లో వృద్ధిపొందింది. అది 'లింగ్విస్టిక్స్'లో ఒక ఉపకాఖ మాత్రమేనని కొందరిభిప్రాయ వడలుంపుంది. ఈ సమస్యను తేల్చుకోవడానికి 1969లో 'విల్లానెర్స్' లోన్లో ఒక సదస్సు జరిగింది. కై లివి నిర్వచించడానికి వివరించడానికి ఇప్పటిభాషా శాస్త్ర సిద్ధాంతంలోని అసమర్థతను, అసమగతను ఆ సదస్సు విరూపించింది. ఆమోదినించి. భాషలోని అలంకారికతను కూడా నిర్వచనగతంగా

వ్యక్తరించాలని ఆ సదస్సులో సందేహభిప్రాయపడ్డారు. (చూ. వివరాలు సేగూర్ వాట్ మూన్ 1971)

రి ఫ రెన్సు లు

- (ఎ) బ్రహ్మనంద, వాచ్. ఎన్ 'ఓమూని నిర్మాణంలో లక్షణ (సవంతి, మార్చి (1978)
- " 'వ్యంజన స్మృతం' పి. హెచ్. డి. గ్రంథం. (1979)
- " 'భారతదేశంలో వాణి శాస్త్రం' ఆ. ప. ఉ. సం (1978)
- " 'వాగ్దాద్యైతం' ఆ. ప. ఉ. సం. (1979)
- " 'వాక్కు - భాష' ఆ. ప. ఉ. సం. (1980)

(బి) సంస్కృత గ్రంథాలు

అభినవగుప్తుడు : 'అభినవ భారతి' (చూ. వాక్యశాస్త్రం / భరతుడు)

" 'లోచన వ్యాఖ్యానం' (దృవ్యాలోకాంతర్గతం. చూ. ఆనందవర్మనుడు) (ఉద్భటుడు లోచనం నుంచి ఉద్ధా.)

ఆనందవర్మనుడు : 'దృవ్యాలోకమ్', వండిత పట్టాభిరామశాస్త్రి పరిష్కృతి. చౌఖాంబ్ ప్రచురణ. వారణాశి (1940)

కృష్ణమూర్తి. కె (సం) అంగ్లం, భార్యాదాయావివర్తి ప్రచురణ (1974)

కుంతకుడు : 'ప్రకృతి జీవితం', రాజేశ్వరమిత్రాగారి హిందీ అనువాదం, ఉపద్ధాతం, చౌఖాంబా ప్రచురణ (1967) (స్పందకారిక ఇందులోంచి ఉద్ధా.)

గౌతముడు : 'వ్యాయామశాస్త్రం', సతీష్ చంద్ర విద్యా భూషణుల అంగ్లానువాదం. మున్సిరాల్ మనోహరలాల్ ప్రచురణ, న్యూఢిల్లీ (1975)

దండి : 'కావ్యదర్శన్', భండార్కర్ ఓరియంటల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ప్రచురణ, పూనా (1938)

ధనికుడు : 'దశరూపక వ్యాఖ్యానం' (చూ. భోజుడు)

భట్టవాయుకుడు : 'పూర్వయ దర్శణం' (చూ. అభినవ భారతి)

భరతుడు : 'వాక్యశాస్త్రమ్' మన్ మోహన్ ఘోష్ (సం) మనీషి గ్రంథాలయ ప్రచురణ (1967)

భక్తి	'వ్యాధి', ఆంధ్ర, కె. పి. విశ్వానాథుడు . 'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)
భావన	'సాహిత్య దర్శన', వేదాంత అంధ్రము వాదం, మద్రాసు (1954)

ఒకటి పండుగ సందర్భములో మా కాలాదారులకు శ్రీమోక్షిలాపలకు వృద్ధయవృద్ధకు అభినందనలను తెలియజేస్తూ సరసమైన ధరలకు నాణ్యమైన ప్రింటింగ్ ఇంకులను సరఫరా చేయగలమని హామీ విస్తాము !

నాణ్యమైన లెటర్ప్రింట్, ఫోటో అప్సెట్, లిథో గ్రాఫిక్, రోటరీ మొదలగు ప్రింటింగ్ ఇంక్స్ మరియు ప్రింటింగ్ ఎయిడ్స్లకు మా ప్రత్యేకత

కాంతి ప్రింటింగ్ ఇంక్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

ఆఫీసు :

అంజనేయ వంతులు వీధి

అబ్బేసేట్, విజయవాడ-520010

(ఫోన్ నెం. 72060)

స్టాక్ రూమ్ :

విజయవాడ వీధి,

అబ్బేసేట్, విజయవాడ-520010

(ఫోన్ నెం. 74083)

Chatman, Seymour (ed),	'Literary Style', O U P (1971)		'Abhinava Gupta', Chowkhamba Skt Series (1963)
Gnoli, Raniero	'Aesthetic Experience According to Abhinava Gupta', Chow- khamba pub (1968)	Piaget, Jean	'The language and thought of the child', Meridian Books, New- York (1966)
Hawkes, Terence	'Structuralism and Semiotics', Methuen & Co. London (1977)	Raja, Kunjnni	'Indian Theories of Meaning' Adyar Library series (1963, 69, 77) 'Vyanjana-Suggestive func- tion of Language', Annals of the O. R. I. Madras (1975)
Hjemslev, Louis	'Prolegomena to a theory of language', F J. White field (tr Eng) Univ of Wisconsin press (1961)		
Jakobson, Roman	'Why mama and papa ?—Some studies on Child language and aphasia', Monton (1971)	Renou, Louis	'Les connexions entre le rituel et la grammaire en Sanskrit', (1941-42) (see Sताल, 1972)
Jespersen, Otto	'Mamma and Papa—some funda- mental problems'—Language, its nature and development and Origin (1922, repr. London (1964)		'Grammaire et Poetique en sanskrit' (1961) (see Sताल 1972)
Jung C. J	'Psychological Types', Routledge and Kegan Paul (1953)	Singh, Jayadev	'Pratyabhijna Hrdayam', Motilal Bansaridas Pub (1977)
Malinovsky, B.	'Coral Gardens and their magic'' George Allen & Unwin Ltd London (1935) from Chatman (1971)	Sताल, J. F.	'Sanskrit philosophy of Language' in C. T. L. 5 (1969)
Pandey K. C	'Comparative Aesthetics', Chow- khamba Skt Series (1959)	Vigotsky L. S.	'A Reader on the Sanskrit Gra- mmarians', M I T Press (1972)
		Woodroffe John,	'Thought and speech' (1934) in Sal Saporta (ed) (1966)
			'The Garland of Letters', Shri Ganesh Pub. Co (1958)

నిద్రపోయేవేళ

శ్రీ కొడవంటి లీలామోహనరావు

నిద్రపోయేవేళ

ఏమిచేస్తున్నానని అడక్కు -

సుప్తసాగర గర్భంలో

కలల తిమింగిలాల వేట.

సప్తాశ్వాస స్వరీలో

పట్టుతప్పి నేల కొరిగే తరుణంలో

వేసుపెట్టే చావుకేక

మూరడుగుల దూరాన వింటావు.

సుశ్చుతిరిగే కళ్ళలో

ఎగజిమ్మిన రక్తం

చూడదలిస్తే అడుగు

పొద్దుతిరుగుడు పువ్వు చూపిస్తుంది.

అభినందనలు!

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా
GIFT CERTIFICATE

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా

(Head Office: Vadodra, Baroda)

Bank of Baroda

(Head Office: Vadodra, Baroda)

రూ. 51 ఆదేశం

ON DEMAND PAY TO

రూ. 51 ఆదేశం

RUPEES FIFTYONE ONLY.

పాతల్ గానీ ఇతర బ్రాంచ్ లో చెల్లించబడదు

PAYABLE AT PAR AT ALL BRANCHES OF THE BANK IN INDIA

సం. NO. _____

బ్రాంచ్ _____

తేదీ _____

కొంత ఇవ్వండి

OR ORDER

సంతకం

MANAGER

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా గిఫ్ట్ చెక్ అభినందనలిచ్చే కొత్త పీరు

కానుక ఎంచుకోవడం ఇక ఎంతో తేలిక
నగదు ఇవ్వడంకన్న మరి ఎంతో మేలు ఇక

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా వీ కావాలని సరే వచ్చి గిఫ్ట్ చెక్ కొనుక్కోండి,
మీకిదే స్వాగతం. ఇది నాలుగు రకాల విలువల్లో లభిస్తాయి—రూ. 101, రూ. 51,
రూ. 21, రూ. 11. నిజానికి మీరు యిలాంటి మొత్తాల్ని పెళ్ళిళ్ళకి,
పుట్టిన రోజుకి, యింకా ప్రత్యేకమైన సమయాల్లోనూ యిస్తూ వుంటారు.

ఇది తీసుకునే వ్యక్తి (అ వ్యక్తికి బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడాలో కాక
అందరినీ ఆనందం లేదు) తన చెక్కును వీ కాలోనైనా సరే నగదుగా మార్చుకో
వచ్చును లేదా వీ బ్యాంకులోనైనా ఇవ్వ చేసుకోవచ్చు.

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా గిఫ్ట్ చెక్ కొనండి. అభినందనలు యిచ్చే
కొత్త పీరును అమలులో పెట్టండి.

బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా

(బారత్ ప్రభుత్వ యాజమాన్య సంస్థ)

ఉ తో పి యా 2081!

మళ్ళీ ఉద్యోగం పోయింది! విశ్వనాథానికి విరాగ్గావుంది! ఎన్ని సార్లలా? ఈ “రీస్ వేకెన్సీ టెండరరీ” ప్రద్యోగాలనుంచి తనకు ఎముక్తిలేదా? ఈ జన్మకు తమ పెర్రెనెంటు ప్రద్యోగంలో స్థిరపడలేదా? విముగు—కోసం—విస్మృతుడ—నిస్సహాయుర—విశ్వనాథాన్ని సుంచెత్తుటన్నాయి.

సుళ్ళి ఎవ్వాళ్ళు పడకుండా మరో టెండరరీ ప్రద్యోగం దొరకదానికి! పగలుమనషి భారతదేశంలో యాభై యేళ్ళు జీవిస్తాడంటారు! అందులో సగంపై న చదువుకోవడంలో, ఉద్యోగాల వేటలో గడిచిపోతే యింక జీవితంలో సారం యేం వుంది? ఇటువంటి గొడవలు, గోరిలు లేనికాలంలో పుట్టిపంటే ఎంత హాయిగా వుండేదో! అనటి గోరిలు లేని లోకం లేదా ఎక్కడా?

ఎండలో నీరసంగా కాల్చిడ్చుకుంటూ నడుస్తున్న విశ్వనాథానికి తల తిరుగుతున్నట్లు వినిపించింది.. కళ్ళు చీకట్లు కమ్మాయి. చావ చుట్టూ క్రిందపడ్డాడు.

ఎంతోసేపటికి కళ్ళు తెరచిన విశ్వనాథానికి తన మనస్సులా ఆనందంతో పిండి, శరీరం తెలికై, ఎక్కడికో తేలిపోతున్నట్లు అనిపించింది వంటికి పరుపు మెత్తగా తరులుతోంది!

గదిచుట్టూ ఎటు చూసినా పొలకాతిలో చేసినట్లున్న తెల్లటి గోడలు మెరిసిపోతున్నాయి. గది గుమ్మాతకు మల్లెపూలంత తెల్లటి తెరలు! అవి పాతకాలపు కథల్లో నర్తకినే చీని చీనాబరాలో, ధక్తా మస్కీలో తెలియడంలేదు!

ఎక్కడనుండో మండస్థాయిలో మహావారమైన సంగీతం వినిపిస్తోంది. ఆ సంగీతం ఎంతో ఆనందం కలిగిస్తూ ఎన్నిరోజులేనా, ఏదాహారాలు మాని అలా విలంపిస్తోంది!

తన ఆనందాన్ని ఎవరితోనోనా పంచుకుంటే బావుండుననిపించింది విశ్వనాథానికి. అవలు తను ఆ గదిలోకి ఎలా వచ్చాడో తను బ్రతికి వున్నాడో, వచ్చినాయి మరో లోకం చోడో కూడా తెలుసు కోవానిపించింది.

అతనికి ఎవరినోనా కలుసుకుని మాట్లాడితే బావుండుననిపించిన మరుక్షణమే, ఎవరో ఆ గదివైపు నడిచివస్తున్న శబ్దం వినిపించింది!

ఆ వచ్చినవాళ్ళు అత్యంత సుందరంగావున్న యువతులు! వాళ్ళు విశ్వనాథం చూసిన పినిమార్లోని దేవతల్లా వున్నారా! వడ్డాది పాపయ్యగారి బొమ్మలా వున్నారా!

“నేనెక్కడ వున్నాను? మీరెవరు?” ఎంత వద్దనుకున్నా, పినిమార్లోని డైలాగుల్లానే అడిగాడు వారిని విశ్వనాథం.

“నువ్వు కోరుకున్న లోకంలో వున్నావు! మేము నీవు కోరుకున్న సుఖాలను అందించడానికి వచ్చినవాళ్ళం!” సుసీమసిగా సవ్యతూ వాళ్ళు తమ చేతుల్లోని బంగారు పళ్ళెాలను అక్కడి దంతపు బిల్లెపీడ పెట్టారు. వాటినిండా వన్నజాజాల దుండలు, కమ్మరి జవాబులాంటి సుగంధద్రవ్యాలు, చందనం, పగైరాలున్నాయి!

“ఏళ్ళెవరు? తెలుగులోని గొప్ప నాటక కర్తల డైలాగుల్లోలా యిత గుంభనగా, గంభీరంగా మాట్లాడుచున్నారేమిటి? అడిగినదానికి తిన్నగా జవాబివ్వకూడదూ?” తనలో తనే విసుక్కున్నాడు విశ్వనాథం.

“అడగ్గానే తిన్నగా జవాబిస్తే సంభాషణలో సాగసుపోతుంది వినేవాళ్ళకి నన్నున్న పోరుంది! అందుకే తిన్నగా జవాబివ్వకూడదు! అలా జవాబివ్వనందుకు నువ్వు మనస్సులో కూడా నిమగ్నమూడదు!” నవ్వుతూ అందో అందా సుందరి!

విశ్వనాథం ఇంగుతిన్నాడు! తన మనసులో ఆలోచనలు, పెదవి దాటి మాటలుగా వెలువడకుండానే వీళ్ళు చదివేసి జవాబులు చెప్పి మ్తవ్తారు! చాలా అపొధ్యుల్లా వున్నారు! వీళ్ళు ఇలా మనసులో మాటలు చదివేస్తూంటే తనకు చాలా కష్టం! మనసులో వుట్టే “నెక్స్” గురించిన వైదవాలోచనలను చసిగట్టిరంటే వాళ్ళు హూనం చేసేయ్యగిరిరు?

“నిజమే! అపొధ్యులమే! నువ్వు జాగ్రత్తగా వుండటమే మంచిది!” మరో అమ్మాయి అంది నవ్వుతూ!

“బ్రతికించారు! ఆ తరువాత విషయం గురించి ప్రస్తావించలేదు!” అనుకున్నాడు విశ్వనాథం.

“నువ్వు సిగ్గు నడుతున్నావనే ప్రస్తావించలేదు!” మరో అమ్మాయి అంది అతనికేసి చిరిగిగా చూస్తూ!

పాతికేళ్ళ విశ్వనాథం వదేళ్ళ కుర్రవాడిలా ముడుచుకుపోయాడా మాటలకి!

“పాతికేళ్ళ యవ్వనంలోఉన్న కుర్రాడివి! అలా ఆడపిల్లలా సిగ్గు నడిచేతున్నావేమిటి? కమాన్ యంగ్ మాన్! మాటలు రావానికి? అందమైన అమ్మాయిలు చుట్టూ పరివేష్టించింటే మీ జానపద పినిమార్లో మహారాజల్లా పరిచర్యలు చేయించుకోవాలనుకున్నావుగా? ఎన్నోపార్ల కలలు కన్నావుగా? ఇంతాచేసి అలాంటి

కట్టిబుట్లో మూగగా మారినారానేమిటి? ఏం మగాడినయ్యా పుట్టా?

ఓ అందల పిచ్చిని అది మరచిపోయిందని అతనికి.

అప్పుటి కంఠం... రేపటివల్లం విస్తారం!

"అమ్మి నీవెవ్వరని అమ్మాయిలా! మీ మనుషుల్లోని ఒకరు కలుగుతూ చెబుతుంటే దానిని ముట్టించి నీకు ముత్యం తెలియజేయడం అందరికీ తెలుసు?" పిచ్చిపప్పు అన్నాడు.

"అమ్మాయి! నువ్వు ముట్టించినప్పుడు నీకు నీ ముత్యం తెలుసు, దానిని ముట్టించినప్పుడు అమ్మాయిని నీకు తెలుసు!" ఓ పిచ్చిని చూసి అతనికి.

"పెద్ద! మురింప గొప్పగా యేం లేదు! మా జయప్రదం, జయము, ప్రేమలు మురింప అందిగానే పుంటారు మా పిచ్చి మాల్లో! మీరు నాకుమారు తీసికట్టే!" రోషంగా అన్నాడు పిచ్చివాడం!

"జననీ జన్మభూమి..." అని మొత్తానికి మర్యాద పుట్టిన తెలుగుదేశం, రెండుగురి, రెండు పిచ్చివాడేమీ అభిమానికీ సంబంధం! మా అభివృద్ధి స్వేచ్ఛం! ఆ తర్వాత నీ ప్రశ్నలకు జవాబులు మెత్తిమెత్తిగా తెలుసుకుంటున్నాను!

ఆ అమ్మాయిలు అలసినప్పుడు పిచ్చివాడు, చిరునవ్వుల పుట్టల్లో చూడగా, పచ్చిబొంబులు, మల్లెపూల దండలలో అలసిన

అందరికీ, అతని వస్తువూ అని వుంటే చక్కని సందేశాలతో, అది చూపు రుసుములతో అందరికీ పాఠాన్ని పంపించి, వెంటనే వెళ్లి వెళ్లిపోయింది!

ప్రక్కనే కూర్చున్న పాపాగారు, చూడకుండా అతని తనకొక్కడే చేశారు.

అలా ఎంతసేపు గడిచింది అతనికే తెలియదు. కళ్ళు మూతలు పడతూనే వా అందల మందరినీ చెయ్యి పట్టుకుని మీదకు లాక్కొన్నాడు ఆమె కాదనకుండా అలానే కట్టిబుట్లో కరిగి పోయింది!

ఇలా ఎన్నాళ్ళు గడిచాయో కూడా మొదట విశ్వనాథం గుర్తు పెట్టుకోడానికి ప్రయత్నించలేదు కానీ కొన్నాళ్ళు పాపాగారు విసుగుపడినప్పుడు మళ్ళీ పాత ప్రశ్నను వాళ్ళమీద ప్రయోగించాడు.

"అబ్బ! అరిగిపోయిన గ్రామస్థులు రికార్డులా అన్నమానం అన్నట్లు తెలుసుకున్నా? ఇది యేదో వో లోకం! మేం ఎవళ్ళమో, యీ లోకంలోకి నీవెలా వచ్చావో, యీ ప్రశ్నలన్నీ యెందుకు నీకు? అమ్మి ప్రశ్నలు, అలోచనలు మానీ, సుఖంగా వుండలేవు? ఏం మనుషుల్లో ఏమిటో! సుఖం లేనప్పుడు సుఖం కావాలో అని గోలకెత్తుతారు! తీరా ఆ సుఖం అనుభవంలో కొన్నేసరికి సమస్త ప్రశ్నలూ నేనెవ్వరు! అమ్మి అనుమానాలతో బాధపడలేదు! మళ్ళీ ఉదయం సాయంత్రం 'నిష్కామకర్మ' అంటూ భగవద్గీతలో శ్లోకాలు వల్లెస్తారు. అటువంటి వో నిష్కామకర్మగానే 'సుఖపడటం' చెయ్యలేదు!"

మా అభిమానులు, భాతాదారులు, శ్రేయోభిలాషులు

మాతన తెలుగు సంవత్సరాది శుభాకాంక్షలు.

క్రొత్త సంవత్సరమును మధురమైన, పరిమళములతో ఉల్లాసంగా, పొభాగ్యవంతముగా గడపండి.

MASTANA SAGARBATHI
MYSORE-I AGARBATHI WORKS
SECUNDERABAD.

విన్నపించి అతని అందాని ప్రేమని !

ఆ దెబ్బకు పాడిరిపోయాడు విశ్వనాథం ! మళ్ళీ కొన్నాళ్ళు ప్రశ్నలు వేయలేదు !

కాని యీ జీవితం అతనికి విసుగెత్త పోగింది. మళ్ళీ నోరోజు “మీరెవరు ? నే వెంటున్నాడ కొచ్చాను ? ఎలా వచ్చాను ?” అన్న ప్రశ్నల్ని మళ్ళీ వేశాడు !

“పోని చెబుదామే ! చెప్పకపోతే బెంగతో చచ్చిపోయేలా పున్నాడు!” ఆ సుందరీసుఖుల్లో నో అమ్మాయి అంది

“సరే నీ ఎన్నం !” అయిన్నంగానే ఒప్పుకున్నాడు మిగిలిన వాళ్ళు

“నువ్వెప్పుడో ‘టైమ్ మెషిన్’ అన్న హెచ్. జి వెర్స్ కథ చదివావా?” ఆ అమ్మాయి ప్రశ్నించింది అతన్ని

“విన్నాను ! కథ బాగుందని చాలాసార్లు అనుకున్నాను. అలా జరిగితే ఎంత బాగుంటుందో అని కలలు గన్నాను !” విశ్వనాథం విస్మయంతో అన్నాడు, టైమ్ మెషిన్ కూడా ఏళ్ళకూ సంబంధం ఏమిటో తెలయకు.

“అందులోవున్న టైమ్ మెషిన్ లాంటిదాన్ని మీ ఇంధియా లోనే వున్న నోకా శాస్త్రవేత్త తయారుచేసాడు. అది ఎవరిమీదైనా ప్రయోగించడానికి భయం వేసేదాయనకి. చివరకి సువర్ణ కనిపించావు. నీమీద ప్రయోగించాడు ! ఆ ‘మెషిన్’ కాలంలో ముందుకూ వెనక్కూ వెళ్ళగలదని నీకూ తెలుసుగదా ! అలా నువ్వున్నాడు ‘ఇంధియా క్రీ. శ. 2081’లో వున్నావు. అంటే మేముతా క్రీ. శ. 2081 వాళ్ళం ! నువ్వు క్రీ. శ. 1981లోంచి పాటాత్తుగా 2081లోకి అడుగుపెట్టడంవల్ల నీలో సాత వాసనిలు పోలేరు !”

ఓ అమ్మాయి వివరించింది అతనికి.

విశ్వనాథానికంతా వింతగావుంది. ‘వెర్స్’ సరదాగా కథ అల్లాడలే అనుకున్నాడు కాని తన అది సాధ్యపడుతుందని ఎన్నడూ అనుకోలేదు.

అసలు వీళ్ళు చెప్పిందంతా నిజమే ? ఇదంతా తనమీద ప్రయోగించబడుతున్న నో పెద్ద ఇంజనీరు కాదుగదా ! లేక తను యేదో పెద్ద కలను కంటున్నాడా ? వీళ్ళు తాము చెప్పినట్లుగా ‘2081’లో వాళ్ళా లేక మహాధాతం కథలో నాగకన్న ఉబాచి అర్జునుణ్ణి నాగోకానికి తీసుకుపోయినట్టు తనమయిక్కడికి యెత్తుకు వచ్చిన కామచీమలా ?

విశ్వనాథం తనలో తనే గుంజాలన పెడుతున్నాడు.

“నీ అనుమానాన్నివృద్ధి పటాపంచలు చేస్తే మోయ్ విశ్వ నాథం !” మరో అమ్మాయి అంది అతని చెయ్యి పట్టుకు బాగుతూ !

మరో అమ్మాయి పాటాత్తుగా అతనిబుగ్గపట్టుకు కొరికింది మెత్తగానే !

“అమ్మా !” అని బాధతో బుగ్గ తడుముకున్నాడు విశ్వనాథం !

“కనుక నువ్వు కుంగనటం లేదని నీ కర్తవ్యమేందికదా !” మరో సుందరి కీసుక్కున నవ్వింది.

“బై లకు గా ! యిక్కడి ఎంతలు చూసిస్తాం !” ఆ అమ్మాయిలు అతన్ని మృదువుగా ప్రక్కమీంచి లేపి సూరస వస్త్రాలతోటి, పూల హారాలతోటి, మగంద్ర ద్రవ్యాలతోటి అలంకరించారు.

“అంద్రుల అభిమాన సింహా హారాలకంటే గొప్ప బద్ధవస్త్రం పట్టింది నాకు !” విశ్వనాథం మురిసిపోయాడు, బయటకు నడుస్తూ.

ఎదురుగా పెద్ద మైదానం ! వెన్నెల్లాంటి మెత్తటి కాంతి అంతటా ఆవరించివుంది ఆ మైదానంలో రంగురంగుల పతలలు, చక్కటి కంఠంతో కూస్తూ ఎగురుతున్నాయి రంగురంగుల పారి విల్లులు అన్నివైపులా మెరుస్తున్నాయి దిగులాలలో ! దివ్యనాదాలు అన్నివైపుల్నించీ వినిపిస్తున్నాయి.

“ఆ పతలలు మేం తయారుచేసినవే ! ఆ పారివిల్లుల్ని యెప్పుడుపడితే ఆవృదు అకాశంలోకి ప్రసరించగలం ! చంద్రుడు లేకుండా వచ్చే అని స్పష్టించగలం ! మధుర నాదాల్ని యెంత దూర మైనా సమ్మోహనకరంగా వంటి వినిపించగలం !”

గర్వంగా చెప్పింది ఓ సుందరి !

ఓవైపున ఆ మైదానంలో పెద్దవందరి వేసివుంది. వెండి స్తంభాలక బంగారు లోరణాలు కట్టివున్నాయి. పందిరిమండి వజ్రాలూ, మాణిక్యాలూ, మరకతాలూ, నీలాలూ వేలాడగట్టి వున్నాయి.

వాటిని చూస్తూనే విశ్వనాథం అదిరిపడ్డాడు

“అవి నిజం వెండి, బంగారు వస్తువులే ! ఆ మరకత మాణిక్యాల అన్ని నిజమైనవే ! కాకపోతే వాటిని కృత్రిమంగా తయారుచేశాం ! వాటిని బున్నల్లో చవగ్గ ఉత్పత్తి చేసేసరికి, వాటిని కొనేవారు, ఆమ్మేవారూ లేరు ! ప్రజలకు వాటిమీద మోజు పోయింది !” ఓ అమ్మాయి వివరించి చెప్పింది.

పాపసతూరితా తల్పాల్లోంచి వాటిమీద సభికులు విశేషించి వున్నారు. వారిచేతుల్లో వున్న స్ఫటికపు గ్లాసుల్లో బంగారురంగు ద్రవాల మధుర పరిమళాన్ని గుబాళిస్తూ వున్నాయి. వాటిని మెల్లి మెల్లిగా త్రాగుతూ వాళ్ళు ఎదురుగావున్న పెద్ద రంగులంబూద స్రవరీతిపడుతున్న స్మృత్యలు, వాటకాలను ఆనందంగా చూస్తున్నారు. ఆసన్న మనకళ్ళ కెదురుగా నిజజీవితంలో వున్న దృశ్యాలో కడుముతూ కనిపిస్తున్నాయి.

తమకు నచ్చిన అంశాలు వచ్చినప్పుడు సభికులు పెద్ద పెట్టున హర్షదానాలు చేస్తున్నారు.

అదంతా కొంతపేపు చూశాక విశ్వనాథానికి విసుగేసింది.

“మీకు విసుగ్గా వున్నట్లుంది ! ఈ ప్రక్కకెడదా ర !” మహాసుందరి మరోవైపుకు తీసుకువెళ్ళిందతన్ని.

“అది ‘చచ్చిపోవడం’ ఆత్మహత్య కాదా?”

“కాదు! స్వేచ్ఛగా, యీ విశ్వంలో కష్టంలేకుండా లీనమనడం! మీ బాకరంతోకూడా భీష్మడికో యెండకో అతని తాలో, చంద్రో అలాంటి ‘యెచ్చామరణం’ వరంగా ప్రసాదించబడ గదా! హాయిగా పిబాడా లేకుండా, గాలిలో కలవటం ‘చచ్చు’ అనే భయంకర విషయం ఎందుకవుతుంది? ఇంకచాలు! ఇప్పటికే చాలాపేపు మాట్లాడం!” అగిందామె.

“రా! హాయిగా నుండాం! ఏ ఆలోచనలు పెట్టుకోకు! సుఖాన్ని అనుభవించటం వేర్చుకో! అవకాశం ఎచ్చినప్పుడు ఏ ఆలోచనలు లేకుండా అనుభవాల నందిపుచ్చుకోవడమే యీ-2081 అలవాటు!” అతన్ని గదిలోకి లాగుతూ అందామె!

గదిలోకి వచ్చినా విశ్వనాథం ఆలోచించకుండా వుండటానికి ప్రయత్నిస్తూనే ఆలోచిస్తున్నాడు. మనసుకు కాంతి లభించటంలేదు!

ఒకకోణ, రెండు రోజులు, మూడు రోజులు... ఎన్నాళ్ళలా నిర్వాహారంగా గడవడం? ఏ రకమైన బాదా, కష్టం, ప్రయత్నం ఏమీ లేకుండా, గానుగెద్దు బ్రతుకులా బ్రతకడమేనా? ఇలా బ్రతకడంవల్ల ఏమిటి ప్రయోజనం? తన సాధించవలసిన కాని, సాధించానన్న తప్పి, పొందటానికి అవకాశాలుకాని లేవు! గొర్రె మందలో వొకడిగా బ్రతుకుతూ వుండటమేనా? తనదంటూ వో జీవించకాని, తన నలుగురికంటే భిక్షంగా, సాహసనంతంగా బ్రతకడానికిగాని అవకాశమే లేదు!

విశ్వనాథాన్ని యీ ఆలోచనలే తీవ్రమైతాయి! అనంతసేపి అతన్ని తోలిచేస్తోంది! ఇలా కాదు యీ బ్రతుకు తనకు నచ్చటం లేదు. పురుష సదుత్సాహానికి అవకాశంలేని యీ సమాజం తనకొద్దు అనుకున్నాడు.

“ఎందుకు విశ్వనాథం అవసరపు ఆలోచనలు! ... మాలా హాయిగా కాలం గడిపేయ్యలేనా?” ... ఆ సుందరీమణులు అతన్ని జాలిగా ప్రశ్నించేవారు.

విశ్వనాథం జవాబిచ్చేవాడు కాదు.

ఒకరోజు మైదానం వేపుకు వెళ్ళాడు. అటూ యిటూ ఎడమూనే శూన్యమందిరంవైపుకు పరిగెట్టుకు వెళ్ళాడు.

“విశ్వనాథం అటు వెళ్ళుకు! ఇటువో! వెళ్ళుకు!” ఆ సుందరీమణులు అతన్ని వెనక్కి పిలుస్తున్నారు.

“నేను రాను! నేను శూన్యంలో కలిసి మళ్ళీ మా లోకంలో జన్మిస్తా! నా కష్టాలు, నా దుఃఖాలు, వాటిని అధిగమించటంతో నాకు అనిచే తప్పింది కావాలి నాకు! సుఖం, దుఃఖం, మానవ ప్రదుత్సాహానికి విలువ, మానవతలెక్కిక్కర్తెడికి వుండే నింజ్రణ వ్యక్తిత్వం కావాలి నాకు! ఈ వర్షపాతంతో ‘మోనాబు’! ఏ నేను భరించలేను! నా లోకమే నాకు కావాలి! ఎన్ని కష్టాలు వడినా,

ఏదో నొకనాటికి సుఖిస్తాననే ఆశ, సుఖాన్ని సాధించానన్న విజయ గర్వం, దావాలి నాకు! ఎన్నిసార్లయినా, మా లోకంలోనే జన్మిస్తాను” అదుస్తూ విశ్వనాథం స్వేచ్ఛివొక్కాడు!

శూన్యం శూన్యం మహా శూన్యం.. తను ఏదో అయిపోయాడు.

ఇదిమిటి ఎవరికో మాటలు వినిపిస్తున్నాయి! ఎక్కడున్నాడు తను? మళ్ళీ తనలోకంలో కొచ్చేకాడులావుంది! విశ్వనాథం ఆలోచనలో పడ్డాడు.

“పాపం.. మొహం తిరిగి పడిపోయిపట్టుకున్నాడు! కానీ నీళ్ళు జల్లండి మొహాన్ని లేపాడు!”

“కొంచెం కానీ పట్టించండి! నీరసం మూలాన్ని పడ్డాడో యేమో!”

“ఈ ఆరుగు మీద పడుకో పెట్టండి! కొంచెం గాలి తగల వివ్వండి!”

విశ్వనాథం మెల్లగా కళ్ళు విప్పాడు!

ఆశ్చర్యం! ఇది తన లోకమే! తన లోకాన్ని దర్శించగానే అతనికి అనందం వుప్పొంగింది! అయితే తను శూన్యంలో కలిసి మళ్ళీ క్రాత్రగా వృట్టలేదు! పాతకేళ్ళ విశ్వనాథం లానే వున్నాడు! అంటే తను యింకా ముందు చూసిన లోకంలో శూన్యంలో కలన లేదన్నమాట! అయితే కంగవ్వాడాతను?

“ఏం జరిగిందయ్యా! నడిరోడ్డు మీద చాపమట్టలా నడి పోయావ్! నీ అద్భుతం బావుంది... కొద్దిలో పెద్దప్రమాదం తప్పింది! లాగి అవతలగా పోయింది! కాస్త జాగ్రత్తగా వుండు!” ఒకాయన హెచ్చరించాడు.

“అలాగే! అలాగేనండీ!” తనలో ఉలికిపెస్తున్న అనందాన్ని, ఉల్లాసాన్ని అణచుకుంటూ అన్నాడు విశ్వనాథం.

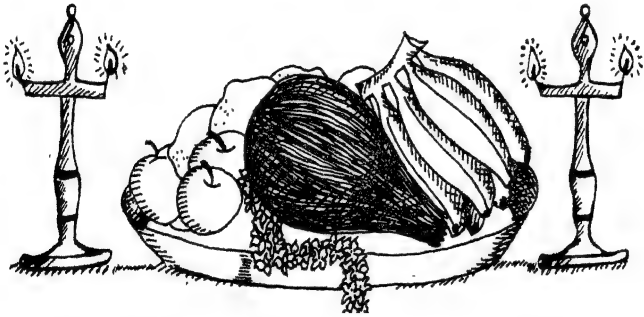
అందరూ ఎవరిదారిని వాళ్ళు వెళ్ళారు.

“ఎంత పెద్దకల! ఎంతగమ్మత్తైన కల! ఎంత వింత అనుభవం కలిగింది కొద్ది క్షణాల్లో నాకు! నాకు నిర్వాహారత, కష్టం వడకుండా వచ్చే సుఖం వచ్చి! రేపు మరో పంచి పుద్బోగగా లలిస్తుంది! ఏదీ కాకపోతే నేనే ఏదో ఒక చిన్న న్యాయం ప్రారంభిస్తా! మిమ్మీ తలుచుకోవాలే కాని సాధించలేనిది ఏమిటి? రావలసిందల్లా వచ్చుదలే! దాన్ని నాకు ప్రసాదించిన యీ కల యంత గొప్పది!... థాంక్యూ ఉటోపియా 2081!...థాంక్యూ వెరిమచ్! నా జీవితం రోచి మధురంగా నాకు తెలియజెప్పావ్!” సవ్యకాంబా అనందంగా తనలో తనే ఏదో మాట్లాడుకుంటూ పోతున్న విశ్వనాథాన్ని, జనం వింతగా చూస్తున్నారు!

క్రొత్తనిర్ణయాన్ని తలపెట్టండి ఈ ఉగాది శుభ సమయములో

ఇదిగో మళ్ళీ వచ్చింది అహోదకరమైన మరో క్రొత్త సంవత్సరము. ఆ శౌరంజికమైన ఈ నూతన సంవత్సరములో మీ భవిష్యత్తును బంగారు బాటగా మలచుకొండి. మీ రాబోయే కాలాన్ని సంతృప్తికరముగాను, ప్రశాంతముగాను, సురక్షితముగాను ఉండాలంటే, మీరు ఈ నాడే ఒక మంచి పనిని చేయుటకు పూనుకొండి ప్రతినెల చేసే స్వల్పమైన ఆదారపై అధికమైన ప్రతిఫలమునిచ్చు కెనరాబ్యాంకువారి రికరింగు డిపాజిట్ మరియు బాలక్షేమ వధకములు మీ కొరకే ప్రవేశపెట్టబడినవి

**కెనరా
బ్యాంక్**

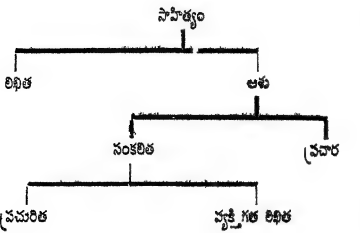

కెనరా బ్యాంక్ (జాతీయ బ్యాంక్)
దేశము మొత్తమున 1,285 కు పైగా శాఖలు కలవు

భాషా వైవిధ్యం - జానపద సాహిత్యం

0. సజీవ భాషకు మార్పు మాజం. మార్పు వల్ల భాషకు బహు రూపత, వైవిధ్యం వీధిస్తాయి. వైవిధ్యపు పూర్వారాల సాధారణ చిత్రం తోగడే గీయబడింది [1979 (a)]. ప్రస్తుత వ్యాసం భాష (గేయ) సాహిత్య 'వైవిధ్యాన్ని' వివరిస్తుంది. జానపదాల సాహిత్య వైవిధ్య పరిశీలన ఇలాగ వ్యాసార్థం [1977 (a) (b) 1978, 1979 (b)] సూక్ష్మప్రాయంగా చిత్రించడం జరిగింది.

1.1 అనాదిగా ఆవృతమవుతున్న ఆశు, లలిత సంప్రదాయాలలో జానపద సాహిత్యం మొదటి కోవకు చెందింది అనతికాలంలో 'లలిత' సాహిత్యంతో ఉన్న పరస్పర సంబంధ భాంధవ్య సన్నికర్షణ ఫలితంగా రెండు సంప్రదాయాలకు ప్రతినిధులుగా లలిత సాహిత్య ప్రవర్తకులే రక్షకులుగా నిల్చారు. ఈదృష్టితో జానపద సాహిత్యాన్ని పంకలితం, ప్రచారంగా విడదీయవచ్చును. ప్రజా సమూహం నుంచి పేకరించి 'సంస్కరణ'లకు లోనయి ప్రచురణకు వోచుకున్నది, ఆధునిక రచయితలు 'జానపదాల' పేరిట సృష్టించున్న సాహిత్యంతో కూడినది 'పంకలిత' జానపద సాహిత్యం. సాంకేతిక పరికరాలను ఉపయోగించి యథాతథంగా సంగ్రహించగలిగింది, అప్పడప్పుడూ జరిగే ఈ సంగ్రహాలకు అతీతంగా, సజీవంగా సమాజంలో విలువగలిగిందే 'ప్రచార' జానపద సాహిత్యం. పంకలిత జానపద సాహిత్యం రెండు రకాలుగా ఉంటుంది. వ్యక్తిగత లలితాలు కావచ్చును లేదా ప్రచురితం కావచ్చును. అమృత్యుభ్రతం వచ్చిన తర్వాత, సమాజంలో పెరిగిన నాగరికత కోడ్స్, మానవత్వానికి అభిన్న సోమరితనం దృష్ట్యా మొదటి విధానం కరువవుతూ వచ్చింది. మొత్తం విభజనకు మౌలిక రూపం ఇవ్వవచ్చును.

1.2 వ్యవహారంలో కలిగే మార్పున్న సాహిత్యంలో చోటు చేసుకోవడం ఎంత అరుదు, ప్రచార సాహిత్యంలో కన్పించే మార్పులన్నీ పంకలిత సాహిత్యంలో కన్పించడం అంత అరుదుగా ఉంటుంది. లేఖనానికి, వ్యవహారానికి ఎంప అంతరం ఉందే 'ప్రచారానికి', 'పంకలితా'నికి అంతే అంతరం ఉండటం ముఖ్యమైన కారణం రెంటికీ వాచిక తుదిగా భాష కావడంవల్ల పోలికలు రెండు ఉన్నాయి ఈ వ్యాసంలో వర్ణ విభాగంలో కలిగే వైవిధ్యం చర్చించబడిన వివరాలన్నీ పంకలిత సాహిత్యానికి సంబంధించినవి. ప్రచార సాహిత్యంలో కన్పించనిది పంకలిత సాహిత్యంలో మాత్రమే కన్పించే ముఖ్యమైన విషయం 'సంస్కరణ'. సంస్కరణలు భాషలో కన్పించే వైవిధ్య చిత్రాన్ని చెరిపేస్తూ అవ్యవస్థా ఆసాధరమౌతూ అందిస్తూంటాయి.

వ్యక్తిగతంగా పంకలితం చేసేప్పుడు వ్యక్తిగత, స్వమాండలికాల ప్రభావం తప్పనిసరిగా ఉచ్చారణ, లేఖనార్థం తోగిమాస్తూంటుంది. ఉదా. గాయకుడు 'ఉన్నడు' అని పాడితే, 'సేకర్త' వ్యవహారంలో 'ఉన్నాడు' ఉంటే, స్వల్పేన ప్రమాదం వల్ల 'ఉన్నాడు' రసకోపడం అర్థం దృష్ట్యా ఇబ్బంది కలిగించకపోయినా భాష పరిశీలకలను తప్పదోవను పట్టిస్తుంది. వీటిని మించి సంప్రదాయ జ్ఞాన ప్రభావం కూడా కన్పిస్తుంది. ఉదా: గాయకుడు 'దనం' అంటే సేకర్తకు 'ధనం'గానే వెనబడుతుంది మరి ఈ విషయం అన్నివిధాలా 'సంస్కరణ'లోను తప్పనిసరిగా కన్పిస్తుంది.

ఇది సాహిత్యం 'ఆశు'పు నుంచి 'లలిత'దశకు చేరే సమయంలో జరిగే సంస్కరణ.

'లేఖనం' నుంచి 'అచ్చు'కు చేరే దిశలో కన్పించే సంస్కరణలు 'ప్రచురిత' విభాగానికి చెందుతాయి. వైకలికంగా సంస్కరణలు చేయడానికి 'అచ్చు' వారికి ఏ మాత్రం హక్కు లేనప్పటికీ 'ముద్రా రాక్షసాల'కు అందిన సంస్కరణలు 'సామాచికంగా' (కాంపోజిటర్ నుంచి ప్రచురణ కంపెనీ మేనేజర్, ఎడిటర్ వరకూ) జరిగిపోతూనే ఉంటాయి. వ్యక్తిగత విజ్ఞానం, సంప్రదాయ జ్ఞానం ఈ పరస్పర సంస్కరణలకు దారితీస్తాయి.

2. జానపదాల మొదల సంకల్పను దాచుకున్న జానపద సాహిత్యం ఖచ్చిత వడబోత సంస్కరణలకు తట్టుకొని నజీవంగా ప్రజల మధ్యకు వైవిధ్యంతో వస్తోంది. కన్పించే భాష వైవిధ్యాన్ని ఈ క్రింది రకంగా విడదీసి చూపవచ్చును.

అమావాస్య చంద్రుడు

పక్కత్వం: సింగీతం శ్రీనివాసరావు
సంగీతం: ఇళయరాజు

కలర్

Bach's

HARINAKORAMUADIS

తెలుగు ఉగాదికి శుభాకాంక్షలు

అన్ని భాషలలోనూ

అన్ని రకముల ప్రింటింగ్ టైపులు

డిజైన్ చేసి, తయారుచేయగలము.

నెల్సన్ టైప్ ఫౌండ్రీ
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.

34, సామిపిస్తై వీధి, చూరై,

మద్రాసు - 600 007.

ఫ్యాక్టరీ : నెల్సన్ మాజిక్స్ ముదలియార్ రోడ్డు.

అంజికరై, మద్రాసు - 600 029.

211.1 వర్ణ, అక్షరాల వర్ణనైవిద్యం నియత
స్థానం నిర్దేశించిన విధానికి అనుగుణ మరొక వర్ణం కన్పించినా
అర్థంలో మార్పుండకదనం దీని అక్షరం జానపద సాహిత్యం² లో
కన్పించే సాధారణంగా క్రింద రకంగా ఉంటాయి

(ఎ) పదాదిని కావ్య, కుర్వాచ్చుంటే ముందు అధేదక
(బుటులు (య, వ) అదరంగా గోచరిస్తాయి³

లవ్వము ఇ,క=యి,యూ ఉ, ఉ=పు,పూ లకు సమానం
ఎ, ఏ=యె, యే ఓ, ఓ=వో, వో

ఉదా యగ (=ఇక), యేడ (=ఏడ), యాపున (=ఈపున
<విపున>య్యిం (=ఎన్నల<నెన్నల), పుత్తముడ (=ఉత్తముడ)
వోలడా (=ఓలడా)

(బి) య, లును అనుసరించి వచ్చే న్యూనాచ్చులు వర్ణనీ
కృరి, నిర్విర్బులీ కృతాలై ఉండడం చేరి వైవిధ్యానికి తామ్రం
టాయి. వ, వా=వో, వోలుగాను, య, యా=యె, మేలుగాను
చలాపజీ అవురాయి దృని విరుత రూపశేఖనం, శేఖన అదార
రూపం ప్రచురణలో వో,వో/వ,వా; యె,యే/య,యా లు గాను కన్పి
స్తుంది. ఈ మార్పు ముఖ్యంగా అనుగుణతలతో మొదలయే ఓ,ఓ,
ఏ,ఏ లలో గమనించవచ్చును.

- 1) (ఎ) ఓ,ఓ=వో,వో/వ,వా (ఓ,ఓ=) వడి
(బి) వ=వో, వ వొండు (=వండు)
- 2) ఎ ఏ=యె,యే/య,యా యాకటి (=ఏకటి)
యాడ (=ఏడ)

(సి) ఇయాంక⁴ నాను ప్రాతిపదికలు భిన్నరూపాల్లో కన్పిం
చడం మరొక వర్ణపు ఉనికిని తెలియజేయడమే. ప్రచురణలోను
శేఖనంలోను సంతకం శేషండువల్ల కలిగి మార్పిడి. ఆధునిక
తెలుగులో ప్రయోగించే న్యూన మధ్య విస్తృతాచ్చు (X)కావచ్చును⁵

ఇయ~ఈ~ఎ విడిం~విడియెం~విడం, పీజీయ~పీజి
పడ ప్రారంభంలో ఏ (X) కారం యా, ఏ లతో కూడి ఉంటుంది.
మ్యవత్త (=మేవత్త) ల్యాగ (=లేగ)

(డి) అకారం ఇ, ఉ, ఎ లుగా మారడం.

దండి (=దండ), తలు(వారు) (=తలం(బారు), చెండ్ర
(=చంద్ర)

(ఇ) 1) ఎ, ఏ లు ఇ, ఈ లుగా మారడం : చింగు
(=చెంగు) కీక (=కేక)

2) ఇ కారం ఎ కారంగా కావడం:గోరెంటు(=గోరింటు)

3) ఉ కారం ఒ కారంగా మారడం : మొయ్యేడు
(=ముయ్యేడు)

4) ఎ,ఏ లు అ,ఆ లు గాను, ఓ,ఓ లు అ,ఆ లు గాను
మారడం : నయ్య (=నెయ్య), చాన (=చేప),
జన్నారం (=జోన్నారం) సాయి (=సాయి)

(ఎన్) రాజన్యాచ్చుల ముందు దంబ్యోష్టం (స) రాంబ్యో
ష్టంగా (శ) మారుతుంది. కాశె (=కాశె), బాశెతె (=బాదెస)
పాశెం (=పాయం)

(బి) మకారం వకారంగా మారడం⁶ శ్రుదీ (?=శేమి)
బావనిది (=బావానిది)

211.2 భేదక లటస్కరణం ఏ స్థానంలోనైనా అర్థ
భేదక వర్ణం తటస్థ కరింపబడతే ఆ స్థానంలో రెండవ వర్ణం వంతే
తా. శేఖన రూపాలు అవ్యర్థమవుతాయి⁷ అ,న లలో కూడిన
య, చ వర్ణరూపాలు వైవిధ్య రూపాల్ని సులభంచవచ్చును పూర్వం
[2.1.1.1 (ఎ)] గమనించినట్లుగా అభేదక కృతి వర్ణం 'య' ఏ,
ఏ లకు ముందు వచ్చే ప్రారంభంలో ఉంటుంది ఎరి చేసిన రూపాలు
(యె,యే) య,యా లుగా మారుతుంటాయి

ఉదా యాడినే (=యేడినే<నిడినే), యాన (=యేన<ఏడ)
యాటం (=యేటం<ఏటం)

చ కారంతో కూడిన ఎ, ఏలు, అ, ఆ లలో మార్పు చెంది
(వర్యాం రూపాల్లో) కన్పిస్తుంటాయి. చ వర్ణ సంయుత అ,ఆ లు
ఎ, ఏ లుగా పరివర్తన పొందవు. దేశ్య చ వర్ణానికి నిష్పరాచ్చుల
ముందు వచ్చే రూపక కన్పిస్తుంది⁸

సాటడు (=వేటడు) సాయమును (=వేయమును) సారెం
(=వేరడు)

2.1.1.3 వర్ణ సర్వాయ (ప్రస్ఫుత్తి). ఒకే పర్వస్థానంలో
భిన్నవర్ణం ఉన్నప్పటికీ అర్థభేదకం కాకపోవడం (2.1.1.1లోవర్ణం
కానీ, ఇతర వర్ణ సర్వాయ కానీ ఉన్నప్పటికీ అర్థభేదకత్వానికి దారి
తీయవు).

(ఎ) పదాంతం దీర్ఘాచ్చు సాధారణంగా వక్రతమాలలో
సర్వాయ ప్రస్ఫుత్తి పొందుతూ ఉంటుంది.

కాస్తా (=కాస్తా), మేస్తా (=మేస్తా)

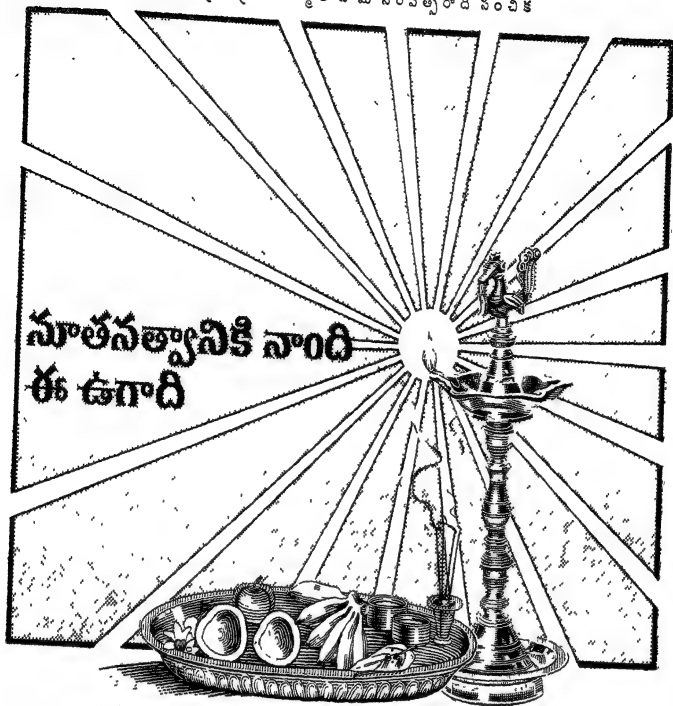
(బి) య/వ, వ/య ల సర్వాయ ప్రస్ఫుత్తి పర్వసాధారణం
అయితే/అపరేణు; బాయి/బావి, వావిలి/అయిలి, రాస్తే/రామె.

2.1.1.4 అన్తవర్ణ వర్ణరూపాలు : సంబంధం లేని
వర్ణాలు వస్తూ వైవిధ్యాన్ని సూచిస్తూండడం.

సింగిణి (=శింగిణి), చేరెల (=చేరెల), వరముటి (=వడముటి)
లొట్ట (=లొట్ట), మూగులు (=మువ్వలు), బుజిలి (=బిజిలి)

2.1.2.1 కృతక సాధురూపాలు : సాంఘిక, రాజకీయ,
ఆర్థిక కారణాల మూలంగా సంఘంలో ఉన్న అభిమతం వారు
ఉన్నత వర్గం వారిని అనుకరించాల్సి తనవ తనని సన్నికర్ష ద్వారా
వ్యవహారంలో ఉన్న సాధురూపాలు తొలగి వాటి స్థానే కృతక సాధు
రూపాలు ఆక్రమించుకుంటాయి.⁹

(ఎ) పుర్వ స్థానంలో మహా సాధు సర్వాయచడం జానపదుల
అనమాణ, పుర్వ ఉచ్చారణను తెలియజేస్తుంది.¹⁰

నిత్య నూతనత్వానికి పునాది ఆంధ్రా బ్యాంకు

అందుకే—

ఆంధ్రా బ్యాంకు అంటే, అందరికీ అంత అభిమానం.
జాతి సర్వతోముఖ వికాసానికి, అనువైన వధికారితో
నదా సీద్ధంగా వుంటుంది ఆంధ్రా బ్యాంకు.
ఆంధ్రా బ్యాంకు గ్రామీణాభివృద్ధికి విశేషంగా పాటుపడుతుంది.
మీ ఆశలకూ, ఆశయాలకూ జీవం పోస్తుంది.
మారుతున్న ప్రపంచంలో, మారని ఉన్నత ప్రమాణాలుగల
ఏకైక బ్యాంకు ఆంధ్రా బ్యాంకు!

ఉగాది శుభాకాంక్షలతో

ఆంధ్రా బ్యాంక్

(వారత ప్రభుత్వ సంస్థ) కేంద్ర కార్యాలయం, సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాద్

మీ
పురోహితుడికి
మాతో
వేయి కలహండి

AGL/0212/80

ధట్టుంబు (=దట్టుంబు), కంఠకము (=గండుకము)

(బి) స,శ కారాలకు బదులుగా పదాది చకార కృతక సాధు రూపాలు విరివిగా కన్పిస్తాయి. చితవలం (=సీతావలం) చేరు (=శేరు)

2.1.2.2 ప్రాంతీయ, సమాజ మాండలికరూపాలు. ప్రాంతీయత వైవిధ్యాన్ని గుర్తించినంత తొందరగా సామాజిక వైవిధ్యాన్ని గుర్తించలేం. సామాజిక వైవిధ్యం విడదీసి చూపేప్పుడు బ్రాహ్మణ మాండలికాన్ని, బ్రహ్మణేతరుల మాండలిక విభేదాల్ని ప్రమాణ, అప్రమాణ శైలీ వైవిధ్యాన్ని చూపించినంత సులభంగా చూపలేం.

[ఎ] ర/స, నాతి (=రాతి) [బి] ల/స, చాన (=చాల) [సి] ర/ల, లెంకె (=లంకె), కలియూమ (=కలివేమ) [డి] చ/ల, వడ్డాలం (=వడ్డాలం) [ఇ] డ/స, మాన (=మీద) [ఎఫ్] బ/స, మోకాలి మంటి (=మోకాలి బంటి) [జి] చ/డ, కంకడం (=కంకడం) [చాన్] స/శ; దానిమ్మ (=దానిమ్మ) [ఐ] డ/చ, పటితి (=పడతి)

వై ఉదాహరణల్లో (ఎ) నుండి (ఇ) వరకు ఇచ్చిన వైవిధ్య రూపాలు తెలంగాణ ప్రాంతానికి (ఎఫ్) ఆధునికాంధ్ర సాంప్రదాయ కుటుంబాల్లో కన్పించే వైవిధ్యం (జి) నుండి (ఐ) ఇతర సామాజిక కుల వర్గాల వైవిధ్య లక్షణాలు.¹¹

2.1.2.31 ప్రాచీన, నవీన శైలీ మిశ్రమం : నవీన రూపాలతో పాటు పూర్వరూపాలను ప్రయోగించడం. యవ్వనం/జవ్వనం, ఇశ/ఇగ, అగు/అపు. మొ.

2.1.2.32 సాహిత్య/వాస్తవాలిక శైలీ మిశ్రమం : (ఎ) రసప్రయుక్తమైన సంయుక్తాక్షరాలు పదాదిన ప్రాచీనాంధ్రంలో ప్రచురంగా ఉండేవి. వాడకంలో ఆసంయుక్త రూపాలున్నా ఇంకా జానపద సాహిత్యంలో వీటి ఉనికి తగ్గలేదు.

ప్రాకు (=పాకు), త్రాగు (=తాగు)

(బి) ర సప్రయుక్త వ కార్యసంయుక్త చారిత్రకంగా కోల్పోయినా జానపద సాహిత్యంలో సంయుక్త రూపాలతో కన్పిస్తుంటాయి. (చాసి (=రాసి))

2.1.2.33 ప్రమాణ, అప్రమాణ శైలీ మిశ్రమం : భాషా వ్యవహారంలో ఆదిన ఏదీ ప్రమాణమో, ఏదీ అప్రమాణమో తెలుసుకోవడం కష్టమే అయినా కాలమానంతో ప్రాంతీయ మాండలిక లక్షణాలను వెట్టివేస్తూ అధికంగా ఆదరించబడే రూప లక్షణాలను గుర్తించవచ్చును. అవే కాలక్రమేణా ప్రమాణంగా నిలుస్తాయి.¹²

కింద చర్చించే ప్రమాణ లక్షణాలు భాషా వైవిధ్యాన్ని అత్యధికంగా తెలియజేస్తాయి.

1) (ఎ) మహాసాహిత్యం జాగ్రహారణం : జానపద సాహిత్యంలో కన్పించే సాధారణ వైవిధ్యం. ఇందుకు వ్యతిరేకంగా జరిగితే కృతక సాధురూపాలు [2.1.2.1 (ఎ)] నిలుస్తాయి. మొకం

(=ముఖం, గోరం (=మోరం), చలి (=ఫలి), రదం (=రధం) దార (=ధార), సీతవలం (=సీతావలం), బంగి (=భంగి)

(బి) హకారం కోల్పోవడం ఇంది (హంది), ఆర తీయ (=హారతీయ), ఇమ్మతు (=హమ్మతు)

(సి) అంగ్ల, వర్మియన్, ఆరటిక్ భాషలలో కన్పించే స (=f) కారం 'స'గా వలకడం కాసి (=కాసి) పలుకుము (=ఫలకముమా)

(డి) అంగ్ల, ఉర్దూ భాషలలో కన్పించే జ (=Z)ను జ కారంగా వలకడం మజా (=మజ్జా), బాజార్ (=బాజార్)

2) తాలవీకరణం (ఎ) పదాది చకారం సకారంగా మారుతుంటుంది దీన్ని సరిదిద్దుకోవడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు కృతక సాధురూపాలు [2.1.2.1 (బి)] కన్పిస్తాయి

నంపు (=చంపు), పలు (=చలు), పిగురు (=చిగురు)

(బి) ధ కారం జ గా మారుతుంది: గోజములు (=గోధములు)

3) పదాది చకారం కోల్పోవడం : ఈదుల్ల (=వీదుల్ల), అద్దు (=వద్దు), ఇరిగిన (=విరిగిన)

4) సంయుక్తాక్షరాలు సవికారణం కానీ, స్వరభక్తి కానీ చెందుతాయి. [ఎ] లచ్చిమి (=లక్ష్మి), అగ్గి (=అగ్ని), లగ్గం (=లగ్నం) [బి] సరం (=స్వరం) సామి (=సామి), సారం (=కొరం) [సి] చేమతారా (=చేపారా)

5) శ, షలు స కారంగా మారుతాయి.¹³

ష/స : దోవకారి (=దోషకారి), ఆయుస్సు (=ఆయుష్సు)

శ/స : నూం (=శూం), ఆకనం (=ఆకాశం)

ఆదాన పదాల్లో షకారం శ (>స)గా మారటానికి అపకాశం ఉంది. శోకు (=షోకు), శీకు (=షీకు)

6) మూర్ధస్థాయి దంత్యసూత్రీయాలవుతాయి : సానం (=సాణం) గన (=గణ)

7) ఊమ్మీకరణం: ఊమ్మీకరణ స్వరాలు ఊమ్మీకరణం మారుతుంటాయి. పదాల (=పగిదాల) పరిమళాల్ (=పరిమళాల్), బాపిది (బాపిది)

ఇలాకా ఇతర లక్షణాలు (2.1.1) ప్రమాణ, అప్రమాణ లక్షణాలుగా పందర్బాన్ని బట్టి ఉపయోగపడుతుంటాయి.

2.1.2.34 లలిత వ్యావహారిక శైలీ మిశ్రమం : ఈ

వైవిధ్యానికి మిగిలిన విభాగపు వైవిధ్యాలకు ఎక్కువగా పోలికలు కన్పిస్తుంటాయి.

సరం (=స్వరం), సామి (=సామి), యనసాయం (=వనసాయం) సారం (=కొరం), సామల్ (=శ్యామల), బ్యారెడు (=బారెడు)

మా ఖాతా దారులకు
దుర్మతి ఉగాది
శుభాకాంక్షలు

*

మీ సరుకులను
మా సంరక్షణకు
ఒప్పగించండి!

కమర్షియల్ గూడ్స్ ట్రాన్స్ పోర్ట్స్ ^{Regd.}

అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఆఫీసు :
247, తంబు చెట్టి వీధి,
పి. బి. నెం. 1254
మద్రాసు - 1.
ఫోన్ నెం. 24485 & 25748.

*

హెడ్ ఆఫీసు :
కొత్తపేట, పి. బి. నెం. 89,
గుంటూరు - 1.
ఫోన్ నెం. 20560.

పిల్ల బ్రాంచిలు : మాంబ్ రోడ్డు, 11బి, అత్తివట్టన్ వీధి, ఫోన్ : 846708.
బుకింగ్ ఆఫీసు : మద్రాసు-1, 125, తంబుచెట్టి వీధి, ఫోన్ : 22648.
అంబత్ూర్ : యిండ్రస్త్రియల్ ఎస్టేట్.
వాల్టాక్స్ రోడ్ : 98, రాసపుశెట్టి వీధి.
బొంబాయి : 20, ఓల్డ్ బెంగాలిపుర వీధి, ఫోన్ : 338837.

మరియు బ్రాంచిలు : బెంగుళూరు, మైసూరు, ఎర్నాకుళం,
మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని 41 వాణిజ్య కేంద్రములు.

2.1.3 (2) ద్విత్వరూపాదు సహజంతో ద్విత్వర (పిమ్మిగ దంబుమూం ఒనుచునెకం, పార్వ్యకం, లాలవ్య అమరుద్దం పోత్సంబూ) కన్వింపడు సాదారణం. గాన సౌలభ్యంకోసం బాషసాందే వైషిష్ట్యార్థం ఇది ముఖ్యమైంది. ధాత్యక్షరగతమైన ఈవిక కదలి అధాతువంగా మారటం బాషాతమైన కారణం.

అందెల్ల (=అందెల), వాయిన్న (=వాయన) మొ॥
ఇమీకరణసాందిన అదాన పదాలకు, సాందిన పదాలకు ద్విత్వర సామ్యదోరణితో వ్యాప్తిసాందరం గమనించదగిన విషయం.

సివ్వరెడ్డి (=శివరెడ్డి), అయ్యోద్య (=అయ్యోద్య)
దీర్ఘము లోపంబల్ల ఏర్పడిన ద్విత్వరూపాలన్నీ గమనించ వచ్చును.¹⁴ తొవ్వ (=దోవ < తోవ), పువ్వ (=పూయ)

(బి) సంక్లిష్టరూపాలు వ్యవహార సౌలభ్యం కోసం రూపాలు సంక్షిప్త కరించబడినాయి. అవ్యదవ్యధ సంధిగతంగా వస్తే మరీకొన్నిసార్లు నిడివిగల రూపాలు కుంచించుకుపోతాయి.

బోనగరి (=బువనగరి), అనసా (=అనమాయ), ఈదు (=విభూతి), ఎముడాల రాజన్న (=వేములవాడ రాజరాజేశ్వరుడు)

2. 2. అసాధు రూపాలు. 'అందరి' సడబోతలకు తట్టు కొని ప్రచురిత జానపద సాహిత్యంలో కన్పించే వచ్చినవి. సందర్భాన్నిబట్టి రూపాన్ని అవగాహన చేసుకోవాల్సిందే తప్ప వేరేరకమైన ఆధారం లభించదు.

2. 2. 1. ప్రచురణ / లేఖన వ్యత్యయాలు : వ్యక్తిగత సంకలనాలవల్ల వచ్చిన ముప్పది. వ్యవహార వ్యత్యయాలను చూసి భ్రమపడి లేఖన వ్యత్యయాలు తద్వారా ప్రచురణ వ్యత్యయాలగా మారే అవకాశం ఉంది.

వ్యవహారంలో : ఎముడాల (=వేములవాడ), గురరాన (=గురరాన) పల్లిన (=పగిలిన)

లేఖనంలో : మార్కాపురి (=మార్కాపురి)

2. 2. 2. అకుద్ద లేఖ్యాలు : అక్షరరూపంలో పోలికలవల్ల ప్రచురణకర్త ఆశ్చర్యపల్ల ఏర్పడుతాయి.

(ఎ) అ (=అ) అటపాలు (=అటపాలు)
అ (=అ) అమ్మ (=అమ్మ)

(బి) న (=న) నెలుమలా (=నెలుమలా)

2. 2. 3. సంకలనకర్తల ఆశ్చర్యకు నిదర్శనాలు ఈ ముద్రాక్షసాలు.

(ఎ) అగమం : కంఠం (=కంఠం)

(బి) లోపం : కంకణమ (కంకణమ), జా (=జాబీ)

2. 2. 4. క్రిందిరకపు అసాధు రూపాల వివరణకు పాత కుల/కోతల సందర్భజ్ఞానం తప్ప వేరేదీ సహకరించదు. బట్టు

(=బట్టు), పిల్లనగొయ్య (=పిల్లనగొయ్య) రాహులు (=రాముడు) సాయిదేవి (=నెయివేది)

3 ముందుభాగాల్లో విస్తరించి వ్రాసినవి. వ్రాసినవి తాయి పల్లవిగానూ ఉంటుంది. ఇవి చూసి, వాస్తవికతల్లో జరిపిల్లిని వృషిని వాక్కి చెప్పింది. ఇందుకు లభించి, ప్రచురణ సౌలభ్య పుష్కల రచనలెన్నో ఉన్నాయి. రాయల సామ్రాజ్య వైవిధ్య వివరాలన్నీ శైలిశాస్త్రపు సంకలనానికి బాగా సహాయం అనివారమని మరొకమారు పేర్కొనిపెట్టాను.

రిఫరెన్సులు

భాషాశాస్త్రాది, ఎ., 1979 రాంగోల్డ్ స్టాండర్డ్ థ్రస్ వేర్స్
బెడెంటిల్ థర్ హైదరాబాద్ తెలుగు,
పరిశోధన సదాంతివ్యాసం, ఉస్మా
నియా నిర్వహణలయం, హైదరా
బాదు.

చిన్నయ్యమూరి, పరిపక్వ
1858: బాలవాసరంగము, (పురుషుడణ,
19/2) బాలవాసరంగ మే దీపి,
మద్రాసు.

దొణప్ప, టి., 1971. "మై సరిఫార్మ్ ఇన్ లిటరరీ
ఎండ్ హిస్టరీయల్ తెలుగు" ఇన్
ప్రెసిడెన్సీ ఆఫ్ ది ఫస్ట్ ఆర్
ఇండయా లాన్సెట్స్ ఆఫ్ లింగ్వెస్టిక్స్
డెబ్బిస్ రాలేజీ, పూనా

కోస్టిచ్, డి. ఆల్టానంద

మిత్తర్, భ. కృష్ణమూర్తి,

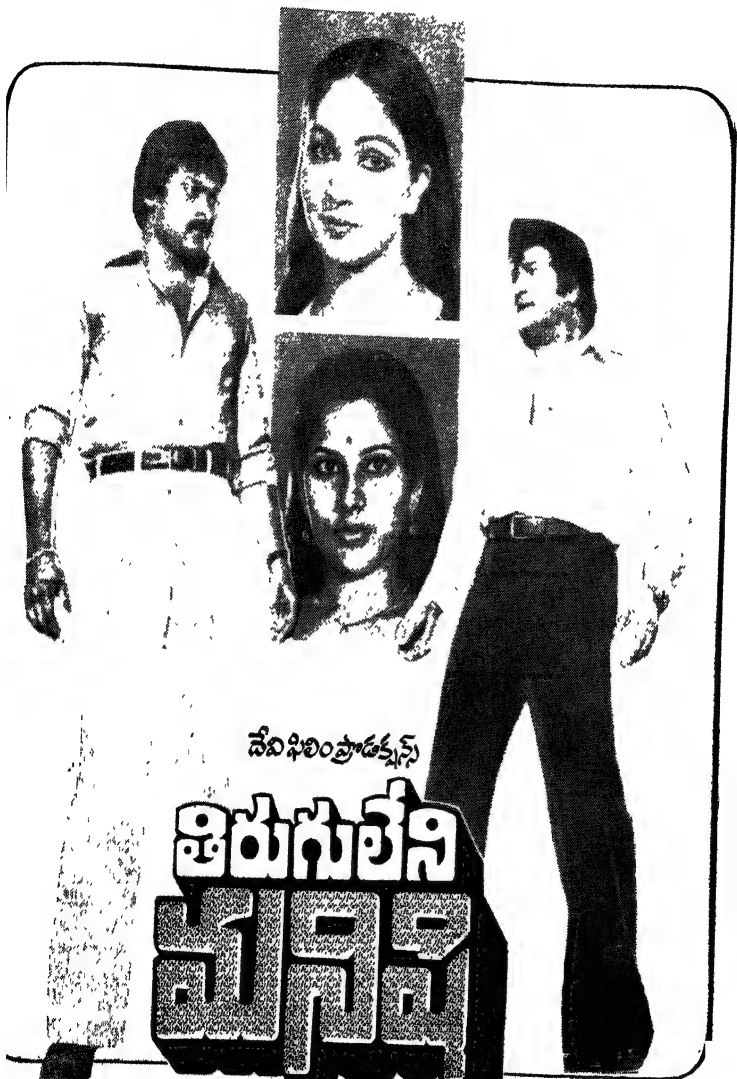
1977: ఎ సెర్వ్ అఫ్ లెక్స్ ఆఫ్ తెలుగు
ఫోనెటిక్స్, ఇండియన్ స్టాటిస్టిక్స్
ఇన్స్టిట్యూట్, కలకత్తా.

కృష్ణమూర్తి, భ., 1972: "బై లింగ్వెస్టిక్ ఎండ్ సోషియల్
డైరెక్ట్స్ ఇన్ తెలుగు" (మిమిమి)

(ఎడి) 1974 : తెలుగు భాషాచరిత్ర, ఎ. పి. సాహు
అకాడెమి, హైదరాబాద్.

1974 : "తెలుగు మాండలికాలు - ప్రమా
భాష" కృష్ణమూర్తి 1974లో

1976 : "లాంగ్వేజ్ స్టాండర్డ్ జేషన్ ఫ్
ఇండియా" ఇన్ ఉస్మా నియా
సెర్వ్ ఇన్ లింగ్వెస్టిక్స్, 2:1+22,
హైదరాబాద్.

దేవి సినిమా ప్రొడక్షన్స్

చిరుగులేని చిరునవ్వు

నిర్మాత

కె.దేవి నరసింహాచారి B.E., కె.రాఘవేంద్రరావు B.A.

పృథ్వీ

శ్రీకృష్ణ కలర్

విజయాలక్ష్మి

శ్రీకృష్ణ

లక్ష్మీనారాయణశర్మ, కె

1977 (ఎ) “శైలిశాస్త్రం-యొకి”, తెలుగు,
6/1. 67-77, హైదరాబాద్.

1977 (బి) “కను బొనుల్లో”, భారతి,
54/7: 52-54.

1978: “జానపదగేయం-వ్యవస్థ”, భారతి,
55/6. 33-35.

1979 (సి): “భాషానైవిధ్యం-తెలుగు”, సిద్ధార్థి
నామ సంవత్సరాది ఆంధ్రపత్రిక
సంచిక, విజయవాడ.

1979 (బి): “కనుబొమముడి..కనువివస్థ”, భారతి
56/6: 53-55.

1980: “కృతక సాధురూపాలు -దార్శనీక
మూతం”, భారతి, 57/6:
59-64.

ది లింగ్విస్టిక్ ఎనాలిసిస్ ఆఫ్ తెలుగు
పోక్ సాంగ్స్, (సమర్పించబోతున్న)
సిద్ధాంత వ్యాసం, ఆంధ్రామలై
విశ్వవిద్యాలయం, ఆంధ్రామలై నగర్.

మహాదేవశాస్త్రి, కె., 1969: హిస్టారికల్ గ్రామర్ ఆఫ్ తెలుగు
ఎన్. వి. యూనివర్సిటీ, తిరుపతి.

పొల్టర్, ఆర్. ఎల్.,

1951: “ది ఫోనెటిక్ ఇంటర్ప్రిటేషన్ ఆఫ్
తేట్ లాటిన్ రికార్డ్స్”, లాంగ్వేజ్,
27/2.

ప్రకాశం, వి., 1975: “వాదోత్పత్తి”, తెలుగు 4/3:
167-72.

రాధాకృష్ణ, బి., 1971: ప్రాచీనాంధ్ర కావనాలు, ఎ. సి. సాహిత్య
అకాడమీ, హైదరాబాద్.

రామారావు, పి., 1974: “ఆధునిక భాష-సంగ్రహసంకలనం”,
కృష్ణమగర్ 1974లో.

రామరాజు, బి., 1978:

[ఎడ్] తెలంగాణ వల్లెపాటలు [మొదటి
భాగం], ఆంధ్రపాఠశాలపరిషత్తు,
హైదరాబాదు.

రంగనాథాచార్యులు, కె. కె.,

1978: ఎ హిస్టారికల్ గ్రామర్ ఆఫ్ తెలుగు,
పరిశోధకసంస్థానం, ఉస్మానియా
విశ్వవిద్యాలయం హైదరాబాదు.

శాంతి, జి., 1977: లింగ్విస్టిక్ ఎనాలిసిస్ ఆఫ్ రెమిక్
పోక్ సాంగ్స్, పరిశోధక సిద్ధాంత
వ్యాసం, ఆంధ్రామలై విశ్వవిద్యాలయం,
ఆంధ్రామలై నగర్.

శివానందశర్మ, పి., 1977: “హిస్టరీ కరెక్షన్స్ ఇన్ తెలుగు
ఎ సోసియో లింగ్విస్టిక్ స్టడీ” ఇన్
తెలుగు అకాడమీ 1977.

శ్రీనివాసాచార్యులు, పి.ఎన్., 1970: “లాంగ్ వాన్స్ టిఫ్ట్ య
తెలుగు”, ఇండియన్ లింగ్విస్టిక్స్,
31/3: 1-7, పూనా.

1974: ఏస్ ఇంటర్డక్షన్ టు మూడవ
తెలుగు, ఆంధ్రామలై యూనివర్సిటీ,
ఆంధ్రామలై నగర్.

తెలుగు అకాడమీ, 1977. సెమియర్ ఆఫ్ సోసియో లింగ్విస్టిక్స్,
తెలుగు అకాడమీ హైదరాబాదు.

అదోజ్ఞాపికలు

- ఇంకా వివరాలకు ఇదే రచయిత [సమర్పించబోతున్న] సిద్ధాంత
వ్యాస గ్రంథాన్ని సంప్రదించవచ్చును. [ప్రస్తుత వైవిధ్య విభ
జన కావన సాహిత్య [వైవిధ్య] పరిశీలన [మహాదేవశాస్త్రి
1969; రంగనాథాచార్యులు 1978; రాధాకృష్ణ 1971]
అధారంగా చేసింది. పాఠకుల ఒత్తిడికి సంపుటన్నా లాకిడికి
తట్టుకొని సజీవభాష కావనాల్లో దాచుకుంటే, లిఖిత సాహిత్య
ప్రవర్తకుల అణచివేతలకి, చిత్తాంతాలకి, సంస్కరణలకి బలయి
పోగా మిగిలింది జానపద సాహిత్యంలో ఉండటమే ఈ విధా
నాలను ఎన్నుకోవడానికి ముఖ్య కారణం. ఇదివరలో శాంతి
[1979] జానపద సాహిత్య వైవిధ్య రూపాలను ఉదాహ
రించారు కాని విభజించి చర్చించలేదు. వైవిధ్యం కలగడానికి
నాలుగు కారణాలు పేర్కొన్నారు. అవి: 1] గాయకుల
పాఠపాటలు 2] ప్రాంతీయతా భేదాలు 3] అన్యదేశ్య పద
దాన ప్రభావం 4] లిఖిత, వ్యావహారిక రూపాల వాడకం.

- ఈ వ్యాసంలో సూచించిన ఉదాహరణలు అధిక భాగం
‘తెలంగాణ వల్లెపాటలు’ [సంపాదకుడు, రామరాజు: 1968].
తోసి.

- 3 లిఖిత, వ్యావహారిక శైలి కావ్యాల్లో ప్రవేశించకుండా ఉండటానికి నీయగా బాల వ్యాకరణం [=బాల.వ్యా.]లో స్మృతం [సంబ్ధా, 17] ఉండటం గమనించవగిన విషయం
- 4 ఈ వైవిధ్యాన్ని గురిస్తూ బ.వ్యా.లో [అచ్చిక: 23] స్మృతం ఉంది బహుశా ఇది వ్యవహారం నుంచి 'లిఖిత' సాహిత్యానికి పాకి ఉండాలి.
- 5 సుబ్రహ్మణ్యం [1974 5] క్రియతో [ఇయ+అ,ల] సంధి ఫలితంగా పంజవించిన ద్వవిగా గుర్తిస్తున్నారు.
- 6 ఆధునిక తెలుగులో ఈ వైవిధ్యం కన్పిస్తుంది రామారావు [1974. 354] .. "మ వర్ణానికి అచ్చుల మధ్య, వదాంతంలోను, అనువాసిక వారోచ్చారణ ఉంది. సంస్కృతాది వాషల నుంచి సచ్చివ శబ్దాల్లో మృతం ఈ ఉచ్చారణ వివ్యాసంతుల్న లేదు. సంస్కృత శబ్దాలయిన సంవత్సరం, సంఘం, మాంసం, సింహం వంటి మాటల్లో వదాంతంలోను, సంయోగంలోను, వ, ష, స, హ ల ముందు ఈ ఉచ్చారణ ఉంది. అనువాసిక వారోచ్చారణ కోస్తా జిల్లాల్లో గుర్తునగా ఉంది. తెలంగాణ, రాయలసీమ వ్యవహారం లందరిలో ఈ ఉచ్చారణ లేదు."

సు బ్రహ్మణ్యం [1974. 12]
"ఇట్లఈస్ ప్రనాన్డ్ యాన్ బయిలేదియల్ నానలయన్డ్
ప్రతేటన్ బిట్టన్ వాతన్ బ్రట్ నాట్ ఇన్ డబ్లింగ్
బిఫోర్ ఎ ఎండ్ హెన్ ఎండ్ ఇన్ వర్డ్ ఫయిసల్ సానెవన్.

కొస్టన్, మొ[1977:170]... "ఇన్ స్టాండర్డ్
స్పీక్ 'ఎన్' యన్ ప్రానాన్డ్ యాన్ అక్కాసన్ వర్డ్
ఇనిషియల్స్ ఎండ్ ఇన్ జర్మిన్వన్. వర్డ్ ఫయిల్లి ఇంటర్
వారికల్లి వెన్ సింగ్ ఎండ్ బిఫోర్ ది కాన్సెంట్
'వి,ఎస్,హెన్' ఇట్ ఈస్ ప్రానాన్డ్ యాన్ ఎ బయిలేది
యల్ ప్రెక్షన్ లెన్ కంటిన్యూయల్ విత్ నానలయన్వన్
డల్ ఈస్ 'వల్. దిన్ ఎల్లొఫిన్ డివర్వన్ డన్ నాట్
ఎక్స్టెన్డ్ ఇన్ ది ఈస్టర్వన్ ఎండ్ నార్తర్న డయిలెన్.

- 7 పోల్టర్ [1951] లాటిన్ సామగ్రిని పరిశీలిస్తూ ఈ విషయాన్ని పేర్కొన్నాడు.
- 8 ఈ పరిసరంలో ఏ/ల మార్పు ఏ [=X] వర్ణాన్ని సూచిస్తుందని సుబ్రహ్మణ్యం గారు వాదిస్తున్నారు.
- 9 తూమాటి దోణప్ప [1971] సాహిత్య, వ్యావహారిక వాషలో కన్పించే కృతక సాధురూపాల విభజన చేసారు. శివానందశర్మ [1977] కృతక సాధురూపాల వెనుక గల సాంఘిక ఆపగచానను మించినారు ప్రస్తుత వ్యాస రచయిత మరొక చోట [1980] వర్ణ వ్యవస్థకు కృతక సాధురూపాలకు మధ్య గల సంబంధాన్ని తెలియజర్పడం జరిగింది.

- 10 ఆధునిక తెలుగు [సంస్థ ఉత్పత్త వర్ణ వ్యవహారంలో] స్పష్ట స్థానాన్ని మహాప్రణం ఆకలిస్తే త్రిప్రజను సూచిస్తుందని ప్రకాశం [1975], రామారావు [1974] గారు, అధి ప్రామదమనున్నారు
- 11 సమాజ మాండలికాల నిదజన నిమిత్తం ద్విబాషా ప్రభావం; ప్రమాణ, అనుమాన శైలీల ప్రభావం పరిశీలించాలని కృష్ణమూర్తి [1972] గరి ఆదేశించారు.
- 12 ప్రమాణ, అనుమాన శైలి లక్షణ సర్వ కృష్ణమూర్తి [1974 402, 1976 1-21] గారు చేసినప్పటికీ, ఇటీవలి బాపూజీ చామరి [1979] ప్రమాణ లక్షణాల పట్టిక పదాంశ లక్షణాలు (గ్రహస్థూ మరీకొన్ని కొత్త విషయాల్ని వెబ్లించి
- 13 శ, ష, స లలో వివరిది ప్రాచీనమునీ, మిగిలిన రెండు ఇండో ఆర్యన్ భాషల్నించి ప్రవేశించాయని మూచిస్తూ, నిరోష్ణమృల ముందు [ఇ,ఈ, ఎ,ఏ, ఆ,అ] శ, ష లకు భేదం కన్పించదనీ, పీష్టమృల ముందు కన్పిస్తుందని రామారావు [1974: 352] భావిస్తున్నారు బుధ్ధం, త్రిళూలం, శోభనం మొ.
- 14 ఇటువంటి రూపాల చారిత్రిక వివరణకి సు బ్రహ్మణ్యం [1970. 31-3] ను సంప్రదించవచ్చును

లతకు వందరే
అందం.....
మహిళకు

22 ఆదిత్యపురి
తెలుగుదేశం

ఆభరణములే
అందిం.

PHONES
233, RES. 790

శ్రీ గోల్లు కమలింగ్ వర్మ
P.O. No. 35, త్రిపురారావు, మునిచి పుట్ట, O.A.P.

మా
సేక్స్
బ్రాంచీలు

1. చుట్టూ మార్కెట్ నుంచి బట్టలు. 2. కేవల్యపీడి, విజయవాడ.
3. బ్రంక్ రోడ్, వెల్లూరు. 4. జి.కార్ (స్ట్రీట్, తిరుపతి.
5. గాంధీరోడ్డు తిరుపతి. 6. సుభాష్ రోడ్డు, అనంతపురం.
7. ఎమ్మారోడ్డు, బెంగళూరు. 8. గాంధీ బజారు, బెంగళూరు.
9. జయంతి బిల్డింగ్, బెంగళూరు. 10. మునిషిల్ మార్కెట్, కర్నూలు.
11. గాంధీ బజారు, షిమోగా. 12. మద్రాసు రోడ్డు, కడప.
13. రామో కోయల్ (స్ట్రీట్, విజాపూరు. 14. వాటల కుంట రోడ్డు, నంద్యాల.
15. గాంధీగ్రామం వద్ద, నర్సరావుపేట.
16. అమ్మవారి శాల వద్ద, మార్కాపురం.

శ్రీ నిడుదవోలు వేంకటరావు

మల్లికార్జున పండితారాధ్యుని జీవితము పునః పరిశీలన

అవతరణ

శ్రీ వృషాది నాయకులకు బహుమానం లిడి ప్రసాదమునని
భారతీయులకు వంపునయమున అనువన వరమనరానంద
మొగుతన పాదజక్తియు, వందీకేతు సర్వజ్ఞతయు, భృంగి సహజ
నిష్కామ్యుల ముఖ్యుల ద్రువకావశ్యకీ, అక్షపాదాదుల వాగ్వివక్షత,
ఉపమయ్య నద్గురుత్వము, రుద్ర ప్రసాద గణాధిపుల సహజ స్వకీయ
ప్రసాదైకరతియు, ప్రాక్తన సూతన భక్తగణముల వ్యక్త దృష్ట
ప్రత్యయారూఢసహితు, వీరభద్రుని శౌర్యము - వీరిచచ్చింటిని
శివుడొక మూర్తిగా దండ, ఆ తలపే మగర్భిణినివని అమూర్తి
వరమేక్ష్యులకు వాని మొక్కెను భానికి శంభువానందమొంది నానా
పురాణ విశ్వాసమొనగి

“బనవకుమారుని వజ్రమ సీవు
వరుధకు శివజక్తి వర్ధనార్థముగ
వరుగు”

మని యాదేశించెను.

తాను మానవరూప ధారియై భారతీయులకొచ్చి శిష్య
ప్రశిష్య ప్రసిద్ధుగావించి, లోక గురుత్వము, అనమాపాసగ్రహ సమ
గ్రత, శివమహత్వ ప్రతిష్ఠిత వసద్విద్వి, శివతత్త్వ సారసంచిత కళా
వృద్ధి, శివయోగి సంపత్తిమృద్ధి, ఆమిత దృష్ట ప్రత్యయించిత
మహిమ, ఘోరనిస్సార సంసార వారాణి పారగత్యము మొదలగు శక్తు
లిచ్చెదనని యమూర్తిని దీవించెను. శివుడెంకను విల్లు చెప్పెను.

భూలోక జననము

వేంగిమహోర్వీర్యమున దక్షారామమున శ్రీ భీమేశ్వరోరులింగము
సముద్యమ్యమహిమ నొప్పారుచుండును. అద్వైత పురోహిత శిష్యుడు
భీమను పండితుడు - విద్యనృసింహుండు, వీరభక్తి నత్తముడు,
సద్భావ్యాలోతముడు. వాననంతరవర్తనకుడు. అతడు పుత్రార్థియై
శ్రీవిద్యసంవాక్షరీ బుభుక్షుండును తుద్ధాత్ముడై బహుపురశ్చ
రణులు పొంది (శివుడామూర్తితో మాట్లాడుతున్న సమయమున)
శ్రీ గిరి మల్లికార్జునుని పేర్చిదివి వోక పురశ్చరణ కావించుచున్నాడు.
అతనికి యుదయింపుమనుడు వెంటనే భీమఖ్యా సాధిగారాని
గర్భమున ప్రవేశించె. మల్లికార్జున కృపాసంభూతుడగుటచే గౌరవా
భీమపండితులు తమ బిడ్డనికీ మల్లికార్జునుడని పేరు పెట్టెరి. ఆ

పేరుతో పండితి మల్లికార్జునుడు దక్షారామమున కొచ్చి కోటిశి
యారాద్యుల హస్తమస్తర కయోగమును, దీక్షితు వీరశైవ్య
నిధిని పొందెను

దక్షారామవాసులు పండితుని
వీరశైవ్యవేషమునుజూచి వెక్కిరించుట

మల్లికార్జునపండితు పీఠముగా పొం కొండపర్వతికి రోన్న
ఒడలరిండి విభూతిని పూసుకొని, రుద్రాక్షలు, లింగములు ధరించి
దక్షారామమున దిరుగుచుండగా సప్తభీ బూసులు, సరులు
పండితయ్యుని జూచిపై నక

‘పండితయ్యా! సీవు సారాణిరుద్రు
నద్విజ్ఞోత్తముడవు, నప్పులిలుడవు
విద్వాంసుడవు, నేదివిడుదట్టుయ్యు
భూతియు, రుద్రాక్షములు దాల్చనగనె?
నీలియే లింగ సప్తసారమున యున్న
పాదోదకంబుఁ బ్రసాదంబు గొనగ
భూచేవత్కావే నైదిగమలమె?
హరివిరింబ్యాది సురారచునువిని
కిరముఁ దాల్చిమారుఁ గలరె మున్నది”

అని ప్రశ్నించెరి. పండితుడు చిరునవ్వునప్పి వారికి విభూతి, రుద్రాక్ష,
పాదోదక, లింగార్చన, లింగధారణ, ప్రసాదవిధులారా వీరవ్రత విధులకు
నేదేతినసపురాణాలనుండి యనేక సాక్ష్యములను గుమ్మరించి తెలియ
జెప్పగా వా విప్రులు పండితుని కీర్తిని తమతమ నీళ్లపట్టున
కరిగిరి.

వేమనారాధ్యులు, సూరసానమ్మ,
యితర జంగమములు పండితుని చూడవచ్చుట

పరంధ్య సూరసానమ్మ, పేరెన్నబడిన శ్రీ బెల్లెని వేమనా
రాధ్యులాదిగా నెరు జంగమములు [దక్షరామముననున్న] పండిత
రాధ్యుని జూచువేడుక బయలుదేరిరి. అంత [దక్షారామమున] పండిత
దోకవాళి సుధ్యాన్నవేశ లింగార్చనోద్యుక్తడయ్యెను. మజ్జన మాని
రించు సమయంబునకు సూరసానమ్మ వేమనారాధ్యులు వచ్చిరి.

పండితుని కడస్థలముననున్న లింగము
తాత్కలికముగా నంతరిక్షమున నిలుచుట

కర్తవ్యము లిగ్గమునకు సంగతి నుపర సారి ధర్మము
జంగమధర్మముగా భానింప లేదు, వారికి మొక్కగా కర్తవ్యము
నందున్న పిగ్గమును యంతరిక్షమునకెగసి లిగిరి వండితుని దేహమున
శేరేను వండితుని వానిని దొగింపుచు పిచ్చింపుట లేదును
సానింగమచ్చి యిండును. [ఇక్కడ లింగార్చనకుండు జంగమార్చన
ముద్రముని తెలుగు]

పండితుని రాస్తూ నిమిత్తికి, బంగళానున్నట్లు వచ్చిన వారు అప్పుడానంబ వసతిలయు వందేరుకు కొనిపొందెడి. ఎవరికిక్రిష్ణారూపుయిన బునప్ప పరిరమును నందితులకు నినిసిపెరి అందు వారు పుట్టువ మొదలు జంగమ సారవ్య నడ్డక్కియందు బసవని చేసిన ఘన కారములను పూర్తిచే చెప్పబడినది.

నెల్ల గొండ్ల మహాదేవయ్యకు
పండితుడు కిరిచరణాదు లొపగుట

పండితారాధ్యాయస్కాందము రాసును శిష్యవర్గము స్వప్రభావమున నుల్లుకరి సేర్పాకి పుష్కల గోయచుండిరి తన శిష్యులన

నవయువకుడు సుందరు కన్నడలో కోనకొని సెక్రటరీయినియ్యి
తొమ్మిదొంధలి మువ్వయ్య గ్రామమునపు రాసు గోనకొనివారు.
పండితుని ధన్యవర్తన పూర్వముగ్గా శబ్దము ఎవచ్చి రేచి
ముందుకు పోగొచ్చెనొకవరణములు కట్టకు తాకెను. వెంటనే
నాయయ్య వాన రెండు కట్టకు గుట్టులవరకు గడికొండలుగా నదికి
కొనెను ముచ్చేద్యుని వీరబ్రహ్మ కిందరెండు మెచ్చుకొని శంకు వేసెను.
పృథువీధి తైలంబు దెచ్చి పూశెను. తుంగభయ గుట్టుయను జక్కొచ్చి
సెందించి విభూతి మంగ్రుంచి వాల్చిపై జల్లెను. ముచ్చేద్యయ్యకు
కట్ట నచ్చిచే అచ్చులున్ను శివబ్రహ్మలందరకును ముచ్చేద్యయ్యచే
ఎంచెడును ముచ్చురించజేసెను

చందవోలులో వెలవాటి బోడుని సభ :
పండితుని వాదము!

పండితుడు నవదానంపై పురి యందు మహాసద్భక్తి వహింపతో
వర్తింపచుండెను. ఆతని సర్వభక్త కృప, శివసంపద చూడజాలక
వెంటానిదీననీ గురుడగు బొద్దుడు తన పవ్వని రానివి నంది
తయ్యతో వాదమిప్పించుచు, తైవము మోక్షకై నాధనమని,
గురుడే దేవమన వారి వారెంటునని

Highly absorbent
hygienic and
comfortable
truly
feminine

సులభ పద్ధతిలో వుపయోగానికి
ఆరోగ్య సూత్రమైన పరిశుభ్రతకి
సుఖప్రదమైన అనుభూతికి
సునితమైనవి, స్త్రీలకు త్రేఫమైనవి.

వనిత

శానిటరీ నాప్కిన్స్

బులు పరిశుభ్రతలో వాడుటకు

పన్ను మీకు పొందదు చెప్పిస్తున్నారు.

రియల్ కెమిష్ట్, విజయవాడ

© 2004

11

“బౌద్ధ దర్శన పట్టు బద్దుండు గురుడొ”

శుద్ధ వైదిక శైవ బద్దుండు గురుడొ” (వాద.116)

తేల్చిస్తే చెడవని చెప్పెను. చోడడు ఊరిలోన వారివెల్ల పేరుపేరున బిచ్చులయ్యెగాక

“ఊరి నీనభకు రాకొకడు సీక్కినను
దారుణీశ్వరునాజ్ఞఁ దప్పినవారు
సుందోయనును బురిచుట్టు చాటించె”

ను, పండితుడు నటకు వెడతెను. ఆయునెంటు

“వరహ లింగార్చనపరులు స్వాధ్యాయ
పరులునై చను మహాబ్రాహ్మణత్వములు”

వేదభాష్యములు చదువుచు, చెప్పుచు వచ్చిరి. వేమనారాధ్యులు, సూరసానమ్మ వారివెంట నుండిరి. పండితుడు పరవాది మతైతర పంచాననుడువలె నుండెను శ్రుతివిరుద్ధము, భవపాశబద్ధము, భువి నిషీద్ధము, దుఃఖ సమృద్ధము, పాపబద్ధము శుద్ధ యబద్ధమని బౌద్ధమును, వికర సమయములను పాశుపత మతముతో నరికవని వాదించి తుడుకు

“గౌరీకుమార
దైవంబు లేడని తలియిచ్చి నడయు
దును, మంటఁబట్టుదు, దోడరిన గెలురుఁ
బనుగొన వాడబల్లి వితండములను
జెరిగి, యట్టునుగాక శివుమీదనొకడు
గలదన్న నా యజ్ఞకాలెత్తి వాని
నడుదరి దన్నుడు వాడు ప్రతిజ్ఞ
యొడవక యేమ గాలెత్తితి ననును”

శ్రీ మహాదేవు మహిమ వారూఢముగా మల్లికార్జున పండితులొద్దకు తేను బ్రతిష్ఠించె. (పుట 162)

బౌద్ధగురుని పాతక్య: పండితునికి అక్షిదండన

బౌద్ధగురువు నోరు మెదల్చుకే నభాన్వలిన విడిచెను. లోక గురుత్వము, పండితత్వము మల్లికార్జున వారాధ్యులవారికే తగునని పొరులు, బుధులు కీర్తించిరి. ధర్మపుష్టన పాక్షాత్ దక్షిణమూర్తి యని వర్ణించిరి.

కొన్నిదినములు చనినవెనుక బౌద్ధగురుడు తనకు జరిగిన యవమానమును నహింసలేక మల్లికార్జున దీపమాల గంబమును యొల్లవారు చూడ తన శిష్యునిచే పగులగొట్టించి తెప్పించెను. అట్టి పాపము చేసినవానిని చంపక విడవరాదని రేచుము దేవయంతు నిర్దరు నొకవాటి వేకువజామున నరహర లింగావరములు చెల్లించి పొరు ప్రసాదంబు భోగించి జనులెల్లకుండ నహింస సముదాంతరస్థ లి మున్న లంకయందుగల బౌద్ధాలయమును ప్రవేశించి దీపమాలకంబము పగుల గొట్టి నట్లు బౌద్ధగురుని దేహము కడికండలచేసి, తలతెప్పిపాట్లతో బెట్టి, యాతని దేహముపై నిది యసంఖ్యాత మహేశ్వరుల సంపనుచు నొక లేఖ రామ్మనై బెట్టి యుపతలిదిక్కు రేవున యుద్యత్యమైరి.

పండితుని అమరావతి ప్రయాణము :

వెలవాటి క్షయము

ఈవార్ష విష్ణు చోడుగు పండితున కక్షిదిండిన విడిచెను. పండితునింగొద్దిన దేవునికి నమస్కరించి లింగార్చనగర్వచదివెను. పండితుడే తన కండ్లను రెండుపార్శవు మూఁటికుఁబడియుంచగా దిగి కండ్లు వచ్చెను. చోడడిది యవమానముని లలచి మూఁటిపసారి దృష్టి రాకుండ పండితుని యామికుల చేబట్టి తెప్పించి, నేతములుట్టింది జీళ్ళపాలు బోయించి వెడలిపోయెను. లమరావతిమున రిగి దృష్టి తెప్పించి బౌద్ధవికతి పొగినుట్లుగా నుండజేయుమని పండితుడు శివుని ప్రార్థించెను. తానిక వనదువోలున నుండఁజాలని మహేశ్వర క్రోధోత్పాటానం పలు విరివిక శ్రావల వెలనాటిబోడ ధరిణీ తలేళ్ళ రాధను పతంగము భస్మమయ్యెనుగాకయుని తావరిచిర్చి యమరావతికిఁ బయనమయ్యెను. వెలనాడున మరొత్పాడములు వుట్టి, చోడుని యుడ రంబుననబాధ మిక్కుటమయ్యె అమరావతిదిగ్గజునివేపుచున్న పండిత కుటుంబమును, శిష్యులను దర్శించి చోడు భటులు వశ్యావాసమును దెలిపిరి. రమ్మనిరి. తనరాజ్య మిత్తునని చోడు చెప్పిననిరి తాని పండితుని దయకు వారు పాఠలు కలకే వెడలిపోయిరి. చోడుడు వరణించెను. అతని సంతానమెల్ల రాజ్యాధిపై పోరాడుకొని వచ్చిరి. వెలినాడు పాడయ్యెను. పండితుడు దోవలో గణపహృన్ వామానభిని పరించెను. అమరావతి చేరి అమరేశ్వరునిపై యుద్ధకమును జెప్పెను. అక్కడ దీర్ఘకా మధ్యమున నభిదీర్చి వెలనాటి సేమను దాటినచ్చినట్లు తన భక్తులకా చెప్పెను. (చోడుడు తనను రోద్రస్వరోతరాభము గలిగెను. పురణించెను వార్ష దెలియగానే.)

కర్ణాట భాషాబ్ది :

బసవని చూచువేడ్కలో కల్యాణపుర ప్రయాణము:

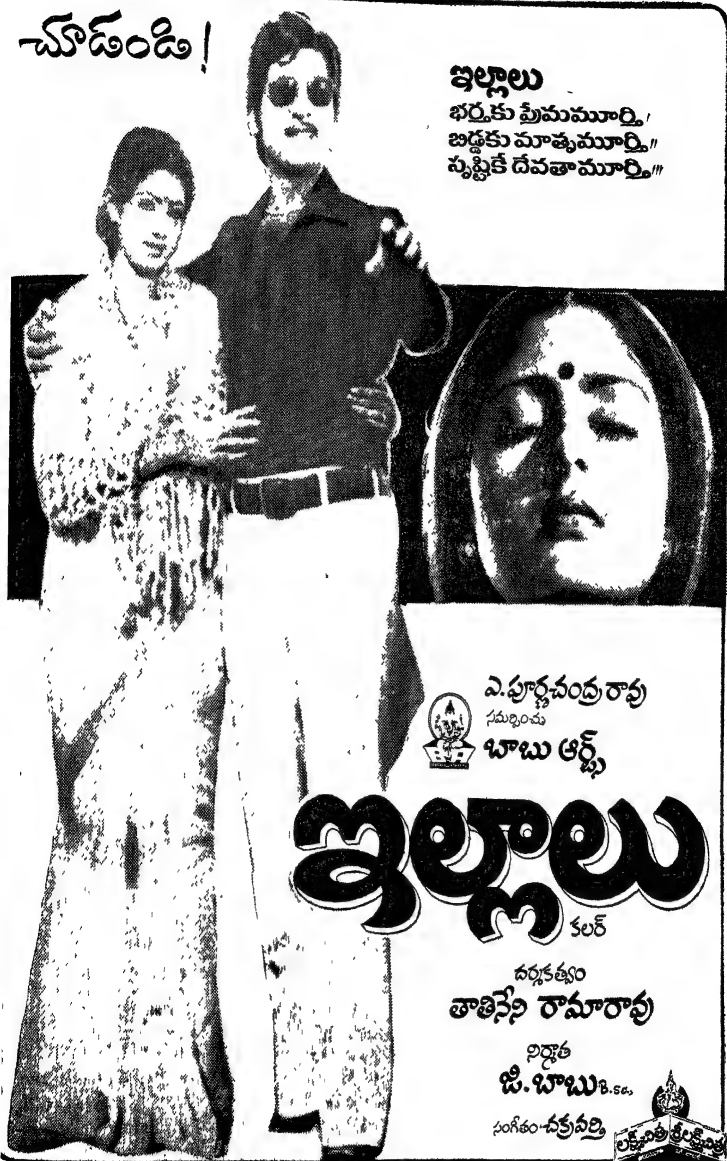
మొదటి మజిలి-నిడుగుడములు

అమరా రామమున భక్తానీక మంకనలు చేయుచుండిగా మల్లికార్జునుడు సుఖిలినన్నాడు. భక్తగణములకు వస్త్రభూషణావలలు నమర్చించి విభూతి పీడియంబు లొసంగినాడు. ఆనంద గీతములు, శంకరగీతములను బాడుచు హరగణంబులు పరమశివానందభరితమై యున్న సమయమున కల్లాట భావలో కనిత్యము చెన్నకశ్చి కావరినని పండితుడు అంతకు ముందెప్పుడో బంపిన జంగమును భక్తవరుల వచ్చి బసవన్న పరమహత్మ్యంబు ప్రస్తుతించుచు బసవన్న హస్తముగత భూతిని అందివ్వగా సాంగముగా కల్లాటభావలో కల్లాటగీత సంగతుల బాడుచు బసవన్నను పండితుడు పాక్షాన్యహోతు, శిక్షిత ప్రతిపక్షు, బసవగణాధ్యక్షు నక్షణము పీఠింతుమను వింతకల్పాణపురంబున కలిగను నంబు చేసెను. దారిలో మారూర వద్దకు తెనుగొని పాదాభి పందనంబు లర్పించిరి. నిడుగుడముల కేలింది సారంగేశుని త్రితామ పూజించు వాడును, పతత జంగును పరిచర్యాసరికుడును, యవధూత పూర్వరూపమునకై శ్రుతిబోధిధారాఁ నునద ప్రయత్నుడును పండితుని ఆగ్రహింపడు దోషపుష్కల గణాదులగు, పిరవాక రాజయ్యతో భక్తభావన పండితుడు ప్రణవీగైనాడు.

చూడండి!

ఇల్లాలు

భర్తకు ప్రేమమూర్తి,
బిడ్డకు మాతృమూర్తి,
సృష్టికే దేవతామూర్తి!"

ఎ.పూర్ణచంద్రరావు
సమర్పించు
బాబు ఆర్ట్స్

ఇల్లాలు

కలర్

దర్శకత్వం
తాతినేని రామారావు

నిర్మాత
బి.బాబు

సంగీతం - చక్రవర్తి

రెండవ మజిలీ - పానుగంటి

నిదురుజడముననుండి వండితుడు పానుగంటికి బయలుదేరెను అప్పుడు చెప్పుడు ఒండరున్న గోవింద పేర్కొని ఈ వార్త విని పుర మధి రామమ్మ గారికి రెండవ మజిలీ వండితుడు పురపు వెంటనే చేయగనే సామెంట్ల పై మొక్కలను ముంగురు గురువార్త వడవగా వారున వెంట బిడ్డలు గోవింద పేర్కొని వండితుని వాచుదొక్కకు, అయిన త్రొక్కినవారు త్రొక్కిన ప్రితిలో న్యూనమునకు గొనసామెను పండితునకు తర యింటనున్న నకిల దనకనక పీని పీనాబర వస్త్ర సందేహమును గురుదక్షగా పొసగెను. భక్త సుధలు, సండితయ్యలు భక్తి సుధా రససార భవని నోలొడిరి

ఉదయావనీశుడు - ధనశేఖర వామయ్య :

ఆ యూరి యేక ఉదయావనీశుడు అతని పెద్ద లెంక ధనశేఖర వామయ్య పహళింగ నిష్ఠా వృత్తిలో నడమకొనమండెను లోడిలెంకలు రాజదేశీ రామయ్యపై కొంచెములాడవార్చిరి రాజ తమ్ము పెట్టింకవారి లామ భక్తుడనది పారవేయవలయు, పిలవిన రాజయి, నివృత్తునుండి ప్రాధ్వన మానము వండితునియొద్ద, భక్తులయొద్ద కూర్చుండుననియు, రాజును లెక్క చేయదనియు జెప్పిరి. అంత నా రాజ వామయ్యను రప్పించి తన తమ్ముయినగగా నా తమ్మును భూమికు వొడ్చెనై సారెచ్చెను. వామయ్య సేవక వృత్తిని నిరసించ ఉదయావనీశుడు "పిలవనరాజునిగా నేవ్వాకమమున నడచినవారె. వారి కంటె యేదిధముగా భక్తుడవు? మొదటిసారికి తమ్ము వట్టను గాని ఇదిగో తమ్ము. తీసుకో... లేనియెడల మా యుడలు మాకిమ్ము" నెను.

అంత వామయ్య

"నన్నంటిగాక! ఆనాళరణుండు, భక్తగణ వాదలనుగూర్చి వల్లులుయే. ఇప్పుటింగ ప్రసాదేవానుభవులు కష్ట మానవుల యుని వ్వుమును తిందురా. బసవయ్య భవుని [బిజ్జలుని] కొలనలేదా యని గదా ప్రశ్న. బసవయ్య పూజా సీకు చక్కగా తెలియదు. వర మేళ్ళురుకు బసవని సద్భక్తి వర్తనార్థము భుజికి వసినాడు. ఆయన మహర్షియునకు గురియైన వలుదూషకునివల్ల కాని తెలియదు. కంటకానురుదనగా వొక్కటివిజ కంటకుని బ్రతివతుగాబంప వుడమిపై బిజ్జలుని నుజ్జించినాడు. అతడు బల్లపాపట్టు భుజుడు. ఆ బిజ్జలుడు కన్నడి సంగమేశ్వరమునకే బసవన్న దొడ్చి బంబరుచిచ్చి నకల నియోగాధ్యక్షునిగా జేసినాడు. కాని యాతడు బిజ్జలుని నరమృతని గనే చూచెను. జంగమములయందుండు భక్తి బిజ్జలునియందులేదు. మిండజంగమలకైనను రాజ నెడుటనే ధనము దానవోయును. ఎన్నిసారులు తప్పవట్టెనని బసవదమ్మి తూరులు బిజ్జలు ఒప్పుగానించి శివభక్తి మహాత్మ్యమును జరిపిండ్చెను.

అల్లయ్య, మధువయ్యలను శివభక్తులను బిజ్జలుడు చంపించగా బసవనమంత్రి కల్వణము పాడుగావుతమని శసించెను. జగదేక మ్మ, బొమ్మయలు బిజ్జలుని పాతవార్చిరి. కావున భక్తులు సేవక వృత్తి కొలిచిన కొలుతురుగాని సత్పుణులు విడవరిన వామయ్య చెప్పి

యదయావనీశుడు మరలు చెప్పెరి అప్పుడొక యూరిలోని గోపుర ద్వారా సాక్షాత్తుకొని ఉండవలసిందిగా అంతులించియిగాక యని చెప్పిచ్చి తన కంట ముక్తి లెంకవలెను

అది విని పండితుడు వాస్తవికతపై "ఉదయాదివాసాననీ వల్లభుల సుప్రకృతమైన వాదంతో నిర్వహించి ప్రియం వరం విదూషణ" మని కావబలించుకొని చెప్పి అంతులించి సుందరిగా దారును పుర వెలలంగ వెనుక వక్కవలగ గట్టివు న్నాడె, కన్నోడి వూడె పానుగంటి సుర్యాక్షయము పుట్టె, ఉపయోగించి సవాంధన ముగా పరించెను

మూడవ మజిలీ - వనిపురము

పానుగంటినుండి వండితుడు పనిపురమునకు వచ్చెను పనిపుర శంకరయ్య యను ఒకడు భక్తి సమీపియై పండితుని చెడుకొని జూరిలోనికి గొనివచ్చెను పండితు పప్పు కప్ప వానలములు గడిపి కల్వణమున కధిగవనమునెలు అప్పుడు దొడ్చి గడిచి పుట్టి జగదేవమల్ల బొమ్మయలు బల్లపా బిజ్జలుని చంపి, అంతులించి కన్నడి సంగమేశ్వర గర్భమిలో దేవామిలో చచ్చెను, అది జరిగి యనిమిది దినములయందు దొవ యయ్య చెప్పగా పండితు పిల్చినాడి, దుఃఖపడి

"వామర నాళాత నమట్టి పీపు గా యుజానంపాట గర్భము పొచ్చి వాయును "హయము"

బసవేశ్వరుని గూర్చి ప్రలాపించెను.

ఆనాడు లింగార్చనము చెల్లించి పండితులయ్యలు, శంక రయ్యలు, సద్భక్త వలులు బసవ దిండాధీశు మహాను గొలిపాడును మహద్భూతా క్రాంతాల్యులై యుండిరి.

వాలుగవ మజిలీ - వెల్ల టూరు

పనిపురమునుండి శంకరయ్యగారిని పిల్చి పండిరాచార్యుడు శ్రీ శ్రీ లాంతిమన్నెపైకి మరలెను. సమీపమున కేగుతరి నైషధికి శ్రీ వసాకువతులు పీఠమాహర్ష్యులు కరబడిరి. శ్రీ శ్రీలము శ్రీంక ద్వోజనభూమి. కొప్పదినములు ప్రయాణము చేసి చేసి వెల్ల టూరున కొచ్చెను. ఆయనకు శ్రీ శ్రీ లంకలయి దివ్యలింగ స్వరూపమై వెలింగె. దానినే శ్రీ లింగమూర్తి పొడొక్కరియుగా తలంచి పండితుడు లింగవనమును వెల్లించె.

దోనయ్య శ్రీ శ్రీ ల ధర్మవము

అంత తనశిష్యుడు దోనయ్యను బిలిచి శ్రీ గ్రీనినాథుని సోయ సేవింపుమని, శివరాత్రి యప్పుటనే శిల్పింపుమని వర్ణనము ముట్టు ప్రదక్షిణము కాంచి తన ప్రణవమాస్తిని కానింపుమని యాజ్ఞ యిచ్చెను. శిష్యుని కోరికపై శ్రీ శ్రీ ల మహాశక్త్యనునునినిసెను. దోనయ్య సాక్షాత్తునది గురువు యాజ్ఞను శిరసావహించి శ్రీ శ్రీలమున

కరిగెను వృషభపురమున జనవేళ్ళరుని యాలయమును దర్శించి యప్పటనున్న వరుకృష్ణ బసవలింగంబునకు పూజ చేసెను. అచ్చట నుండి బయలుదేరెను దారిలో బసవపురాణ, వర్ణత పురాణములు చదువువారిని చూసెను చివరకు మల్లికార్జున పురము చేరెను. మల్లికార్జును దర్శించి జంగమారాధనలు నల్పెను. శివరాత్రి జాగరణ మొనర్చెను శ్రీశైల మల్లికార్జునుడే వృద్ధ తపోధనుని లీల దోనయ్యను కలుసుకొని, తన పూర్వ ప్రియమైన వండితయ్య యొక్క ముసు లదిగెను. ఆదట దోనయ్యు నొక దీపవృక్షముపై నెక్కించి శ్రీగిరి జూడమనెను. ఆ చెట్టుపైనుండి దోనయ్యు బర్హతమంబు గనిపించెను వృద్ధమల్లియ్య తరువాత యధ్యక్ష మయ్యెను.

వండితుని లింగ కృము

య్రాత ముగించుకొని దోనయ్య శైలము దిగి వెల్లటారు నట తిరిగినవైనను. సాదాభివందనమొనర్చి జరిగిన విశేషములన్నియు తెలిసెను. వృద్ధ మల్లికార్జునుడు తనను దలచినందుకు వండితయ్య ఎరమానందమొనెను. తనను ప్రమద మండలిలో జేర్చుకొమ్మని వేడెను వండితారాధ్యులారు, వాళ్ళ సంతతితో కులసతీ సమేతముగా లింగోదరమున లీనమైరి.

సకలభువన సావనుని యిహార్చ తమాజ కేదారయ్యకు లోకారాధ్య పెట్టుమునుగట్టి దోనయ్య భక్తిరాజ్యము వేలుచుండెను.

కేదారయ్యకు మమమందిరుడు, భీమవండితుడు, మహాదేవయ్య, చెన్నవిభుడు లను నరుగురు పురుషులగురు. ఇక శైవలతానమలో ఇవటారి సోమనాథయ్య, వారి పుత్రులు మారీశ్వరుడు, రోకారాధ్య విశ్వనాథప్పయ, సింగణమండి కలరు. వారినుండి గురువరంపర తేజలిల్లె

పండితుని జీవితము : పునఃపరిశీలన

పుట్టు క

వండితునిది దక్షారామము జన్మదేశమని ఇరళి పూర్వ చరిత్ర కారులు చెప్పినారు. కాని వండితుడు పుట్టినది శ్రీశైలమే.

దక్షారామ భీమేశుని పురోహిత బ్రహ్మదైవ భీమయివండితుడు శ్రీశైలమందు సంతానార్థమై పంచాక్షరీ పురస్కరణ చేయుచున్న కాలమున నాతని భార్య గౌరాబ గర్భమున శిశుని పుట్టించినమార్తె యనతరించెను. భార్యభర్త లిరువురును తీర్థయాత్రా స్థలమున నుండుటయే సవాతన ధర్మము. కావున గౌరాబనాథ తన భర్త సన్నిధిని శ్రీశైలముతోమన్నది ఆమె యచ్చటనే గర్భము ధరించి శిశువును కన్నది. మల్లికార్జున పూజారంభమగుటచే నాతనికి 'మల్లికార్జున' యని పేరు పెట్టిరి. గౌరాబా భీమయివండితు లేమైరో తెలియదుగాని కుమారుడు తండ్రి గ్రామము దాక్షారామమునకు వండిత మల్లికార్జున నామముతో తిరిగివచ్చెను

Grams : OFFCHEM
Phone : 39352

With Best Compliments

~~~~~

F
R
O
M

SILVERCHEM INDUSTRIES

171, Mint Road : : M A D R A S-600 001.

“పండిత మర్రికారుచుండగ
సగణిత ప్రీతి డక్టరాదుమును
జని”

కోటపల్లి యారాధ్యుల వద్ద దీక్షను స్వీకరించెను. శివతత్త్వ సార కృతికర్త యగు మర్రికాల్లున పండితుని తాను ప్రతిదినమును తలంచుకొనుచుండెడివాడని పాల్కురికి సోమన అనుచున సారమున కీర్తించి యున్నాడు ఈ కృతి త్రిపురాంతకమున వ్రాయబడినది. బహుళః బసవ పురాణము గూడా నచ్చటనే వెలసి యుండును బసవన కంటె పండితుని గూర్చియే సోమనకు తెలుసు అనుభవ సారమున ను తిండుటకు కారణము పండితుడు శ్రీశైల ప్రాంతము వాడని యానాడు ప్రచారముతో నుండి యుండును మరియు సోమ నాధుడు బెలిదేవి వేమనారాధ్యుల నునుచుని శిష్యుడగుట చేతను, ఆ వేమనారాధ్యులు పండితుని కలము వాడగుటయేగాక తెలంగాణము నుండి పోరండ్ల సూరసామ్యుతో దక్షరాసుమునకు వచ్చి పండితుని దర్శించెను పోరండ్ల కశీచగర్ తాలూకాలోని 143 నెం. గ్రామముగా జనాభాకావారు రిజిస్టరు చేసుకొన్నాడు బెల్లెప్పి గ్రామము బలి గ్రామమై యుండెనా? వెరే గ్రామమేదై యుండును? అదియు తీరాంధ్రమునకు సంబంధించినది కాదు నేటి హైదరాబాదు నగరమున “బెల్లెప్పి” రాని ఇంటిపేరు గల వణికో ప్రభువులు గలరు. వని పురము వసన్ది. మహాబూలు జిల్లాలోని తాలూకా గ్రామము. వెల్గొండ మహాదేవయ [పండితుని సమకాలికుడు]ది వెల్గొండ. ఆ గ్రామము పండితుడు విర్యాణ మొందిన వెల్గొంటును మహా బావోనగర్ జిల్లా కొల్లాపురము తాలూకాలో 64, 74 గ్రామ సంఖ్యలో గున్నది. పాలకుర్ర సోమన సిసలైన తెలంగాణ ప్రాంతము వాడు. తానెన్నడు శ్రీశైల ప్రాంతముల జేరెనో తెలియదు అచ్చటనే పండితుని జీవిత విశేషములు సులభముగా సేకరించి యుండును.

పండితులు దక్షారామము నమ్ముటకు తన తండ్రి యుద్ద్యోగిని కారణమై యుండును.

పండితుడు తల్లల బ్రాహ్మణుడు

కుంకల బసవాని ప్రాంతము నుండి వానపంజర బ్రాహ్మణులు తీరాంధ్రమున చేరుట మనకు వారాయణ భట్టు చరిత్ర తారాణము. ఇతడు రాజరాజ నరేంద్రుని కాలము వాడు. ఆ తరువాత క్రీ. శ. 1118 నుండి 1137 వరకు తీరాంధ్రమున పశ్చిమ చాళుక్య ప్రభుత్వము. వానన బ్రాహ్మణ పంశీయుడగు అనంతపాల దండవాయ కుడి తీర్చి ప్రాంతమునకు తనతో బాలు యువక బ్రాహ్మణులను తీసుకు వచ్చెను. అనంతపాలయ కుటుంబ సభ్యులే యెక్కువ రావ నదపు లంకరించిరి. మరియు కొండపల్లి రాజధానిగా చేసుకొని అనంత పాలయ ప్రభుత నెరపిన దినములలోనే శ్రీమతి పండితుడు బెడవాడ ఇంద్రకీలాద్రిపై నిష్క్రమ న్యూలకట్టెను. శ్రీమతి పండితుడు అనంతపాలని యాస్థానియైన చెప్పబడుటచే వాతమున వానపంశీయు ధక్షులతో సంధియగు లేదు. వీరి మాతృభాష కన్నడము. దేశము భక్త్యాన బసవానియే తెలుగున వానయై నది.

పండితుడి తండ్రి భీమయ పండితుడు దక్షారామమున పురోహితుడు అనాడు దక్షారామము అచింతపాలయ యధికారము లోనిది పండితుడు తెలుగు దేశము నందు పుట్టుటచే తెలుగు వచ్చి యుండును

పండితుడు — తిర్నాల భాష

పండితునికి బసవేశ్వరుడు విభూతి సంపకమునువే కర్ణాటక భాష తెలియును దక్షారామమున నున్న రోజులలో లింగార్జున నమయమున పండితుడు శివ సంపన్న నమలతో బాటు శంకర, ఆనంద గీతములు, బంధారు బసవన్న భగవద్గీతలను బంధారు బసవన్న ప్రాణే బని బొగడరట్లు సోమన చెప్పినాడు చూ. దీక్ష. పుట

నేడు వైష్ణవులు, మార్కటలు బైలు తెలుగు మాట్లాడినను నింట తనిశ కన్నడ భాషు మాట్లాడుకంటుంబయలను జూచు చున్నాము. అయితే కన్నడమునందు కవిత్వ శక్తి కావలయునని కాబోలు పండితుడొక శిష్యుని బసవన వద్దకు పంపియుండును

శివతత్త్వ సారము

పండితుని శివతత్త్వ సారము ముద్రితమైనది. అది అనం పూర్వము. 489 పద్యములుగల కృతిని కొమర్రాజులారు పరిష్కరించిరి. ఇందు బసవన చినరెలిల విషమరంగిండుట పర్తికమై నది విగళిన భాగమునందే పదయము లుండియుండునో తెలియదు. కంద పద్యమయమునని కృతియందు నొకమకుటము లేకపోవుటచేతను, పద్యసంఖ్య మాటికంటె చాలిపోవుటచేతను దీనిని శతకమునటుకు పీలు లేదు. దీనిని పండితు డెప్పడక్కడ రచించెనో చెప్పట కష్టము. దక్షారామముననున్న పండితునికి బెలిదేవి వేమనారాధ్యులు ఎన్ని చెప్పి వరకు బసవన్ననుగూర్చి తెలియదు. బసవన్ననుగూర్చి చెప్పిన పద్యములు గల శివతత్త్వ సారమును పండితుడు అంతకుముందు వ్రాయలేదని చెప్పవలసియున్నది. కాని సోమపురాత దీనికి విరుద్ధముగా కానించు గున్నది. “శివతత్త్వ సార సంచిక కళావృద్ధి”ని శివుడే పండితునకు ప్రసాదించెను. అది ఉన్నప్పుడంత నందర్భమున దెల్పబడినది. ఆ తరువాత దక్షారామమున పండితుడు “వీరమాహేశ్వరాచార మార్గాను పారియై శివతత్త్వ సార సత్కృతిని కేవల భక్తిశ్రీ బ్రతిష్ఠించి యాడట దానును నల్లు వర్తించుచున్నాడ”నియు, లింగార్జున నమ యమున నాతడు శివతత్త్వ సార సంచిక మహామహా శివతత్త్వ సార”మని శివకృతిని జరిగెడివాడనియు సోమన చెప్పినాడు. ఇంతలో మారసానప్ప, వేమనారాధ్యులు పండితుని దిరిగిసవచ్చి యాతని అంగమారాధన పట్టెలమునకు వివేకనంది బసవేశ్వర సదృశమూర్తిగా రుంచి బసవ చరితమును చెప్పదడంగిరి. అందు బసవన విషాచర ప్రవక్తయును జెప్పిరి.

కావున పండితుడు ముందుగా శివతత్త్వ సారమును రచించెనని సోమన చెప్పినమాట నమ్ముటకు పీలులేనిదిగా నున్నది. బహుళః పండితుడు శివతత్త్వ సారమును పీలుగలిగినప్పుడెల్ల రచించుచు వచ్చె ననియు నందువల్లనే మకుటము, సంఖ్యయు మారెననియు చెప్పి సరి

గెట్టుకోవలసియుండును. శివరత్నసారమునకు కన్యశాసునాదమో, అదియే హూనమో యనదగిన కృతి అనంపూర్తిగా ముద్రితమైనది.

పండితుడు - వెలనాటి చోడుడు

పండితుడు చందవోలులో దర్శించినది రెండున వెలనాటి చోడునిది [1161-1182] చెప్పుచున్నాడు. గ్రంథముతో వెలనాటి చోడునియే యున్నది కాని చందవోలు కైఫీయతునందు

“వానన కులోద్భవులయిన శ్రీ మల్లికార్జున పండితారాధ్యుల వారు శ్రీ శైల ప్రదక్షిణోచ్యుతై యీ మార్గాన చందవోలు వచ్చి శ్రీ పాండీశ్వరస్వామివారియొక్క ముఖమంటుముకో వుండివున్నందున శ్రీ సున్నహా మండలేశ్వర కొండ వడమటిబుద్ధి రాజులంగారి గుర్తు బుద్ధుల మతానుసరణ శాస్త్ర ప్రవీణుడై యిక్కడవే వుండినారు గన్ప.”

యని యున్నది. వెలనాటిచోడు దేవీధముగా శివదేవీకారు అట్లునుట మహాపాపము. అతడు దక్షారామ భీమేశ్వరుని కొనర్చిన కైంకర్యములే చాలు చోడుని శివదీక్షావరత్నమునుపట్టి తెల్పుచున్నది. సోమనాథుడు విరి వ్రాసినదికాని వాస్తవ సంఘటనమైనట్లు తోచదు. పండితుని కళ్లలో జీడిపోయిందని బుద్ధరాజుని విశ్వసించుటయే యుక్తము. బుద్ధరాజు చోడుని బాపమరది. ఇతని శాసనములున్నవి

కాని చందవోలులో శ్రీ వాదనల జరిగి యుండవలె చెప్పచిన్నయధారము కన్పించినది మహిమ ప్రకటనలలో సురుప్తున చంపుటకు

‘దిట్టమై దేవయ దేవయలపుడు
గట్టుగలిగి గంకణములు గట్టి’

బౌద్ధగురువులు నాశని మందిరమున జంపిరి.

అ రేమయ దేవయలు నాటి శాసనమున కన్పడుచు, పృష్టిశ్రీ శకవర్షములు ౧౦౮౮ అగునెంటి ఉత్తరయన సర్వ నిమిత్తమున శ్రీమన్మహా మండలేశ్వర కులోత్తుంగ రాజేంద్ర రాజులకు ధర్మార్థముగా నాదించి శ్రీ కేశవదేవరకు రెండు దీలకు...ముచాటి వీరినము దోసయ రేమనలు అచంద్రార్క (ద. హిం. శా. సం 4 నెం 689) దీని కాలము క్రీ. శ. 11 గ్రంథమున బ్రయుక్తులయిన రేమయ దేవయలే శాసనముని ది రేమనలయి యుందురు. తిక్కన బయ్యనలక మాచుగా బయ్యనలు కనబడుతున్నారనిగా!

కలోడి-కలోవన్న

పండితుడు పాపముగల్గులో ఉదయావరకు శపించి, చివరికి చనినట్లు

**అన్నిరకాల
ప్రకటనలకు
స్పష్టమైన ప్రతిఫలము
సమయానికి
సమకూర్చు సంస్థ!**

స్వతంత్ర పండ్రి
లైసు టోను కలర్ జుక్ మేకర్స్
గౌంధీనగరం - విజయవాడ-3
ఫోను: 76334

**స్వతంత్ర టైపు
పండ్రి**

క్యాలిగ్రాఫింగ్ టైపు ఉత్తమిదారులు
ఫౌంటెన్ ఫర్నిచర్ పంపిణీదారులు
గౌంధీనగరం - విజయవాడ-3.
- ఫోను: 76334

**అందమైన
అచ్చుపనులకు
అన్నిరకాల
రమ్మమైన ప్రతిఫలము
అందించే సంస్థ!**

"మనకు పండిత మల్లికార్జున
వేదవిష్ణు యిది పేరుగాంచెను
సత్సంజుట బాహుల్య గల్గింపు
మృత్యు సజ్జన కూడ తత్సద" (మహిమ)

యని యున్నది ఈ పేషయము కానన సుంద్రమునను

సత్సంగం లాటకాలోని బల్లాల గ్రామం సౌత్వేర అగ్రి
సోమన స్తంబమునది చెక్కిన కాననము. ఇది కుందూరి మల్లికార్జున
వోచునది కానన కాలము క్రీ. శ 1097.

పుష్కాపాండ్రం బ్రహ్మదేవ మునలయోగోదవంశ్యా [ ]
పుష్కాపాండ్రం కిం మనజనంతం సంతయేషు వ్యవశ

(నిగ్మాగ్రామం అండ్రికా సం 4 పుట 60 డా పి వి
పరబ్రహ్మకాన్తిగారి సంపాదితము)

ఆ రా ధ్య లు

తెలుగు దేశముననున్న యారాధ్యుల పుట్టుపూర్వోత్తరము
తెలుగులుకు సోమనాధుని గ్రంథములే పరమ ప్రామాణికములని సత్యేక
ముగా చెప్పనక్కరలేదు. శ్రీసతి వండితుడు, శివలెక మంచన, మల్లి
కార్జున వండితారాధ్యులు, ఇంటూరి సోమనాధయ్య, రెంటూరు మల్లి
నాధయ్య, బెల్లెని వేమనారాధ్యులు మునుకు సోమనాధుడు తెలిసిన ఆరాధ్య
పురుషులు. వీరి నామములు గృహనామములుగా నామనారు నేడు
తెలుగు దేశమున విస్తరించియున్నారు. కాశీవాధునివారు, ముదిగొండ,
తాడికొండ, కొడిమిల, కొంపల్లి, చాగంటి మొదలయిన అంగధారి
కుటుంబములు నేడున్నవి గాని వానిపేర్లు సోమనాధు డెత్తలేదు.
ద్యావకారాధ్య సంగనదాయమును సోమన తదవలేదు. పంచాంగ్యుల
ప్రసక్తి, సోమన రేలేదు. నన్నయకాలమున ఆరాధ్య బ్రాహ్మణులున్నట్లు
నమకాశీన నిదర్శనములులేవు. వెంకాటి వోళుల కాలమునుండి ఆరాధ్య
రాజువారి వివరములు తెలియుచున్నవి.

బసవేశ్వరుని యావిర్భావము వలన తెలుగు దేశమున శుద్ధ
శైవము విజృంభించినది. శుద్ధ భక్తిచూర్ణమును శివతత్త్వసార
ము వండితుడు ప్రవంచింపినాడు.

శివలెక మంచెనకు తెలుగు దేశముతో కంటే కర్ణాటకమున
ప్రచారముధికము. మంచెన తండ్రి తాతలు కాశీవాసులు.

వండితత్వముని సోమననే కీర్తింపబడిన వారు క్రీ. శ. 12
శతాబ్ది ను వారు అంతకు ముందు కర్ణాటాంధ్ర దేశముల యందు
యారాధ్యులే కన్పట్టరు. ఒకవేళ కన్పట్టినను వారు కాలముఖ
గురువులు.

అనుబంధము - వండితారాధ్య చరిత్ర ముద్రణలు

శ్రీ శివాయనమహా: శ్రీనాథ జగత్గురు మల్లికార్జున
శ్రీ వండితారాధ్య చరిత్ర. శ్రీ మదన్మో భాషెనుకవిత్య రచన

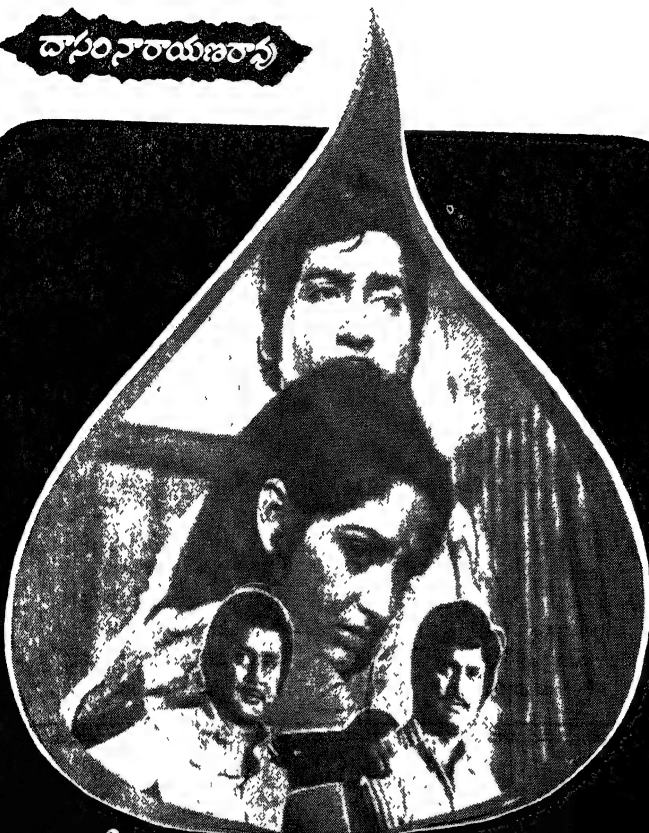
బిరుదాంకితులగు పాల్కురికి సోమనాధారాధ్య కవితే లిపింపబడి
ఇది మరాఠీ విడిబిరుదు మండరం పంతులవారి చేతులు, శ్రీగురు,
శ్రీగిరి దిగంబర మల్లికార్జున స్వామిలవారి సేవకుడు చిందినంట
పరపుల వామయ్యగారి చేజను చూడు ప్రతిభలు చూచి సవరించు
బడినది. శ్రీ విశయరామచంద్ర ముద్రాక్షర కాలంబును యుద్రిం
పించి ప్రకటించబడినది. విశాఖపట్నం. 1914 ఆనంద సం॥ఆషాఢ
భా॥ 13 సోమవారం.

కర్నూలు జిల్లా సీరుగళ్ళ లాలాకా పెదచింతలంట గ్రామ
నివాసి వయస్య రత్నాకరుండు పంపుల పుట్టబ్బయ్య శ్రీశైలగిరి
కుమారులు వామయ్యగారు వీరు శ్రీగిరి సమీప స్థావనా చాచులగు
దిగంబర మల్లికార్జున స్వామిల సేవకుడు. ఇడకండ్ల పీఠియ్యగారికి
ముఖ్య శిష్యుడు. శ్రీ మహా శివ రచయిత పడకండ్లలో పిటి
కూర్పున గడిమ్రం మంతులలోన పద్మకాల వీరయ. మోగి లిఖనీ
గురువు.

కాశీవాధుని వాగేశ్వర రావు పంతులుగారు శ్రీ శివా
రామ్మూర్తి గారికి పండితారాధ్య చరిత్ర పరిష్కరణ పని అప్పగించిరి.
కాని రామ్మూర్తి పంతులుగారు డాక్టరు. చిలుకూరు నారాయణరావు
గారు, రామ్మూర్తి పంతులుగారి హయాదు పీఠాపంతులు కలిసి
కొంత పరిష్కరణను చేసిరి. తరువాత పని భారమును బిష్ణుగౌన
చిలుకూరి నారాయణరావు గారికి అప్పగించిరి. వారాయణరావుగారు
మూడేండ్లు కష్టపడి అచ్చుప్రతిని సిద్ధము చేసి వాగేశ్వరరావు గారికి
పంపినారు చి॥నా॥ గారు ఎవరైనా పర్యర్థ ప్రతిభానులను ఒంటగా
సంస్కరించిరి. వాగేశ్వరరావు పంతులుగారు అచ్చు వెంటనె ప్రాంత
భిందిరి కాని గ్రంథ స్వరూపమును కచ్చిత చూడరేమి శిష్య క్రమ
చందిరి. 1939 ఏప్రిల్ నెలలో తమ మామగిరి సంతకమును
సవంము చేయవలెనను దృఢమైన పట్టుచింతతో శ్రీ శివలెక
శంభుప్రసాదు గారు నారాయణరావు గారిని పిన్చి పీఠిక వ్రాయమని
శలవిప్పిరి. అట్లుయినను ఆంధ్ర సాహిత్యములో అచ్చుపర్చు ప్రాచీ
నాంధ్ర గ్రంథములలో విపుల విస్తార విషయ సంగ్రహకమున పీఠికను
నారాయణరావుగారు వ్రాసిరి. ప్రధాన గ్రంథము 713+554=
1267. నారాయణరావుగారి ఉన్నతము 348+అనుబంధము
197=545.

1939 డిశంబరు నెల 4వ తేదీకి అచ్చు పూర్తి అయినది.
కీ॥శీ॥ డా॥ చి॥నా॥ గారు 1939లో పరిష్కరించిన ఆంధ్ర గ్రంథమాల
ప్రతి 1974 లో పునర్ముద్రణ చేయబడినది. దీనికి మధ్యరై
విశ్వవిద్యాలయము తెలుగు ప్రాధానము, ను ప్రసిద్ధ సం దీక్షితులు
శ్రీ॥ టి॥ కో॥ గారు 21 పుటల పీఠికను వ్రాసిరి.

దాసరి నారాయణరావు

భాగ్యలక్ష్మీ ప్రియేషన్స్

బిపారాధన్

ఈస్టేబ్లిష్మెంట్ కలర్

నిర్మాత:

నాగపనేని సుధాకర్

సంగీతం:

చక్రవర్తి

సాహిత్యం:

కె.యస్.మణి

DWADAKA

తొలి దినావసానము

శ్రీ వసంతరావు వేంకటరావు

నిను మున్నెన్నడో గంచి వేటికి గతిం
చెన్ వత్సరార్దమున్, ఆ
గని కాలమ్మెటు వంటి మార్పు కలుగం
గా జేసెన్ ఇందు ? యౌ
వన సామాజ్య విలాస లాలన మహా
భాగ్యంబు చేకూర త
ద్దన భారంబు వహించి రాజ్యరమ చే
తన్ బట్టగా కార్య సా
ధన దీక్షైక నిమగ్న మానసము మా
త్న బోత్సలం జల్లి చే
కొను మంచెంతయు అంగసౌష్ఠ్యము నీ
కుం గూర్చెన్! అవ్వరాం
గనవేమాయని పందియం బొడవున్
కన్నెత్తి వీక్షించగా?
అని చింతాకుల మానమండనయి కొం
డంతాత తచ్చెరన్
జనుదేరన్ తొలి వానరముననె ఆ
కా భంగమై, పొంగి పొం
గి నిరాటంకముగా యధేచ్ఛగ భవత్
స్నేహంబు రూపావలో

కన భాగ్యంబు తదేక భోగమొకటే
కాంక్షించి వర్షేత్తు మం
డిన వాంఛాని చదుమున్ కులబడి కిం
చిత్ ప్రయ్యలయ్యెన్; నిరా
శ నిరుత్సాహము చేతకాని తనమున్
సంతెళ్ల వోలెన్ మన
మును బంధించి వియోగ తాపమును జీ
మాత గృహంబందు త్రో
చిన చందంబు ఘటిల్లె, కోర్కెలిక ని
శ్చేషంబుగా మాయ మౌ
నను భీతాహము పుట్టె, పుష్కలముగా
వ్యాపించె ముచ్చెమ్మటల్;
కను లంద్ర శు కణములూరి విలువె
ల్లం కంఠమొందించె, మె
ల్లం చెత్తనము వీడె, నిర్మల మనో
ల్లాస ప్రవాహంబునన్
కనికర మ్మీనుమంత లేక విధి కొం
డన్ ద్రోచినట్లయ్యె; ఆ
దిన మేవాడు తలంప దుర్బర మనో
ద్రేకంబు కల్గిందే!

ఆంధ్రపత్రిక

ఆంధ్రపత్రిక ఇప్పటికి ఇంచుమించు ఏడు దశాబ్దాలుగా తెలుగువారికి సేవ చేస్తోంది.
విజయవాడ మరియు హైదరాబాద్ నుండి వెలువడుచున్నది.
తాజా వార్తలు, పక్షపాతం లేని బ్యాఖ్యలకి ఆంధ్రపత్రిక పెట్టింది పేరు.
ఇది కాక అన్ని రకాల అభిరుచులనీ సంతృప్తిపరచే ఇతర శీర్షికలు ఎన్నో
మీరు ఆంధ్రపత్రికలో చదవగలరు!

★ మన పినిమాలు	★ దాక్షరు కబుర్లు	★ కలెండ్ర స్కాపు కార్నూన్
★ దినవారఫలాలు	★ మా ఊరి నమస్క	★ శ్రీకృష్ణభాగవతం
★ ఇది వారీ దృశ్య శ్రవణం	★ వార్షికిరామాయణం	★ వింత యధార్థం

★ ఇంకా — వ్యాసాలు, గేయాలు, కార్నూన్లు ... ..
ఎప్పటికప్పుడు ఆంధ్రపత్రికలో సరికొత్త ఆకర్షణలు ప్రచురించబడుతుంటాయి!

వెంటనే ఆంధ్రపత్రిక చందాదారుగా చేరండి!

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రిక

దుర్మతి!

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వరులు
(కా కి నా డ)

దుర్మతి నాను వత్సరమ! దుర్మదనాశక! స్వాగతంబు. స
త్కర్మ లాచరింపుమయి! దైవత మన్నును కాలమన్న నీ
ధర్మమయ స్వరూపమె ఓదా! వెయికిం గనుపట్టె గాన్ భవ
ద్దుర్మతివాసు మెంతయును దుష్టముగా నది సత్యహానాకో?

‘పేరు గొప్ప కాని ఊరు దిబ్బ’ యటన్న
ఁబుకు నీ యెడలను నిలువజోడు
‘నేతిపిఱవాయ’ నీ చంద మెప్పుడు
గాటు వాకుఁ దెలియు నీదు మహిమ.

దుర్మయిలకు దుర్మతి నయి
నిర్మలతన్ విహింపజోక నిరుపమ కరుణన్
ధర్మమును నలుగాలను
మర్మము మాయమును లేక మహి నిల్పుమయా!

ఓర్పుచీర్తి గన్న భంజోర్పియె నేడు భయంకరస్థితిన్
గన్న తుచ్చదాహ మధికారమునన్ బ్రతివాని కక్కటా?
నిచ్చది? చన్నదా? మునుపు విశ్వయశంబును గన్నదేశమే
భిన్నము భిన్న మయ్యెను ఇశ్విరకున్ గజ వయ్యె నెయ్యెడన్.

తెనల మర్దరామములకే యెగ్రబాటుచు మన్నవారు దు
ర్భావులు ధర్మమోక్షములు వారి లెఱుంగరు చిత్రమయ్యెడున్
పాపం బారతావనిని పాడెనరిచెడు దుర్మదాంధులన్
నీ విక దుర్మతి! నిలిపి నిన్నుల శిక్షను బ్రోవు దేశమున్.

బులుసుల పెన్త్రదేశ మిది హీరగుణంబుల కాకరం బి దే
విషయమునందున్నెన ననిపించగ రాదు ప్రపంచ శాంతికిన్
నిషమత రూపుమాపుటకు వేయి ప్రయత్నము లాచరించనా
పిషపు దురూహలన్ దొలచి విశ్వముఁ బ్రోవుము నీవు దుర్మతి!

కాలదేవత వైవ నీలిల లిప్సి
యెవరి నేమనగందుము? బువి వెవరికి
నించుకైన స్వతంత్రత యేది? కీలు
బొమ్మలము మేము రక్షింపజూను నీవె.

దుర్మతి! ఈ యుగాది సంతోషనమయ
మందు మాకిమ్ము ప్రవిమలానంద మెందు
శుభములు సుఖంబులున్ ప్రేమనూచకముగ
చెప్పకొందుము నీపేరె యెప్పటికిని.

స్వాగతం!!

శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వర్లు
(అంకరిపాలెం)

రావే! నవ్వుగాది! జీవన రసార్థ ప్రేమ పాదోధి! మా
భావంబుల్ పురికింపగా మధుర కావ్యశ్రీ రసాభ్యుంచిత
ప్రేమీణ్యంబున పల్కు స్వాగతము సంభావించవే! కోకిలా
రావంబుంబలె నింతకున్ శ్రవణ పర్యంబై వినుం గొల్పెడిన్!!

వలియేడాదినవానతార మహిమన్ బాసించి నవ్యోత్సవ
శుభంబున్ విన్పి - చిరంతనామృత మహిమ - భావి సౌఖ్యగత
స్మృతులన్ మాయెదలందు జల్లెడవు సమ్మోదంబు విండింతున్
యతిసౌందర్య వసంతకాంతి!! కొనుమా యర్హము పాద్యములన్!!

~~~~~

With Best Wishes For Happy UGADI

FROM

PUJARA & COMPANY

23-18-14, Vyakarnamvari Street.,
Satyanarayanapuram,
VIJAYAWADA-520 011

Phones ; Off , 76888
Reg 77199

Grams , "PUJARA"

ASSOCIATE CONCERNS :

UMESH KUMAR & COMPANY

Post Box No . 003, Door No. 22-3-93/1/A
Mathakidri, Dabeerpura,
HYDERABAD-500 028

Phones : Off : 52118
Reg 44294

Grams : "PUJARA CO"

**Waste Paper, Cotton Waste, Linters, Cloth & Gunny Rags
Merchants and Paper Mill Suppliers**

మ చ చ

[illegible]

అ గ్నాంతకాలములందు దేశాంతరచక్రము

	మీన	మేష	వృష	మిథు	కర్క	సింహ	కన్య	తుల	పుశ్చి	ధను	మకర	కుంభ
మారు	+19	+22	+24	+23	+20	+17	+13	+10	+8	+4	+11	+15
నవంబరు	+14	+17	+19	+18	+16	+13	+10	+7	+5	+6	+8	+11
సంవత్సరం	+13	+15	+15	+15	+14	+12	+11	+9	+2	+9	+10	+11
గౌరీ	+16	+17	+17	+17	+16	+15	+14	+13	+12	+13	+13	+15
బ్రాహ్మ	+11	+11	+12	+11	+11	+10	+10	+9	+9	+1	+10	+10
పరబ్రాహ్మ	+8	+7	+7	+7	+8	+8	+9	+10	+10	+10	+9	+9
శివగర్భ	+3	+2	+3	+1	+2	+4	+5	+6	+7	+6	+5	+4
సమితి	+7	+9	+11	+10	+8	+6	+3	+1	-0	+0	+2	+5
మారు	+4	+5	+6	+6	+5	+3	+1	-1	-1	-1	+0	+2
దశా	+4	+6	+8	+7	+5	+2	+1	-4	-5	-4	-2	+1
విశ్వకేసరి	+9	+13	+15	+14	+11	+6	+1	-3	-5	-4	-1	+4
సమిత్సరం	+6	+9	+10	+10	+7	+4	+1	-2	-3	-3	-0	+3
దాశరథి	-2	-3	-3	-3	-2	-1	-0	+1	+1	+1	+0	-1
సదాశివ	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-3	-3	-3	-3	-2
జయంతి	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-4	-4	-4	-4	-4	-4
సమిత్సరం	-12	-14	-14	-14	-13	-12	-10	-9	-8	-8	-9	-11
సంవత్సరం	-19	-21	-22	-22	-20	-17	-15	-13	-11	-12	-14	-16

ఇందు చూపబడిన లెక్కాంతకాలములు ప్లాంట్లకు టైము నమనరించి వినియోగపడు లెక్కాంతకాలము లగుచున్నవి. ఇతర రేణుముల వారి, చూపబడిన రేణుముల చక్రము నమనరించి, ఆయా లెక్కాంత కాలములకు చూపబడిన నిద్రములను, వినియోగపడు పశ్చిమరేణుముల ముఖవాతముల కాలములలో కలపవలసి, ప్లాంట్లములయందుండువాటి తీసివేయవలసి, ప్లాంట్లకు టైమునమనరించి ఇష్టమగు వాయునమనరులకు లెక్కాంత కాలములలో పరిమితును దిగువను పరిశోధన లెక్కాంత కాలముల చూపబడినవి.

కారతదేశమున ఆయా అక్షాంశ ప్రదేశములకు మేషాది నిరయణ రాశి ప్రమాణములు -- మణి కలు - విఘ్న కలు - ఫలలు

[illegible]

విజయవాడ పాఠశాల

మేషేది విరయణ అగ్ని ప్రవణము : — పృష్ఠ రథ

ప్రభుత్వ పాఠశాలలు		ప్రైవేట్ పాఠశాలలు	
గ్రామం	పాఠశాల	గ్రామం	పాఠశాల
పాపి	౪-౨౩	౪-౧	౧-౧౪
పాపి	౪-౨౪	౪-౨	౧-౧౫
పాపి	౪-౨౫	౪-౩	౧-౧౬
పాపి	౪-౨౬	౪-౪	౧-౧౭
పాపి	౪-౨౭	౪-౫	౧-౧౮
పాపి	౪-౨౮	౪-౬	౧-౧౯
పాపి	౪-౨౯	౪-౭	౧-౨౦
పాపి	౪-౩౦	౪-౮	౧-౨౧
పాపి	౪-౩౧	౪-౯	౧-౨౨
పాపి	౪-౩౨	౪-౧౦	౧-౨౩
పాపి	౪-౩౩	౪-౧౧	౧-౨౪
పాపి	౪-౩౪	౪-౧౨	౧-౨౫
పాపి	౪-౩౫	౪-౧౩	౧-౨౬
పాపి	౪-౩౬	౪-౧౪	౧-౨౭
పాపి	౪-౩౭	౪-౧౫	౧-౨౮
పాపి	౪-౩౮	౪-౧౬	౧-౨౯
పాపి	౪-౩౯	౪-౧౭	౧-౩౦
పాపి	౪-౪౦	౪-౧౮	౧-౩౧
పాపి	౪-౪౧	౪-౧౯	౧-౩౨
పాపి	౪-౪౨	౪-౨౦	౧-౩౩
పాపి	౪-౪౩	౪-౨౧	౧-౩౪
పాపి	౪-౪౪	౪-౨౨	౧-౩౫
పాపి	౪-౪౫	౪-౨౩	౧-౩౬
పాపి	౪-౪౬	౪-౨౪	౧-౩౭
పాపి	౪-౪౭	౪-౨౫	౧-౩౮
పాపి	౪-౪౮	౪-౨౬	౧-౩౯
పాపి	౪-౪౯	౪-౨౭	౧-౪౦
పాపి	౪-౫౦	౪-౨౮	౧-౪౧
పాపి	౪-౫౧	౪-౨౯	౧-౪౨
పాపి	౪-౫౨	౪-౩౦	౧-౪౩
పాపి	౪-౫౩	౪-౩౧	౧-౪౪
పాపి	౪-౫౪	౪-౩౨	౧-౪౫
పాపి	౪-౫౫	౪-౩౩	౧-౪౬
పాపి	౪-౫౬	౪-౩౪	౧-౪౭
పాపి	౪-౫౭	౪-౩౫	౧-౪౮
పాపి	౪-౫౮	౪-౩౬	౧-౪౯
పాపి	౪-౫౯	౪-౩౭	౧-౫౦
పాపి	౪-౬౦	౪-౩౮	౧-౫౧
పాపి	౪-౬౧	౪-౩౯	౧-౫౨
పాపి	౪-౬౨	౪-౪౦	౧-౫౩
పాపి	౪-౬౩	౪-౪౧	౧-౫౪
పాపి	౪-౬౪	౪-౪౨	౧-౫౫
పాపి	౪-౬౫	౪-౪౩	౧-౫౬
పాపి	౪-౬౬	౪-౪౪	౧-౫౭
పాపి	౪-౬౭	౪-౪౫	౧-౫౮
పాపి	౪-౬౮	౪-౪౬	౧-౫౯
పాపి	౪-౬౯	౪-౪౭	౧-౬౦
పాపి	౪-౭౦	౪-౪౮	౧-౬౧
పాపి	౪-౭౧	౪-౪౯	౧-౬౨
పాపి	౪-౭౨	౪-౫౦	౧-౬౩
పాపి	౪-౭౩	౪-౫౧	౧-౬౪
పాపి	౪-౭౪	౪-౫౨	౧-౬౫
పాపి	౪-౭౫	౪-౫౩	౧-౬౬
పాపి	౪-౭౬	౪-౫౪	౧-౬౭
పాపి	౪-౭౭	౪-౫౫	౧-౬౮
పాపి	౪-౭౮	౪-౫౬	౧-౬౯
పాపి	౪-౭౯	౪-౫౭	౧-౭౦
పాపి	౪-౮౦	౪-౫౮	౧-౭౧
పాపి	౪-౮౧	౪-౫౯	౧-౭౨
పాపి	౪-౮౨	౪-౬౦	౧-౭౩
పాపి	౪-౮౩	౪-౬౧	౧-౭౪
పాపి	౪-౮౪	౪-౬౨	౧-౭౫
పాపి	౪-౮౫	౪-౬౩	౧-౭౬
పాపి	౪-౮౬	౪-౬౪	౧-౭౭
పాపి	౪-౮౭	౪-౬౫	౧-౭౮
పాపి	౪-౮౮	౪-౬౬	౧-౭౯
పాపి	౪-౮౯	౪-౬౭	౧-౮౦
పాపి	౪-౯౦	౪-౬౮	౧-౮౧
పాపి	౪-౯౧	౪-౬౯	౧-౮౨
పాపి	౪-౯౨	౪-౭౦	౧-౮౩
పాపి	౪-౯౩	౪-౭౧	౧-౮౪
పాపి	౪-౯౪	౪-౭౨	౧-౮౫
పాపి	౪-౯౫	౪-౭౩	౧-౮౬
పాపి	౪-౯౬	౪-౭౪	౧-౮౭
పాపి	౪-౯౭	౪-౭౫	౧-౮౮
పాపి	౪-౯౮	౪-౭౬	౧-౮౯
పాపి	౪-౯౯	౪-౭౭	౧-౯౦
పాపి	౪-౧౦౦	౪-౭౮	౧-౯౧
పాపి	౪-౧౦౧	౪-౭౯	౧-౯౨
పాపి	౪-౧౦౨	౪-౮౦	౧-౯౩
పాపి	౪-౧౦౩	౪-౮౧	౧-౯౪
పాపి	౪-౧౦౪	౪-౮౨	౧-౯౫
పాపి	౪-౧౦౫	౪-౮౩	౧-౯౬
పాపి	౪-౧౦౬	౪-౮౪	౧-౯౭
పాపి	౪-౧౦౭	౪-౮౫	౧-౯౮
పాపి	౪-౧౦౮	౪-౮౬	౧-౯౯
పాపి	౪-౧౦౯	౪-౮౭	౨-౦౦
పాపి	౪-౧౧౦	౪-౮౮	౨-౦౧
పాపి	౪-౧౧౧	౪-౮౯	౨-౦౨
పాపి	౪-౧౧౨	౪-౯౦	౨-౦౩
పాపి	౪-౧౧౩	౪-౯౧	౨-౦౪
పాపి	౪-౧౧౪	౪-౯౨	౨-౦౫
పాపి	౪-౧౧౫	౪-౯౩	౨-౦౬
పాపి	౪-౧౧౬	౪-౯౪	౨-౦౭
పాపి	౪-౧౧౭	౪-౯౫	౨-౦౮
పాపి	౪-౧౧౮	౪-౯౬	౨-౦౯
పాపి	౪-౧౧౯	౪-౯౭	౨-౧౦
పాపి	౪-౧౨౦	౪-౯౮	౨-౧౧
పాపి	౪-౧౨౧	౪-౯౯	౨-౧౨
పాపి	౪-౧౨౨	౪-౧౦౦	౨-౧౩
పాపి	౪-౧౨౩	౪-౧౦౧	౨-౧౪
పాపి	౪-౧౨౪	౪-౧౦౨	౨-౧౫
పాపి	౪-౧౨౫	౪-౧౦౩	౨-౧౬
పాపి	౪-౧౨౬	౪-౧౦౪	౨-౧౭
పాపి	౪-౧౨౭	౪-౧౦౫	౨-౧౮
పాపి	౪-౧౨౮	౪-౧౦౬	౨-౧౯
పాపి	౪-౧౨౯	౪-౧౦౭	౨-౨౦
పాపి	౪-౧౩౦	౪-౧౦౮	౨-౨౧
పాపి	౪-౧౩౧	౪-౧౦౯	౨-౨౨
పాపి	౪-౧౩౨	౪-౧౧౦	౨-౨౩
పాపి	౪-౧౩౩	౪-౧౧౧	౨-౨౪
పాపి	౪-౧౩౪	౪-౧౧౨	౨-౨౫
పాపి	౪-౧౩౫	౪-౧౧౩	౨-౨౬
పాపి	౪-౧౩౬	౪-౧౧౪	౨-౨౭
పాపి	౪-౧౩౭	౪-౧౧౫	౨-౨౮
పాపి	౪-౧౩౮	౪-౧౧౬	౨-౨౯
పాపి	౪-౧౩౯	౪-౧౧౭	౨-౩౦
పాపి	౪-౧౪౦	౪-౧౧౮	౨-౩౧
పాపి	౪-౧౪౧	౪-౧౧౯	౨-౩౨
పాపి	౪-౧౪౨	౪-౧౨౦	౨-౩౩
పాపి	౪-౧౪౩	౪-౧౨౧	౨-౩౪
పాపి	౪-౧౪౪	౪-౧౨౨	౨-౩౫
పాపి	౪-౧౪౫	౪-౧౨౩	౨-౩౬
పాపి	౪-౧౪౬	౪-౧౨౪	౨-౩౭
పాపి	౪-౧౪౭	౪-౧౨౫	౨-౩౮
పాపి	౪-౧౪౮	౪-౧౨౬	౨-౩౯
పాపి	౪-౧౪౯	౪-౧౨౭	౨-౪౦
పాపి	౪-౧౫౦	౪-౧౨౮	౨-౪౧
పాపి	౪-౧౫౧	౪-౧౨౯	౨-౪౨
పాపి	౪-౧౫౨	౪-౧౩౦	౨-౪౩
పాపి	౪-౧౫౩	౪-౧౩౧	౨-౪౪
పాపి	౪-౧౫౪	౪-౧౩౨	౨-౪౫
పాపి	౪-౧౫౫	౪-౧౩౩	౨-౪౬
పాపి	౪-౧౫౬	౪-౧౩౪	౨-౪౭
పాపి	౪-౧౫౭	౪-౧౩౫	౨-౪౮
పాపి	౪-౧౫౮	౪-౧౩౬	౨-౪౯
పాపి	౪-౧౫౯	౪-౧౩౭	౨-౫౦
పాపి	౪-౧౬౦	౪-౧౩౮	౨-౫౧
పాపి	౪-౧౬౧	౪-౧౩౯	౨-౫౨
పాపి	౪-౧౬౨	౪-౧౪౦	౨-౫౩
పాపి	౪-౧౬౩	౪-౧౪౧	౨-౫౪
పాపి	౪-౧౬౪	౪-౧౪౨	౨-౫౫
పాపి	౪-౧౬౫	౪-౧౪౩	౨-౫౬
పాపి	౪-౧౬౬	౪-౧౪౪	౨-౫౭
పాపి	౪-౧౬౭	౪-౧౪౫	౨-౫౮
పాపి	౪-౧౬౮	౪-౧౪౬	౨-౫౯
పాపి	౪-౧౬౯	౪-౧౪౭	౨-౬౦
పాపి	౪-౧౭౦	౪-౧౪౮	౨-౬౧
పాపి	౪-౧౭౧	౪-౧౪౯	౨-౬౨
పాపి	౪-౧౭౨	౪-౧౫౦	౨-౬౩
పాపి	౪-౧౭౩	౪-౧౫౧	౨-౬౪
పాపి	౪-౧౭౪	౪-౧౫౨	౨-౬౫
పాపి	౪-౧౭౫	౪-౧౫౩	౨-౬౬
పాపి	౪-౧౭౬	౪-౧౫౪	౨-౬౭
పాపి	౪-౧౭౭	౪-౧౫౫	౨-౬౮
పాపి	౪-౧౭౮	౪-౧౫౬	౨-౬౯
పాపి	౪-౧౭౯	౪-౧౫౭	౨-౭౦
పాపి	౪-౧౮౦	౪-౧౫౮	౨-౭౧
పాపి	౪-౧౮౧	౪-౧౫౯	౨-౭౨
పాపి	౪-౧౮౨	౪-౧౬౦	౨-౭౩
పాపి	౪-౧౮౩	౪-౧౬౧	౨-౭౪
పాపి	౪-౧౮౪	౪-౧౬౨	౨-౭౫
పాపి	౪-౧౮౫	౪-౧౬౩	౨-౭౬
పాపి	౪-౧౮౬	౪-౧౬౪	౨-౭౭
పాపి	౪-౧౮౭	౪-౧౬౫	౨-౭౮
పాపి	౪-౧౮౮	౪-౧౬౬	౨-౭౯
పాపి	౪-౧౮౯	౪-౧౬౭	౨-౮౦
పాపి	౪-౧౯౦	౪-౧౬౮	౨-౮౧
పాపి	౪-౧౯౧	౪-౧౬౯	౨-౮౨
పాపి	౪-౧౯౨	౪-౧౭౦	౨-౮౩
పాపి	౪-౧౯౩	౪-౧౭౧	౨-౮౪
పాపి	౪-౧౯౪	౪-౧౭౨	౨-౮౫
పాపి	౪-౧౯౫	౪-౧౭౩	౨-౮౬
పాపి	౪-౧౯౬	౪-౧౭౪	౨-౮౭
పాపి	౪-౧౯౭	౪-౧౭౫	౨-౮౮
పాపి	౪-౧౯౮	౪-౧౭౬	౨-౮౯
పాపి	౪-౧౯౯	౪-౧౭౭	౨-౯౦
పాపి	౪-౨౦౦	౪-౧౭౮	౨-౯౧
పాపి	౪-౨౦౧	౪-౧౭౯	౨-౯౨
పాపి	౪-౨౦౨	౪-౧౮౦	౨-౯౩
పాపి	౪-౨౦౩	౪-౧౮౧	౨-౯౪
పాపి	౪-౨౦౪	౪-౧౮౨	౨-౯౫
పాపి	౪-౨౦౫	౪-౧౮౩	౨-౯౬
పాపి	౪-౨౦౬	౪-౧౮౪	౨-౯౭
పాపి	౪-౨౦౭	౪-౧౮౫	౨-౯౮
పాపి	౪-౨౦౮	౪-౧౮౬	౨-౯౯
పాపి	౪-౨౦౯	౪-౧౮౭	౩-౦౦
పాపి	౪-౨౧౦	౪-౧౮౮	౩-౦౧
పాపి	౪-౨౧౧	౪-౧౮౯	౩-౦౨
పాపి	౪-౨౧౨	౪-౧౯౦	౩-౦౩
పాపి	౪-౨౧౩	౪-౧౯౧	౩-౦౪
పాపి	౪-౨౧౪	౪-౧౯౨	౩-౦౫
పాపి	౪-౨౧౫	౪-౧౯౩	౩-౦౬
పాపి	౪-౨౧౬	౪-౧౯౪	౩-౦౭
పాపి	౪-౨౧౭	౪-౧౯౫	౩-౦౮
పాపి	౪-౨౧౮	౪-౧౯౬	౩-౦౯
పాపి	౪-౨౧౯	౪-౧౯౭	౩-౧౦
పాపి	౪-౨౨౦	౪-౧౯౮	౩-౧౧
పాపి	౪-౨౨౧	౪-౧౯౯	౩-౧౨
పాపి	౪-౨౨౨	౪-౨౦౦	౩-౧౩
పాపి	౪-౨౨౩	౪-౨౦౧	౩-౧౪
పాపి	౪-౨౨౪	౪-౨౦౨	౩-౧౫
పాపి	౪-౨౨౫	౪-౨౦౩	౩-౧౬
పాపి	౪-౨౨౬	౪-౨౦౪	౩-౧౭
పాపి	౪-౨౨౭	౪-౨౦౫	౩-౧౮
పాపి	౪-౨౨౮	౪-౨౦౬	౩-౧౯
పాపి	౪-౨౨౯	౪-౨౦౭	౩-౨౦
పాపి	౪-౨౩౦	౪-౨౦౮	౩-౨౧
పాపి	౪-౨౩౧	౪-౨౦౯	౩-౨౨
పాపి	౪-౨౩౨	౪-౨౧౦	౩-౨౩
పాపి	౪-౨౩౩	౪-	

కో॥ దుర్బుధ్యైశ్చైతాన్తాం భూపా దుర్బుధయన్తాం
భూపా నభిన్నుప్యే నంగచాపుంతే దమ్॥

భార్య నృత్యమూన భూవాబ్ధి ఫలమ్
కో॥ దేవీభూవ త్మాకాపున్తి రజతా వస్త్రాః క్షీతిః క్షీతాః
దేవీభూవైస్త్యు ప్యే వాస్త్రా ల్పావస్తై రకలైః
దాత్రితి నరంజరం తుషిషి క్రిందంబం పట్టం చావత్
నల్లదగన మారిక వస్త్రావాస్త్రమైశ్చే నదా॥

సు రూ ధ యా బ్ధి ఫల మ్

కో॥ వెతాశ్చే భూపాపాః స్వప్నైశ్చేతీ త్వా ఫంస్తా
మయ్యేతాన్తాశ్చే మాపుం ప్రజావాం వాగ్దోతామ॥

తా॥ ఈ సువర్ణరూపము వాండ్రుగ నమున “దుర్బుధ్య” అని పేరు వాడవచ్చు
మాన పక్షమున “భూప” అని పేరు గలవాడ నమన “వైశ్రాట్య” మని పేరు లాగి
దేవతాకూటాని ఏకాదశి యుగము నయినవగు ర (ద దేవతాకూటం శబ్దపుటమున పేరుగల దుర్బుధి
వామ సంవత్సరమున రజతరావ మహాఫలము జగలు రాజుల పట్టినాముమేది వారగదయ
తూర్జకతామన కలిగినవ న వంతుఁగదయ

భూపావ మనవర్ణరూపం :— భూపి యంతట వాస్త్రభూవ త్మాకాపా ౨ జనుమంతో
పిండ నృ. ప్రభువులు మఱియునుదురుగి. మయి.మన్. సంభూవముగనుదురు. పూలములు
ఫలపుట్టములు వలెయి మధురపగు కంఠస్థముతో కుశికాల్పరావములతో తునగైద గామన తో
వర్ణిగనుదురు

తత్త్వైతాన్తాన్తం విజ్ఞాన్త్యై నవన్త కల్పాదా భూవన్త్యై
తంశ్చ వ్యవహర పౌరు భూత్యై డర్శిత వామ సంవత్సర్యన్త్యై

1. రాతా రుః	11. పక్షిక్షుః బయః	21. నరాధిపతిః డవిః
2. మంత్రి చంద్రః	12. గజః తుక్షః	22. గ్రామాయతః టదః
3. మేధావతి రుః	13. గ్రామపాలః చంద్రః	23. వైష్ణవీతిః టః
4. పద్మావతి గురుః	14. వైష్ణవ రుః	24. రత్నావతిః చంద్రః
5. భాస్కరితి టః	15. రాక్షసీతిః టః	25. వృక్షావతిః టః
6. అర్జునతి టః	16. నరదేశ్వర్యుః చంద్రః	26. జంతు దిపతిః గురుః
7. మేధావతి రుః	17. అశ్వధివతిః చంద్రః	27. నర్మధివతిః తుక్షః
8. మేధావతి టః	18. గూఢావతిః గురః	28. మృగధివతిః రుః
9. మేధావతి గురుః	19. పాపావతిః రుః	29. లూధావతిః రుః
10. పురోహితో గురుః	20. దేవావతిః గురుః	30. ప్రేతావతిః రుః

రా జ్ఞ న్యూ ర్గ న్య ఫల మ్

కో॥ అధ్యైస్యై రంక్షిం పాకానాం వాక్యంబు మునవంతి అంతాకాళి
భూపిధ్యయం శ్రేష్ఠియం ప్రజానాంకోశైః స్మితాధ్యై వశాపతంగే॥

తా॥ 1. పథుని అధ్యైస్యము. విరోధముతో వందయరు. స్వల్ప సర్వమో. తావంతి,

కో॥ మన్యే బ మన్యే సన్యదాం పథితా మ్నైకాతాతః ॥
క్షేమాశ్శే సభిక్షింబ శ్వాంశే సవివే నతి॥

తా॥ సర్వసన్యాసులఁ పున్ది. మ్నైక తాతలు ఫలింసు మ్నైవవం అశ్శేయు

సేనాధిపతీకే సూర్యస్య ఫలమ్

కో॥ అన్యైస్య యుద్ధం ధుశ్చేతనాం అన్యై బ రా వారి ధర్మానాః
రహై వసైతి ఫులి ఘాతా స్తావ్యభిత్త్యై దివస్వస్యై॥

తా॥ ప్రభువు అన్యైయు యుద్ధ మరతి కల వారగుడరు సేభుములు గలివే
వారకైయుడయ స్వభావాగా వుండును ఎర్రది నవ్వుములు వండుం

సన్యాధిపతీకే గురొకే ఫలమ్

కో॥ యువగర్హ మహతాః పశ్శాన్యైః పహితైః
పీకతాన్తి సవంతా గుకా ప్సాధివేతి॥

తా॥ యువని, గర్హముం, పెనులు పున్దియుగ ఫలింయవ మన్యై శేంలా పశంబునం

ధాన్యాధిపతీకే కుజస్య ఫలమ్

కో॥ మంతి టాకరావని రక్తరావని యావనిః
రక్తభూమిన్యై పతికాశ్శాపే దాన్యాధివే నతి॥

తా॥ పట్ట దాన్యముః, ఎర్రది యన్యవ మ, ఎర్రది వేలు ఫలింబను
అరాధిపతీకే సూర్యస్య ఫలమ్

కో॥ రక్తరావ్యై పున్ది పున్దివేషః ప్రవక్షతి
మన్యైంకాళి రావన్తే శాంపైః రాధివే రివా॥

తా॥ ఎర్రది దాన్యముం దరంటలు అభివృద్ధి గంటుం ఎర్రది వేసుములు
పద్మమున మన్యైంక రాజు కగ్నధిగ వండును

మేనూధిపతీకే సూర్యస్య ఫలమ్

కో॥ మహాధ్యయం నలం న్నర్మం బుద్ధి స్వకంఢ మంబి
రక్తస్యై సుమతం మన్యై వేనాధివే నతి॥

తా॥ జయ మధికము ఫ మ స్వర్ణము శంధపున్తి ఎర్రది నవ్వుములు ఫలింబను
రసాధిపతీకే శరీకే ఫలమ్

కో॥ రంభాప కుశంబాద్రి ప్రిన్తావ్యై యావనిః
క్షేప్తావనిన్యై ఫలితా వంధి యది రివదివే॥

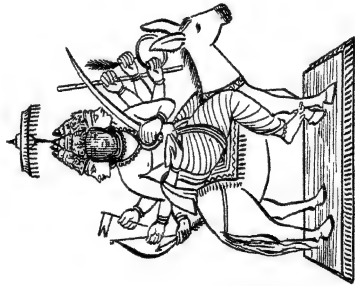
తా॥ స.పల్లవా, మినుము, శేవము మున్నగునవి కల్పి (సరా ర్థ) దాన్యములు

రవివంశరథాలము

[illegible]

మొదటి భాగము

శాసనముల కల్పన విశాఖలోని
భూమి విభాగములోని భూమి
విభాగములోని భూమి విభాగములోని
భూమి విభాగములోని భూమి విభాగములోని
భూమి విభాగములోని భూమి విభాగములోని
భూమి విభాగములోని భూమి విభాగములోని
భూమి విభాగములోని భూమి విభాగములోని
భూమి విభాగములోని భూమి విభాగములోని

సేంబుత్తులం = వీలాళ్ళ నాశనం! పుత్రధారణం రాజ్యం కుదం వర్ణం పరిగ్రహం అర్ధకాశ్మికం!
 కైరిసి చేష్ట - కుశానాం సుఖం! మన్మథవతి - వదాపుది!

[illegible][illegible]

உயிர்

[illegible]

॥ रूद्रं चन्द्रं चन्द्रमस्तु ॥ ॥ रूद्रं चन्द्रं चन्द्रमस्तु ॥
॥ रूद्रं चन्द्रं चन्द्रमस्तु ॥ ॥ रूद्रं चन्द्रं चन्द्रमस्तु ॥

విధున—ప్రత్యేక—మీనమాన్యు యావనాధీనాం సమూహం భాగ్యదీనం శుభాగ్యం ।
సమర్థాదీనా ముల్కర్థం

உயிர் உயிர் உயிர்

[illegible][illegible][illegible]

శ్రీ
రా
మ
కృ
ష్ణ

[illegible]

జు
ధ
ర్
హ
ల
హ
మ

[illegible]

- (1) **பெ.சா.க. கி. விவசாயம்** 10-5-81 கரூர், தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்
- (2) **பெ.சா. கரூர்** 30-6-81 தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்
- (3) **செ.சா. கரூர்** 25-8-81 தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்
- (4) **பெ.சா. கரூர்** 24-10-81 தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்
- (5) **பெ.சா. கரூர்** 31-12-81 தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்
- (6) **பெ.சா. கரூர்** 6-2-82 (தாழ்க்கை அகிலம், தாழ்க்கை மாவட்டம்)

జా. రి. కృ. స. ము

1981 వంతు సే.

5 **ಶ್ರೀ. ಪದ್ಮನಾಭ** (ಶ್ರೀ. ಪದ್ಮನಾಭ ವಿಸ್ತಾರಾಧಿಕಾರಿ ವೃತ್ತಿ) ೬. ೧. 7-30 ರವರೆಗೆ.
6 **ಬಿ. ಶ್ರೀ. ಪದ್ಮನಾಭ** (ಶ್ರೀ. ಪದ್ಮನಾಭ ವಿಸ್ತಾರಾಧಿಕಾರಿ ವೃತ್ತಿ) ೬. ೧. 7-1 ರವರೆಗೆ.

7 దశ. శబ. శశ. కష్టస్థులకు యాత్రాపాటు భరింపు వ గం 10-34.
9 దర్శ. పాప. సై. వివాహము వ్యవస్థం ముగం పా గం 6-49 బర్తలము -
వివాహముకు వదిలి, గం 9-38 బి దర్శ. వారక.

13 ಐ ಎ. ಕೆ. ಪಿ. ರೆವೆನ್ಯೂ ವಾರ್ಡ್ ನಂ 6-35
ಎಸ್. ಎಸ್. ವಾರ್ಡ್ ನಂ 9-25 ರೀ. ಕೆ. ಪಿ. ಪಿ.

18	ಇನ್. ವಾಂ. ಇನ್.	ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು	No 9-6 ಜಗ್ಗುಡಿ
20	ಇನ್. ಕೆ. ವಿ.	ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು	ಮೈಸೂರು ನಂ 8-57

20 ನವ. 1963. ಆದ. ಪ್ರಸ. ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 5-30 ರ ವರೆಗೆ ಪ್ರಸ. ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

2
2
2
0
0
0
2

01
0
3
4
3
3
1
C
A
3
C
0
0
0

29 ఖ. తది అది. పూషే గర్వాధానమునకు విధునం రా గం 8-21.

191 Accounts

181 **T** **සූර්‍යාගාර**

2 వంపు. బుధ. శ్రవణ్ పౌర్ణమి చోదలికు ధనుస్సు ప గం 8-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

[illegible]

సేవలకు ప్రవేశాదులకు కృత వసూలు తె గం 4-39.

4 వ. బి. క. త. గొల్లన వనపర్తి | ఏకాదశి విధి 20

[illegible]

5 ఆషట్. శని. ఉ.శా. వైశాఖోదయకు గ్రాహ తె గం 4-31 పక్షం పం

6 పవ. అది ఉభా. : వాహు గర్భానాదులకు మిథునం వ.తాం రా గం

[illegible]

10 పటా గౌర. గోపా వ్రాహ్మణులకు విధునం పా గం 7-39 రి:

12 బ. పా. శి. అర్థ. గర్భానానూనకు మిథ సవ్య రా గం 7-31 e

[illegible][illegible]

၁၂၁၂

ಪ್ರತಿ

31 కు వంద గురు. శత. అన్నప్రశాదులకు వ్యక్తము చేతాం :

[illegible]

982 3330 720

4 స.ప్ర. అర్జి. అప్ర. ప్రాశ్నాదులకు ముక్తము మరొం ప గం 8-1.

ಹೆಚ್.ಎಂ.ಎಸ್.ಒಬ್ಬೇ

మూలము

27 వ ఏది. బుధ శుక్ర. సువర్ణా | సవేదాదులకు తులరా గం 1

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050

30 - వంశ. శని. రేవ విభావోద్భవకు పృథ్వీకమః పోర్వం రా గం 1-6

31 ప్రజ్ఞా. బద్ధి. అర్జు. సువర్ణా. ప్రవేశాదులకు తులన వస్తునం రా

Figure 1

గోరీ వంచాంగం కాలము-౧కి
మడియలు ౩ ౩/౪ గంట ౧ నిమిషములు ౩౦

వ గ ట ము పూ ర్త ము ౦								రా త్రి ము పూ ర్త ము ౬							
పాఠములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	పాఠములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	ఉద్యో	అమృ	గోగ	మొ	మొ	రోగ	మొ	౧	ఉద్యో	రోగ	జ్వరం	లొభం	గురు	శుక్ర	శని
౨	లొభం	మొ	ఉద్యో	అమృ	ఉద్యో	జ్వరం	అమృ	౨	అమృ	లొభం	ఉద్యో	రోగం	రోగం	జ్వరం	అమృ
౩	మొ	ఉద్యో	గోగ	కుభం	జ్వరం	అమృ	జ్వరం	౩	జ్వరం	ఉద్యో	కలహం	మొ	కలహం	కలహం	కలహం
౪	అమృ	గోగ	లొభం	ఉద్యో	లొభం	ఇలహం	ఉద్యో	౪	రోగం	ధనం	లొభం	ఉద్యో	లొభం	లొభం	లొభం
౫	మొ	అమృ	గోగ	అమృ	గోగ	అమృ	లొభం	౫	కలహం	గోగం	రోగం	కుభం	ఉద్యో	కుభం	కుభం
౬	మొ	అమృ	ఉద్యో	మొ	మొ	మొ	లొభం	౬	లొభం	అమృ	లొభం	లొభం	లొభం	లొభం	లొభం
౭	అమృ	గోగ	మొ	ధనం	కలహం	ధనం	ధనం	౭	ఉద్యో	మొ	ఉద్యో	ధనం	లొభం	అమృ	అమృ
౮	మొ	ధనం	లొభం	అమృ	జ్వరం	అమృ	లొభం	౮	గోగం	జ్వరం	ధనం	లొభం	ఉద్యో	మొ	మొ

అది జ్వర మెదువైన చక్రము జ్వరమున రది, చంద్ర పక్ష తిహార నీక నే యందుండిన రోగ జీవించదు

అ నం దా ది యో గ ము లు

పాఠములు	రాత్రులము		నిశిత కాలము		యమములు	
	మొదల	వరకు	మొదల	వరకు	మొదల	వరకు
అదియొగామ	4.30	6.00	3.00	4.30	12.00	1.30
కాలములో	7.30	9.00	1.30	3.00	10.30	12.00
మొదలయొగామ	3.00	4.30	12.00	1.30	9.00	10.30
మొదలయొగామ	12.00	1.30	9.00	10.30	6.00	7.30
మొదలయొగామ	1.30	3.00	10.30	12.00	7.30	9.00
మొదలయొగామ	10.30	12.00	6.00	7.30	1.30	3.00
మొదలయొగామ	9.00	10.30	7.30	9.00	3.00	4.30

తారాబలము చూచుకునే కనుము
 జ్యోతిషము లాదులు చక్రమునకు లెక్కపెట్టి ౧౩ తారాంశ మిట్లు
 1 అమృతం 2 నవతార 3 పితారం 4 క్షేమతార ౫ ప్రకృతార
 6 పాదనతార 7 వైదనతార 8 విశతార 9 కుమమి కతార అనువుచి ఈ
 తారలలో ౨-4-6-8-౧౦తారలు మంచిది 1-3-5-7 తారల దుష్కములు
 గను క్షుణ్ణముగానే చిహిత తారలం ముఖము. 7 తార పిక్కిలివచ్చుం.

చంద్రబలము చూచుకునే కనుము
 తనజ్యోతిషాలాదులుచంద్రుడువృతా మృగముననున్న 1-3-6-7-1౧
 తారలయందుచంద్రుడుండగా బలముననున్నను, విశతారలయందు మంచి
 పుట్టుమైనగా క్షుణ్ణమున 2-5-౯తారలయందు క్షుణ్ణమున 4-౬
 తారలయందు చంద్రుడుండగా తల్లి కుమారుని క్షేపించుచు చంద్రుడు
 రక్షించును క్షుణ్ణముననున్న పురుషులకు చంద్రులను ముఖము.

కర్ణాటకమున విడువదగిన మహా దేవస్థానములు : ఓడవృత్తికి వార వృత్తికి కలగములు (మిక్కిలం, అతిగిం, తొల, గండు, వ్యా, పక్ష, వృత్తి, పరి, దుష్టయోగములు, మిష్టి, శిశుని, చతు, వాగ, శింపు, దుష్టకర్మములు, అతి, అదున దినములు, సాహ కాంతి సాహ దుష్ట లగ్నములు, అన్నము

[illegible]

దేవుని - కలెవరము, ముఖము - బంధుదర్శనము, కనుబొమ్మల
 - రాజము (గ్రామము, పై చెవి - ధన్యదయము, (కొరిచెవి) యి,
 ముఖ్య చిహ్న - రోగము, కుడిచేతి - దీర్ఘాయువు, ఎడమ
 బుక లాభము, శేతుము - వైద్యుడు, కర్మము - రాజసంగమనారో-
 గము, కంఠము - శత్రువును, కుడిభుజము - అరోగ్యము, ఎడమ
 - ప్రియ సమయము, కుడిమంకము - కీర్తి, ఎడమ మంకము -
 వైరయమును - దోషము, ఉదరము - రాష్ట్ర లాభము, రొమ్ము
 ధన లాభము, ప్రక్కల - సుఖము, సోదము - వ్రయోగము,
 బట్టము, గొళ్ళి - భవ వ్యయము, లింగము - దారిద్ర్యము, జాబ్బు
 పుట్టువు. ఈ ప్రవేశనలయందు తొందర ప్రాప్తము నందుకొనవలసి
 వున్నది.

కాకి తీర్చినయెడల మంచిది రెండు కాకులా తీర్చిన తుభ
మూడు కాకులా తీర్చిన రాజ్యలాభము, తీర్చిక్రట్టిన యెడల కష్టము.

శిర్కా కట్టి నయిది ధైర్యమున కలుగను పలుమారుల కట్టి, శిర్కా కార్కనీ యగును మూడు నుండి శిర్కానే అజ్ఞముగా కార్కనీ యగును. మూడును నుండి శిర్కానే పేలు కలుగును. గానినింపగాని, యుండుమందగిని ఇరులు వేడెలనపుడు కాక శిర్కానే పేలు కలుగును. అది ముందరను యుండు ముందరను ప్రకారమున కచ్చెర వేలు కలుగును. కాక తిరుమును గూర్చి ముగి ముగియించి దిగిరింప వచ్చు లేదు అది ముందరను అంబు ముందరను మూ తన కాక తిరునామ గూర్చి వచ్చింపవలయును. కావలె ధైర్యమును చేయవచ్చుది రక్షింప నో ద్దుర్గి అనుచుచున్నది ౦౦ మునుముల నుగంతు కలుగును తదేవ వచివలెను. కాక తిరు మేకనయముది

నీడరూపిగ మడియుండిన వర గృహమున వాకి నేయును. కంఠి ముందడు మడియుండిన విష్ణుకంఠరా, ముఖమునందా నడియుండిన కంఠి వగును గడ్డ ముందడు - మీనమునందును, భుజములందును, చేష్టలు చేయును వెం బుతలు లేకుండిన నీ పర్యాయములనుబోధింపను.

కోర న్ముఖ వక్ష తములు

1. కృత్రిక - మమ - విశాఖ - పూర్వాశ్ర
2. ఆశ్లేష - మూల - హస్త - కృత్తిక - శ్రవణ
3. కర్క - మృగ - కన్య - మేష - మిథున -

అర్చివి-పువర్వము-హస్త-చిత్ర-స్థితి-
అమారాధ-జ్యేష్ఠ-రేవతులు వృంభానతిష్ఠి-
దూలకు శుభము.

రోహిణి - ఆర్ద్ర - పుష్యమి - ఉత్తరాశ్రయం
శ్రవణం - ధనిష్ఠ, శత తారలు - పుష్య రిశా
స్థానవాదులకు శుభము.

శ్రీ ౧౯౦౩ వైశాఖ మాసమున (A.D 1981 ఏప్రిల్ - మే)
ఆయనాశయ: 23-35-50⁰ నిరయణ రవాడి స్థూల గ్రహములు
ఇండియన్ స్టాండ్ ర్స్ టైము 5-29 3 A.M. లకు

[illegible][illegible]

శకం ౧౯౦౩ భాద్రపద మాసమున (A. D. 1981 జూలై - అగస్టు)

అయినాంశలు 23-35-43* నిరయణ రహస్య స్థుల గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5-29.3 A.M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు	చంద్రుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	జుల
సూర్యుడు	చంద్రుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	జుల	సూర్యుడు	చంద్రుడు
23	8. 6.37	11 18.16	2 9.31	2.18.28	5.11.10	4. 4. 9	5.11.15
24	8. 7.26	0 4. 6	2.10.12	2.20. 2	5.11.19	4. 5.42	5.11.19
25	8. 8.23	0.16.17	2 10.53	2.21.42	5.11.27	4. 6.54	5.11.24
26	8. 9.19	1- 0.85	2.11.52	2.22.20	5.11.30	4. 8. 7	5.11.20
27	8.10.17	1 14.80	2.12.12	2.25.12	5.11.45	4. 9.19	5.11.38
28	8.11.14	1.22.14	2.13.08	2.27. 8	5.11.54	4.10.51	5.11.48
29	8.12.11	2.13.46	2.13.83	2.28.58	5.12. 8	4.11.44	5.11.48
30	8.13. 9	2 47.69	2 14.19	8- 0.52	5.12.12	4.12.50	5.11.48
31	8.14. 6	8.12. 1	2.14.52	8- 2.60	5.12.22	4.14. 8	5.11.58
౧౦	8.15. 4	8.25.46	2.15.32	5- 4.50	5.12.31	4.16.21	5.11.88
౧౧	8.16. 1	4. 9.18	2.16.12	8- 6.52	5.12.41	4.16.53	5.12. 8
౧౨	8.16.08	4.22.17	2.16.52	8- 8.55	5.12.53	4.17.46	5.12. 8
౧౩	8.17.03	6- 5. 8	2.17.32	8.10.50	5.12.18	4.18.57	5.12.18
౧౪	8.18.38	5.17.85	2.18.11	8.12. 3	5.12.19	4.20. 9	5.12.19
౧౫	8.19.61	౫ 29.52	2.18.51	8.15. 6	5.12.24	4.21.21	5.12.24
౧౬	8.20.48	6.11.56	2.19.31	8.17.18	5.12.29	4.22.58	5.12.29
౧౭	8.21.46	6.28.60	2.20.10	8.19.17	5.12.45	4.23.45	5.12.45
౧౮	8.22.48	7- 5.48	2.20.50	8.21.21	5.12.50	4.24.57	5.12.40
౧౯	8.23.41	7- 17.38	2.21.29	8.23.25	5.13. 0	4.25- 9	5.12.46
౨౦	8.24.38	7.29.39	2.22. 8	8.25.27	5.13.10	4.27.21	5.12.52
౨౧	8.25.36	8.11.50	2.22.48	8.27.22	5.13.21	4.28.38	5.12.57
౨౨	8.26.34	8.24.16	2.23.47	8.29.22	5.13.30	4.29.46	5.13. 8
౨౩	8.27.31	9 6.58	2.24. 6	4- 1.28	5.13. 9	5- 0.57	5.13. 9
౨౪	8.28.29	9.18.68	2.24.45	4- 8.26	5.13.15	5- 2- 6	5.13.15
౨౫	8.29.26	10- 8.16	2- 5.24	4- 5.28	5.13. 2	5- 8.20	5.13.21
౨౬	8.30.24	10.16.51	2.26. 8	4- 7.18	5.13.14	5- 4.32	5.13.27
౨౭	8.31.21	11- 0.41	2.26.43	4- 9.13	5.13.33	5- 5.43	5.13.33
౨౮	8.32.19	11.14.42	2.27.31	4-11. 4	5.13.39	5- 8.55	5.13.39
౨౯	8.33.16	11.28.51	2.28. 0	4.12.56	5.13.46	5- 6- 0	5.13.46
౩౦	8.34.15	౧౨. ౪. ౫	2.28.39	4.14.46	5.13.51	5- 9.18	5.13.51
౩౧	8.35.13	౧౨. ౧౭. ౫	2.29.18	4.16.38	5.14. 0	5-10.30	5.13.68
౩౨	8.36.11	౧౨. ౩౦. ౫	2.30.18	4.18.38	5.14. 9	5-10.30	5.13.68

శకం ౧౯౦౩ భాద్రపద మాసమున (A. D. 1981 అగస్టు - సెప్టెంబరు)

అయినాంశలు 23-35-47* నిరయణ రహస్య స్థుల గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5-29.3 A.M. లకు

శ. తే.	ఇం. తే.	సూర్యుడు	చంద్రుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	జుల
సూర్యుడు	చంద్రుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	జుల	సూర్యుడు	చంద్రుడు
23	4. 6.11	1.11.32	2.29.57	4.18.20	5.10.20	5.11.40	5.14. 4
24	4. 7- 8	1.25.41	8- 0.36	4.20. 6	5.15.32	5.14.10	5.14.10
25	4. 8- 6	2. 9.44	8- 1.14	4.21.50	5.16.43	5.14.17	5.14.17
26	4. 9- 4	2.23.40	8- 1.68	4.23.58	5.16.54	5.14.28	5.14.28
27	4.10- 2	3- 7.37	8- 2.31	4.25.15	5.17- 6	5.16-46	5.14.80
28	4.11- 0	౩.21. 8	8- ౩.10	4.26.55	5.17.17	5.17.37	5.14.86
29	4.11-58	4. 4.37	8- 4.28	4.28.34	5.17.29	5.18.48	5.14.82
౩౦	4.12-06	4.17.37	8- 4.26	5- 0.11	5.17.41	5.19.59	5.14.40
౩౧	4.13-54	5- 0.32	8- 5. 5	5- 1.48	5.17.53	5.21.10	5.14.56
౧౦	4.14.52	5.18.12	8- ౬.43	5- ౩.28	5.18- 4	5.22.21	5.15- 2
౧౧	4.15.60	5.28.37	8- 6.31	5- 4.57	5.18.16	5.23.32	5.15- 9
౧౨	4.16.48	6- 7.30	8- ౬.59	5- 6.49	5.18.28	5.24.48	5.16.15
౧౩	4.17.27	6.19.51	8- 7.87	5- 8- 1	5.18.40	5.25.58	5.16.28
౧౪	4.18.45	7- 1.45	8- 9.31	5- 9.31	5.18.52	5.27- 4	5.16.80
౧౫	4.19.48	7.13.37	8- ౧.63	6.10.59	6.19- 4	5.28.15	5.16.87
౧౬	4.20.41	7.25.30	8- ౧.31	5.12.37	5.19.16	5.29.25	5.16.44
౧౭	4.21.39	8- 1.30	8- 1.30	6.13.53	5.19.28	6- 0.86	5.16.50
౧౮	4.22.38	8.19.42	8.19.42	5.15.18	6.19.40	6- 1.40	5.16.57
౧౯	4.23.36	9- 2.11	8.11.26	5.15.42	6.19.58	6- 2.57	5.16- 4
౨౦	4.24.34	9.16- 0	8.13- 8	5.16- 4	6- 20- 5	6- 4- 7	5.16.11
౨౧	4.25.38	9.29.11	8.12-40	6.19.25	6.20.17	6- 5.17	5.16.18
౨౨	4.26.31	10.11.47	8.18.18	5.20.44	6.20.30	6- 6.37	5.16.26
౨౩	4.27.29	10.25.46	8.13.55	5.22- 2	6.20.42	6- 7.58	5.16.33
౨౪	4.28.28	11.10- 2	8.14.33	5.23.18	6.20.55	6- 8.40	5.16-40
౨౫	4.29.26	11.24.53	8.15-10	5.24.38	6.21- 7	6- 9.58	5.16.47
౨౬	5- 0.25	0- 9- 9	8.15.48	5.25.46	6.21.19	6.11- 6	5.16.54
౨౭	5- 1.25	0.23.44	8.16.26	5.26.58	6.21.32	6.12.17	5.17- 1
౨౮	5- 2.22	1- 8.12	8.17-39	5.28- 5	6.21.45	6.13.37	5.17- 8
౨౯	5- ౩.20	1.22.41	8.17.39	5.29.15	6.21.57	6.14.37	5.17.10
౩౦	5- 4.19	2- 6.38	8.18.17	6- 0.22	6.22.10	6.15.46	5.17.28
౩౧	5- 5.18	2.20.37	8.18.54	6- 1.24	6.22.28	6.16.55	5.17.30

[illegible][illegible]

శకంశం మాఘమాసము (A. D. 1982 జనవరి-ఫిబ్రవరి)

అయినాంశలు 23°-36'-8" నిరయా రహస్య స్థుల గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5-29.3 A.M. లకు

శ. వే. ఇం. కే.	మార్గము	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	ఇ
రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
21	9-7-1	7-20-40	6-20-85	9-24-85	6-14-57	9-7-43	5-28-88
22	9-8-2	8-2-30	5-20-58	9-24-64	6-15-8	9-7-5	5-28-94
23	9-9-8	8-14-26	5-21-10	9-25-2	6-15-9	9-6-39	5-28-85
24	9-10-4	8-27-80	5-21-37	9-24-50	6-16-14	9-6-52	5-28-86
25	9-11-5	9-8-46	5-21-48	9-24-45	6-16-20	9-5-17	5-28-87
26	9-12-6	9-21-11	5-21-09	9-24-19	6-15-26	9-4-42	5-28-87
27	9-13-7	10-8-49	5-22-14	9-23-48	6-16-30	9-4-8	5-28-88
28	9-14-8	10-16-41	5-22-29	9-22-55	6-16-35	9-3-88	5-28-88
29	9-15-9	10-29-47	5-22-46	9-21-59	6-16-40	9-3-6	5-28-88
30	9-16-10	11-18-5	5-22-57	9-20-56	6-16-45	9-2-57	5-28-89
31	9-17-11	11-27-88	5-23-10	9-19-48	6-15-49	9-2-9	5-28-395
1	9-18-12	10-10-24	5-23-25	9-18-38	6-15-53	9-1-45	5-28-89
2	9-19-13	9-24-28	5-23-38	9-17-19	6-16-58	9-1-23	5-28-98
3	9-20-18	1-8-34	5-23-47	9-16-6	6-16-2	9-1-2	5-28-88
4	9-21-14	1-22-68	5-23-58	9-14-55	6-16-6	9-0-44	5-28-87
5	9-22-15	2-7-25	5-24-9	9-13-43	6-16-9	9-0-28	5-28-87
6	9-23-16	2-21-58	5-24-19	9-12-48	6-16-12	9-0-14	5-28-87
7	9-24-17	3-6-28	5-24-28	9-11-54	6-16-16	9-0-8	5-28-86
8	9-25-17	3-20-53	5-24-37	9-11-8	6-16-19	8-29-56	5-28-85
9	9-26-18	4-5-4	5-24-46	9-10-80	6-16-22	8-29-43	5-28-85
10	9-27-19	4-18-58	5-24-55	9-10-0	6-16-25	8-29-43	5-28-84
11	9-28-20	5-2-30	5-25-1	9-9-39	6-16-27	8-29-43	5-28-82
12	9-29-20	5-15-89	5-25-7	9-9-25	6-16-29	8-29-47	5-28-81
13	10-0-31	5-28-26	5-25-18	9-9-19	6-16-32	8-29-51	5-28-80
14	10-1-10	6-10-53	5-25-38	9-9-21	6-16-34	8-29-51	5-28-79
15	10-2-23	6-23-4	5-25-23	9-9-29	6-16-35	9-0-6	5-28-27
16	10-3-23	7-5-2	5-25-55	9-9-44	6-16-37	9-0-17	5-28-25
17	10-4-28	7-16-53	5-25-28	9-10-4	6-16-39	9-0-80	5-28-25
18	10-5-24	7-28-41	5-25-23	9-10-31	6-16-40	9-0-45	5-28-22
19	10-6-24	8-10-38	5-25-38	9-11-9	6-16-41	9-0-1-2	5-28-20

శకంశం ఫాల్గుణమాసము (A D 1982 ఫిబ్రవరి-మార్చి)

అయినాంశలు 23°-36'-11" నిరయా రహస్య స్థుల గ్రహములు

ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టైము 5-29.3 A.M. లకు

శ. వే. ఇం. కే.	మార్గము	చంద్రుడు	కుజుడు	బుధుడు	గురుడు	శుక్రుడు	ఇ
రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.	రా.భా.లి.
20	10-7-25	8-21-88	5-25-84	9-11-88	6-10-42	9-1-41	5-28-18
21	10-8-25	9-4-49	5-25-56	9-12-18	6-10-43	9-1-42	5-28-16
22	10-9-26	9-17-9	5-25-44	9-13-8	6-10-43	9-2-5	5-28-14
23	10-10-26	9-13-51	5-25-81	9-13-51	6-10-43	9-2-0	5-28-13
24	10-11-27	10-12-60	5-25-81	9-14-49	6-10-43	9-2-66	5-28-9
25	10-12-27	10-46-7	5-25-28	9-15-37	6-10-43	9-2-54	5-28-7
26	10-13-27	11-9-8	5-25-34	9-16-36	6-10-43	9-2-54	5-28-4
27	10-14-28	11-26-20	5-25-20	9-17-36	6-10-43	9-2-5	5-28-2
28	10-15-28	6-7-15	5-25-15	9-18-59	6-10-42	9-2-57	5-27-59
29	10-16-28	6-21-15	5-25-9	9-19-44	6-10-41	9-2-51	5-27-56
30	10-17-28	1-5-10	5-25-2	9-20-62	6-10-40	9-2-6	5-27-53
31	10-18-29	1-12-20	5-24-55	9-20-1	6-10-39	9-2-49	5-27-50
1	10-19-29	2-8-38	5-24-47	9-20-13	6-10-39	9-2-21	5-27-47
2	10-20-29	2-17-41	5-24-98	9-20-27	6-10-38	9-2-8	5-27-44
3	10-21-29	3-1-48	5-24-85	9-20-42	6-10-38	9-2-40	5-27-41
4	10-22-29	3-15-60	5-24-17	9-20-59	6-10-38	9-2-1	5-27-37
5	10-23-29	3-29-47	5-24-6	9-21-8	6-10-31	9-10-4	5-27-31
6	10-24-29	4-18-36	5-23-51	9-21-28	6-10-28	9-10-47	5-27-11
7	10-25-29	4-27-10	5-23-41	10-1-0	6-10-28	9-11-82	5-27-27
8	10-26-29	5-10-39	5-23-48	10-2-23	6-10-28	9-12-17	5-27-24
9	10-27-29	5-28-51	5-23-14	10-3-48	6-10-20	9-12-8	5-27-20
10	10-28-29	6-15	5-22-59	10-6-14	6-10-17	9-13-60	5-27-16
11	10-29-28	6-18-41	5-22-43	10-6-41	6-10-14	9-14-89	5-27-12
12	10-30-28	7-0-51	5-22-27	10-8-10	6-10-11	9-15-28	5-27-9
13	10-31-28	7-12-60	5-22-10	10-9-40	6-10-11	9-16-17	5-27-5
14	10-32-28	7-24-41	5-21-52	10-11-12	6-10-8	9-17-7	5-27-1
15	10-33-28	8-0-30	5-21-34	10-12-44	6-10-0	9-17-58	5-26-58
16	10-34-28	8-18-22	5-21-15	10-14-18	6-10-56	9-18-60	5-26-53
17	10-35-28	9-0-52	5-20-55	10-15-58	6-10-51	9-19-42	5-26-49
18	10-36-28	9-18-86	5-20-86	10-17-80	6-10-47	9-20-83	5-26-44

[illegible]

హాజీయందు లాగ్నోతకములు										రాత్రియందు లాగ్నోతకములు									
సూర్య	చంద్ర	బుధ	శుక్ర	గురు	శని	రాహు	కేతు	మృగ	అశ్వి	సూర్య	చంద్ర	బుధ	శుక్ర	గురు	శని	రాహు	కేతు	మృగ	అశ్వి
6.30	8.30	10.44	12.60	2.65	6.4	7.17	9.24	11.46	12.66	2.81	4.16	18	7.86	9.46	11.62	1.57	4.6	6.19	8.36
8.16	8.28	10.40	12.46	2.61	6.0	7.18	9.30	11.13	12.51	2.97	4.12	19	7.81	9.42	11.68	1.29	4.3	6.11	8.32
8.18	8.35	10.36	12.42	2.47	4.66	7.9	9.16	11.8	12.47	2.29	4.8	20	7.37	9.88	11.44	1.49	4.38	6.15	8.18
8.6	8.21	10.52	12.86	2.43	4.63	7.6	9.12	11.4	12.43	2.19	4.4	21	7.28	9.34	11.40	1.46	8.54	6.7	6.14
8.5	8.17	10.36	11.85	2.89	4.48	7.2	9.9	11.0	12.39	2.16	4.1	22	7.22	9.60	11.38	1.41	8.60	6.8	8.10
8.6	8.13	10.26	12.81	2.85	4.45	6.68	9.5	10.66	12.85	2.12	8.57	23	7.16	9.36	11.32	1.37	8.46	5.79	8.6
8.67	8.9	10.21	12.37	2.82	4.41	6.54	9.1	10.53	12.82	2.8	8.68	24	7.11	9.23	11.28	1.38	8.42	6.55	8.2
8.64	8.10	10.17	12.25	2.28	4.87	6.56	8.57	10.49	12.28	2.4	8.49	25	7.7	9.18	11.24	1.29	8.38	5.51	7.58
8.11	8.50	8.2	10.14	12.20	2.24	4.88	8.53	10.45	12.24	2.1	8.46	26	7.8	9.15	11.21	1.26	8.34	4.7	7.54
8.12	8.48	7.68	10.10	12.16	2.20	4.79	8.68	10.40	12.20	1.67	8.42	27	6.69	9.11	11.17	1.21	8.30	6.48	7.50
8.48	7.56	10.6	12.12	2.17	4.36	6.89	8.46	10.35	12.17	1.53	8.36	28	6.65	9.7	11.13	1.17	8.26	6.40	7.46
8.39	7.54	10.6	12.12	2.17	4.36	6.85	8.43	10.34	12.13	1.43	8.34	29	6.61	9.8	11.9	1.18	8.22	6.90	7.42
8.14	8.29	7.51	10.2	12.8	2.15	4.23	8.85	10.32	12.8	1.43	8.34	30	6.47	9.55	11.5	1.9	8.18	5.83	7.88
8.14	8.29	7.51	10.2	12.8	2.15	4.23	8.85	10.32	12.8	1.43	8.34	30	6.47	9.55	11.5	1.9	8.18	5.83	7.88
8.14	8.29	7.51	10.2	12.8	2.15	4.23	8.85	10.32	12.8	1.43	8.34	30	6.47	9.55	11.5	1.9	8.18	5.83	7.88

DO YOU MAKE THESE MISTAKES WHILE MAKING COFFEE?

Do you over-roast or under-roast coffee beans?

Do you grind the roasted beans very fine?

One of the secrets of making good coffee is to ensure that the coffee beans are roasted evenly to a golden brown colour. Under-roasted beans give a brew with raw taste while over-roasted beans give a brew that is bitter.

Coffee beans when ground very fine clog the filter holes. So, they should not be ground either too fine or too coarse.

To make good coffee do not use too much coffee powder. Just use one heaped tablespoonful of powder per cup.

- Don't ever put coffee powder direct into water set to boil.
- Don't heat milk, coffee and sugar all together.
- Don't use over-boiled milk — this spoils the flavour of coffee.
- Don't ever re-heat coffee — this spoils the flavour and aroma.
- Don't ever use spent coffee i.e. once used coffee powder, for a second time.

COFFEE BOARD OF INDIA

మా పాఠకులకు,
ఏజెంట్లకు,
ప్రకటన కర్తలకు
ఉగాది
శుభాకాంక్షలు

ఆంధ్రపత్రిక

ఆంధ్రగ్రంథమాల ప్రచురణలు

పండితరాధ్యచరిత్ర

డాక్టరు తిమ్మావజ్జం కోదండరామయ్యగారు వ్రాసిన
సీరికతో అమ్మకానికి సిద్ధంగావుంది. వెల రు. 15-00

ఆంధ్రపత్రిక ఏజెంట్లద్వారా కూడా తెప్పించుకోవచ్చు.

..... ప్రతులకు

మేనేజరు

ఆంధ్రపత్రిక, గాంధీనగర్,
విజయవాడ-3.

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక

(స్థాపితం : 1908)

గాంధీనగరం, విజయవాడ-3

ఇంట్లో అందరికీ ఆనందాన్ని ఇవ్వే శీర్షికలు! కథలు!! బొమ్మలు!!!

★ సాహిత్య విలువలున్న సీరియల్ కథలు

★ వైవిధ్యం వున్న కథానికలు

★ అన్ని తరాలవారిని అలరించే “ప్రశ్నావళి” “ధర్మపతం” కాథూన్లు మొదలైన
వాటితో ఏవారానికి ఆ వారమే కొత్తదనాన్ని పుటికొచ్చుకుని మీకు అందుతుంది!

విడి ప్రతి వెల 1 రూపాయి

ఆరు మాసాలకు రు. 27-30 పై.

వంపకర్త చందా (పోస్టుద్వారా)

మీ స్థానిక ఏజెంట్లద్వారా తెప్పించుకుంటే

రు. 54-60 పై.

ప్రతివారం తెల్లారేసరికల్లా మీముందు వుంటుంది

రవణలు వంటి చిరువామా!

ఇతర వివరాలకు :

ఎడిటర్, ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక

బిజినెస్ మేనేజర్, ఆంధ్రపత్రిక

గాంధీనగరం, విజయవాడ-3.

గాంధీనగరం, విజయవాడ-3.

చేయెత్తి జైకొట్టు తెలుగోడా!

మా విజయమే మా లక్ష్యం — మా పూర్వ విద్యార్థి మా మా పాత్ర.
1980 లో మా వద్ద చదివే మేడల్, ఇంటింగ్ ఎంట్రన్స్ రీజల్ట్స్ స్కాలర్‌షిప్ మరలా చూడండి.

1980 మే 1 కి 1 ఎం.బ్ర.పు. న తి తా ల

100011	100094	100137	100142	100203	100227	100235	100236	100280	100292	100328
100352	100362	100372	100386	100405	100407	100422	100453	100454	100471	100478
100487	100496	100536	100571	100586	100590	100595	100597	100640	100698	100747
100788	100799	100885	100892	100910	100916	100942	101020	101103	101190	101113
101250	101258	101390	101606	101661	101778	101796	101840	101840	101840	101840
200021	200179	200190	200275	200323	200341	200441	200584	200636		0874
200880	201004	201146	201168	201400	201512	201531	201579			0037
300054	300071	300096	300105	300128	300248	300303	300311	300381		0500
300370	300672	300700	300721	300726	300732	300856	300987			0121
301243	301244	301262	301285	301393	301441	301474	301555			0007
400077	400120	400170	400258	400412	400436	400442	400466			0050
400600	400607	400630	400699	400751	400803	400812	400874			0100
401005	401033	401046	401069	500033	500037	500070	500072			0011
500115	500119	500122	500128	500133	500135	500138	500228			0035
500374	500398	500404	500421	500423	500514	500578	500662			0073
500749	500755	500771	500802	500826	500829	500888	500917			0103
501081	501096	501213	501245	501281	501302	501335	501391			0150
501682	501716	501808	501868	501877	501880	502052	502122	502332	502404	0024
502435	502477	502602	502769	502839	600001	600020	600034	600058	600086	
600099	600137	600200	600243	600348	600380	600442	600502	600559	600590	0006
600701	600882	600992	601039	601125	601339	601507	601508	601572	601630	0017
601735	601750	601763	601960	602012	602208	602468	602952	602953	602987	603150
603325	603505	603526	603544	603607	603687	603819	604007	604009	604047	604097
604509	604512	604533	604678	604800	605143	700049	700069	700098	700150	700250
700263	700272	700367	700417	700480	700525	700538	700566	700724	700761	700762
700810	700864	700966	700970	701358	800062	800091	800167	800181	800220	800237
800270	800277	800364	800392	800565	800740	800809	800811	800824	800841	800850
800898	800989	801100	801138	801221	801240	801325	801399			

1980 ఇంజనీరింగ్ ఎం.బ్ర.పు. న తి తా ల

53, 62, 131, 169, 298, 337, 339, 340, 353, 430, 489, 528, 561, 649, 686, 777
835, 1021, 1054, 1062, 1069, 1082, 1090, 1217, 1227, 1262, 1350, 1407, 1484, 1887,
1997, 2542, 2569, 2990, 3067, 3345, 3351, 3532, 3841, 3955, 3989, 4153, 4417, 4456,
4507, 4575, 4584, 4587, 4634, 4675, 4959, 5022, 5138, 5570, 5976, 6544, 6984, 6991,
7885, 7886, 8469, 10362, 10539, 10560, 12531, 12628, 12913, 12947, 12951, 14254,
15199, 15396, 15498, 15746, 15962.

విశాఖ కాలేజీలో ఎం.బ్ర.పు. వద్ద చదివే మేడల్, ఇంటింగ్ ఎంట్రన్స్ రీజల్ట్స్ స్కాలర్‌షిప్ మరలా చూడండి.

* రెండవ సంవత్సరం ఇంటర్ పరీక్షలయిన వారి రోజులో క్లాసులు ప్రారంభమవుతాయి. * I Year ఇంటర్ (గ్రామీణ) 70 శాతం మార్కులు వచ్చిన F.C. వారు, 50% మార్కులు వచ్చిన B.C., S.C., S.T., విద్యార్థులు మాత్రమే ప్రవేశానికి అర్హులు.

ఇంకా వివరాలు:

రవి కళాశాల

బాడీపేట, గుంటూరు-2

C.V.N. ఛే. M.A., ఇ.ఇ.ఎస్.

C. రమణీలక్ష్మిబాయి, M.A., M.Ed.

ఫోన్: 20917, 21192, 21545

**

హెల్ప్: 21945, 24663, 24465

శ్రీ దుర్మతి ఉగాదిపండుగ శుభసందర్భంగా,
మా వినియోగదార్లకు, ఖాతాదార్లకు శుభాకాంక్షలు.

గంగ, యమున, సరస్వతీల
సంగమం త్రివేణి
రుచి, సువాసన, పురిమళాల
సమ్మేళనం

త్రివేణి
సుగంధవర్కపొడి

త్రివేణి	శుభ్రత పాకాబద్ధ
త్రివేణి	సుగంధ వర్క పొడి
త్రివేణి	స్వచ్ఛదార స్వగతి కీచర
త్రివేణి	గులాబు అరికిలపొడి
త్రివేణి	సుగంధ అడిక పొడి
<p>شوبه انبیا کا پوڈی</p>	

MFG. BY.
DESU VENKATA SUBBA RAO
TRIVENI NUT POWDER MFG CO.,
FORT ROAD
MACHILIPATNAM-521 001 A P

BRANCHES 1 HYDERABAD. 2. SECUNDERABAD 3 ONGOLE 4 TIRUPATI
5. VIJAYAWADA. 6. MADRAS. 7 NANDIGAMA 8. WARANGAL 9. BANGALORE

U JAYA/MPM

